

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Qvaestio II. De modo vnionis Verbi Incarnati in duodecim articulos diuisa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

De plenitudine eius nos omnes accepimus; ergo ratione humane nature perducende ad summam perfectionem, non decuit incarnationem fieri à principio mundi; ratione autem Verbi, ut causa efficiens est perfectionis humane, non debuit differri usque ad finem mundi; & declaratur hæc pars; quia perfectio illa, ad quam perducenda est vltimò natura humana, est perfectio gloriæ, quæ erit in fine mundi. *Secundo* probatur Concl. ex effectu humane salutis; quia Deus venit in assumpta carne, quando & subueniri debere sciuit, & gratum futurum beneficium; at Deus sciuit debere homini subueniri, non in fine mundi, sed ante, & similiter non in fine sed ante futurum gratum beneficium; ergo: Maior probatur seu declaratur; quia in potestate dantis est, quando vel quantum velit misereri: Minor verò probatur; quia si hoc remedium differatur usque ad finem mundi, totaliter Dei notitia & reuerentia & morum honestas abolita fuisset in terris; ergo. Probatur hæc assumpta conditionalis ex Augustino in lib. 2. de *quæst. nou. test. quæst. 83.* dicente: *Cum languore quodam humani generis abolere cœpisset, &c.* Tertio probatur conc. quia sic magis manifestatur diuina virtus, ergo. Probatur antecedens; quia sic diuina virtus pluribus modis homines saluauit, non solum per fidem futuri, sed etiam per fidem præsentis & præteriti.

Expositio Textus.

VIDENTA est explicatio Caiet. circa primam rationem D. Tho. Mouet dubitationem de veritate Concl. Med. & post eum Suar. & eius solutiones doctrinam præsentis articuli confirmant & illustrant, &c.

QVAESTIO II.

De modo vnionis Verbi Incarnati in duodecim articulos diuisa.

DEinde considerandum est de modo vnionis Verbi incarnati. Et primò, quantum ad ipsam vnionem. *Secundo*, quantum ad personam assumptam. Tertio, quantum ad naturam assumptam.

Circa primum queruntur duodecim.

Primò, vtrum vnio Verbi Incarnati sit facta in natura.

Secundò, vtrum sit facta in persona.

Tertio, vtrum sit facta in supposito vel hypostasi.

Quartò, vtrum persona vel hypostasis Christi post incarnationem sit composita.

Quinto, vtrum sit facta aliqua vnio anime, & corporis in Christo.

Sextò, vtrum natura humana fuerit vnita verbo accidentaliter.

Septimò, vtrum ipsa vnio sit aliquid creatum.

Octauò, vtrum sit idem quod assumptio.

Nonò, vtrum sit maxima vnio.

Decimò, vtrum vnio duarum naturarum in Christo fuerit facta per gratiam.

Vndecimò, vtrum eam aliqua merita præcesserint.

Duodecimò, vtrum gratia vnionis fuerit homini Christo naturalis.

Ratio ordinis.

QVAESTIONEM de conuenientia Incarnationis tam absoluta quam respectiua sequitur quæstio de eiusdem Incarnationis quidditate: modus enim vnionis, de quo proponit agendum S. D. non accidentaliter sed essentialiter est

Ad ipsam Incarnationis & vnionis naturam pertinens: Et quoniam vnio humane nature cum diuina persona dupliciter sumitur, scilicet pro coniunctione & pro relatione ex ea resultante, agit primò S. D. de vnione prout significat coniunctionem in *sex primis articulis*: Deinde tractat de eadem quatenus significat relationem in 7. & 8. ar. Tertio de vnione, quatenus coniunctio est, agit per comparisonem ad alias vniones in 9. ar. Vltimò disserit de causis vnionis, quæ tres solent assignari, scilicet gratia, merita & natura; de quibus agit in vltimis tribus articulis. De vnione verò, quatenus est coniunctio, disputatur primò ratione termini in *quatuor primis articulis*. *Secundò* ratione vnus extremi, scilicet nature humane in 5. ar. Tertio ratione modi, seu qualitatis ipsius vnionis in 6. ar. Rursus de vnione ratione termini: queritur primò, quo ad terminum simplicem, aut vnus rationis in *tribus primis articulis*. Deinde quoad terminum compositum in 4. ar. De termino verò simplici siue vnus rationis tria querit. Primò: Vtrum vnio sit facta in natura; quia natura prior est persona seu personalitate. Secundò, an sit facta in persona, quæ in specie humana idem est quod hypostasis & suppositum. Tertio, propter quorundam errorem distinguendum personam ab hypostasi in natura rationali querit, vtrum vnio sit facta in supposito vel hypostasi: De termino autem composito agit in 4. artic. querens, Vtrum persona Christi post Incarnationem sit composita: Denique de vnione quo ad eius qualitatem & modum disserit in 6. ar. Querens, vtrum humana natura fuerit vnita Verbo Dei accidentaliter: De singulorum etiam ordine suis locis magis distinctè dicemus.

ARTICVLVS I.

Vtrum vnio Verbi incarnati sit facta in natura.

AD primum sic proceditur. Videtur, quod vnio Verbi incarnati sit facta in vna natura. Dicit 5. c. & 12. enim Cyrillus, & inducitur in gestis Concilij Chalcedon. ad 1. c. q. 1. *Non oportet intelligere duas naturas, sed vnā naturam Dei Verbi incarnatam. Quod quidem non esset, nisi vnio fieret in natura. Ergo vnio Verbi incarnati facta est in natura.*

Præterea, Arbanas dicit: Sicut anima rationalis, & caro vnus est homo: ita Deus, & homo vnus est Christus. Sed anima rationalis, & caro conueniunt in constitutione vnus nature humane. Sic ergo Deus, & homo conueniunt in constitutione alicuius nature: ergo vnio facta est in natura.

Præterea, Duarum naturarum vna non denominatur ex altera, nisi aliquo modo inuicem transmutentur. Sed diuina natura, & humana in Christo ab inuicem denominantur: dicit enim Cyrillus diuinam naturam esse incarnatam, & Greg. Naz. dicit humanam naturam esse deificatam, ut patet per Damas. Ergo ex duabus naturis videtur esse facta vna natura.

Sed contra est, quod dicitur in determinatione Cō. Lib. 3. orib. cily Chalcedon. Constatemur in nouissimis diebus filium fid. c. 6. 7. Dei vnigenitum in duabus naturis inconfusè, immutabiliter, indiuisè, inseparabiliter agnoscendum, nūquam sublatam differentiam naturarum propter vnionem. Ergo vnio non est facta in natura.

Respondeo dicendum, quod ad huius questionis evidentiam oportet considerare quid sit natura. Sciendum est ergo, quod nomen natura à nascendo est dictum. Vnde primò est impositum hoc nomen ad significandum generationem viuentium: quæ natiuitas vel pullulatio dicitur, ut dicatur natura quasi nascitura. Deinde

Text. 3.

translatum est nomen natura ad significandum principium huius generationis. Et quia principium generationis in rebus viventibus est intrinsecum, ulterius derivatum est nomen natura, ad significandum quodlibet principium intrinsecum motus: secundum quod Philosoph. dicit in 2. Phys. quod natura est principium motus in eo, in quo est, per se, & non secundum accidens. Hoc autem principium vel forma est, vel materia: unde quandoque natura dicitur forma, quandoque vero materia. Et quia finis generationis naturalis est in eo, quod generatur, essentia speciei, quam significat diffinitio: inde est quod huiusmodi essentia speciei vocatur etiam natura. Et hoc modo Boetius naturam diffinit in lib. de duabus natur. dicens, Natura est vnamquamque rem informans specifica differentia: quae scilicet complet diffinitionem speciei. Sic ergo nunc loquimur de natura, secundum quod natura significat essentiam, vel quod quid est, siue quidditatem speciei. Hoc autem modo accipiendo naturam, impossibile est unionem Verbi incarnati esse factam in natura.

Triplex enim aliquid vnum ex duobus, vel pluribus constituitur. Vno modo ex duobus integris, perfectis remanentibus. Quod quidem fieri non potest nisi in ijs, quorum forma est compositio, vel ordo, vel figura. Sicut ex multis lapidibus absque aliquo ordine adnatis, per solam compositionem fit acervus: ex lapidibus autem, & lignis secundum aliquem ordinem dispositis, & etiam ad aliquam figuram redactis, fit domus. Et secundum hoc posuerunt aliqui unionem esse per modum confusionis, quae scilicet est sine ordine: vel per modum commassationis, quae scilicet est cum ordine. Sed hoc non potest esse. Primum quidem: quia compositio, vel ordo, vel figura non est forma substantialis, sed accidentalis. Et sic sequeretur, quod unio incarnationis non esset per se, sed per accidens: quod infra improbabitur. Secundo, quia ex huiusmodi non fit vnum simpliciter, sed secundum quid, remanent enim plura actu. Tertio, quia forma talium non est natura, sed magis ars: sicut forma domus. Et sic non constitueretur vna natura in Christo, ut ipsi volunt.

Art. 6. huius quaest.

Art. 4. 7.

Alio modo fit aliquid vnum ex perfectis, sed in ammutatis: sicut ex elementis fit mistum. Et sic aliqui dixerunt unionem incarnationis esse factam per modum complexionis. Sed hoc non potest esse. Primum quidem, quia natura divina est omnino immutabilis, ut in prima parte dictum est. Unde nec ipsa potest converteri in aliud, cum sit incorruptibilis: nec aliud in ipsam, cum ipsa sit ingenerabilis. Secundo, quia id, quod est commixtum, nulli miscibilium est idem specie: differt enim caro a quolibet elementorum specie. Et sic Christus non esset eiusdem naturae cum patre, nec cum matre. Tertio, quia ex ijs quae plurimum distant, non potest fieri commistio: soluitur enim species vnius eorum, puta si quis guttam aquae amphorae vini apponat. Et secundum hoc, cum natura divina in infinitum excedat humanam naturam, non potest esse mistio: sed remanebit sola natura divina.

Tertio modo fit aliquid ex aliquibus non permixtis vel permutatis, sed imperfectis: sicut ex anima & corpore fit homo: & similiter ex diuersis membris vnum corpus constituitur. Sed hoc dici non potest de incarnationis mysterio. Primum quidem, quia utraq, natura est secundum rationem suam perfecta, divina scilicet & humana. Secundo, quia divina natura, & humana non possunt constituere aliquid per modum partium quantitativarum, sicut membra constituunt corpus: quia natura divina est incorporea. Neque per modum formae, & materiae: quia divina natura non potest esse forma alicuius, praesertim corporis. Sequeretur enim, quod species resultans esset communicabilis pluribus: & ita essent plures Christi. Tertio, quia Christus non esset humanae naturae, neque divinae naturae. Differentia enim addit a variat speciem: sicut unitas numerum, sicut dicitur in 8. Metaph.

Ad primum ergo dicendum, quod authoritas Cyrilli Text. 10. exponitur in quinta Synodo sic: si quis vnam naturam in Conc. Verbi Dei incarnatam dicens, non sic accipiat, sicut Patres docuerunt, quia ex divina natura, & humana unio est secundum subsistentiam facta: sed ex talibus vocibus naturam vnam, siue substantiam diuinitatis, & carnis Christi introducere conetur: talis anathema sit. Non ergo sensus est, quod in incarnatione ex duabus naturis sit vna natura constituta: sed quod natura Verbi Dei carnem uniuert sibi in persona.

Ad secundum dicendum, quod ex anima & corpore constituitur in vnoquoque nostrum duplex unitas, natura, & persona. Natura quidem secundum quod anima unitur corpori, formaliter perficiens ipsum, ut ex duobus fiat vna natura, sicut ex actu & potentia, vel materia, & forma. Et quantum ad hoc non attenditur similitudo: quia natura divina non potest esse corporis forma, ut in primo probatum est. Unitas vero persona constituitur ex eis, in quantum est vnus aliquis subsistens in carne, & anima. Et quantum ad hoc attenditur similitudo: vnus enim Christus subsistit in diuina natura & humana.

Ad tertium dicendum, quod sicut Damas. dicit, natura diuina dicitur incarnata: quia est unita carni personaliter: non quod sit in natura carnis conuersa. Similiter & caro dicitur deificata (ut ipse dicit) non per conuersionem, sed per unionem ad Verbum salus suis proprietatibus naturalibus, ut intelligatur caro deificata: quia facta est Dei Verbi caro, non quia facta sit Deus.

Sensus quaest.

HVIUS quaestio sensum, quoad terminum illud naturae, declarat S. D. in i. p. littera, quatuor dictae vocis significata distinguens, & eorum solum vltimum proposito deferuire declarans. Reliqua ad eiusdem quaestio intelligentiam necessaria vide apud Caietanum, Medin. & Suarez.

Forma Textus.

DECLARAT primò S. D. sensum quaestio distinguendo quatuor significata huius vocis, naturae, & explicando, quomodo sumatur in proposito. Secundo proponit & probat conclusionem vnico argumento, quo simul etiam confutat quoddam antiquorum hereticorum errores.

Quo ad primum: praemissa nominis etymologia, quatuor ordinatè & clarè proponit huius vocabuli naturae significationes, dicens, hic sermonem esse de natura iuxta quartam eius significationem, prout videlicet significat essentiam vel quod quid est seu quidditatem speciei.

Quo ad secundum CONCLUSIO est. Impossibile est unionem Verbi incarnati esse factam in natura. Probatur: Tripliciter aliquid vnum siue vna natura aut quasi vna natura ex duobus, vel pluribus constituitur: Vno modo ex duobus integris perfectis remanentibus; quod quidem fieri non potest, nisi in ijs, quorum forma est compositio vel ordo, vel figura sicut ex multis lapidibus, &c. Alio modo fit aliquid vnum ex perfectis sed transmutatis, sicut ex elementis fit mistum: Tertio modo fit aliquid ex aliquibus non permixtis vel permutatis, sed imperfectis, sicut ex anima & corpore fit homo, & similiter ex diuersis membris vnum corpus constituitur; at nullo dictorum modorum fieri potuit unio Verbi incarnati; ergo impossibile est eam esse factam in natura: Maior patet. Minor quo ad singulas eius partes probatur, & primò quoad primam tripliciter. Primò, quia sequeretur, quod unio incarnationis non esset per se sed per accidens: at hoc est falsum; ergo. Probatur sequela; quia compositio vel ordo vel

vel figura non est forma substantialis sed accidentalis. Secundò probatur eadem pars; quia in hoc modo vnionis remanent plura actus; ergò non fit ex eis vnum simpliciter sed tantum secundum quid. Tertiò probatur; quia sic non constitueretur vna natura in Christo. Probatur sequela; quia forma talium non est natura, sed magis ars sicut forma domus. Et his argumentis excludit S. D. hæresim asserentium vnionem Verbi incarnati esse per modum confusionis, quæ scilicet est sine ordine, vel per modum commassationis quæ scilicet est cum ordine. *Quoad secundam verò partem* probatur eadem minor tripliciter. Primò: quia natura diuina est omnino immutabilis; ergò, nec ipsa potest conuerti in aliud, nec aliud in ipsam. Probatur consequentia quo ad priorem partem; quia diuina natura est incorruptibilis: quoad posteriorem autem; quia est ingenerabilis. Secundò probatur eadem pars minoris; quia sic Christus non esset eiusdem naturæ cum Patre, nec cum Matre; ergò. Probatur illatio; quia id quod est commissum, nulli miscibilium est idem specie; ergò. Probatur hoc assumptum exemplo carnis, quæ differt specie à quolibet elementorum. Tertiò probatur: quia ex ijs, quæ plurimum distant, non potest fieri commistio; at natura diuina in infinitum excedit humanam naturam; ergo non potest inter eas esse mistio, sed remanebit sola natura diuina: prima propositio probatur: quia soluitur species vnus eorum; quod manifestatur exemplo apponentis guttam aquæ amphoræ vini. Quibus argumentis excluditur error dicentium vnionem Incarnationis esse factam per modum complexionis: *Denique probatur eadem minor, quo ad ultimam eius partem tripliciter.* Primò: quia vtraque natura diuina scilicet & humana est secundum rationem suam perfecta. Secundò, quia diuina natura & humana non possunt constituere aliquid per modum partium quantitatarum, nec per modum formæ & materiæ; ergò. Probatur antecedens, quo ad primam partem; quia natura diuina est incorporea, quo ad secundam verò; quia diuina natura non potest esse forma alicuius, præsertim corporei; ergò. Probatur antecedens; quia sequeretur, quòd species resultans esset communicabilis pluribus, ac proinde quod essent plures Christi. Tertiò probatur eadem pars; quia sic Christus non esset humanæ naturæ neque diuinæ. Probatur sequela; quia differentia addita variat speciem, sicut vnitas numerum, vt ait Arist. in 8. Metaph. tex. 10.

Expositio Textus.

DE VERITATE conclus. quæ est fidei Catholicæ dogma firmissimum, & de hæresibus ac delirijs Eutichetis & aliorum hæreticorum huic veritati contrarijs disseruit vberissime S. D. in 4. contr. Gent. cap. 35. & alijs præcedentibus: vbi latius explicat rationem præsentis articuli distinguens eam in plures; Cuius diligentiam posteriores imitati eandem hic veritatem examinant, & singulos illi contrarios hæreticorum errores productis diuinarum Scripturarum oraculis, sacrorum Conciliorum definitionibus, Sanctorum dictis ac rationibus confutant; ex quibus præcipui sunt Medina super hoc artic. Val. punct. 1. Bellar. libr. 3. de incarn. a. ca. 1. v. 9. ad 4. Suar. disp. 7. sect. 2. Vasq. disp. 14. & Aluar. disp. 10.

MAIOR in probatione Conclusionis assumpta tres enumerat modos, quibus aliquid vnum ex duobus vel pluribus constituitur: quorum primus duos continet modos, de quibus dubitationem excitat Ferrariensis in 4. contr. Gent. c. 35. quia S. D. hic ait primum modum, quo ex duobus integris & perfectis remanentibus vnum aliquid constituitur, esse quando fit vnum ex multis per solam compositionem adunatis, sicut ex multis lapidibus fit aceruus: secundus autem quando ex multis secundum aliquem ordinem dispositis fit vnum; vt domus ex lapidibus & lignis; in dicto verò cap. 35. contrariam huic distinctionem inter prædictos duos modos videtur constituere: eos enim distinguens ait: *Fit autem vnum ex multis vno quidem modo, secundum ordinem tantum; sicut ex multis domibus fit ciuitas, & ex multis militibus fit exercitus; alio modo, ordine, & compositione: sicut ex partibus domus coniunctis, & per contactum, & per colligationem domus fit: Videtur autem hæc distinguendi forma manifestè priori contraria: in hoc enim posteriori loco videtur S. D. (inquit Ferrariensis) velle, quòd ordo sumi possit sine compositione; in hoc autem articulo videtur significare, ordinem absque compositione sumi non posse, sed bene compositionem sine ordine. Cui dubitationi respondet Ferrariensis dicens, hic aliter accipi compositionem, quàm in dicto capit. in hoc enim articulo sumitur (inquit) compositio pro quacumque adunatione plurium; & sic ordo plurium compositionem includit; non autem compositio includit ordinem, vt patet; & ideo potest accipi compositio & per se & cum ordine: in illo verò cap. accipitur compositio, vt quandam colligationem & indiuisiorem importat; & sic compositio ordinem includit; non autem ordo includit compositionem, nam quæ per quandam colligationem sunt indiuisa, necesse est (inquit) esse ordinata, vt vnũ sit prius & aliud posterius; sed quæ habent ordinem, non est necesse, vt sint indiuisa; possunt enim in vna ciuitate esse multæ domus ordinatæ, & tamen separatæ ab inuicem & non colligatæ; & ideo potest accipi ordo & per se & cum compositione. Posset tamen huic difficultati planius satisfieri dicendo; tribus modis posse ex duobus vel pluribus integris & perfectis vnum constitui; primò secundum ordinem tantum, sicut ex multis domibus ciuitas, & ex multis militibus exercitus constituitur: secundò secundum compositionem tantum; sicut ex multis lapidibus fit aceruus. Tertiò secundum ordinem & compositionem; sicut ex multis lapidibus & lignis ordinatè dispositis & colligatis domus constituitur; Quos tres modos in vtroque loco significauit S. D. quamuis non vtroque omnes explicite: nam in dicto cap. 35. primum tantum & tertium explicite posuit, secundum autem, vt in tertio clausum, tãquam materiam eo priorem intelligi voluit: Quis enim nesciat ex lapidibus prius in aceruo compositis addita per artificem ordinata colligatione vnum aliud quoddam totum à priori, scilicet aceruo diuersum constitui? in hoc autem articulo tres omnes prædictos modos enumerauit, sed duos tantum, scilicet secundum & tertium exemplis illustrauit: cum enim ait: *quorum forma est compositio vel ordo vel figura*, nomine compositionis secundum modum significat; nomine autem ordinis primum, nomine verò figuræ tertium exprimit manifestè: figura namque solis illis totis ex pluribus integris partibus constitutis propriè conuenit, quorum*

Apparens contradictio D. Thom. de modis quib. ex duobus vel pluribus vnum constituitur, & duobus modis conciliatur.

Sol. Ferrar.

Alia solutio melior.

partes contactu & colligatione sunt vnitæ: sicut ligna, lapides & cementum in domo: Ex his enim vnitæ & colligatæ resultat figura; non autem ex militibus ordinatis in exercitu aut domibus in ciuitate; nisi quatenus vt colligatæ concipiuntur, aut oculis offeruntur.

Explicatur
1. pars
minoris
et proba-
tionis ef-
ficacia, vt
exponitur à
Caiet. de-
fenditur
eo. 11. Suar.

Nunc singulas minoris eiusdem argumenti partes cum præcipuis earum probationibus breuiter expendamus. Est igitur PRIMA PARS MINORIS. Vnionem Verbi incarnati non potuisse fieri ex duabus naturis integris & perfectis remanentibus: prima verò probatio est; quia sequeretur vnionem Incarnationis non esse per se sed per accidens: Vbi aduerte opinionem asserentium vnionem duarum naturarum in Christo, hoc modo fuisse factam magis ad hæresim Nestorij, quàm ad errorem Eutichetis pertinere, vt explicat hic Suarez in suo comm. & colligitur etiam euidenter ex littera.

Secunda pars minoris est: Vnionem Incarnationis non esse factam ex duabus naturis perfectis, sed transmutatis, sicut ex elementis fit mistum. Circa quam sciendum est multos ex sanctis Patribus vnionem duarum naturarum in Christo vocare mixturem diuinæ naturæ & humanæ; ita Cyprianus lib. de vanitate Idolorum. Nyssenus in oratione catech. ca. 25. Iren. lib. 3. ca. 21. Vigilii lib. 1. contra Eutichet. Nazianzenus orat. 24. & 42. Augustinus lib. 4. de Trinitate, ca. 23. Tertullianus lib. de carne Christi. & Cyrillus lib. cont. Anthropomorp. c. 18. Sed nomine mixture, nihil aliud, quàm substantialem duarum naturarum vnionem in vna Christi persona & existentia significare voluerunt; sicut etiam ea quæ miscuntur in vna existentia coniunguntur; & ita se explicat Augustinus epistola 3. & Cyrillus loc. sup. not.

PRIMA dictæ minoris probatio est; quia natura diuina est omnino immutabilis; ergo nec ipsa potest conuerti in aliud, nec aliud in ipsam. Probatur sequela; quia est incorruptibilis & ingenerabilis; vbi Caiet. aduertit hic non esse sermonem de ea conuersione, quæ fit per transubstantiationem; quia non valeret ratio; nam ex hoc, quod aliquid est ingenerabile, non sequitur non posse aliud in ipsum diuinam virtute transubstantiari, cum in Christi corpus gloriosum, quod est incorruptibile & ingenerabile, conuertatur substantia panis in Eucharistia: sed est (inquit) sermo de conuersione per transmutationem, sicut elementa conuertuntur in mistum & alimentum in corpus animalis quod nutritur; quia de tali conuersione disputatur in secundo modo, quo ex pluribus perfectis transmutatis fit vnum.

Suar. obi. 1.

1. Sed hanc expositionem impugnatur Suar. in Comm. primò; quia petit principium. Secundo; quia reddit inutilem & imperfectam doctrinam D. Tho. qui tamen absolute & simpliciter omnes modos, qui falso fingi possent, nititur impugnare. Tertiò, quia ratio Caiet. falsum assumit: quoniam ex Dei omnimoda immutabilitate euidenter efficitur, nihil posse in ipsum conuerti, etiam per transubstantiationem; quoniam si aliquid in aliud conuertitur, necesse est vt illud, in quod fit conuersio, aliquid esse vel aliquem nouum modum vel certè nouam dependentiam antiqui esse acquirat, eo quod conuersio sit vera actio nouum terminum ponens, quod fieri absque mutatione non potest eius, ad quod actio terminatur.

Respon.

Sed hæc facile diluuntur ex ipso titulo præsentis articuli, cuius sensus est: an ex duabus naturis in Christo resultauerit vna quædam alia tertia natura, vt hic aduertit Med. & post eum Suar. & o-

Atendit satis apertè discursus D. Th. & præsertim in tertia probatione secundæ partis minoris, in cuius fine concludit dicens: *Sed remanebit sola diuina natura*; quasi diceret: hæc non erit mistio, neque vnio duarum naturarum in vna ex eis natura resultante, de qua nunc loquimur; quia remanebit sola diuina natura. Deinde dico cum Med. D. Th. hic supponere factam fuisse quandam vnionem diuinitatis ad Verbum, quod admittunt etiam hæretici, quo supposito, nullus alius superest vnionis modus præter illos, quos in hoc articulo recenset S. D. conuersio namque panis in corpus Christi per transubstantiationem non est vnio corporis ad panem, neque ex corpore Christi & pane fit vnum tertium. Vide etiam alia, quæ scribit hic author pro defensione dictæ expositionis Caiet.

Ad argumenta verò Suar. respond. Ad primum negatur assumptum, dicere namque hic sermonem non esse de conuersione, quæ fit per transubstantiationem, sed per transmutationem non est petitio principij, sed expositio & limitatio doctrinæ D. Th. intra terminos ab eodem in titulo præfixos, & in ipso discursu declaratos. Ad secundum negatur etiam assumptum; quia modus conuersionis per transubstantiationem sub præsentis quæstionis difficultate minimè continetur: sed ad quæstionem pertinet de immutabilitate Dei. Ad tertium negatur antecedens: non enim ait Caiet. ex hoc quod aliquid est immutabile, sed ex hoc quod aliquid est ingenerabile, non sequi, quod non possit diuina virtute aliquid in ipsum transubstantiari; vt patet de corpore Christi. Secundo dico Caiet. cum D. Thom. loqui de immutabilitate secundum transmutationem, quæ ex pluribus perfectis transmutatis fit vnum tertium.

Sed huic responsioni videntur ob stare verba D. Thom. sic enim loquitur: *Sed hoc non potest esse, primò quidem; quia natura diuina est omnino immutabilis: vnde nec ipsa potest conuerti in aliud, cum sit incorruptibilis, nec aliud in ipsam, cum sit ingenerabilis.* Respondetur naturam diuinam ex duobus simul iunctis dici omnino immutabilem, primum est: quia est incorruptibilis, tam simpliciter quàm secundum quid: secundum quid est ingenerabilis tam simpliciter quàm secundum quid: Ex primo deducit S. D. naturam ipsam diuinam non posse in aliud conuerti, ac proinde non posse ex ea & humana natura simul commixtis resultare tertiam naturam: & hoc est quod principaliter hic intendit: ex secundo verò ad maius complementum discursus deducit, non posse aliud in ipsam conuerti: Quod si hæc non placent, sequere secundum modum dicendi Med. quo vtitur Suar. contra Caiet.

Circa eandem partem aduerte plures ex Patribus, suo modo loquendi significare carnem Christi fuisse deificatam: quia conuersa fuit in Deitatem, ita Nazianzenus in epistola 1. ad Chelidonium, & in orat. 42. & 51. & Damascenus lib. 3. cap. 19. & singulariter Iustinus in Apologia 2. pro Christianis affirmat, carnem & sanguinem Christi fuisse conuersa in Deitatem, sicut panis & vinum conuertitur in corpus Christi. S. Thom. autem hic ait, nihil in Deum posse conuerti, quod certissimum est: & ideo dictæ Sanctorum locutiones piè sunt exponendæ: Nihil enim aliud intendunt, quàm Christi carnem esse deificatam, id est perfusam donis Deitatis, & vnā habere substantiam & existentiam cum persona diuina, ex qua vnitatem prouenit Idiomatum communicationis, modo inferius explicando: Iustinus autem

Satis fit arg.
Suar.
Resp. ad 1.

ad 2.

ad 3.

Replicat.

Sol.

tem solum vult, quod sicut Christi Corpus veram habuit carnem & sanguinem personaliter unita naturae diuinæ, sic eius caro & sanguis verè continentur in Eucharistia.

Declaratur
ultima pars
minoris, &
eius probatio
proposita
etiam, & solu
ta dubitatio
ne de eius
bonitate.

Ultima pars minoris negat vnionem Verbi incarnati esse factam ex diuina & humana natura, vt partibus imperfectis siue essentialibus vt materia & forma, siue integralibus vt membra corporis; in cuius secunda probatione principium illud assumit, videlicet diuina natura non potest esse forma alicuius, praesertim corporei: de quo latè disputat Capr. in 3. dist. 15. q. 2. contra Ioan. de Ripa. Et Ferrar. in 4. contr. gent. c. 35. §. sed contra praedicta. Vbi ex doctrina Capr. praecipua dicti Ioan. diluit argumenta. Eandem propositionem hic explicat Caiet. cuius doctrinam absque fundamento reijciunt Med. & Suar. sed illius principij veritatem, prout exponitur à Caiet. defendimus in 1. p. q. 12. a. 2. contro. 3. Probat autem hic S. D. dictum principium; quia sequeretur, quod species resultans esset communicabilis pluribus; atq; ita plures essent Christi; cuius sequelae fundamentum hic explicat eruditè Cai. & latius Ferrar. in allegato c. 35. §. circa hanc probationem. Et Med. in respon. ad ultimam obiect. contra processum D. Th. & Suar. in fine sui. Commen.

Obiectio.

Sed contra prob. hanc est arg. Nam etis talis natura non posset, ex parte Deitatis multiplicari, posset tamen ei multiplicatio conuenire ex partes humanitatis, sicut ratio principij quod constituitur ex essentia diuina in ratione speciei, & intellectu beatorum multiplicatur, non ex parte essentiae sed ex parte intellectus; ergo similiter illa tertia natura posset, ex parte solum humanitatis multiplicari, nec tamen inde sequeretur multiplicari Christum ex parte Deitatis; quod tamen in probatione videtur deducere S. Thom. Resp. nullam esse consequentiam. Ad probationem à simili dico, non esse eandem sed longè diuersam rationem illius tertiae naturae, & principij resultantis ex intellectu & essentia diuina: Nam illa tertia natura, quae ex humanitate & diuinitate confurgeret, esset natura corporea substantialis non habens totam materiam suae speciei; omnis autem natura corporea, quae totam non habet materiam suae speciei, ex se multiplicabilis est in plura supposita, cum sit nata pluribus in esse & de pluribus cōcreto predicari; igitur illa tertia natura esset multiplicabilis in plura supposita; & quia Christi suppositum est diuinum, oportet etiam illa supposita esse diuina: cum sint eiusdem rationis; ac proinde multa alia essent diuina supposita praeter tres personas SS. Trinit. quod est impossibile: non ita verò est impossibile dari plura indiuidua constituta per rationem principij resultantem ex intellectu, & essentia diuina unita in ratione speciei; quia talia indiuidua & supposita essent creata.

Notationes
circa respo-
siones ad ar-
gumenta.
Caietani
Medinae
Porreetae
Vasquez
S. Thom.

VIDENDA sunt, quae scribunt Caietanus, Medina & Porreeta circa responsiones ad argumenta.

Circareff. ad tertium aduerte Vasq. dist. 14. c. 4. carpere D. Th. quod falso tribuerit Damasceno locutionem illam, natura diuina est incarnata, sed diligenter verba litterae consideranti apparet D. Th. non locutionem, sed eius expolitionem Damasc. tribuisse; sic autem loquitur Damasc. lib. 3. fidei orth. cap. 6. Et quando dicimus naturam Verbi incarnatam esse secundum beatos patres Athanasium, & Cyrillum, diuinitatem dicimus unitam esse carni: praemiserat autem hoc dictum:

Damascenus.

A omni humana naturae inquit unitam esse omnem diuinitatis substantiam. Ex quibus etiam videtur, falsum esse, quod ait Vasquez in dicto cap. 4. nimirum, Damasc. in illo cap. solum concedere dictam propositionem addita illa voce Verbi, hoc modo: natura Verbi est incarnata: cum enim apud Damasc. idem significant haec duae propositiones, natura diuina siue diuinitas est incarnata; & diuinitas est unita carni vel humanae naturae; Si posteriorem hanc admittit, hoc ipso priorem etiam concedit, cum praedicta tamen particula (licet verbis quandoque non exprimitur) intelligendam, & quatenus opus fuerit explicandam: Verba itaque illa Damasceni, quae Vasq. allegat ex 11. cap. videlicet: Quod diuinitas homo facta est, aut incarnata sit, aut humanitate se induerit, nunquam audiuius, nihil aliud significant, nisi propositiones istas nudè & simpliciter, vt proferuntur acceptas non esse veras nec vsu receptas, vt ibidè explicat commentator Clitoveus.

B Circa eandem responsionem scito, propositionem illam: Deitas est incarnata, concedi à Bernardo in ser. primo de Paschate. August. lib. de fide ad Petrum c. 2. & lib. primo de Trinitat. cap. septimo, & 11. & alijs locis. Leone Papa epist. 10. Naz. 1. & 2. Atha. & Cyril. quos refert Damasc. lib. 1. tertio de fide, c. 6. & alijs à Niceta relatis l. 3. Thesauri c. 34. & 35. eandem etiam concedit D. Th. infra q. 3. a. 2. & Gabriel. in 3. dist. 15. q. vnica a. 2. Concl. 4. & 5. Damasc. autem lib. 2. de fide c. 11. & Niceta libro 3. Th. c. 17. & negantes illam nihil aliud intendunt, nisi Deitatem non fuisse incarnatam per se primò & immediatè; non tamen negant eam, secundariò & mediatè incarnatam fuisse; quoniam hoc modo terminata est ad illam assumptionem humanitatis. Neq; tamen vt similes admittendae sunt istae propositiones: Deitas nata est ex Virgine, passa est & mortua; quia nomen illud abstractum Deitas facit sensum formalem, & significat ea praedicata conueniri Deitati secundum se: Esse verò incarnatum significat esse terminum assumptionis carnis primum vel secundarium; & hoc secundo modo verum est Deitatem esse incarnatam; quia ratione suppositi secundariò terminat incarnationem: quod quia nullam dicit imperfectionem non repugnat Deitati, sicut illi repugnat mori &c. Fulgentius tamen propositiones illas concedit, videlicet Deitas est mortua, &c. primò quoniam Ecclesia canit: in ligno mortua vita fuit. Secundò: quia istae sunt verae. Deus est passus & mortuus; Deus autem formalissimè est Deitas, sed eius dictum accipiendum est in sensu identico, sumendo abstractum pro concreto, vt etiam in dicto versu vsurpat Ecclesia: idem enim sunt realiter in diuinis concretum & abstractum.

D VALENTIA puncto tertio longam instituit disputationem aduersus Vbiuersitatem, quam videtur si placet.

ARTICVLVS II.

Vtrum vnio Verbi incarnati sit facta in persona.

A D secundum sic proceditur. Videtur, quod vnio Verbi incarnati non sit facta in persona. Personae enim Dei non est aliud à natura ipsius: vt habitum est. est in primo. Si ergo vnio non est facta in natura, sequitur, quod non sit facta in persona.

Præterea, Natura humana non est minoris dignitatis in Christo, quam in nobis. Personalitas autem

M. 4. ad di-

Locis supra
ar. 1. in du-
na
se- p. p. q. 3. ar-
tic. 8.

p. p. q. 29.
ar. 3.

ad dignitatem pertinet; ut in primo habitum est. Cum ergo natura humana in nobis propriam personalitatem habeat, multo magis habuit propriam personalitatem in Christo.

Li 3. c. 11. &
lib. 1. c. 11.

Præterea, sicut Boet. dicit in lib. de duabus naturis, persona est rationalis natura individua substantia. Sed verbum Dei assumpsit naturam humanam individuum: natura enim vniuersalis non subsistit secundum se, sed in nuda contemplatione consideratur: ut Damasc. dicit. Ergo humana natura habet suam personalitatem. Non ergo videtur, quod sit facta vnio in persona.

Habetur in
conc. 1. Eph.
in ep. fin. ad
Nestorianum.

Sed contra est, quod in Calcedon. synodo legitur, Non in duas personas partitum, aut diuisum, sed vnū & eundem filium vniuentū Deum Verbum, dominum nostrū Iesum Christum confitemur. Ergo facta est vnio Verbi in persona.

Ar. præc.

Respondeo dicendum, quod persona aliud significat, quam natura. Natura enim, ut dictum est, significat essentiam speciei, quam significat diffinitio. Et si quidem ista, quæ ad rationem speciei pertinent, nihil aliud adiunctum inueniri posset, nulla necessitas esset distinguendi naturam à supposito natura, quod est individuum subsistens in natura illa: quia vnumquodque individuum subsistens in natura aliqua, esset omnino idem cum sua natura. Contigit autem in quibusdam rebus subsistentibus inueniri aliquid, quod non pertinet ad rationem speciei, scilicet accidentia, & principia indiuiduantia (sicut maxime apparet in istis, quæ sunt ex materia, & forma composita) & ideo in talibus etiam secundum rem differt natura, & suppositum: non quasi omnino aliqua separata: sed quia in supposito includitur ipsa natura speciei, & superadduntur quadam alia, quæ sunt præter rationem speciei: unde suppositum significatur ut totum, habens naturam sicut partem formalem & perfectiuam sui: & propter hoc in compositis ex materia, & forma, natura non predicatur de supposito: non enim dicimus, quod hic homo sit sua humanitas. Si qua verò res est, in qua omnino nihil aliud est præter rationem speciei, vel naturam suam (sicut est in Deo) ibi non est aliud secundum rem suppositum, & naturam, sed solum secundum rationem intelligendi: quia natura dicitur secundum quod est essentia quadam: eadem verò dicitur suppositum, secundum quod est subsistens. Et quod est dictum de supposito, intelligendum est de persona in creatura rationali, vel intellectuali: quia nihil aliud est persona, quam rationalis natura individua substantia, secundum Boetium. Omne igitur quod inest alicui personæ, siue pertineat ad naturam eius, siue non, vnitur ei in persona: si ergo humana natura verbo Dei non vnitur in persona, nullo modo ei vnitur: & sic totaliter tollitur incarnationis fides: quod est subruere totam fidem Christianam. Quia ergo Verbum habet naturam humanam sibi vnitam, non autem ad suam naturam diuinam pertinentem: consequens est, quod vnio sit facta in Verbi persona, non autem in natura.

In lib. de
duabus nat.

Ad primum ergo dicendum, quod licet in Deo non sit aliud secundum rem naturam, & personam: differt tamen secundum modum significandi (sicut dictum est) quia persona significat per modum subsistentis. Et quia natura humana sic vnitur Verbo, ut Verbum in ea subsistat, non autem, ut aliquid addatur ei ad rationem suam naturam, vel ut eius natura in aliud transmutetur: ideo vnio humana natura ad Verbum Dei, facta est in persona, non in natura.

Ad secundum dicendum, quod personalitas in tantum pertinet ad dignitatem alicuius rei, & perfectionem, in quantum ad dignitatem alicuius rei, & perfectionem eius pertinet, quod per se existat: quod in nomine persona intelligitur. Dignius autem est alicui, quod existat in aliquo se digniori, quam quod existat per se. Et ideo ex hoc ipso humana natura dignior est

in Christo, quam in nobis, quod in nobis quasi per se existens propriam personalitatem habet, in Christo autem existit in persona Verbi. Sicut etiam esse completium speciei pertinet ad dignitatem forme: tamen sensitiuum nobilius est in homine propter coniunctionem ad nobiliorem formam completiuam, quam sit in bruto animali, in quo est forma completiua.

Ad tertium dicendum, quod Verbum Dei non assumpsit humanam naturam in vniuersali, sed in aeterno, est in individuo (sicut Damasc. dicit) alioquin oporteret quod cuilibet homini conueniret esse Dei verbum: sicut conuenit Christo. Sciendum est tamen, quod non quodlibet individuum in genere substantiæ etiam in rationali natura habet rationem personæ: sed solum illud quod per se existit, non autem quod existit in alio perfectiori. Unde manus Sortis quamvis sit quoddam individuum, non tamen est persona: quia non per se existit: sed in quodam perfectiori, scilicet in suo toto. Et hoc etiam potest significari in hoc, quod persona dicitur substantia individua: non enim manus est substantia, sed pars substantiæ. Licet ergo hæc humana natura sit quoddam individuum in genere substantiæ: quia tamen non per se separatim existit, sed in quodam perfectiori, scilicet in persona Dei Verbi, consequens est quod non habeat personalitatem propriam. Et ideo facta est vnio in persona.

Lib. 3. ut
fid. c. 11.

Explicatur Sensus quesiti, & diluuntur argumenta Medina.

PERSONA accipitur hic ut distinguitur contra naturam, ac proinde ut est hoc subsistens in natura intellectuali diuina; quod duplex est; quoddam enim est subsistens completè, quod propriè & simpliciter appellatur persona, ut Pater & Filius & Spiritus S. quibus singulis conuenit tota diffinitio personæ: aliud autem est subsistens incompletè, atque idèd non nisi imperfectè rationem habens personæ: quia scilicet illi deest incommunicabilitas, quæ est vltimum personæ complementum, ut hic Deus: cui licet per se primo conueniat subsistentia ac per hoc nonnullam personæ rationem habeat, quatenus persona distinguitur contra naturam; non tamen absolute persona dici potest, sed cum addita conditione diminuentis scilicet incompleta, ut latè declarauimus in 1. p. quæst. 39. art. 4. contr. 1. Hic itaque sumitur persona, prout distinguitur contra naturam, idèd ut est hoc subsistens in natura intellectuali, siue sit propriè perfectè ac absolute persona, siue minus propriè imperfectè & incompletè tantum, ut scitè Caiet. aduertit, & probat in fine sui Commentarij ad hunc articulum.

Sed contra expositionem hanc argum. Med. Pri. ob Medina. quoniam Caiet. dicit, quod hic Deus communis tribus personis est persona, vel accipit personam impropriè vel propriè licet sit incompleta: si primum, sic non est persona verè: si secundum, tunc videtur sequi illud incommodum, quod in diuinis sint quatuor personæ, vna incompleta & tres completæ. Resp. personam accipi secundo modo. Ad argumentum contra hanc partem negatur consequentia; quia persona hæc incompleta scilicet hic Deus non ponit in numerum cum tribus personis completis. Sed hanc responsonem sic arguit Med. In diuinis sunt quatuor relationes reales, licet illæ non sint quatuor res; ergo similiter &c. Resp. nullam esse consequentiam; quia quælibet ex quatuor relationibus habet completè rationem relationis; sed quia realis distinctio in diuinis non est, nisi per

Sol.

Replicat Medina.

Sol.

per

per oppositionem relatiuam, quam relatio communis spirationis non habet ad paternitatem nec ad filiationem: idē cum illis in ratione rei non ponit in numerum, sed cum eis est vna res.

Obiect. 2. *Sol.* *Secundo.* Persona in hac disputatione vel abstrahit a communicabili, vel designat tantum rem incommunicabilem, non primum vt planē constat; ergo secundum est asserendum. *Respondetur*, personam in hac disputatione abstrahere a communicabili & incommunicabili; quia significat subsistens in natura diuina; sumitur enim persona vt distinguitur contra naturam; sic autem extenditur ad omnem habentem naturam, siue illam habeat cōmunicabiliter siue incommunicabiliter.

Obiect. 3. *Sol.* *Tertio.* Omnes doctores in hac disputatione praeiungunt definitionem Boetij, scilicet: Persona est rationalis naturae indiuidua substantia, id est incommunicabilis; ergo. *Resp.* nullam esse consequentiam; primo: quia sermo est hic de mente Sancti Thomae, non de sensu aliorū Doctorum. Secundo; quia ex completo cognoscitur incompletum; & idē praeiungitur definitio personae completē sumptae, vt ex ea cognoscatur ratio incompletae personae.

Ob. 4. *Conf. 1.* *Quarto.* D. Th. illud ipsum, quod in Concilio decretum est, ratione manifestat: sed in Concilio, tam Calcedonenli quam Ephesino decernitur, quod vnio est facta in persona completē, siue in supposito incommunicabili; ergo. *Et confirmatur* ex ipso titulo quaestionis, vbi dicitur: *Vtrum vnio Verbi incarnati sit facta in persona*; igitur titulus designat praecise vnionem filij Dei. *Confirmatur secundo:* quia D. Th. loquitur in praesenti de persona secundum definitionem Boetij, vt patet in *tertio argumento*, & in eius *solutione*; Boetius autem definit personam incommunicabilem vt patet.

Sol. *Respondetur* Concilium definire vnionem non esse factam in natura, sed in persona in qua duo sunt scilicet substantia & incommunicabilitas: quātius ergo Concilium definiat vnionem nō esse factam in natura, sed in persona incommunicabili; hic tamen S. D. non vtitur autoritate Concilij, nisi ad probandum vnionem esse factam in persona, vt distinguitur cōtra naturam, id est in eo, quod subsistit in natura diuina, an autem illud subsistens, siue illa persona sit incommunicabilis aut communicabilis definitur in sequenti quaestione. *Ad primam confir.* negatur illatio; nam vnio Verbi Incarnati dupliciter intelligi potest esse facta in persona: *Vno modo* in persona completa id est in persona Verbi; prout est ab alijs sua proprietate personali distincta: *Alio modo* in persona incompleta id est in persona Verbi ratione subsistentiae essentialis. Et idē nomen personae, & vnionis in persona sumitur indistincte: sicut enim in articulo praecedenti quaesitum est: *Vtrum vnio Verbi incarnati sit facta in natura*, cum tamen natura sit communis tribus personis diuinis, ita quaeri potuit in hoc articulo: *Vtrum vnio Verbi incarnati sit facta in persona*, siue ea sit communicabilis siue incommunicabilis.

Ad 2. conf. *Ad secundam confir. resp.* D. Thom. in *tertio argumento*, & eius *responsione* loqui de persona in humana natura subsistente naturaliter: haec autem est persona completa, id est incommunicabilis. Si namque natura humana in Christo propriam haberet personalitatem non posset ea re-creta vniri Verbo personaliter, neque secundum Verbi personam completam, neque secundum personam incompletam, id est secundum

A subsistentiam essentialem. *Quaestio* autem huius articuli est de vnione in persona Verbi siue completa siue incompleta: Sed quoniam in articulo primo huius quaestionis supponitur vnionem Verbi diuini cum humana natura factam fuisse in persona completa; idē dici non congruē potest in hoc articulo sermonem esse de persona completa, cuius vnionem cum humana natura probat S. D. ex proprijs personae vt sic, prout distinguitur contra naturam; & quamuis hic articulus per se ad concludendam dictam vnionem non sufficiat, adiunctus tamen sequentibus & praecipue octauo tertiae quaestionis sufficienter probat intentum.

Forma Textus.

B *PR*AEMISSA tituli declaratione respondetur quaesito vnica Conclusionē. Titulum explicat S. D. declarando duo: *primum* est differentia significationis personae a significatione naturae; *secundum* est, quid sit vniri in persona.

Differentia dictae significationis ostenditur proposito vno communi principio, ex quo tres deducuntur conclusiones. Principium est haec conditionalis, videlicet: *Si his, quae ad rationem speciei pertinent, nihil aliud adiunctum inueniri posset, nulla necessitas esset distinguendi naturam a supposito natura, quod est indiuiduum subsistens in natura illa; sed vnum quodque indiuiduum subsistens in natura aliqua, siue suppositum esset omnino idem cum sua natura, & differret solum secundum rationem intelligendi.* Probatur hoc principium; quia natura significat essentiam speciei, quam significat definitio; ergo. Deinde declaratur quo ad illam particulam, & differret solum secundum rationem intelligendi; quia natura diceretur, secundum quod est essentia quaedam; eadem verō diceretur suppositum secundum quod est subsistens.

PRIMA CONCLUSIO ex hoc principio deducta est: *In his, quae sunt ex materia & forma composita, differt secundum rem natura & suppositum, non quasi res aliqua omnino separata; sed quia in supposito includitur ipsa natura speciei & super adduntur quaedam alia quae sunt praeter rationem speciei.* Haec conclusio sequitur ex illo principio per regulam Aristotelis in primo poster. *Si affirmatio est causa affirmationis, & negatio erit causa negationis, & e conuerso, quae tenet in causis proprijs & praecis: causa verō propria distinguendi naturam a supposito est habere aliquid adiunctum his, quae pertinent ad rationem speciei, sicut ē cōtra causam propriam non distinguendi est, non habere aliquid aliud adiunctum.* Et probatur eadem Concl. a posteriori dupliciter, primo quia suppositum significatur, vt totum habens naturam, sicut partem formalem & perfectiuam sui. Secundo quia in compositis ex materia & forma natura non praedicatur de supposito; quia non dicimus quod homo sit sua humanitas: Et sequitur hoc assumptum ex praecedenti; nam ex hoc quod suppositum significatur vt totum habens naturam vt partem formalem; sequitur naturam non praedicari de supposito; quia pars non praedicatur de toto.

SECUNDA CONCLUSIO ex eodem principio immediate deducta est: *In Deo non est aliud secundum rem suppositū & natura, sed solum secundum rationem intelligendi;* probatur; quia in Deo nihil omnino aliud est, praeter rationē speciei vel naturae suae.

TERTIA CONC. *Quod dictū est de supposito in illo cōmuni principio, intelligendū est de persona in creatura rationali vel intellectuāli.*

Probatur; quia nihil aliud est persona, quā ratione

rationalis naturæ indiuidua substantia secundum A Boetium.

Secundo ad explicationem tituli declarat Sanctus Doctor, quid sit vniri in persona dicens; omne quod inest alicui personæ siue pertineat ad naturam eius siue non, vniri ei in persona.

CONCLUSIO respondens quæsito est: Vnio facta est in persona Verbi, non autem in natura. Probatur: quia verbum habet naturam humanam sibi unitam, non autem ad sui naturam pertinentem; ergo. Antecedens est de fide. Consequentia probatur: quia si humana natura Verbo Dei non vnitur in persona, nullo modo ei vnitur, & sic totaliter tollitur Incarnationis fides, quod est subuertere totam fidem Christianam: assumptum fundatur in illa maxima seu principio; omne quod inest alicui personæ, siue pertineat ad naturam eius siue non, vnitur ei in persona.

Expositio Textus.

AD Huius articuli intelligentiam multa sunt hic breuiter indicanda. Primum est, quid personæ & naturæ vocibus sit intelligendum; quod explicat optimè Caietanus. Secundum est, quæ differentia realis sit inter creatum suppositum & eius naturam. Tertium est, An differentia quæ hic statuit S. D. inter suppositum & naturam, habeat locum in Angelis. Quartum quid addat suppositum supra naturam; de quibus agit hic breuiter Caietanus, sed vberius infra q. 4. a. 2. nos autem in 1. p. q. 50. a. 2. Contr. 3. latissime disputauimus. Quintum an verum sit quod ait hic S. D. nimirum in Deo nihil aliud esse præter rationem speciei vel naturæ suæ, quod breuiter hic explicat Caiet. Nos de hoc amplissimam instituiamus Contr. in 1. p. q. 28. a. 1. Sextum est sensus & veritas illius principij: Omne, quod inest alicui personæ, siue pertineat ad naturam eius, siue non, vnitur ei in persona: quod explicat Caiet. & Med. Septimum est vis consequentiæ ex eodem principio deductæ in probatione Conclusionis, de qua differit hic breuiter Cai. & post eum Med. & Suar. Octauum est fundamentum, cui totus innititur processus D. Th. distinctio scilicet vnionis Incarnationis in vnionem in natura & vnionem in persona: quæ non videtur sufficiens; quia fieri posset vnio in hoc Deo communi Patri & Filio & Spiritui sancto, qui tamen non est persona neq; natura formaliter loquendo: Cui dubitationi satisfacit eruditè Caietanus in postrema parte Commentarij, & post eum Med. Nos de hoc Deo tribus personis communi latè disputauimus, 1. p. q. 39. a. 4. Contr. prima. Nonum est hæresis ponentium in Christo duas personas, quam refert & impugnat accuratè S. Doctor in 4. contr. gent. c. 34. & 41. & post eum Med. Porrecta, Suar. Val. p. 2. Vafq. & Aluar. super hoc art. & Bellar. libro 3. de Incarn. cap. 7. & seq. Decimum complectitur responsiones ad arg. D. Th. quas hic explicat eruditè Cai. Med. & Suar. Vndecimum est sensus Conclusionis; nam vt ait S. Doctor, q. de vnione Verbi incarnati a. 1. ad 8. Persona Filij Dei dupliciter potest considerari: vno modo secundum comunem rationem personæ, prout significat quoddam subsistens; & secundum hoc vnio facta est in persona secundum rationem personæ; alio modo potest in persona filij considerari id, quod est proprium personæ Filij, scilicet relatio, qua refertur ad Patrem: & secundum huius relationis rationem non consideratur vnio duarum naturarum. Hæc ibi D. Th. quibus nihil aliud intendit, nisi Verbi personalitatem non terminare naturam humanam, prout ipsa personalitas exercet rationem relationis, sed prout est subsistentia, pro-

pria tamen filij, alioquin Christus vt homo referetur ad Patrem vt eius filius naturalis: appellat autem illam communem rationem personæ; quia persona vt sic dicit subsistens in rationali natura; nõ autem dicit relationem Patris vel Filij &c. noluit tamen S. D. indiuiduationem subsistentiæ Verbi, quæ est per relationem, vt conditionem excludere, sed propriam terminandi rationem significauit. Vltimum est hæresis Vbi-quistarum, quam latissime confutat Val. p. m. c. 3. & Bellar. To. 1. 1. 3. de Christo cap. 11. & seq.

ARTICVLVS III.

B Virum vnio Verbi incarnati facta sit in supposito, vel hypostasi.

AD Tertium sic proceditur. Videtur quod vnio Verbi incarnati non sit facta in supposito siue in hypostasi. Dicit enim Au. in Ench. Diuina substantia, & humana vtraque est vnus Dei filius, sed aliud propter Verbum, & aliud propter hominem. Leo Papa etiam dicit in Epistola ad Flavianum, vnium hominum coruscant miraculis: aliud succumbit iniurijs. Sed aliud, & aliud differt supposito: ergo vnio Verbi incarnati non est facta in supposito.

Præterea, hypostasis nihil aliud est, quam substantia particularis, vt Boet. dicit in libro de duab. nat. Manifestum est autem, quod in Christo est quadam alia substantia particularis præter hypostasim Verbi, scilicet corpus, & anima, & compositum ex eis. Ergo in ipso est alia hypostasis præter hypostasim Verbi.

Præterea, Hypostasis Verbi non continetur in aliquo genere, neque sub specie, vt patet ex his, quæ in prima Parte dicta sunt. Sed Christus, secundum, quod est factus homo, continetur sub specie humana: dicit enim Dionys. 1. c. de Diu. no. Intra naturam nostram terminos venit, qui omnem totius naturæ ordinem supereminet excedit. Non autem continetur sub specie humana, nisi sicut hypostasis quadam humane speciei. Ergo in Christo est alia hypostasis præter hypostasim Verbi Dei. Et sic idem, quod prius.

Sed contra est quod Damasc. dicit in tertio lib. In domino Iesu Christo duas naturas cognoscimus vniam autem hypostasim.

Respondeo dicendum, quod quidam ignorantes habitudinem hypostasis ad personam, licet concederent in Christo vniam solam personam, posuerunt tamen aliam hypostasim Dei & aliam hominis, ac si vnio sit facta in persona, non in hypostasi.

Quod quidem apparet erroneum tripliciter. Primo, ex hoc, quod persona super hypostasim non addit nisi determinatam naturam scilicet rationalem, secundum, quod Boetius dicit in libro de duab. nat. quod persona est rationalis natura indiuidua substantia, & ideo idem est attribuire propriam hypostasim humane naturæ in Christo, & propriam personam. Quod intelligentes sancti Patres, virumque in Concilio quinto apud Constantinopolim celebrato damnauerunt, dicentes: Si quis introducere conetur in mysterio Christi duas subsistentias, seu duas personas, anathema sit: nec enim abiectio personæ, vel subsistentiæ suscepit sancta Trinitas, incarnato vno de sancta Trinitate Deo Verbo. Subsistentia autem idem est, quod res subsistens, quod est proprium hypostasis, vt patet per Boetium in libro de duabus naturis. Secundo, quia si dicitur, quod persona aliquid addat super hypostasim, in quo posuit vnio fieri, hoc nihil aliud est, quam proprietatem ad dignitatem pertinens: secundum, quod a quibusdam dicitur, quod persona est hypostasis proprietate distincta, ad dignitatem pertinete. Si ergo facta sit vnio in persona, & non in hypostasi, consequens erit, quod non facta sit vnio,

In Ephef. approbante synodo Ephesina damnatum à Cyrillo sub
syn. 1. can. his verbis: Si quis in vno Christo diuidit subsistentias
3. 10. 1. con- post adunationem sola copulans eas coniunctione,
cil. quæ secundum dignitatem quandam, vel authorita-
tem est, vel secundum potentiam, & non magis
concursum secundum adunationem naturalem: ana-
thema sit. Tertiò, quia tantum hypostasis est, cui
attribuuntur operationes, & proprietates nature, &
ecce tiam, quæ ad naturæ rationem pertinent in con-
creto: dicimus enim, quod hic homo ratiocinatur, &
est visibilis, & est animal rationale. Et hac ratione
hic homo dicitur esse suppositum: quia scilicet supponi-
tur his, quæ ad hominem pertinent, eorum prædicationem
recipiens. Si ergo sit alia hypostasis in Christo præ-
ter hypostasim Verbi, sequitur, quod de aliquo alio, quæ
de verbo, verificentur ea, quæ sunt hominis, puta esse
naturæ de Virgine passum, crucifixum, & sepultum.

In Ephef. Et hoc etiam damnatum est approbante concilio Eph.
syn. 1. can. sub his verbis: Si quis personis duabus, vel subsistentiis
4. 10. 1. con- eas, quæ sunt in Euangelicis, & Apostolicis scripturis,
cil. impartitur voces, aut de Christo à Sanctis dictas, aut
ab ipso de se: quædam quidem velut homini præter
illud ex Deo Verbum specialiter intellecto applicat, quæ-
dam verò velut Deo decibiles, soli ex Deo patre
Verbo, anathema sit. Sic ergo patet esse heresim olim
ab Ecclesia damnatam, dicere, quod in Christo sunt
duæ hypostases, vel duo supposita: siue quod vnio non
sit facta in hypostasi, vel supposito. Vnde in eadem sy-
nodo legitur. Si quis non confitetur carni secundum sub-
sistentiam vnitum ex Deo patre Verbum, vnumque ef-
se Christum cum sua carne eundem, scilicet Deum, &
hominem, anathema sit.

In cano 2. Ad primum ergo dicendum, quod sicut accidentia
Eph. 1. sy- differuntia facit alterum, ita differentia essentialis
nod. que facit alterum. Manifestum est autem, quod alteritas,
4. 10. 1. con- quæ prominet ex differentia accidentalibus, potest ad ean-
cil. dem hypostasim, vel suppositum pertinere in rebus crea-
tis: eo quod idem numero potest diuersis accidentibus
subesse: non autem contingit in rebus creatis, quod
idem numero subsistere possit diuersis essentiis, vel na-
turis, sed vnus & idem Christus subsistit in duabus natu-
ris. Vnde sicut, quod dicitur alterum, & alterum in
creaturis, non significat diuersitatem suppositi, sed so-
lum diuersitatem formarum accidentalium: ita quod
dicitur Christus aliud, & aliud, non importat diuersi-
tatem suppositi, vel hypostasis, sed diuersitatem na-
turarum. Vnde Gregorius Nazianzenus dicit in episto-
la ad Didymum, Aliud, & aliud sunt ea, ex quibus Sal-
uator est, non autem alius, & alius: dico verò aliud, &
aliud è contrario, quam in Trinitate habet ibi enim
Alius, & alius dicimus, vt non subsistentias confunda-
mus, non autem Aliud, & aliud.

In Ephef. Ad secundum dicendum, quod hypostasis significat
und. Celi. in- substantiam particularem, non quocunque modo, sed
ter prin. ex prout est in suo complemento. Secundum verò, quod
med. inci- venit in vnionem alicuius magis completi, non dicitur
pit. bouer- hypostasis, sicut manus, vel pes: Et similiter humana
dicit. natura in Christo, quamuis sit substantia particularis:
quia tamen venit in vnionem cuiusdam completi, sci-
licet totius Christi, prout est Deus, & homo, non po-
test dici hypostasis, vel suppositum. Sed illud completum,
ad quod concurrunt, dicitur esse hypostasis, vel supposi-
tum.

Ad tertium dicendum, quod in rebus creatis res a-
liqua singularis non ponitur in genere vel in specie ra-
tione eius, quod pertinet ad eius indiuiduationem: sed
ratione nature, quæ secundum formam determina-
tur: cum indiuiduatio magis sit secundum materias in
rebus compositis. Sic ergo dicendum est, quod Christus est
in specie humana ratione nature assumptæ, non ratio-
ne ipsius hypostasis.

Sensus, & Ratio quæsti.

NOMINA suppositi, & hypostasis explicat
hic optimè Cai. rationem etiam afferens
huius quæsti ex littera D. T.

Forma Textus.

RELATO quorundam errore, statuit op-
positam illi Conclusionem, quam probat
tribus argumentis.

Error fuit quorundam ignorantium habitu-
dinem hypostasis ad personam: qui licet conce-
derent in Christo vnā solam personam, posu-
erunt tamen aliam hypostasim Dei & aliam ho-
minis, ac proinde dicebant vnionē esse factam in
persona, non autem in hypostasi.

CONCL. est: Heresis est olim ab Ecclesia damna-
ta, dicere quod in Christo sint duæ hypostases, vel duo
supposita, siue, quod vnio non sit facta in hypostasi vel
supposito: Probatur tripliciter: primò; idem est at-
tribuire propriam hypostasim humanæ nature
in Christo, & propriam personam; ergò. Ante-
cedens probatur. Primo; quia persona super hy-
postasim non addit, nisi determinatam naturam
scilicet rationalem, vt ait Boetius in libro de dua-
bus naturis dicens, quod persona est rationalis na-
ture indiuidua substantia. Secundò probatur i-
dem antecedens & ipsa Conclusio; quia Synodus
quinta Constantinopolitana damnat, non solum
eos qui duas affirmant in Christo personas, sed
etiam eos qui duas in eo dicunt esse subsistēti-
as; at subsistētia idem est quod res subsistens, quod
est proprium hypostasis; ergò. Minor patet ex
Boetio in libro de duabus naturis. Secundò probatur
conclusio; quia si facta est vnio in persona & non
in hypostasi sequitur, quod non sit facta vnio,
nisi secundum dignitatem quandam; at conse-
quens est falsum; ergò & antecedens. Consequē-
tia probatur: quia si detur quod persona aliquid
addat super hypostasim, in quo possit vnio fieri:
hoc nihil aliud est quam proprietas ad dignita-
tem pertinens; ergò. Probatur hoc assumptum:

quoniam à quibusdam dicitur, quod persona est
hypostasis proprietate distincta ad dignitatem
pertinente: falsitas autem consequentis probatur
authoritate Cyrilli, & Synodi Ephesinæ, vt pa-
tet in textu. Tertiò probatur Concl. Quia si alia sit
hypostasis in Christo præter hypostasim Verbi,
sequitur quod de aliquo alio, quàm de Verbo
verificentur ea, quæ sunt hominis; puta esse natū
de Virgine passum crucifixum & sepultū; at cō-
sequens est falsum; igitur & antecedens. Consequē-
tia probatur: quia sola hypostasis est, cui attri-
buuntur operationes & proprietates nature, & ea
quæ ad naturæ rationē pertinet in cōcreto; ergò,
si alia sit hypostasis &c. Probatur hoc assūptū pri-
mò: quia dicim⁹ quod hic homo ratiocinatur &
est visibilis & est animal rationale. Secundò: quia
hac ratione hic homo dicitur esse suppositū: quia
scilicet supponitur his, quæ ad hominē pertinet
eorū prædicationem recipiens. Falsitas verò cō-
sequentis probatur authoritate Cōcilij Ephesi-
ni. Et confirmatur etiā Conclusio ex eodē Con-
cilio Can. secundo, Si quis non confitetur, &c.

Expositio Textus.

DĒ MATĒRIA præsentis articuli latè dis-
putat S. D. in quæstionibus disputatis, q. de v-
nionē Verbi incarnati art. 2. & in 3. dist. 6. quæst.
1. artic. 1. Vide etiam, quæ de sensu, & ve-
ritate Conclusionis scribunt Medina in in suo
Com.

Comment. Suar. disp. 7. sect. 3. Vasq. disput. 15. Aluar. disp. 11. & ea, quæ circa responsiones argumentorum notat. Med. Porrecta & Suar. qui circa respons. secundum ait si loquantur de vera personali dignitate, quæ substantialis est & intrinseca, sic verè dici posse vnionem hanc esse factam secundum quandam dignitatem: quod probat; quia per illam eleuata est humana natura ad subsistere in persona Verbi: subsistere autem in digniori personâ ad perfectionem & dignitatem naturæ humanæ pertinet; ergo, &c. Cuius doctrinæ salutas perspicua est ex ijs, quæ contra eundem auctorem diximus in 1. p. q. 28. a. 2. Contro. 2. & q. 29. a. 3. & ex D. Th. in eodẽ libro, q. 42. a. 4. ad 2. Vbi sic loquitur: Paternitas est dignitas Patris, sicut, & essentia Patris; nam dignitas est absoluta, & ad essentiam pertinet, &c. Quod etiam ibidem explicat Bannes. Non itaq; verè dici potest, vnionem Incarnationis factam fuisse secundum substantialem dignitatem; sicut nec affirmari verè potest vnionem hanc fuisse factam, secundum essentiam aut secundum absolutam Verbi perfectionem. Ad probationem autem negatur consequentia, quamuis enim subsistere in persona Verbi ad perfectionem & dignitatem pertineat humanæ naturæ: quia scilicet nobilissima personalitate terminatur; non tamẽ inde fit consequens verè dici posse, vnionem hanc esse factam secundum substantialem dignitatem, sed tantum sequitur eam esse factam secundum personam habentem maximam substantialem dignitatem, vel maximam dignitatis substantialis; sicut rectè dici potest, vnionem hanc factam fuisse secundum personam habentem essentiam, sapientiam, bonitatem, & potentiam infinitam, vel secundum personam essentiali, sapientiæ, potentie & bonitatis infinitæ, & hoc ad perfectionem & dignitatem naturæ humanæ pertinere.

S. Thom.

Ad plenam huius articuli intelligentiam videnda sunt, quæ docet S. Th. in 1. p. q. 29. a. 2. de nominibus personæ, hypostasis, subsistentiæ &c. & ea quæ ibi notauimus post alios expositores. Vide etiam ea, quæ scribit S. D. in 4. contr. gent. c. 39. de hæresi Theodori & Nestorij; de qua etiam agit Ambr. in libro de mysterio Incar. c. 6. Et Concilium primum Constantin. act. 4.

Ambros.

ARTICVLVS IIII.

Verum persona, vel hypostasis Christi post incarnationem sit composita.

3. dist. 6.
2. art. 3.

AD quartum sic proceditur. Videtur, quod persona Christi non sit composita. Persona enim Christi non est aliud, quam persona, vel hypostasis Verbi. vt ex dictis patet. Sed in Verbo non est aliud persona, & natura, vt patet ex dictis in prima parte. Cum ergo natura Verbi sit simplex (vt in primo ostensum est impossibile est, quod persona Christi sit composita).

Art. 2.
P. p. q. 3. a.
7. & per
vot. quest.

Præterea, Omnis compositio videtur esse ex partibus. Sed diuina natura non potest habere rationem partis: quia omnis pars habet rationem imperfecti. Ergo impossibile est, quod persona Christi sit composita ex duabus naturis.

Præterea, Quod componitur ex aliquibus, videtur esse homogeneum eis, sicut ex corporibus non componitur nisi corpus. Si ergo ex duabus naturis aliquid sit in Christo compositum, consequens erit, quod illud non erit persona, sed natura: & sic in Christo erit facta vnio in natura: quod est contra prædicta.

A Sed contra est quod Damasc. dicit tertio lib. In Art. 1. domino Iesu Christo duas naturas cognoscimus, vnã autem hypostasin ex vtrâque compositam.

Respondet dicendum, quod persona, siue hypostasis Christi dupliciter potest considerari. Vno modo secundum illud, quod est in se: & sic est omnino simplex, sicut, & natura Verbi. Alio modo secundum rationem personæ, vel hypostasis: ad quam pertinet subsistere in aliqua natura, & secundum hoc persona Christi subsistit in duabus naturis. Vnde licet sit ibi vnum subsistens, est tamen ibi alia, & alia ratio subsistendi, & sic dicitur persona composita, inquantum vnum duobus subsistit.

B Et per hoc patet responsio ad primum.

Ad secundum dicendum, quod illa compositio personæ ex naturis, non dicitur esse ratione partium, sed potius ratione numeri: sicut omne illud, in quo duo conueniunt, potest dici ex eis compositum.

Ad tertium dicendum, quod non in omni compositione hoc verificatur, quod illud, quod componitur, sit homogeneum componentibus, sed solum in partibus continui: Nam continuum non componitur nisi ex cõtinuis: animal verò componitur ex anima, & corpore: quorum neutrum est animal.

Ratio, & sensus quaesiti.

OCcasione huius quaesiti præbuerunt multa S. S. Patrum & antiquorum doctorum & Consiliorum dicta & loquendi modi, quos referunt Med. & Porrecta super hoc articulo Suar. disp. 7. sect. 4. Val. puncto 4. Vasq. disp. 16. c. 2. & Aluar. disp. 12. & sermo est de compositione simpliciter dicta abstrahendo à substantiali & accidentali, & vt locus sit articulo sexto quaerenti: Vtrum natura humana fuerit vnita Verbo Dei accidentaliter?

Forma Textus.

PRÆMISSA distinctione respondetur quaesito duabus Cõclusionibus. *Distinctio est:* Persona siue hypostasis Christi dupliciter potest considerari: Vno modo secundum illud quod in se est: Alio modo secundum rationem personæ vel hypostasis, ad quam pertinet subsistere in aliqua natura.

PRIMA CONCL. est: Persona Christi secundum quod in se est, est omnino simplex. Probatur; quia natura Verbi est omnino simplex; ergo.

SECUNDA CONCL. est: Persona Christi secundum rationem personæ vel hypostasis dicitur persona composita. Probatur: quia licet sit ibi vnum subsistens, est tamen ibi alia & alia ratio subsistendi; ergo est persona composita. Antecedens probatur; quia Persona Christi secundum rationem hypostasis subsistit in duabus naturis: Cõsequentia verò cū ipso cõsequente declaratur; quia sic vnum duobus subsistit, qui modus quidam est cõpositionis.

Expositio Textus.

IN hoc articulo tria sunt breuiter & quantum fieri poterit perspicue declaranda. Primum est distinctio personæ Christi, quem ait S. D. dupliciter posse considerari. Vno modo secundum quod in se est: Alio modo secundum rationem personæ vel hypostasis, in qua duo videntur obsecura: alterum est vnus ab altero mēbro differentia; alterum est ambiguitas sensus illorū verborū; secundum quod in se est: Et differentiam quidē siue distinctionem membrorum explicat accurate Caietanus, quē alij sequuntur expositores; quamuis Medina & Suarez illum immerito de superfluitate reprehendant. Distinguuntur igitur illa duo mēbra; quia personam tunc cõsideramus

quæ sit secundum illam distinctionem: Persona Christi dupliciter potest considerari.

mus secundum quod in se est; quando in ea contemplamur illa tantum, quae illi conueniunt ad intra: haec verò sunt Deitas cum omnibus eius attributis, notiones & proprietates personales & omnia ad eam naturaliter pertinentia: haec enim omnia indistinctè, siue confusè clauduntur in conceptu personae Christi considerate, secundum quod in se est, sicut etiam confusè continetur in conceptu personae Christi considerate secundum ea, quae conueniunt ei ad intra. Tunc verò concipimus personam Christi secundum quod est persona, vel hypostasis, quando eam apprehendimus quo ad ea quae illi formaliter conueniunt, quatenus in aliqua natura subsistit, siue ea natura sit illi intrinseca ut essentia diuina, siue sit extrinseca ut humanitas. Ex quo patet primò haec duo membra secundum totales & integras suas rationes accepta esse ab inuicem verè proprie & absolutè distincta. Secundo patet utrumque membrum secundum aliquam sui partem in altero claudi; nam primum membrum continet ipsam rationem personae, prout in diuina natura subsistit, quam etiam rationem personae continet secundum membrum addens eidem aliam rationem personae illi conuenientem, prout subsistit in humana natura. Nam utraque personae ratio ut ante diximus indistinctè continetur in secundo membro; Quod etiam secundum membrum quo ad alteram sui partem, scilicet secundum rationem personae subsistentis in diuina natura continetur in primo. Ambiguum autem sensum illorum verborum, secundum quod in se est, declarat optimè Caietanus latentem æquiuocationem explicando. Duplitter enim aliquid alicui conuenit secundum quod in se est: *Uno modo* quia conuenit illi secundum eius esse reale, quod habet in se ipso; & hoc modo cuilibet rei existenti extra causas suas in rerum natura conueniunt omnia, tam essentialia quam accidentalia, quae de illa verè prædicantur, ut Socrati conuenit esse hominem risibilem, album, grammaticum &c. *alio modo* quia conuenit illi secundum substantiam eius seu intrinsecè: Primo modo Verbo Dei, seu personae Christi conuenit secundum quod in se est esse personam tam ad intra quam ad extra, id est tam diuinam quam humanam naturam; quia secundum rei veritatem persona filij Dei est persona diuina & humana natura: secundo verò modo conuenit quidem personae filij Dei secundum quod in se est esse personam seu hypostasim diuinam naturam; quia scilicet hoc habet ex intrinseca sua ratione; non tamen ita conuenit eidem personae filij Dei esse hypostasim humanam naturam; quia subsistere in humana natura non est de numero eorum, quae conueniunt filio Dei ad intra: Quo fit ut loquendo de persona filij Dei, secundum quod in se est in priori sensu, illa sit verè composita; quia sic duplicem habet rationem subsistendi, ut ait S. D. in textu; at considerando eandem personam secundum quod in se est, in secundo sensu, sic est omnino simplex; quia sic vnā tantum habet rationem subsistendi illi connaturalem & intrinsecam, quae est essentia diuina. Et ex his facillè diluuntur obiecta, quae profert & soluit hic satis obscurè Caietanus.

Quomodo sit in christo duplex ex ratio subsistendi.
Secundum in hoc articulo explicandum est sensus & veritas illius antecedentis: *Licet sit ibi vnum subsistens est tamen ibi alia & alia ratio subsistendi.* Ad cuius euidentiam sciendum est Primò nomen subsistentiae vim nonnunquam habere nominis concreti, & significare rem subsistentem, & in hoc sensu frequenter Patres & Concilia no-

Naz. in D Thom. 3. Partem.

amen vsurpant subsistentiae dicentes tres in diuinis esse subsistentias, id est personas subsistentes: nonnunquam autem accipitur ut nomen abstractum, sicque rationem subsistendi significat; quemadmodum existentia rationem significat existendi. *Secundo notandum est*, in quolibet subsistente duplicem esse rationem subsistendi, scilicet naturam & supposititalitatem, quae in natura intellectuali seu rationali est personalitas. Natura dicitur ratio subsistendi, non formaliter & simpliciter; quia Petrus, verbi gratia, non est sua hac indiuidua humanitate formaliter, neque simpliciter & proprie subsistens, sed sua personalitate; ante cuius aduentum natura neque intelligitur subsistens neque existens; ut patet ex ijs, quae diximus in 1. p. q. 50. a. 2. *Contr. 3.* sed dicitur natura ratio subsistendi primò materialiter; quia natura modum quendam habet materie respectu subsistentiae in ea receptae: Secundo dicitur ratio subsistendi, quatenus constituit hoc indiuiduum subsistens in tali specie; ita ut sit ratio subsistendi, non simpliciter sed in tali specie, puta Angelica vel humana; supposititalitas autem siue subsistentia, quae est in natura rationali personalitas, dicitur ratio subsistendi formaliter; quia scilicet ea veluti propria forma seu ratione formali constituitur subsistens siue suppositum & persona; est etiam ratio subsistendi simpliciter, id est absolutè & sine addito; quia scilicet natura adueniente supposititalitate, qua terminatur & constituitur in suo complemento, fit absolutè subsistens ut patet ex ijs, quae diximus prima parte in allegata *Controversia.*

Ex his iam facillè potest explicari sensus & veritas antecedentis iam dicti. Cum enim ait S. D. in Christo duplicem esse rationem subsistendi, de ratione loquitur subsistendi, prout dicitur de natura, quam diximus non esse rationem subsistendi simpliciter sed in tali specie, in communi loquendo. Ad cuius intelligentiam scito, naturā sic precisè sumptā nō esse rationē subsistendi, sed quatenus supposititalitate cōpletur, siue naturaliter siue supernaturaliter per hoc, quod assumitur à diuina persona; adeo ut personalitatis complementū additum naturae sit conditio sine qua natura non posset esse ratio subsistendi. Et quia naturae complementum aduenit naturaliter per generationem; ideo generatio, cuius terminus formalis est natura, prout est supposititalitate cōpleta, dicitur ratio subsistendi ut in fieri; ipsa verò natura, prout iam est supposititalitate cōpleta, ratio dicitur subsistendi ut in facto esse. Sic igitur in Christo ratio subsistendi naturaliter ut in fieri, est aeterna Verbi generatio, cuius formalis terminus est natura communicata; ratio verò subsistendi in facto esse est ipsa diuina natura ut verbo cōmunicata & eius personalitate cōpleta: Si verò naturae complementū adueniat supernaturaliter; quia scilicet assumitur ad diuinam personam, tunc assumptio, vicem in hac parte gerens generationis dicitur ratio subsistendi ut in fieri: ipsa verò natura ut iam assumpta & vnita ratio est subsistendi in facto esse. Huic duplici rationi subsistendi se tenenti ex parte naturarum Christi, diuinæ scilicet & humanæ, duplex correspondet in ipsa Christi personalitate ratio subsistendi, tam in fieri quam in facto esse; altera subsistendi in diuina natura, altera subsistendi in humana natura. Quamuis enim in persona Verbi incarnati sit vna sola ratio personalis subsistendi simpliciter; duæ tamen secundum rationem distinctæ sunt rationes subsistendi in tali, & in tali natura. Ratio namque subsi-

N stendi

stedi tam simpliciter quam in diuina natura est in fieri generatio æterna ad personam Verbi tendens, vt ad terminum qui generatione produci-
tur, sed in facto esse est ipsa Verbi personalitas; quatenus Deitatem actu complet & terminat; sic enim personam constituit, quæ est hypostasis subsistens in Deitate seu diuina natura, & ex hoc ipso est ratio subsistendi, tam simpliciter quam in tali natura. Et hoc fortè voluit significare Ca-
teranus, cū ait quod ratio subsistendi in facto esse est esse Deum: Verbum enim seu filius filiatione non solum est filius, sed etiam Deus; sicut pater paternitate, non solum est pater, sed etiam Deus; vt ait August. Ratio verò subsistendi in humana natura in fieri est assumptio humanæ naturæ, vt tendens ad vnitatem personalem; sed in facto esse est ipsa Verbi personalitas vt terminans & complens actu humanam naturam: quod vide-
tur significare Caiet. dicens, quod ratio subsistendi in natura humana in facto esse est esse hominem: Verbum enim & Deus non alia ratione est homo, nisi terminando humanam naturam. Quamuis igitur in persona Christi sit vna ratio subsistendi simpliciter, quæ est Verbi persona-
litas, vt constitutiva personæ Verbi subsistentis in diuina natura: duplex tamen est ratio subsistendi in tali natura: altera scilicet subsistendi in natura diuina, & altera subsistendi in natura humana; quæ duæ subsistendi rationes non re, sed sola ratione distinguuntur: Et prior quidem ratio subsistendi est & dicitur diuina personalitas, & diuinam personam constituit: posterior verò ratio subsistendi, & quidem secundum rem diuina personalitas, sed qua ratione naturam terminat humanam dicitur humana: & persona vt tali terminatione constituta dicitur humana; quæ tamen est realiter eadem cum persona Verbi. Nec tamen verum est, quod hic ait Medina, videlicet rationem subsistendi in humana natu-
ra esse relationem rationis, vt bene probat Sua-
rez in suo Com. quem lege, si placet.

Et ex his patet tertium, scilicet veritas illius dicti. Vnum duobus subsistit; quia scilicet vnum suppositum duas habet rationes subsistendi, quæ sunt duæ naturæ illi substantialiter vnitæ, quibus in ipso supposito duæ aliæ correspondēt rationes subsistendi sola ratione distinctæ.

Suar. hic latè disputat de termino Incarnationis per illam productio; sed de hoc cum Cai. suo loco differemus.

Secundam concl. explicat optimè Suar. disp. 7. sect. 1. §. dico ergo secundo, quamuis quædam im-
misceat de existentia humanitatis suo loco dis-
cutienda.

CIRCA respons. ad secundum. Vbi S. D. ait cō-
positionem personæ Christi ex duabus naturis non dici compositionem ratione partium, sed potius ratione numeri; sicut omne illud, in quo duo conueniunt potest dici ex eis compositum. Nota primò declarationem Cai.

Secundo scito, eandem doctrinam significasse Damascenum lib. 3. de Fide, cap. 8. dicentem Christi compositionem non esse secundum quā-
titatem continuam, sed discretam quia duæ natu-
ræ componentes bene possunt numerari.

Sed pro eius explicatione ponenda sunt quædam argumenta, vt ex eorum declaratione reddatur illustrior. Primum argumentum est; quoniam illud in quod diuiditur totum, est eius pars; at si persona Christi est composita diuiditur in humanitatem & diuinitatem, vel personam Verbi; ergo diuinitas vel persona Verbi est pars illius.

Secundum est: In essentia diuina concurrunt quatuor relationes, & in parte sunt duæ relationes, scilicet paternitas & spiratio actiua; & simili-
ter duæ sunt in filio, scilicet filiatio & spiratio actiua; & tamen neque essentia neque pater vel filius sunt compositi. Nam et si relationes illæ sint in illis, non tamen vt partes; ergo si persona Christi sit composita ex humanitate & diuinitate vel persona Verbi, diuinitas non tantum in-
esset personæ Christi, sed etiam esset pars illius.

Tertium est: D. Th. in 1. p. q. 3. a. 8. docet Deum nō posse venire in compositionem alicuius; quia non potest esse actus vel potentia alicuius; ergo

non potest dari composito in ratione numeri absque hoc, quod componentia sint partes, vel se habeant vt materia & forma, vel vt actus & potentia. Probat consequentia nam alioquin non rectè probasset ibi S. D. Deum non posse veniri in compositionem alicuius; nam dici pos-
set esse aliū modū cōpositionis, scilicet per modum numeri. Ad hæc respond. Ad primum negatur maior, quia non semper id in quod diuiditur aliquod compositum, debet esse pars, sed satis est vt sit extremum realiter & ex quo ab alio componente distinctum, & à composito vt in-
clusum ab includente, quod manifestatur duobus exemplis. Primum est: In intellectu beati qui in ratione integri principij visionis beatæ componitur ex lumine gloriæ, & ex diuina es-
sentia in ratione speciei intelligibilis, & tamen essentia diuina non ingreditur compositionem illam vt pars, sed vt extremum seclusa imperfectione. Secundum exemplum est ex eorum Theol. opinione, qui dicunt potentiam posse constitui in actu primo ad operandum per sub-
ordinationem ad Deum assistentem illi per modum auxilij: tunc enim principium hoc opera-
tium non esset simplex sed compositum quia constaret ex multis, & tamen Deus in composi-
to rationem partis non haberet, sed esset vnum compositionis extremum. Ad secundum resp. rea-
lem compositionem exigere, vt extrema com-
ponentia realiter ab inuicem distinguantur: rela-
tiones autem illæ nec ab essentia nec à personis, quibus insunt, realiter distinguuntur sed ratio-
ne tantum. Ad tertium resp. D. Th. ibi loqui de compositione secundum communiorē & fre-
quentiorem vsum huius vocabuli, cōpositio, quo dicitur compositio in ratione partis, & non solum in ratione numeri, vt patet ex rationibus, quibus probat ibi suam Concl. S. D. illis enim nō excluditur compositio in ratione numeri, sed in ratione partis.

CONTROVERSIA VNICA.

An verè propriè simpliciter ac formaliter dici possit & debeat Christi personam esse compositam?

Res in hac Controu. communiter solent Doctorum sententiæ recenseri, sed tertia sententia plures habet ad inuicem differentes. Est igitur PRIMA SENTENTIA S. Th. in 3. disp. 6. q. 2. a. 3. & ad Anibaldum ibidem. Et de vnione Verbi Incarnati art. 1. ad sextum. Vbi dicit quatuor. Primum est: Persona Christi potest aliquo modo dici composita, in quantum ibi saluatur aliqua cōditio compositionis; non tamen est ibi vera ratio cōpositionis; quia deficit ibi altera cōditio. Secundum ex primò deductum: Non est in vfu moder-
norum tenetium in Christo esse vnum tantum es-
se, vt

Compositio-
ne personæ
Christi non
dicitur compo-
sitionem ra-
tione partium
sed ratione
numeri de-
claratur pro
positis & so-
lutionis tribus
argumentis.

Obiectio 1.

Solutio pri-
ma.

Secunda.

Tertia.

se, vt dicant personam Christi esse compositam. *Tertium* inexplicabilis est hæc compositio, quæ non est partium vt ait Magister in 7. *diff. Quartum*: Damasc. dicit compositam esse hypostasim filij Dei, in quantum est ibi aliquid de ratione compositionis, non quod sit simpliciter composita, quantum ad perfectam rationem compositionis, quam sententiam sequitur Bergomas in sua *Tabula aurea, dubio ultimo*; Eandem opinionem sequitur Scotus & plures ex antiquioribus Theologis, quos hic referunt recentiores. Mentem Scoti quinque Concl. explicat Rada; ex quibus tres ad rem præsentem pertinentes referemus. *Prima* est persona Christi post Incarnationem non mansit composita propria compositione. *Secunda*: si sermo sit de compositione huius ad hoc, seu cum ijs per informationem, persona Christi nullatenus est composita. *Tertia*: si sermo sit de compositione huius ad hoc, prout dicit dependentiam habitudinis relatiue, ita vt vnum sit in existens, aliud verò subsistens terminans dependentiam inexistens in ipso, potest persona Christi dici composita, sed hæc compositio non est propria sed impropria & largo modo compositio.

Hic opinioni valde proxima est sententia Caietani, qui duo dicit. *Primum* est: Non simpliciter neque formaliter admittendam esse compositionem in persona Christi; sed cum determinatione aliqua tollente imperfectionem vnius componentis admitti posse & admissam esse simpliciter & formaliter ab antiquis & ab auctoribus: determinatio verò est, vt dicatur compositio ineffabilis vel aliquid huiusmodi. *Secundum* est personam Christi duplici compositionis modo esse compositam, scilicet compositione ex his, & compositione cum his.

Tertia sententia est asserentium personam Christi verè & propriè esse compositam; in ea tamen explicanda non cōueniunt huius opinionis sectatores: Nam magister Med. Duo dicit: *Primum* est indubie tenendum esse Christum esse compositum ex corpore & anima rationali. *Secundum* est personam Christi verè & propriè esse compositam ex diuinitate & humanitate. Suar. *diff. 7. sect. 4.* eandem sequens opinionem dicit quatuor: *Primum*: absolute dicendum est, terminum resultantem per hanc vnionem esse personam compositam. *Secundum*: compositum hoc immediate componitur ex humanitate & subsistentia Verbi. *Tertium*: quia Verbi subsistentia in se includit diuinitatem: hinc consequenter factum est, vt Christus sit etiam compositus ex duabus naturis in eadem subsistentia. Cuius compositionis extrema sunt ipsæ naturæ, quæ distinctæ manent & inconfusæ: vinculum autem est ipsa subsistentia. *Quartum*: si queratur an simpliciter & sine addito Christi seu Verbi posset nunc dici persona composita, dicendum est, interrogationem dupliciter intelligi posse: primò ex parte prædicati, id est, an hæc compositio simpliciter & sine vlla determinatione vel declaratione vocari possit; & respondendum est affirmatiue; quamquam non displiceat consilium Caietani, scilicet addendum esse aliquid quo perfectio eius & excellentia significetur, vt esse ineffabilem &c. quod fere semper à patribus obseruatum est: & fortasse scholastici antiquiores nihil aliud docere voluerunt. Alius sensus illius interrogationis ex parte subiecti est: An Verbum vel Christus simpliciter & sine illa determinatione in quantum homo possit dici persona ineffabiliter composita? Et dicendum consultius & securius esse, addere illam determinationem; quia Verbum se-

cundum se non est persona composita, sed solum, vt subsistit in humana natura & cum illa componit hunc hominem; non tamen est eadem ratio de nomine Christi; quia nomen Christi formaliter significat ipsum compositum, & sæpe subiecta formaliter stant iuxta exigentiam prædicatorum. Nam si Petrus sit albus, rectè posse dici videtur hoc album esse compositum ex hoc supposito & albedine; non tamen ita posset simpliciter dici Petrus compositus, ex substantia & albedine.

Asturic. autem in sua *Relect. de Christi gratia, q. 7. sex* concl. suam explicat opinionem. *Prima* est: Non est contra fidem absolute negare Christum esse personam compositam; neque verò in hac sententia vlla erit temeritas. *Secunda* est: Christus verè & propriè est persona composita ex duabus naturis humana & diuina. *Tertia*: Verè & propriè dici potest reperiri in Christo compositionem ex diuino supposito & ex humanitate, vt ex duobus extremis. *Quarta*: Inter humanitatem Christi & diuinam Verbi personalitatem non est propria compositio. *Quinta*: Hæc propositio, Christus est compositus seu est persona composita, vera est & propria; atque adeò absolute concedenda, quamuis sapienter, & prudenter faciet, qui addiderit limitationem explicitam à Caietano, nimirum quod est composita eminenti & ineffabili compositione. *Ultima* eius conclusio est: Probabilis est sententia quæ dicit hanc propositionem, filius Dei est compositus, veram esse & absolute concedendam, sed probabilior apparet sententia opposita.

Sed Vasq. *diff. 16.* dicit quatuor. *Primum* absolute & secundum proprietatem concedenda est in Christo compositio. *Secundum*: Compositio personæ Christi post Incarnationem non est huius ad hoc, sed huius ex his. *Tertium* ex hac compositione non resultat alia persona, quæ ante Incarnationem non esset, sed eadem sit & resultat composita ex duabus naturis. *Quartum*: Compositio in Christo non solum est ex duabus naturis in vna persona, sed etiam ex natura humanitate, & personalitate diuina.

Denique Did. Aluar. tribus Conclusionibus suam explicat opinionem. *Prima* est: Persona Christi post Incarnationem verè & propriè est persona composita ex duabus naturis, scilicet diuinitate & humanitate. *Secunda* est Persona Christi est verè composita ex humanitate & Verbi supposito. *Tertia*. Persona Christi est verè composita ex humanitate & personalitate Verbi. *Ultima* eius conclusio est: Istæ propositiones: Filius Dei est compositus; Verbum diuinum est persona composita; non sunt simpliciter concedendæ, sed cum addito, scilicet Filius Dei quatenus homo est persona composita vel compositus.

Quæstio hæc non est de persona Christi ratione humanæ naturæ: sic enim perspicue constat esse compositam: nam ex corpore & anima rationali cōiunctis secundum rationem actus & potentie resultat humanitas, secundum quā persona Christi non minus quā persona Petri dicitur esse composita. Sed quæstio est: an persona Christi sit ac dici valeat propriè & absolute composita ex diuinitate & humanitate & ex diuino supposito & humanitate, aut etiā ex personalitate & humanitate. Pro cuius resolutione

Notandum est PRIMO ex Cal. i. p. q. 3. a. 8. ad compositionem per quatuor conditiones esse necessarias. *Prima* est vt cōponētia sint realiter ab inuicē distincta. *Secunda*, vt realiter sint cōiuncta. *Tertia*, vt eorū cōiunctio sit secundum esse. *Quarta*, vt vnum

Resolutio.
Propositio
conditioni
huius ex
modo
compositionis
est explicata
eius anala-
gia, decla-
ratur quo-
modo dici
posset Christi
personā esse
compositā.

fit actus alterius; quibus addenda est quinta ex D. Th. in 3. dist. 6. q. 3. a. 3. videlicet, quod partes componentes causent esse totius. Quas etiam quatuor conditiones Rada loco supra notato refert ex Scoto in 3. dist. 6. q. 3. sed ibi Scotus de ultima tantum meminit.

SECUNDO notandum est ex D. Th. 1. p. q. 3. a. 7. & Cai. super hec a. sex esse compositionis modos: Prima namque compositio est ex partibus quantitativis. Secunda est ex materia & forma. Tertia est ex natura & supposito. Quarta ex essentia & esse. Quinta ex genere & differentia. Ultima ex subiecto & accidente, ex quibus quinque scilicet prima 2. 4. 3. & 6. manifestè in utroque compositante imperfectionem important; quod etiam probat S. D. in allegata q. 3. De tertia verò Contro. est; nam Cai. & alij videntur asserere de ratione cuiuscumque modi compositionis propriè & strictè sumptæ esse imperfectiones quoddam, puta partis actus & potentia, & quod esse totius causetur à partibus simul iunctis, & quod totum sit quolibet componente perfectius: alij verò dicunt in conceptu compositionis ut sic nullam ex his imperfectionibus includi, ac proinde posse compositionem aliquam reperiri, quæ ex parte saltem vnius extremi nullam habeat imperfectionem. Ad cuius evidentiam scito, nomen compositionis analogum esse commune compositioni naturali, in qua partes siue res compositum constituentes naturalem habent inclinationem vel aptitudinem ad illud constituendum, & compositioni supernaturali, in qua non est necesse, ut in utraque re ad compositionem concurrente sit propensio vel aptitudo naturalis ad vnum totum compositum constituendum: Sed ut significat hic S. D. ad secundum, satis est ut plura conveniant ad vnum per se & substantialiter constituendum. Differunt hi duo compositionis modi, quod in priori modo, scilicet in naturali compositione utrumque componens duas saltem habet imperfectiones in ultimis tribus conditionibus compositionis expressas; quæ scilicet alterum eorum habet rationem actus & alterum potentia, & esse compositi ab utroque componente causatur, & ipsum compositum perfectius est utroque componente: quibus imperfectionibus adiungitur quandoque quarta; quia nimirum componentia rationem habent partium, ex quibus totum ipsum compositum constituitur, ut patet in compositionibus ex partibus quantitativis, ex materia & forma, ex subiecto & accidente. In posteriori verò modo compositionis, qui tantum vnus est, scilicet ex hypostasi Verbi & humana natura; ac proinde ex suppositalitate & humanitate, & consequenter etiam ex duabus naturis, diuina scilicet & humana in vna diuini Verbi persona, nulla dictarum imperfectionum reperitur; quia scilicet neutrum huius compositionis extremum est actus aut potentia respectu alterius; neque esse personæ Christi subsistentis in duabus naturis ex humana causatur natura, sed idem realiter est Verbo & eius naturæ diuinæ. Neque Verbum aut eius personalitas vel natura pars verè ac propriè est totius compositi, scilicet Christi: Dico autem verè & propriè propter quorundam antiquorum non magnæ autoritatis dicta hic à Vasquezio relata dist. 16. cap. 4. qui diuinam & humanam naturam vnius compositi Christi partes valde abusiue & impropriè nuncuparunt. Hi verò sunt Nicetas in orationem Naz. secundam in Pascha, quæ est quadrag. 2. & Ioan. Maxentius in lib. contra Aze-phalos, c. 11. & 17. & Iustin. Imperator in quodam

A edicto, quod habetur in secundo Tomo Conciliorum post concilium secundum Tolet. col. 2.

Denique totum ipsum compositum, scilicet Christus non est perfectius singulis componen-tibus; quia Christus non est perfectior Verbo aut diuinitate, ut patet ex ijs, quæ diximus in 1. p. q. 6. a. 2. Contro. vnica: Supernaturalis igitur hic compositionis modus nullam ex tribus iam dictis imperfectionibus admittit. Nam etsi personalitas Verbi sit terminus immediatus humanæ naturæ per ipsam subsistentis, non est tamen eius forma vel actualitas, ut post Cai. ostendimus 1. p. q. 50. a. 2. Contro. 3. §. Est autem, ubi subsistentia diffinitionem explicauimus.

Et ex his sequitur nomen compositionis abstractè sumpti, prout scilicet abstrahit ab utroque iam dicto compositionis modo, naturali scilicet & supernaturali, nullam ex tribus iam dictis in sui ratione imperfectione includere, cum ille soli cōueniāt compositioni naturali; ideo in rigore metaphysico veram esse propriè, formaliter & absolute propositionem asserentem, personam Christi post Incarnationem esse compositam, ut inferius ostendemus; sed quia nomen compositionis secundum primam sui nominis impositionem, & secundum notioerem ac magis vsitatam eius significationem prædictas tres imperfectiones, aut duas earum saltem includit: ideo S. D. in 3. & alij antiqui Doctores & Patres negant Christi personam propriè & simpliciter esse compositam. Quo fit ut rectè dixerint quidam recentiores Controversiam hanc magis esse de nomine, & de modo loquendi, quam de re. Nam si de re ipsa loquamur, tria veluti certa ab omnibus Theologis catholicè sentientibus sunt confitenda. Primum est; Christi personam quatenus in humana natura subsistit, esse vnum aliquid ex pluribus rebus constitutum, nempe ex persona diuina & natura humana, & consequenter etiam ex natura diuina & humana: Ut enim dicemus inferius, terminus actu Incarnationis productus est Deum esse hominem, siue Deus homo vel Christus, qui persona Verbi est in duplici natura subsistens, & utranque in sui sic subsistentis intima ratione concludens. Ex quo sequitur secundum, videlicet terminum Incarnatione productum non esse omnino simplicem; cum ex pluribus constet realiter distinctis, & in eo simul adunatis, ut modo diximus. Tertium est, non omnia in hoc vno termino productum simul adunata, & Christi constituentia imperfectione aliqua ex ijs habere, quæ partibus aut rebus vni aliquid totum virtute naturæ vel artis apud nos constituentibus sunt communes: omnis enim imperfectio personalitati Christi & eius diuinitati repugnat, quæ tamen simul cum humanitate Christum constituit.

Tres verò supersunt difficultates breuiter expediende. Prima est de modo loquendi, an scilicet absolute & simpliciter sit asserendum Christi personam esse compositam. Secunda est de qualitate seu modo compositionis, an scilicet hæc compositio sit ea tantum, quæ nuncupatur ex his, aut sit etiam illa, quæ vocatur cum his; quæ etiam, ut patebit, verè non est questio rei sed nominis. Tertia est, an Christi persona sit tantum dicenda composita ex persona seu supposito Verbi & humanitate, vel etiam verè & propriè sit & dicenda composita ex personalitate Verbi & humanitate. Ad primam itaque difficultatis euidentiam

TER TIO obseruandum est, analogum omne pluribus analogatis commune per speciales aliquos modos ad analogata determinari; quæ admodum genus ad species contrahitur per differentias. Cum itaque

Prima difficultas

itaque compositionis nomen sit analogum commune compositioni naturali & supernaturali; necesse est ut per speciales quosdam modos ad hæc sibi subiecta contrahatur analogata; & quoniam, ut ante diximus, compositio naturalis, quæ scilicet sit virtute naturæ, duas ad minus imperfectiones includit; idem modus illius constitutivus & compositionis communiter dictæ determinatius imperfectionem claudit intrinsecè, quam significamus nomine ipso compositionis absolute quidem prolato, sed secundum primam nominis impositionem accepto. Sæpe namque nomen commune absque additamento pronuntiatur pro specie vel modo imperfectiori sumi consuevit; sicut animal absolute prolato, quandoque sumitur pro bruto, & dispositio apud Arist. diuiditur in dispositionem & habitum; ita ut dispositio simpliciter prolata speciem significet imperfectionem. Sic igitur in proposito, nomen compositionis absolute prolato vsu frequentiori compositionem significat imperfectam virtute naturæ productam: hæc enim est prior notior ac vltior eius significatio. Compositio verò supernaturalis, de qua sermo est, quæ scilicet persona Christi post Incarnationem dicitur esse composita, nullam ut supra diximus, ex parte personæ Verbi & eius naturæ diuinæ claudit imperfectionem: Et idem modus eius constitutivus omnem excludit imperfectionem, quam exclusionem significat dictio illa *ineffabilis*, Primum à Dionysio; deinde etiam ab alijs Patribus addita, ut hic scitè Cai. aduertit. Quo fit, ut ea vox, *ineffabilis*, non sit diminuens veritatem compositionis, sicut nec diminuit veritatem vnionis, sed sit veluti differentia, siue modus imperfectionem excludens, & perfectam compositionem ab imperfecta distinguens. Et sicut verè ac propriè dici potest Christi persona composita compositione ineffabili, sic verè ac propriè dici potest absolute composita, sumendo prædicatum hoc, *composita*, prout est commune vtrique compositioni: sic enim abstrahit à perfectione & imperfectione; & idem dictum de persona Christi, quæ nullam habet imperfectionem, de ea quidem absolute prædicatur, sed absque vlla prorsus imperfectione; sicut sapientia, cum de Deo dicitur, nullam includit imperfectionem: dicta verò de homine includit secundum rationem sui generis imperfectionem habitus & accidentis, cum tamen, tam Deus, quam homo dicatur absolute sapiens aut habens sapientiā. Hoc tamen interest inter nomen compositionis & sapientiæ, quod compositio secundum primam & vltimatam nominis significationem, quæ significat naturalem compositionem, dicit imperfectionem formaliter in vtroque componente; iuxta secundam autem, quæ significat compositionem diuini suppositi cum humana natura, nullam dicit imperfectionem ex parte suppositi; secundum tertiam verò significationem vtrique commune abstrahit à perfectione & imperfectione: sed hæc duæ vltimæ dicti nominis acceptiones minus notæ sunt ac minus vltatæ; & idem quamuis in rigore methaphysico vera sit hæc propositio, persona Christi post Incarnationem est composita, & simpliciter prolata sit admittenda, consultius tamen est prædictam addere limitationem, siue modum talis compositionis constitutum, per quem omnis à persona componente excluditur imperfectio. Ad cuius ampliorem euidentiam,

Quarto sciendum est in definitionibus Con-

A ciliorū fidei veritates aduersus hæreticorū errores statuentiū attendendū esse præcipuè finem & intentionē eorū, contra quos scilicet errores intendant veritates illas determinare; illæ namque solæ veritates, ut dogmata fidei sunt accipiendæ, quæ pro confutandis erroribus fuerunt in Concilijs à Patribus definitæ; cetera verò, quæ ad eas fidei veritates explicandas ibi fuerint exarata; nisi aliunde ad fidem pertineant, nullam ex Concilijs accipiunt fidei firmitatem, ut supra notauimus prima parte, quæst. 114. art. 2. *Contro. vnica in respons. ad argu.* Iam verò plura, quæ recentiores hic afferunt Concilia, declarant Christi personam post Incarnationem ex duabus naturis esse compositam: at si iuxta præfixam regulam fuerit eorum intentio benè perpensa, constat eorum mentem fuisse hæreses illas dānare, quæ vel duas in Christo personas asserbant, vel duas in eo naturas incōfusas in vnica subsistētia, & persona Verbi negabant, nō autem veram & propriè dictam in Christo compositionem definire; siue namque sit siue nō sit in Christi persona vera ac propriè dicta compositio ad eorum Conciliorum intentionem & scopum minimè pertinet; quia cum vtraque parte veritas illa, quam aduersus hæreticos ea Concilia definire voluerūt, suam integram & perfectam retinet firmitatem; vnum in Christo videlicet tantum esse personam, in qua duæ essentialiter ab inuicem distinctæ naturæ, diuina scilicet & humana, sed personaliter vnitæ subsistūt.

C Hanc autem fuisse Conciliorum intentionem satis apertè declarat verba Concilij Laterani primi. *Consl. 4. can. 4.* Vbi sententiā sic refert hæreticorum: *Sed non confitemur, sicut sancti Patres docuerunt, vnitatem Dei Verbi ad carnem animatam anima rationali, & intellectuali secundum compositionem idest secundum subsistentiam factam.* Quibus verbis declarat Concilium, se nomine compositionis vnitatem intelligere subsistētiæ; quia nimirum duæ naturæ in vna dūtaxat persona subsistūt: hæc enim explicationem significat illa particula, *idest*, quæ subsequētia declarationē indicat esse præcedētium. Ex hac intentionis Conciliorum expressione additis ijs, quæ supra notauimus de significatione huius nominis, compositio, *sequitur primò* nedum probabile, sed loquētium vsui & audiētium intelligentiæ magis accommodatam esse Caietani sententiā asserentis, nō esse simpliciter affirmādum Christi personam esse compositam, sed addēdam esse determinationem aliquā tollētem imperfectionem; puta dicēdo, Christi personam esse compositam compositione ineffabili. Hæc enim compositio, quæ est vnio Verbi ad humanitatem secundum ipsius Verbi subsistētiā lōge diuersæ rationis est à quacūque compositione facta virtute naturæ vel artis apud nos existēte, aut nobis nota; atque idem nō nisi cum addita determinatione singularem eius excellentiā nobis ignotam indicādā in communibus locutionibus est nomināda; quamuis inter sapientes, quibus rei veritas est manifesta, possit Christi persona simpliciter appellari composita. *Secundò sequitur*, modum loquēdi præscriptum à Caietano non esse prorsus alienum à modo loquēdi sanctorum Patrum & Conciliorum; cum Sanctus Dionysius in 1. cap. de diu. nom. affirmet simplicem Iesum ex nostra humanitate ineffabiliter esse compositum: nec S. D. in hoc articulo, simpliciter ait, Christi personam esse compositam, sed quæsto respondens, ait Primò Christi personam secundum rationem hypostasis vel personæ subsistere in duabus naturis: deinde subdit: vnde licet sit ibi vnū subsistens; est tamē

ibi alia & alia ratio subsistendi, & sic dicitur persona composita, in quantum vnum duobus subsistit; quibus ultimis verbis scilicet in quantum &c. determinatur nomen & ratio compositionis dictæ de persona Christi; qui loquendi modus mirifice consonat verbis & modo loquendi Concilij Later. supra notato, & alijs plurimis Sanctorum & Conciliorum dictis, in quibus nomine compositionis omisso Christi personam affirmant ex duabus & in duabus naturis diuina scilicet & humana subsistere; sic enim loquitur Athanasius in Symbolo: *Perfectus Deus, perfectus homo ex anima rationali, & humana carne subsistens*. Cui concinit Augustinus lib. 13. de Trinit. cap. 17. dicens: *Sic Deo coniungi potuit humana natura, vt ex duabus substantijs fieret vna persona, ac per hoc ita ex tribus, scilicet Deo, anima, & carne; quo modo etiam loquitur Agato Papa in Epistola ad legatos, quæ habetur in 6. Synodo, art. 4. & in Concil. Later. sub Martino primo, Consult. 3. can. 6. cuius verba sunt: Si quis secundum Sanctos Patres non conficitur proprie, & secundum veritatem ex duabus, & in duabus naturis substantialiter vnitis, & inconsumis, & indiuise vnum, eundemque esse dominum, & Deum Iesum Christum, condemnatus sit. Sed quia nomen & ratio compositionis verè & proprie, licet æquiuocè conuenit vnioni duarum naturarum in vna diuini Verbi persona: idè nonnunquam Patres & Concilia, quæ sapientissimorum hominum sunt conuentus, rigorem metaphysicum vsui communiori vocabuli præferentes Christi personam simpliciter affirmant esse compositam.*

QVINTO notandum est, propositionem hanc: *Christus est persona composita* sic absolute prolatam dupliciter posse considerari; vno modo ex parte prædicati, & sic simpliciter vera est in rigore metaphysico; quia vera & propria, licet æquiuocè dicta, compositio conuenit personæ Christi in duabus naturis, diuina scilicet & humana subsistente: alio modo considerari potest eadem propositio ex parte subiecti; & quia subiectum, scilicet Christus nomen est diuinæ personæ, non simpliciter acceptæ, sed prout ex duabus & in duabus naturis subsistit; idè etiam ex hac parte videtur illa propositio vt propria & vera simpliciter admittenda. Hæc autem, *Verbum aut filius Dei est persona composita*, videtur absolute neganda; quia Verbum pro diuina persona supponit absolute sumpta, prout in sola diuina natura subsistit, qua ratione simplex omnino est, sicut & ipsa Deitas.

Ex his conciliari facile poterunt opiniones in principio huius Controversiæ notatæ, & quæ aduersus singulas produci solent argumenta dissolui.

Secunda dubitatio.

NUNC DE secunda superius proposita difficultate, dicendum est, an scilicet hæc compositio sit ex his, an verò dici possit etiam esse compositio cum his; pro cuius resolutione.

Secundo differat compositio ex his, & compositio cum ijs, & quæ sit eadem compositio, quæ est ex natura, & subsistentia, & ex natura, & supposito.

SEXTO sciendum est duplicem esse compositionem; alteram ex ijs & alteram cum ijs; quarum differentias ostendimus 1. p. q. 50. a. 2. Contr. 3. §. 1. Tam verò. Vbi constituimus octo differentias inter compositionem ex materia & forma, quæ est compositio ex ijs, & compositionem ex natura & supposito, quæ est compositio cum ijs. Præcipua differentia est; quod ex duobus illius compositionis extremis, quæ dicitur ex ijs, resultat vnum tertium, quod est vnum per se: sed ex extremis illius compositionis, quæ dicitur cum ijs, nõ fit vnum tertium, quod sit per se vnum proprie loquendo, vt ibi declarauimus. Nā, quod ait Aluar. disput.

A 12. in resp. ad 1. argum. videlicet non esse necessarium ad huiusmodi compositionem, vt resultat compositum sub vna forma totali comprehendente omnia extrema componentia, sed satis esse, vt compositum resultans comprehendat realiter ipsa componentia vnita in eodem esse, & differat realiter à quolibet componentium seorsum sumpto, falsum omnino est de compositione ex ijs nobis naturaliter nota, quamuis fortasse verum sit de compositione analogicè sumpta, quatenus etiam extenditur ad compositionem personæ Christi supernaturalis: compositio verò naturæ & subsistentiæ est compositio cum ijs; quoniam exempli gratia subsistentia Petri componit cum eius natura singulari, & è contra; nec tamen ex eis resultat vnum tertium, quod sit vnum per se ab vtroque extremo componente distinctum proprie loquendo; quia subsistentia aliquid est naturæ, cum sit eius terminus & ultimum eius complementum, nec ad eam comparatur vt actus ad potentiam, nec ad suppositum vt eius pars; vnum autem per se non constituitur ex duobus, nisi vtrumque rationem habeat partitis, & vnum sit actus alterum verò potentia, aut aliquid tertium sit actus vtriusque. Neque tamè ex naturæ & supposito fit vnum per accidens, sed subsistentia naturæ iungitur per se vt ultimus terminus & complementum ultimum entitatis, & vnitatis eius per se, vt diximus in alleg. Contr. natura verò per subsistentiam terminata & completa suppositum est, quod instar totius includit duam dicta constituenta, scilicet naturam & subsistentiam. Ex quo patet improprietatem & in rigore falsam esse locutionem illam communem dicentium, Petrum, verbi gratia, esse compositum ex natura & supposito; quia suppositum, vt diximus, includit vtrumque componentium, & quædam habet totius similitudinem respectu naturæ & subsistentiæ, & idè non potest simul cum natura, quam intrinsecè claudit, ad alicuius alterius constitutionem conuenire, aut cum ea componere; cum itaque scriptum inuenies in substantijs creatis esse compositionem ex natura & supposito, sic accipias, ac si dictum esset in substantijs creatis esse compositionem ex natura & subsistentia, siue in substantijs creatis naturam componere cum subsistentia, & è conuerso; & in hoc sensu intelligenda sunt verba D. Th. 1. p. q. 50. a. 2. ad 3. & 2. contra gent. c. 54. Vbi docet Angelum esse compositum ex quo est & quod est, & ex esse & essentia, eo quod in eo natura distinguitur realiter à supposito, & esse ab essentia: intendit enim asserere S. D. duo esse extrema in Angelo realiter distincta, & ad compositionem sufficientia: siue ea compositio sit ex ijs, siue cum ijs.

SEPTIMO attendendum est, in Christo Domini no quatuor considerari, scilicet naturam diuinam, naturam humanam, personalitatem diuinam & ipsum suppositum siue personam subsistentem in vtraque & ex vtraque natura: quod suppositum siue persona in duplici natura subsistens, significatur hoc vno simplici nomine Christus, vel etiā voce complexa, cum dicitur *Verbum incarnatum, aut in duplici natura subsistens*, &c. Et quia Verbum diuinum est ab æterno in sua propria & sibi conaturali Deitatis natura subsistens; in tempore verò ad eandem subsistentiam naturam assumptæ humanam, & factum est etiam humanum suppositum in humana natura subsistens; idè triplex ad compositionem pertinens habitudo in mysteriorum sacrosancto Incarnationis consideratur. Prima est personæ Verbi ad humanitatem. Secunda

Christi personæ dupliciter esse compositam, scilicet compositionem ex ijs, & cum ijs.

est

est diuinitatis ad humanitatem. Tertia est personalitatis seu subsistentiæ Verbi ad humanitatem: ex quibus secunda pertinet ad compositionem ex ijs. Tertia verò ad compositionem cum ijs. Prima verò habitudo ad vtrunque videtur compositionem pertinere: & secundam quidem habitudinem certum est ad veram & propriè dictam compositionem pertinere, quam in Christo reperiri sæpè Concilia & Patres affirmant dicentes, Christum ex duabus naturis esse compositum. Qua loquendi forma naturas huius esse compositionis extrema significant. Ex quibus vnum quasi tertium scilicet Christus Deus & homo realiter ab vtroque extremo distinctum constituitur. Nam, etsi Christi persona secundum se sit realiter idem cum natura diuina; quatenus tamen in humana natura subsistit, quomodo Christi nomine significatur, humanitatem includit, ratione cuius à diuinitate distinguitur. Primam autem habitudinem, scilicet personam Verbi ad humanitatem, veluti vnus ad alterum compositionis extremum in hoc esse mysterio præcipuam & maximè necessariam, ex eo patet, quod Christi persona nunquam esset, aut dici verè posset ex diuinitate & humanitate composita, nisi vna eademque persona, quæ est ab æterno in diuina natura subsistens, & eam intimè claudens (qua ratione Deus & persona diuina est) subsisteret etiam in tempore in assumpta humanitate, & consequenter etiam esset homo & humana persona. Hanc habitudinem affirmat Caiet. ad compositionem cum ijs pertinere, quatenus (inquit) persona Verbi coniungitur cum hoc, quod est esse hunc hominem; non quod assumeret hominem, sed quia facta est hic homo assumendo hanc humanitatem. Consistit enim hæc compositio diuini Verbi cum humanitate secundum Asturicensem in mutua communicatione vtriusque naturæ, scilicet diuinæ & humanæ in vno supposito, cui diuina natura ratio est subsistendi simpliciter; atque adeo ut sit persona diuina, humanitas autem est illi ratio subsistendi in tali natura scilicet humana, & consequenter ut sit humana persona. Sed cum in persona Verbi duo claudantur intrinsecè, sc. Deitas & subsistentia personalis, si Verbum consideretur ratione Deitatis coniunctæ humanitati in vnitatem personæ, compositionem facit ex ijs, ut ante diximus; resultat enim vnum tertium scilicet Christus intrinsecè claudens diuinitatem & humanitatem, & ab vtraque illa natura distinctus, modo superius explicato. ita ut, (si secundum nostrum modum concipiendi ab his sensibilibus nobis notioribus acceptum loqui liceat) duæ naturæ sint quasi partes & veluti materia compositionis: personalitas autem Verbi sit instar formæ; esse verò vnitum vtrique naturæ, & in ea subsistere sit eius quasi causalitas: Denique esse substantiale, nimirum Deum esse hominem, & hominem esse Deum, & eandem Verbi personam esse personam diuinam & humanam sit veluti forma totius ex vnione illa naturarum in vna subsistentia resultans, & compositum ipsum constituens, scilicet Christum, quo nomine persona Verbi significatur quatenus in vtraque natura subsistens simul est Deus & homo. Sed quoniam, ut diximus, hæc compositio verè est ineffabilis omni carens imperfectione, præsertim ex parte naturæ diuinæ & personæ Verbi; idè prædicta de ratione materiæ & formæ, partis & totius, ut tanto mysterio minimè congrua & à veritate abducentia sunt ommittenda, & quoad solum nostrum imperfectum concipiendi modum

A ex naturalibus nobis prius & maximè cogitis deriuatum, admittenda; concipi namque possent etiam alio modo duæ naturæ, veluti formæ, personam Christi denominantes, & in diuersis quasi speciebus constituentes; ex diuina siquidem natura dicitur Deus, sicut & verè est, ex humana verò natura est & dicitur homo; est igitur hæc compositio, tanquam ineffabilis admittenda; cuius tamen veritatem pro captu nostro paulò post explicabimus. Quod si Verbum consideretur ratione subsistentiæ tantum, sic humana naturæ coniunctum facit compositionem cum ijs.

B PROCVIVS rei intelligentia considerandum est, personalitatem, seu subsistentiam rationem habere termini præcisè respectu naturæ substantialis, quæ ea subsistit; ex termino autem & eo cuius est terminus, non resultat vnum tertium, ut supra diximus. Cum itaque Verbi diuini personalitas singularem illam à Verbo assumptam sic terminet humanitatem, ut creatæ personalitatis vices suppleat excellenter; consequens fit, ut quemadmodum inter humanam Christi naturam, & eius propriam personalitatem, si eam habuisset, nulla esset compositio ex ijs, sed tantum cum ijs; sic inter eandem naturam & Verbi personalitatem illam terminantem præcisè sumptam nulla sit compositio ex ijs, sed tantum cum ijs: quamuis inter ipsam Verbi personam ratione inclusæ diuinæ naturæ, & ipsam assumptam humanitatem sit etiam compositio ex ijs; sed hoc accidit personalitati Verbi; quatenus identificatur diuinæ naturæ, & est eius terminus naturalis; ex ipsa tamen diuina natura radicaliter eam habet infinitatem; ex qua vim habet alienam naturam siue naturas, etiam infinitas alias, si fieri aut esse possent, terminandi: Denique si Verbum consideretur, quatenus vtrumque simul includit, scilicet Deitatem & subsistentiam, vtriusque compositionis sub diuersa tamen ratione extremum est; nam ratione Deitatis ad compositionem pertinet ex ijs: est enim Christi persona ex diuina & humana natura verè composita: ratione verò personalitatis; quatenus apponitur humanæ naturæ, ut eius propriam suppleat personalitatem ad compositionem spectat cum ijs. Ex quibus duabus compositionibus prior est ordine naturæ, siue rationis compositio cum ijs; Nam assumptæ humanitatis vnio, quæ simplex & vna tantum est, in hoc mysterio fit proximè & immediatè cum diuini Verbi personalitate; ex qua vnione sic præcisè sumpta, prout scilicet est humanitatis cum personalitate, nullum resultat compositum, ut ante diximus; quidquid affirmet Suar. in allegata sect. 4. Sed quia Verbi persona & eius subsistentia eadem est realiter cum diuina natura, quæ formaliter etiam & intimè clauditur in ratione personæ: hinc consequenter & quasi secundariò ex diuina & humana natura sic in vna subsistentia copulatis resultat vnum compositum, scilicet Christus iam Deus & homo, qui tantum erat Deus ab æterno. Et quamuis Christus ut est persona Verbi, non sit realiter à Deitate distinctus; quatenus tamen est persona non solum ex Deitate sed etiam ex humanitate subsistens; ac proinde vtramque simul includens, distinctionem quandam habet à diuinitate realem non ratione sui, sed ratione humanitatis inclusæ; ut patet ex significatione huius nominis Christus, quod personam Verbi ex duplici natura, illi substantialiter vnita subsistentè significat. Et quia Christus non est aliquid vnum per acci-

Explicatur
substitutum
verbum
terque com-
positionis
modus in
Christo, &c.
satis hic 3.
difficultati
in princ.
propositæ.

Suar. dicti
reijciunt.

dens, sed per se ideo simpliciter videtur asseren-
 dum Christi personam esse compositam compo-
 sitione ex ijs, & ex ea resultare vnum tertium
 realiter aliquo modo ab vtroque extremo di-
 stinctum. Quamquam non omnino displiceat o-
 pinio seu modus dicendi Asturicensis; qui docet,
 compositionem hanc non in eo positam esse,
 quod ex duabus naturis vnum aliquod tertium
 formaliter constitutum resultet, quod sit velu-
 ti quoddam totum formaliter ambiens &
 complectens vtramque naturam, vt partes
 sui ipsius, sed in mutua & reciproca commu-
 nicatione vtriusque naturæ in eodem supposito;
 quatenus scilicet vtraque natura per se concu-
 rit ad constitutionem vnius humani suppositi,
 secundum quod est tale suppositum; adeo vt to-
 ta compositio quæ in Christi persona reperitur,
 sit consideranda, quatenus est humana persona,
 prout scilicet à Diuinitate habet, vt sit subsistens
 persona; ab humanitate verò vt sit humana: sic
 enim persona Christi, quatenus talis scilicet
 humana, intrinsecè claudit, non solum diuinam
 subsistentiam sed etiam naturam diuinam. Et in
 hoc (ait Asturicensis) consistit tota compositio,
 quam Patres & Concilia tribuunt personæ Chri-
 sti, & quam hoc nomen Christus importat, quo
 totale suppositum humanum significatur; ac
 proinde necesse est vt per modum naturæ de-
 notet humanitatem; ex parte verò suppositi per
 se includat diuinum Verbum vt absolute & sim-
 pliciter subsistens in natura diuina suam subsi-
 stentiam humanitati communicans. Et hoc vi-
 detur significare voluisse Caiet. dicens; hanc esse
 compositionem cum ijs, in quatum persona Ver-
 bi coniungitur &c.

Vnde rectè dicitur, totale significatum hu-
 ius nominis Christus esse Deum hominem seu
 Verbum hominem; quod etiam consonat pri-
 mæ eius nominis impositioni; qua significat for-
 maliter vnctum, diuino scilicet substantiali oleo:
 significat enim Verbum diuinum prout com-
 municat suam subsistentiam humanitati & eam
 in seipso personaliter sustentat: in quo sita est ex-
 cellens & ineffabilis vnctio. Qui dicendi mo-
 dus, quamuis huius admirabilis compositionis
 celsitudini congruere videatur; rationem ta-
 men compositionis ex ijs supra notatam non vi-
 detur admittere: in ea. n. diximus, vnum aliquid
 tertium effici realiter ab vtroque componente
 distinctum; quod in hac admirabili compositio-
 ne fieri negat Asturicensis, nisi forte dicatur
 conditionem hanc ad imperfectionem vtriusque
 componentis pertinere: Componentia namque
 toti comparata, rationem partium, & materiæ
 videntur habere necessariò, & in ea sola compo-
 sitione requiri, quam naturæ vires efficiunt; eam
 autem, de qua loquimur, totius naturæ faculta-
 tem excedere, & æquiuocè licet propriè dictam
 esse compositionem, nec vi intellectus humani
 posse comprehendere; atque ideo ineffabilem no-
 minari. Sed nihilominus fateri necesse est, Chri-
 sti personam in duabus, & ex duabus naturis sub-
 sistentem esse quasi quoddam tertium realiter
 ab vtroque extremo distinctum modo superius
 explicato: quia scilicet neque est humanitas tan-
 tum, neque sola diuinitas, cum includat etiam
 humanitatem, à qua Verbum dicitur & est hu-
 mana persona, sicut habet à diuinitate vt dicatur
 & sit persona diuina: Quod etiam affirmat Astu-
 ricensis loco supra notato, scilicet q. 7. conclus. 3. Et ex
 his patet solutio quæstionis tertio loco proposi-
 tæ.

Christophorus

PRIMA CONCLUSIO: Si de compositione lo-

quamus secundum frequentiore, & nobis notiore deducit, &
 huius nominis significationem & vsum, Christi persona probata,
 non est propriè & simpliciter composita. Probatur
 hæc conclusio; quoniam ex quinque conditioni-
 bus, quas compositioni nobis naturaliter notæ
 diximus esse necessarias, duæ vltimæ repugnant
 personæ Verbi & eius naturæ diuinæ, quæ est
 suum esse; quia neque persona Verbi neque na-
 tura diuina potest esse potentia vel actus huma-
 næ naturæ; neque esse personæ Christi; quod i-
 dem est realiter cum essentia diuina, causatur ab
 ipsa natura diuina vel à persona Christi; & multò
 minus ab humanitate, & iuxta sensum huius
 Conclusionis interpretanda sunt dicta D. Tho.
 supra notata ex 3. & in eodem sensu accipienda
 sunt quæ docent Scotus Rada, & alij huius sen-
 tentiæ defensores.

SECUNDA CONCLUSIO: Si sermo sit de com-
 positione æquiuocè seu analogicè sumpta, sic persona
 Christi est verè propriè & absolute composita. Proba-
 tur Conclusio; quia compositio secundum hanc
 significationem longè diueriæ rationis est à
 compositione naturaliter nobis nota, & nullam
 dicit imperfectionem ex parte diuinæ personæ
 vel naturæ, vt patet ex dictis, & iuxta sensum hu-
 ius conclusionis interpretanda sunt multa dicta
 Conciliorum & sanctorum Patrum, & recentio-
 rum Scholasticorum asserentium, personam Chri-
 sti simpliciter esse compositam. Loca Patrum &
 Conciliorum afferunt hic expositores S. Thom.
 Med. Porrecta, Suar. Val. Vafq. Aluar. & Astur. in
 alleg. q. 7.

TERTIA CONCLUSIO: Simpliciter & abs-
 que distinctione seu limitatione loquendo dici potest,
 Christi personam esse verè propriè, compositam. Hæc
 conclusionem probant authores prædicti ex
 Concilijs, & Patribus simpliciter asserentibus,
 Christi personam esse compositam, quibus et-
 iam addunt argumenta, quæ vide, si placet. Po-
 test autem probari primo: quoniam ita loquun-
 tur Concilia & Sancti; nam ita definitur in quin-
 ta Synodo generali, can. 4. & 7. & in sexta Synodo
 generali actione 4. 11. & 13. Et in Concilio Latera-
 nensi sub Martino I. can. 4. 7. & 8. & 17. & 18. & in
 his duobus vltimis locis definitur sub anathe-
 mate, vt omnia quæ in quinque generalibus
 Concilijs fuerunt definita contra Nestorium &
 Eutichetem, in sensu verò & proprio intelli-
 gantur vsque ad vltimum apicem: at in 5. & 6.
 Synodis generalibus allegatis definitum fuerat,
 in persona Christi reperiri compositionem in
 hæc verba. Si quis non confitetur vnionem secundum
 compositionem, &c. ergo intelligenda est ea defini-
 tio de vera & propria compositione: ille enim
 terminus secundum compositionem superadditus vn-
 ioni, cogit nos intelligere veram & propriam
 compositionem præter ipsam vnionem; aliàs i-
 nanis & vacua esset repetitio. Et in Concilio La-
 teranensi can. 7. post explicatam subsistentiam
 Verbi in duabus naturis & vnionem illarum,
 subduntur hæc verba Ex quibus compositus est Chri-
 stus, &c. Quæ frustra subderentur, nisi præter vn-
 ionem duarum naturarum in Christo vera esset
 compositio: quo fit vt conclusio hæc intellecta
 in sensu secundæ Conclusionis sit dogma fidei.
 Eodem etiam modo loquuntur Sancti, ac præ-
 fertim Dionysius, cap. 1. de diuinis nominibus, & cap.
 3. de Eccles. Hierarch. Augustinus lib. 13. de Trin. cap.
 17. & tract. 8. in Ioann. Gregor. hom. 38. in Euang.
 Iustinus, Damascenus & alij, quos referunt ex-
 positores. Secundo probatur ratione; quia com-
 positum est illud quod vnum cum sit, constat ex
 diuersis rebus; at Christi persona est vna & con-
 stat

7. Synodus.
 11. Synod.
 Conc. Later.

stat ex diuersis naturis, diuina scilicet & humana; ergo. Maior est diffinitio compositi. Minor probatur: quia persona Christi non ita simplex est, sicut humanitas & diuinitas seorsum considerata, sed includit utramque; ergo constat ex utraque natura. Tertiò probatur; quia terminus vnionis hypostaticè productus non est aliquid simplex; ergo compositum, & non est compositum accidentale; ergo substantiale, & non naturalis; ergo persona composita. Omnia hæc sunt manifesta præter primum antecedens: quod probatur tripliciter. Primò, quia extrema simplicia huius vnionis præexistebant illi; sed quod præexistit vnioni non est terminus illius; ergo. Secundo, quia contra rationem vnionis est terminari ad aliquid simplex, cum semper vnio sit respectu distinctorum. Tertiò, quoniam in termino huius vnionis conueniunt diuina & humana natura; sed ubi est multitudo, non est simplicitas; ergo talis terminus non est simplex; tunc ultra: sed illa naturarum multitudo non concurrit ibi confusè, sed cum aliquo ordine; ergo constituit terminum vnionis verè compositum compositione personæ.

QUARTA CONCLUSIO: In usu loquendi communis optimum est iuxta Caietani consilium, cum asserimus Christi personam esse compositam, addere limitationem tollentem imperfectionem à persona Christi, & eius naturæ diuinæ: dicendo Christi personam esse compositam compositione ineffabili, vel aliquid huiusmodi. Huic conclusioni consentiunt Medina, Asturicensis, Aluarez & Suarez: & probatur ex dictis, quia nomen compositionis secundum magis communem & vñ receptam significationem, duas supra notatas imperfectiones includit, quæ personæ Verbi & eius naturæ diuinæ repugnant.

QUINTA CONCLUSIO: Christus verè & propriè est persona composita ex duabus naturis, diuinæ scilicet & humanæ, quæ compositio nuncupatur ex ijs. hæc conclusio, quo ad priorem partem patet ex Concilijs & Patribus asserentibus Christum ex duabus & in duabus naturis subsistere & ex eis esse compositum, quorum dicta referunt hic recentiores & Asturicensis loc. not. Vbi etiam aduertit de hac sola compositione Patres & Concilia meminisse; quia per hanc duos Eutichetis & Nestorij contrarios errores simul condemnabant: quoad aliam verò partem patet ex dictis. Et probatur primò ex Concilijs & Patribus asserentibus personam Christi esse propriè compositam ex duabus naturis, aut etiam ex humanitate & persona Verbi. Secundo probatur; nam ille est terminus compositus ex ijs, qui resultat compositus ex extremis componentibus; sed talis est terminus compositionis personæ Christi; ergo. Maior est diffinitio compositionis ex ijs. Minor autem probatur; quia terminus huius compositionis non est persona Verbi vt diuina tantum, sed vt subsistens in duabus naturis; & vt composita ex illis. Tertiò probatur; quia compositio ex ijs hanc sibi vendicat peculiarem conditionem, vt integrum compositum resultans sit distinctum ab extremis componentibus, & quoddam tertium respectu illorum; at in hac compositione integrum compositum est persona Christi, vt subsistens in duabus naturis, quæ vt sic distinguitur ab humanitate & diuinitate, & à persona Verbi præcise sumpta; ergo.

SEXTA CONCLUSIO: Persona Christi est verè, proprièq; composita ex personalitate Verbi & humanitate & hæc est compositio cum ijs. Hæc conclusio, quo ad priorem partem probatur. Primò, quia

personalitas Verbi & humanitas sunt duo realiter distinctæ, & per se adunata in vno supposito, sicut personalitas Petri & eius humanitas; ergo persona Christi in qua sic adunantur illa duo, est verè composita, non minus quàm persona Petri. Secundo probatur: Nam quando aliqua duo sunt formaliter & conuertibiliter idem, compositio non potest in re fieri ex vno, quin fiat ex altero; sed persona Verbi & eius personalitas sunt idem formaliter & conuertibiliter à parte rei, & distinguuntur solum ex modo nostro concipiendi & significandi; ergo si compositio fit ex persona Verbi, non potest non fieri ex eius personalitate. Maior declaratur supponendo ex D.

Th. 1. p. q. 41. a. 1. ad 2. quod aliquando inter illa, quæ sunt idem omnino formaliter & conuertibiliter, solus modus diuersus significandi obstat, ne eundem actum, quem vni tribuimus, de altero prædicemus. Quia ratione licet Pater diuinus & paternitas sint idem secundum se formaliter; actum tamen generandi, quem attribuimus Patri, non prædicamus de paternitate propter diuersum modum significandi, scilicet abstractè & concretè; quoniam actus notionalis sicut & ceteri actus sunt proprii suppositorum & non formarum; at compositio non repugnat personalitati Verbi significatæ in abstracto; quia componere est etiam actus formarum; ergo sicut tribuit personæ, potest tribui personalitati, non obstante diuerso modo significandi. Tertiò probatur actio vnitiva qua Deus vniuit humanitatem Verbo, fuit secundum suam speciem compositiua; ergo terminus immediatè resultans ex illa est compositus. Tunc ultra; sed terminus immediatè resultans ex ea est illud vnum, in quo humanitas & personalitas vniuntur; ergo est compositus ex humanitate & personalitate. Antecedens probatur: quoniam actio illa vniuit humanitatem Verbo; vnire autem vnum cum altero verè est componere; ergo fuit ex sua natura compositiua; prima verò consequentia patet; quoniam omnis actio specificatur à suo immediato termino; igitur actio compositiua postulat, vt eius terminus sit compositum aliquod, à quo specificetur. Minor autem subsumpta probatur; quia humanitas ex vi illius actionis prius secundum rationem fuit vnita & tracta ad personalitatem, quàm ad naturam & personam Verbi; nam personæ Verbi non fuit vnita ratione absoluti, sed tantum ratione relatiui quod est personalitas. Tertiò probatur conclusio: quod compositum cum alijs est extremum, ex quo fit talis compositio, sed personalitas Verbi compositum cum humanitate personam Christi; ergo est extremum talis compositionis. Maior est etiam evidens; ideò namque materia est extremum compositionis naturæ; quia componit cū forma. Minor verò probatur: quia personalitas Verbi terminat depēdētiā humanitatis Christi, sicut terminaret personalitas creatæ; sed hæc terminaret componendo cum humanitate, sicut de facto terminat in alijs hominibus; ergo. Eandem partem probat Aluar. quatuor argumentis. Altera verò pars patet ex dictis.

SEPTIMA CONCLUSIO: Christi persona est verè & propriè composita ex Verbo & humanitate, siue ex supposito diuino & natura humana; in qua compositione dua secundum rationem distincta compositiones includuntur, scilicet compositio ex ijs & compositio cum ijs. Hæc conclusio quoad utramque partem patet ex dictis. Et probatur quo ad primam partem: Primò ex quinta Synodo generali collat. 8. Can. 3. sic definiente: Si quis non confitetur vnitionem Verbi ad carnem animatam anima ratione

ionali, & intellectuali secundum compositionem, an a-
thema sit, & infra. Sancta Ecclesia vnionem Verbi
ad carnem secundum compositionem confiteretur. Et
confirmatur; nam Leo Papa in epistola ad Iulium
ait, Christum constare ex tribus substantijs, sci-
licet Verbo, anima & carne: sed illa particula ex
nota est compositionis; ergo. Secundo probatur:
Forma accidentalis facit veram compositionem
cum subiecto substantiali, à quo sustentatur, ea ra-
tione; quia sustentatur ab illo & tribuit illi esse
accidentale, sed etiam humanitas sustentatur à
persona Verbi, & tribuit illi esse suppositum hu-
manum; ergo facit compositionem cum perso-
na Verbi. Tercio probatur; quia illud est imme-
diatum huius compositionis extremum ex parte
Dei, cui vnitur humanitas immediatè; sed
humanitas non vnitur immediatè Deitati ab-
stractè, neque concretè sumptæ (non enim hic
Deus immediatè fuit incarnatus) sed vnitur im-
mediatè Verbo; Deitati autem vnitur mediatè
& ratione Verbi, quatenus est forma substantia-
lis ipsius Verbi; ergo Verbum est immediatum
extremum huius compositionis; igitur hæc cõ-
positio fit ex humanitate & persona Verbi. Con-
firmatur: Nam propter quod vnumquodque ta-
le & illud magis; sed diuinitas est extremum hu-
ius compositionis ratione personæ Verbi imme-
diatè componentis; ergo multo magis persona
Verbi compositionem hanc ingreditur, vt eius
extremum. Vltimò probatur: quia compositio,
in qua resultat persona composita postulat, vt v-
num extremum sit persona: at in hac compositio-
ne resultat persona composita; ergo. Maior
patet: quoniam ex extremis, quorum neutrum
est persona, nequit resultare persona composita;
ergo: Vnde ex materia & forma vt sic non resul-
tat persona; sed natura composita; quoniam vtrū-
que extremum habet rationem naturæ & neu-
trum est persona; ergo.

VLTIMA CONCLUSIO: Hæc propositio: Ver-
bum seu filius Dei est persona composita, non est abso-
lutè concedenda, sed cum addito videlicet; filius Dei,
quatenus homo vel vt subsistit in humana natura, est
persona composita. Conclusionem hanc ex regulis
Logicalibus de appellationibus probant Med.
Asturic. & Aluar. quibus consentit etiam Sua-
rez, sect. 4. in fin. & potest breuiter probari; quia
participium illud *composita*, applicat suum signi-
ficatum formale instar adiectiui supra formale
subiecti, quod est Verbum seu filius Dei, & red-
dit hunc sensum: Verbum seu filius Dei, vt sub-
sistens in natura diuina est compositus: hic au-
tem sensus est falsus; ergo. Et confirmatur; quia
Conc. Calcedon. act. 16. & c. firmiter de Sum. Trinit.
& Sancti affirmant quidem Christum esse perso-
nam compositam; non tamen concedunt, Ver-
bum aut Filium Dei esse personam compositam.

CONTRA primam Concl. produci possent ar-
gumenta recentiorum, quibus probant perso-
nam Christi esse propriè simpliciter & verè
compositam: Sed ex ipsa conclusionis limitatio-
ne facile diluuntur: probant enim Christi per-
sonam propriè & simpliciter esse compositam
compositione quadam altioris ordinis & æqui-
uocè dicta respectu compositionis nobis notæ
ratione naturali, quàm vsu frequentiori si-
gnificamus hoc nomine *compositio*, de qua si-
gnificatione loquitur nostra prima conclu-
sio.

CONTRA secundam Concl. produci possent
argumenta Cai. & aliorum, quæ referunt & sol-
uunt Med. Suar. Vasc. Val. Aluar. & Asturic. sed

facile ex ipsa limitatione Conclusionis & iactis
supra fundamentis poterunt confutari. Contra
eandem Conclusionem possent etiam produci
argumenta Rade in 3. Controu. a. 3. quæ parum aut
nihil differunt à prædictis, & ex ipsa concl. limi-
tatione diluuntur.

CONTRA tertiam concl. directè militant ea
argumenta, quæ diximus produci posse contra
secundam, quibus satisfaciunt recentiores præ-
dicti; & facilius etiam per supra notata diluen-
tur. Contra eandem cõclusionem produci potest
hoc argum. Nulla possunt assignari huius compo-
sitionis extrema; ergo non est asserenda. Antece-
dens probatur; quoniam hæc extrema his tan-
tùm modis possunt assignari; nimirum vt vel al-
terum extremum sit Verbi personalitas vt ratio
subsistendi in natura diuina: alterum autem sit
eadem personalitas, vt ratio subsistendi in hu-
manitate, vel vt humanitas sit vnum extremum,
alterum verò sit diuinitas vel persona Verbi vel
eius personalitas; at nullo dictorum modorum
rectè assignantur extrema in hac compositione;
ergo. Minor pro prima parte probatur primò;
quia duplex illa ratio subsistendi non est distin-
cta realiter, sed sola relatione rationis, quæ Verbi
personalitas, prout est ratio humanitati subsiste-
di, addit supra seipsam absolutè sumptam. Se-
cundò quia Concilia & Sancti Patres hæc nun-
quam esse dixerunt huius compositionis extre-
ma. Secundo probatur eadem Minor; quod atti-
net ad diuinitatem; quia nullum compositum
est idem cum altero componentium, cum ad-
dat aliquid præter illud; qua ratione dicimus
totum esse maius sua parte; at Christus est idem
cum diuinitate: nam sicut Ioann. 15. dixit: Ego
sum via, veritas & vita, ita dicere potuisset; Ego
sum diuinitas; ergo. Et eodem argumento pro-
batur Verbi personam aut personalitatem non
posse esse extremum huius compositionis. Et
præterea quia personalitas medium est in quo v-
niuntur diuersæ quæ sunt in Christo nature:
medium autem in quo vniuntur partes compo-
nentes, distinguitur à componentibus. Respondet
falsum esse antecedens; ad eius probationem
concessa minore pro prima parte, negatur quo-
ad alias. Ad primam probationem dico compo-
situm dupliciter sumi posse: vno modo formaliter
in ratione compositi & ita concessa maiori ne-
gatur Minor: quia Christus vt compositus ex di-
uinitate & humanitate, non est diuinitas; alio
modo materialiter; & in hoc sensu falsa est maior:
quoniam album quod componitur ex corpore
& albedine, materialiter est corpus; & similiter
Christus licet formaliter sumptus sit composi-
tus ex humanitate & diuinitate, & ex persona
Verbi; materialiter tamen consideratus est ipsa
diuinitas & persona Verbi. Ad secundam prob. di-
co, personalitatem etiam si sit medium, in quo v-
niuntur diuinitas & humanitas, posse tamen esse
extremum, ex quo persona Christi componitur;
sicut etiam potentia medium est quo operatio
substantiæ inest, & simul est extremum ex quo
componitur operans vt sic; & quantitas est medi-
um quo albedo vnitur corpori, & simul est ex-
tremum ex quo componitur album.

CONTRA quartam Conclus. produci possent
ea argumenta, quibus probari solet tertia Con-
clusio; quibus triplici responsione satisfiet. Pri-
mò dicendo Patres & Concilia vnā esse in
Christo personam contra Nestorium, & duas in
eodem esse naturas contra Eutichetem decerne-
re voluisse, & hæc duo significasse dicendo, v-
nam Christi personam esse compositam ex dua-
bus

Argum. &
Solutions.

Sol.

bus naturis. *Secundo* dilui poterunt eadem argumenta dicendo, particulam illam *ineffabilis*, non esse conditionem diminuentem, sed determinantem modum compositionis nobis occultum, & longè altioris ordinis ab alijs modis compositionis nobis naturaliter notis. *Tertio* poterunt confutari dicendo, Conclusionem nostram esse veram de frequentiori & notiori significatione huius nominis *compositio*; Patres autem & Concilia, & alia argumenta probare de rigore Metaphysico dici posse simpliciter, Christi personam esse compositam.

CONTRA quintam Concl. produci possent ea argumenta, quæ militant contra tertiam conclusionem: quibus etiam confutandis ea deferui, quæ supra notauimus de composito ex vniione naturarum in vna Verbi persona resultantem.

CONTRA sextam Concl. sunt argumenta Asturicensis, quæ refert & soluit Aluarez in *allegat. disp. 12*

CONTRA septimam conclus. procedunt multa ex ijs argumentis, quæ militant contra tertiam conclus. quibus satisfaciunt recentiores prædicatorum.

obicitur. ut. cons.

CONTRA vltimam concl. est argumen. Nam per communicationem idiomatum ea quæ dicuntur de Christo, dicuntur de filio Dei, sed de Christo conceditur quod est persona composita; ergo idipsam concedi potest de filio Dei. Respon. cum Caiet. & D. Th. regulam esse generalem in attributis Christi seruandam, vt si sint communia naturæ & personæ, & oppositum conueniat personæ, non prædicentur absolute de personâ, sicut incipere esse & esse creaturam non dicitur absolute de Christo, & multò minus de Verbo vel de Filio; esse autem compositum repugnat personæ diuinæ secundum se sumptæ; quia est omnino simplex, & ideo non debet absolute prædicari de Verbo aut de Filio Dei, sed cum addito puta in quantum homo, &c.

DISPUTANT hic recentiores, an sit admitenda vt vera & propria hac proposito; Christus est diuinitas, & humanitas siue Christus est due natura. Vide, si lubet ea, quæ pro eius resolutione scribunt Med. in *solutione secundi argumenti*, Valentia *puncto 4.* & Vasquez *disp. 17. cap. 5.* Mea sententia est eam propositionem non esse concedendam, nisi cum aliquo addito ad euitandum errorem: videtur enim falsa sic absolute prolata; quia Christus non solum includit diuinitatem & humanitatem, sed etiam subsistentiam seu personalitatem, quæ in dicta propositione, Christus est humanitas & diuinitas, videtur excludi propter sensum formalem, quem faciunt illa prædicata absolute significata. Et quamuis sexta Synodus generalis Constantinopolitana *act. 6.* concedat, personam Christi nihil aliud esse quàm ipsas naturas: ex antecedentibus tamen & consequentibus constat, ibi sermonem esse de naturis simul sumptis cum ipsa personalitate: sic enim vera est illa propositio, fumendo scilicet diuinitatem & humanitatem non absolute seu præcisè & in abstracto, sed simul cum personalitate & in concreto, ita vt in illa propositione Christus in subiecto positus accipitur quatenus est compositus ex diuinitate & humanitate; ex parte verò prædicati diuinitas & humanitas complexiue fumantur & cum inclusione personalitatis. Concilium autem Constantiensie eandem propositionem damnauit vt hæreticam, fumendo Christum ex parte subiecti purè materialiter pro persona Verbi

A vt sic; aut fumendo diuinitatem & humanitatem ex parte prædicati diuini, & cum exclusionem personalitatis; in quo sensu asserbat illam Ioannes Hus. Sententia verò docens partes simul sumptas posse prædicari de composito cum hac tantum limitatione potest admitti, videlicet nisi fiat sensus adeò formalis, vt ex vi illius excludatur aliquid non excludendum à tali composito, vt contingit in propositione iam dicta.

ARTICVLVS V.

Vtrum sit facta aliqua vniõ anima, & corporis in Christo.

AD quintum sic proceditur. Videtur, quod in Christo non fuerit vniõ anima, & corporis. Ex *1. c. Et 3. d. vniõne. n. anima, & corporis in nobis causatur persona, 6. q. 3. ar. 1. vel hypostasis hominis. Si ergo anima & corpus fuerint in Christo vnitæ, sequitur, quod fuerit ex vniõne eorum aliqua hypostasis constituta. Non autem hypostasis Verbi Dei, quæ est æterna. Ergo in Christo erit aliqua persona, vel hypostasis præter hypostasim Verbi: quod est contra prædicta.*

Præterea, ex vniõne anima, & corporis constituitur natura humana speciei. Damascenus autem dicit in *3. lib. quod in Domino Iesu Christo non est communem speciem accipere. Ergo in eo non est facta anima, & corporis vniõ.*

Præterea anima non coniungitur corpori, nisi vt viuificet ipsum. Sed corpus Christi poterat viuificari ab ipso Verbo Dei, quod est fons, & principium vite. Ergo in Christo non fuit vniõ anima, & corporis.

Sed contra est, quod corpus non dicitur animatum, nisi ex vniõne anima. Sed corpus Christi dicitur animatum: secundum illud, quod Ecclesia cantat, Animatum corpus sumens, de Virgine nasci dignatus est. Ergo in Christo fuit vniõ anima, & corporis.

Respondeo dicendum, quod Christus dicitur homo vniocè cum alijs hominibus, vt potè eiusdem speciei existens: secundum illud Apostoli Phil. 2. In similitudinem hominum factus. Pertinet aut ad rationem speciei humana, quod anima corpori vniatur: non enim forma constituit speciem, nisi per hoc, quod sit actus materia. Et hoc est, ad quod generatio terminatur, per quam natura speciem intendit. Vnde necesse est dicere, quod in Christo fuerit anima corpori vniata, & contrarium est hæreticum: vt potè derogans veritati humanitatis Christi.

Ad primum ergo dicendum, quod ex hac ratione moti videntur illi, qui negauerunt vniõnem anima, & corporis in Christo: ne per hoc scilicet cogentur personam nouam, vel hypostasim in Christo inducere: quia videbant, quod in puris hominibus ex vniõne anima ad corpus constituitur persona. Sed hoc ideo in puris hominibus accidit: quia anima, & corpus sic eis coniunguntur, vt per se existant: Sed in Christo vniuntur ad inuicem, vt adiuncta alteri principali, quod subsistit in natura ex eis composita: & propter hoc ex vniõne anime, & corporis in Christo non constituitur noua hypostasis, seu persona, sed aduenit ipsum coniunctum personæ, seu hypostasi præexistenti. Nec propter hoc sequitur, quod sit minor efficacia vniõne anima, & corporis in Christo, quàm in nobis: quia ipsa coniunctio ad nobilius non adimit virtutem, aut dignitatem, sed auget: sicut anima sensitiua in animalibus constituit speciem: quia consideratur, vt vltima forma, non autem in hominibus; quàmuis in nobis sit vir-

519

magis, & nobilior. & hoc propter adiunctionem vterioris, & nobilioris perfectionis, scilicet animæ rationalis, ut etiam supra dictum est.

Propter a-
pud Arist.
3. metab.

Ad secundum dicendum, quod verbum Damasc. potest intelligi dupliciter. Vno modo, ut referatur ad humanam naturam: quæ quidem non habet rationem communis speciei, secundum, quod est in vno solo individuo: sed secundum, quod est abstracta ab omni individuo, prout in vnda contemplatione consideratur: vel secundum, quod est in omnibus individuis. Filius autem Dei non assumpsit humanam naturam, prout est in sola consideratione intellectus: quia sic non assumpsisset ipsam rem humanam naturam: nisi forte diceretur, quod humana natura est quedam idea separata, sicut Platonici posuerunt hominem sine materia: sed tunc filius Dei non assumpsisset carnem: contra illud, quod dicitur Luc. vii. Spiritus carnem, & ossa non habet, sicut me videtis habere. Similiter etiam non potest dici, quod filius Dei assumpsit humanam naturam, prout est in omnibus individuis eiusdem speciei: quia sic omnes homines assumpsisset. Relinquitur ergo, ut Damascenus postea dicit in eodem libro, quod assumpsit naturam humanam in atomis, id est, in individuo: non quidem in alio individuo, quod sit suppositum, vel hypostasis illius naturæ, quam in persona filij Dei. Alio modo potest intelligi dictum Damascen. ut non referatur ad naturam humanam, quasi ex vnione animæ, & corporis non resultet vna communis natura, quæ est humana: sed est referendum ad vnionem duarum naturarum, diuinæ scilicet & humanæ, ex quibus non componitur aliquid tertium, quod sit quedam natura communis: quia sic illud esset naturum predicari de pluribus: & hoc ibi intendit. Vnde subdit, Neg. enim generatus est, neque vnquam generabitur alius Christus ex Deitate, & humanitate, in Deitate, & humanitate Deus perfectus, idem & homo perfectus.

Ad tertium dicendum, quod duplex est principium vite corporalis. Vnum quidem effectuum: & hoc modo Verbum Dei est principium omnis vite. Alio modo est aliquid principium vite formaliter: cum enim viuere viuentibus sit esse (ut dicit Philosophus 2. de anima) sicut vnusquodque formaliter est per formam suam: ita corpus viuunt per animam, & hoc modo non ponitur corpus viuere per Verbum, quod non potest esse corporis forma.

Ratio quesiti & ordinis.

RATIO quesiti est ea, quam primum continet argumentum, in cuius solutione S. D. ait, quosdam hac ratione conuictos negasse vnionem animæ & corporis in Christo: quorum opinionem in fine corporis hæreticam esse pronunciat: ratio igitur hæc cum hæresi consecuta præfenti quesito præbuit occasionem. De ordine verò præter ea, quæ supra notauimus in introductione questionis, vide etiam difficultatem quam hic proponit & soluit Suarez in suo Commentar. cui consonat Vasquez in sua breui notat. ad hunc art.

Forma Textus.

VNICA conclusione cum vno ex eius probatione deducto corollario respondetur quesito.

CONCLUSIO est: Necessè est dicere, quod in Christo fuerit anima corpori vnita. Probat: Pertinet ad rationem speciei humanæ, quod anima corpori vnatur: at Christus dicitur homo vniocè cum alijs hominibus, tanquam eiusdem speciei existens; ergo necesse est dicere, &c. Maior probatur: quia forma non constituit speciem, nisi per hoc quod sit actus materiæ; ergo.

A Probat: assumptum: quia generatio, per quam natura speciem intendit, ad hoc terminatur ut scilicet forma sit actus materiæ. Minor verò probatur autoritate Apostoli ad Philip. 2. dicentis: In similitudinem hominum factus.

COROLLARIUM est: contrarium dictæ conclusionis est hæreticum. Probat: quia derogat veritati humanitatis Christi.

Expositio Textus.

HVIUS articuli Commentarius breuiter est ex interpretum scriptis indicandus: Notandum est igitur primò. Conclusionem S. D. esse firmam fidei veritatem, ut ex sacris Concilijs, Pontificum decretis, Sanctorum dictis & diuinarum Scripturarum oraculis probant Medina & Porreca super hoc articulo. Eandem pluribus argumentis probat S. D. in 4. cont. gent. c. 37. Ex quibus euidenter sequitur opinionem Platonis asserentis, animam rationalem vniri corpori, non ut formam informantem, sed ut motorem esse contra fidei veritatem.

Secundo patet, sententiam conclusioni D. Thomæ oppositam esse manifestam hæresim, non primò ab Alexandro tertio definitam, ut ait Sotus in 3. dist. 6. q. 3. sed ab antiquissimis Concilijs condemnatam, scilicet ab Ephesino primo can. 13. à Calcedonensi art. 5. & à sexta Synodo Generali, art. 11. & in Concilio Constant. art. 11. Et in epist. Sophronij. Quod etiam ratione probatur: quia Conclusio præfentis articuli est veritas reuelata eisdem testimonijs, quibus diuina Scriptura docet Christum esse verum hominem, actus humanos exercuisse, fuisse mortuum & resurrexisse: in his enim huius articuli conclusio claudatur manifestè; igitur hæc conclusio non solum ex Pontificum, & conciliorum definitione, sed etiam ex diuinæ Scripturæ reuelatione firmam semper habuit fidei certitudinem; ac proinde non rectè Magister in 3. dist. 6. oppositam sententiam refert inter opiniones probabiles, cum fuerit semper hæresis manifesta.

Tertiò Lege si placet tria argumenta, quæ contra concl. assert & soluit Aluar.

Quartò Videnda est explicatio Caiet. circa probationem maioris.

Quintò Circa minorem asserentem Christum dici hominem vniocè cum alijs hominibus legenda est dubitatio Med. cum eius solutione.

Sextò Circa dictum Apostoli assumptum ad prob. minoris notanda est explicatio Caiet.

Septimò Videnda sunt quæ circa responsiones argumentorum scribunt Cai. & Medina, quæ ad huius litteræ intelligentiam sunt maximè necessaria; specialiter autem pro intelligentia responsionis ad tertium legenda est tertia dubitatio Medinæ quærentis, vtrum diuinitas in Christo potuerit esse loco animæ, intellectus & mentis; vbi respondens ad quintum suum argumentum ait: Si Deus separaret ab anima Christi intellectum & voluntatem creatam; tunc animam producturam esse intellectum sine intellectu; quod dictum optimis argumentis impugnat Aluar.

ARTICVLVS VI.

Vtrum natura humana fuerit vnita Verbo Dei accident aliter.

AD sextum sic proceditur. Videtur, quod humana natura fuerit vnita Verbo Dei accident aliter. 1. q. 17. a. 1. c. 2. d. 1.

Dicit

Ad humana naturam non vnitur accidentaliter filio A
Dei.

Ad terciū dicendum, quod accidens diuiditur contra substantiam. Substantia autem (vt patet 5. Metaph.) dupliciter dicitur. Vno modo pro essentia, siue natura: alio modo pro supposito, siue hypostasi. Vnde sufficit ad hoc, quod non sit vnio accidentalis, quod sit facta vnio secundum hypostasim, licet non sit facta vnio secundum naturam.

Ad quartum dicendum, quod non omne, quod assumitur, vt instrumentum, pertinet ad hypostasim assumptis, sicut patet de securi, & gladio, nihil tamen prohibet illud, quod assumitur ad vnitatem hypostasis, se habere, vt instrumentum: sicut corpus hominis, vel membra eius. Nestorius ergo posuit, quod natura humana est assumpta à Verbo solum per modum instrumenti, non autem ad vnitatem hypostasis. Et ideo non concedebat, quod homo ille verè esset filius Dei, sed instrumentum eius. Vnde Cyrillus dicit in epistola ad Monachos Aegypti: Hunc Emmanuelem, id est Christum, non tanquam instrumenti officio assumptum dicit Scriptura, sed tanquam Deum verè humanatum, id est hominem factum. Damascenus autem posuit naturam humanam in Christo esse, sicut instrumentum ad vnitatem hypostasis pertinens.

Sensus & ordo quesiti.

Sensum quesiti & ordinem huius articuli ad præcedentem explicat optimè Caiet. & post eum Med. Suar. & Val.

Forma Textus.

Refert primo S. D. errores circa præsentem materiam. Secundo respondet quesito vnica conclusionē. Tertiū ex eius probatione deducit vnum corollarium.

Errores in textu relati secundum veritatem sunt duo tantum; secundum apparentiam autem sunt quatuor. Primus fuit Eutichetis & Dioscori confundentium naturas. Secundus fuit Nestorij & Theodori Monfuesteni separantium personas, ad quem reducuntur duo alij Magistrorum errores ab eo sola verborum apparentia seu modo loquendi differentes. Primus est asserentium vnā in Christo personam, sed ponentium in eo duas hypostasies siue supposita. Secundus est negantium Christi animam esse corpori vnitā, & dicentium hæc duo separata ab inuicem esse vnita Verbo accidentaliter, vt sic non cresceret numerus personarum. Quos omnes errores & posteriorum reductionem ad Nestorij errorem; declarat perspicuè S. D. in textu.

CONCLUSIO est: Fides Catholica medium inter prædictas positiones tenens non dicit, vnionem Dei & hominis factam fuisse secundum essentiam vel naturam, neque etiam secundum accidens, sed medio modo secundum subsistentiam seu hypostasim. Probatur primò in argumento sed contra: Si humana natura accidentaliter adueniret, cum dicitur Christus est homo, non prædicaretur quid sed quantum vel quale vel aliquo alio modo se habens: sed hoc est falsum & erroneum; ergo. Probatur assumpti consequentia; quia illud quod accidentaliter prædicatur non prædicat quid, sed quantum vel quale vel aliquo alio modo se habens: ergo si humana natura &c. falsitas autem & error consequentis probatur; quoniam hoc est contra decretalem Alexandri tertij Papæ dicentis: Cum Christus sit perfectus Deus & perfectus homo, quatenus meritate audent quidam dicere, quod Christus secundum quod homo non est, quid? Secundò Probatur conclusio autoritate sanctæ Synodi dicentis:

Cum multis modis vnitas intelligatur, &c. vt in textu.

COROLLARIUM est: Secunda trium opinionum, quas Magister ponit in tertio sent. dist. 6. que asserit vnā hypostasim Dei & hominis non est dicenda opinio, sed sententia Catholica fidei: prima verò opinio que ponit duas hypostasies, & tertia que ponit vnionem accidentalem, non sunt dicenda opiniones, sed hæreses in Concilijs ab Ecclesia damnatæ.

Expositio Textus.

HÆRESSES in textu relatas latè refert & confutat S. D. in 4. contra gent. à cap. 38. vsque ad 39. Et post eum Bellarminus tom. 1. libr. 3. de Christo à cap. 2. vsque ad 8. Suarez disp. 7. sect. 2. & 3. & Valentia super hac quæst. puncto 1. & 2. Porrecta latè refert Concilia, & longo discursu probat verba, quæ S. D. allegat ex sexta Synodo, verè ex quinta, non autem ex sexta vt facile credi posset, fuisse desumpta. Et sensum etiam conclusionis explicat eruditè.

DE VERITATE conclusionis disputat Med. in suo Comm. Suar. disp. 8. sect. 1. Valq. disp. 17. & Aluar. super hoc 2.

Circa primam probat. conclus. in argumen. sed contra ex decretali Alexandri tertij, quia recentiores in eius intelligentia sine causa vacillant & verba profundunt: Sciendum est definitionem Alexandri Tertij in illa Decretali, cum Christus fuisse desumptam ex Epistola dicti Pontificis ad Episcopum Remensem, quæ refertur in Concilio Later. sub eodem Pontifice celebrato, p. 49. c. 20. in qua epistola narrat quosdam Doctores Paris. & Remens. asseruisse Christum secundum quod homo, non esse aliquid, & mandat Episcopo Rem. vt conuocatis Doctoribus Paritenfibus & Remensibus & aliarum ciuitatum interdicat sub anathemate ne quis audeat dicere Christum secundum quod est homo non esse aliquid; cuius rationem asfert in Decretali dicens: Quia sicut Christus est verus Deus, ita verus homo ex animæ rationali & humana carne subsistens: Hunc autem esse illum errorem, quem refert tertio loco Magister in tertio sent. dist. 6. docet Franciscus Penna ex glossa Ioannis Andreæ in secunda parte Directorij, pag. 180. Vbi refert expositionem dicti Authoris super cap. cum Christus, de hæreticis dicentis, quosdam asseruisse Christum assumptisse humanam formam vt habitum, & contineri potius sub prædicamento habere quàm substantiam; sed malè (inquit) dicebant: quod hic reprobat: nec obstat illa auctoritas Apostoli ad Philip. 2. In similitudinem hominum factus, & habitu inuentus, vt homo; quia & humana essentia, & forma habet habitum hominis; quare habitus non negat essentiam, nisi ponatur negatiua: vt si diceretur habitus solum, vel tantum, quod negatiua sapit. Hæc ibi. Ex quibus patet primò Suarezium & Vasquezium immeritò prædicto Pennæ tribuisse, quod dixerit definitionem dictæ Decretalis cum Christus esse solum contra Manichæos, qui negando veram in Christo humanitatem, consequenter dicebant, Christum vt hominem non esse aliquid, sed potius nihil: quia secundum eos non fuit verus homo, sed apparès tantum in phantasia. Secundo patet, Valq. contra sensum illius Decretalis asserere eam in prima parte loqui aduersus errorem Manichæorum, tunc denuò resurgentem; secunda verò parte ubi definit, Christum esse verum hominem sicut est verus Deus, damnare errorem dicentium, Verbum induisse humanitatem veluti vestem, & eam in vnitatem hypostasis non assumptisse: Nam cum ex tenore dictæ epistolæ cla-

Suarezij & Vasquezij dictam re-
ferrunt.

Cont. Valq.

lae clare constet, eam scriptam fuisse aduersus A quosdam Doctores Parisienses & Remenses, nec sit verisimile tales Doctores in tam crassam haeresim Manichaeorum incidisse; magis credendum est, eos tertiam apud Magistrum opinionem hic à D. Thoma relata habuisse, & eam ab Alexandro III. in ea Decretali damnari. Vnde & S. D. illius decretalis sensum magis quam verba respiciens, loco illius vocis *aliquid* posuit *quid*, insinuans ea voce significari aliud quid, sumentes quid proprie & strictè, prout distinguitur contra quantum; quale, ad aliquid & alia praedicamenta. Si autem Verbum induisset humanitatem solum ad modum habitus, non assumendo eam ad unitatem personalem, non esset aliquid in quantum homo; quia non esset quid, sed esset habitus ut ita loquar. Quod autem adducit Vasq. ex Vgone de S. Victore, confirmat id quod diximus de mente D. Th. nimirum decretalem illam damnare tertiam opinionem ex Magistro in textu relata. Hunc enim errorem affirmat Hugo per eam Decretalem condemnari; quod etiam affirmant Scotus & Caiet. Rationes autem quibus nititur Vasquez valde friuolae sunt, & earum solutio patet ex dictis, & facile possent etiam in ipsum retorqueri; quia verus homo, de quo loquitur illa decretalis, non solum distinguitur à phantastico & apparenti, sed etiam ab eo qui naturam habet humanam secundum se totam, vel tantum secundum partes accidentaliter unitam.

DISPUTAT Suar. in suo Commen. de vi rationis, quam sibi format ex littera, & eius efficacitatem defendit.

Vasq. in allegata disputat. cap. 3. productis multis SS. Patrum dictis, probat unionem duarum naturarum in vna Verbi persona rectè vocari naturalem & essentialē siue secundum essentialitatem. His adde Concilium Alexandr. in epistola ad Nestorium, quae est 10. apud Cyrillum, Anathematis motu tertio, & Synodum quintam Constantinopolitanam, & Concilium Ephesinum, in quo damnatur, qui non constituitur duas naturas coniunctas in Christo eo conuentu, qui per unitatem factus est naturalis, & sextam Synodum generalem, act. 11. in epist. Sophronij approbata ab eodem Concilio. Sed quoniam eiusmodi voces & modi loquendi haeresim Eutichianam sonare satis aperte videntur, eorum sensum explicat cum Suar. disput. 8. sect. 1. in fin. & Asturicens. q. 7. pag. 864. dicens unionem hanc à Patribus quandoque dici naturalem; quia duae naturae verè & secundum rem in vna Christi persona sunt unitae; quam explicationem ascribit Cyrillo & Io. Maxentio, quo etiam sensu affirmat eandem unionem dictam fuisse à quibusdam Patribus essentialē teste Damasceno lib. 3. de Fide cap. 3. & Niceta lib. 3. Thesauri Orthodoxae fidei, cap. 3. & 38. quia scilicet duae naturae non solà opinione vel apparentia, sed verè & secundum rem unitae fuerunt; & ipsa unio non phantastica & imaginaria, sed vera & realis extitit, ut bene explicat Suarez loco notato. Qui tamen loqueri modus, ut scitè Asturicensis aduertit, cum veneratione potius quam imitatione est suscipiendus. Sed obseruandum est Concilia & Patres praedicto modo loquentes aliquid addere, quo declarant unionem hanc dici naturalem, prout distinguitur ab unionē ficta & secundum solam apparentiam aut secundum affectum &c. Vnde Cyrillus loco notato ait, coniunctionem illam non fieri secundum auctoritatem vel dignitatem aut affectum, sed potius secundum naturalem unionem, id est,

veram & realem, ut explicat ibi Cyrillus. Cum autem physicum idem sit quod naturale, colligat hinc obiter lector motionem illam, quae se tenet ex parte potentiae, & in ipsa recipitur, & quae est motio per modum causae verè & proprie agentis, qua nimirum Deus verè & efficaciter facit, ut voluntas cooperetur & consentiat, in hoc sensu dici physicam siue naturalem id est veram & realem, prout ab ea motionē distinguitur quae se tenet solum ex parte obiecti, & est per modum suadentis, consiliantis & allicientis; & dicitur motio moralis ut alibi notauimus.

Deniq. Caiet. explicat optimè Corollarium.

Responsiones ad argum. declarat hic optimè Caiet. & post eum Medina & Suarez: Vide etiam apud Caietan. in opusculis, tom. 3. tractat. 1. Orationem secundam coram Alexandro sexto de vñione Verbi cum natura humana, ubi latè discutitur circa materiam responsionis ad secundum argumentum D. Thomae, praesertim verò circa exempla, quibus explicari solet unio Verbi hypostatica cum humana natura. Quae omnia & quaedam alia, ut deficientia rejicit Bellarm. tom. 1. lib. 3. de Incarnatione, cap. 8. specialiter autem exemplum de anima & corpore, quod approbant hic S. D. Caiet. & alij expositores, quod vtritur Iustinus in lib. de recta fidei confessione. Athan. in Symbolo, & Augustin. in epist. 3. ad Volusianum: deficit enim (inquit) hoc exemplum. Primo: quia anima & corpus sunt naturae imperfectae. Secundo: quia faciunt vnam naturam. Tertiò: quia neutrum trahit alterum ad suam subsistentiam, sed vtrūque pendet à tertia subsistentia, quae est totius compositi; in hoc autem mysterio Verbum in se perfectè subsistens trahit ad se humanam naturam. Sed respond. cum D.

Thom. hic ad primum ex Damasceno non esse necesse ut omnifariam & indefectiue assimilentur exempla: nam quod est in omnibus simile idem vtrique erit & non exemplum, & maxime in diuinis, &c. quamuis autem exemplum de anima & corpore in duobus primis verè deficiat: in tertio tamen valde simile: Certum est enim animam intellectuam utpote immortalem & à materia minimè dependentem suam propriam habere subsistentiam, quam corpori ac proinde etiam toti composito communicat: non enim duae, sed vna tantum est in homine subsistentia, quae primò conuenit animae ut quò in actu, & ut quod non in actu sed medio modo inter potentiam & actum: Secundo verò conuenit composito, ut quod in actu & completè: Anima verò à corpore separata conuenit illi eadem subsistentia, ut quod in actu, sed incompletè, quam in resurrectione corpori & toti composito communicabit; cui tamen alio modo conueniet scilicet completè: trahetur itaque corpus tunc ad propriam animae subsistentiam; quamvis illa composito completè congruat: Exemplum autem ad hoc solum proponitur, ut intelligamus humanitatem assumi ad esse personale siue ad subsistentiam; licet differant verbum & anima; quod Verbum completè subsistit ab aeterno; anima verò à corpore separata semper persona est & incompletè subsistit.

Circa eandem respons. ad secundum aduerte, quod esse dicitur analogicè de esse quod est essentia, & de esse quod est subsistere siue subsistentia, & de esse quod est existere siue existentia: esse primo modo dicitur esse prout est naturae; esse verò secundo modo dicitur esse prout est hypostasis vel personae; esse verò tertio modo est

do est esse naturæ vt quo siue vt principij formalis, personæ verò vt quod per ipsum existit; rursum ex eo quod aliquod trahitur ad esse primo modo sumptum; sequitur etiam, vt trahatur ad esse secundo & tertio modo sumptum: quoniam in substantijs ea quorum vna est essentia, vna etiam est hypostasis, vt patet in materia & forma; & consequenter etiam vna est existentia: tum quia hæc est effectus essentia; tum etiam quia vni supposito vna tantum conuenit existentia substantialis. Potest tamen aliquid assumi siue trahi ad esse secundo modo, id est ad esse prout est hypostasis absque hoc quod trahatur ad esse primo modo, id est prout est natura, vt patet in mysterio Incarnationis; ad esse verò tertio modo sumptum, id est ad esse existentia; nihil trahi potest secundum D. Tho. & eius discipulos, nisi prius trahatur ad esse secundo modo sumptum, scilicet prout est hypostasis siue prout idem est quod subsistere aut subsistentia, vt suo loco probabitur. Cum igitur ait S. D. naturam humanam ex tempore aduenire Verbo, non quasi assumptam ad vnum esse prout est natura, loquitur de esse quod est essentia; cum autem subdit: sed ad vnum esse prout est hypostasis vel personæ, loquitur de esse secundo modo id est de subsistentia; & consequenter etiam de existentia: quod etiam non obscure colligitur ex verbis præmissis: dixerat enim corpus in resurrectione esse assumendum ad idem esse: vt scilicet habeat esse vitale per animam, non autem sic esse de albedine; quia aliud est esse albi & aliud esse hominis, cui aduenit albedo. Et ex his patet, quantum valeant quæ circa responsum ad secundum scribit Suar. contra quosdam discipulos D. Th.

Circa eandem responsi aduerte propositionem illam: Illud quod aduenit alicui post esse completum, accidentaliter aduenit, nisi in abatu in communionem illius esse completi; intelligendam esse de eo, quod trahitur ad esse alterius, tribuendo ei aliquid esse substantiale: Nam si Deus vniret sibi personaliter accidentia, illa traherentur ad esse Dei, & tamen vnirentur accidentaliter; quia ex eorum vnione non resisteret compositum substantiale, nec Deo tribuerent aliquod esse substantiale.

ARTICVLVS VII.

Vtrum vnio naturæ diuinæ, & humanæ sit aliquid creatum.

AD septimum sic proceditur. Videtur, quod vnio naturæ diuinæ, & humanæ, non sit aliquid creatum. Nil enim creatum in Deo potest esse: quia quicquid est in Deo, Deus est. Sed vnio est in Deo: quia ipse Deus est humanæ naturæ vnitus. Ergo videtur, quod vnio non sit aliquid creatum.

Præterea, Finis est potissimum in vnoquoque. Sed finis vnionis est diuina hypostasis, siue persona, ad quam terminata est vnio. Ergo videtur, quod huiusmodi vnio maxime debeat iudicari secundum conditionem diuinæ hypostasis, quæ non est aliquid creatum.

Præterea, Propter quod vnumquodque, & illud magis, vt dicit Philosophus. Sed homo dicitur esse creator propter vnionem. Ergo multo magis ipsa vnio non est aliquid creatum, sed creator.

Sed contra, Omne quod incipit esse ex tempore, est creatum. Sed vnio illa ab æterno non fuit, sed incipit esse ex tempore. Ergo vnio est aliquid creatum.

Respondetur dicendum, quod vnio, de qua loquimur,

A est relatio quadam, quæ consideratur inter diuinam naturam, & humanam, secundum quod conueniunt in vna persona filij Dei. Sicut autem in prima parte dictum est, omnis relatio, quæ consideratur inter Deum, & creaturam, realiter quidem est in creatura (per cuius mutationem talis relatio innascitur) non autem est realiter in Deo, sed secundum rationem tantum: quia non innascitur secundum mutationem Dei. Sic ergo dicendum est, quod hæc vnio, de qua loquimur, non est in Deo realiter, sed secundum rationem tantum: in humana autem natura, quæ creatura quadam est, realiter est: & ideo oportet dicere, quod sit quiddam creatum.

B Ad primum ergo dicendum, quod hæc vnio non est in Deo realiter, sed secundum rationem tantum, dicitur enim Deus vnitus creaturæ, ex hoc, quod creatura est vnita Deo absque eius mutatione.

Ad secundum dicendum, quod ratio relationis, sicut & motus dependet ex fine, vel termino, sed esse eius dependet à subiecto. Et quia vnio talis non habet esse reale, nisi in natura creaturæ (vt dictum est) consequens est, quod habeat esse creatum.

Ad tertium dicendum, quod homo dicitur, & est Deus propter vnionem, in quantum terminatur ad hypostasin diuinam. Non tamen sequitur, quod ipsa vnio sit creator, vel Deus: quia quod aliquid dicitur creatum, hoc magis respicit esse ipsius, quam rationem.

Sensus questus.

TITVLVS articuli declaratur in textu; vbi multas eius significationes afferunt expositores: Quærit autem hic S. D. de vnione, prout est relatio. Primum quia nomen hoc vnio secundum communem vsum significat formaliter relationem. Secundum, quia de vnione, prout significat substantialem coniunctionem, iam disputauerat in præf. articulo.

Forma Textus.

CONCLUSIO est: Vnio de qua loquimur est aliquid creatum. Probatur: omnis relatio quæ consideratur inter Deum & creaturam, est aliquid creatum; at vnio de qua loquimur est relatio, quæ consideratur inter Deum & creaturam, realiter quidem est in creatura, non autem est realiter in Deo; ergo est quid creatum. Consequentia patet; assumptum autem probatur: quia talis relatio nascitur in creatura per eius mutationem; in Deo verò non oritur secundum eius mutationem; ergo. Minor verò principalis argumenti probatur: quia vnio de qua loquimur est relatio quædam, quæ consideratur inter diuinam naturam & humanam, secundum quod conuenit in vna persona filij Dei.

Expositio Textus.

QUID sit vnio quæ idem est, quod gratia vnionis, declarat Caiet. inf. q. 7. a. vlt. circa res. ad 3.

Controuersias, quas partim in articulo præcedente, partim in hoc, & partim in articulo sequenti tractant expositores, ad articulum sequentem remittimus: vbi commodius poterunt expediri. Hæc verò sunt quinque. Prima: an actio vnionis naturæ humanæ supposito diuino, aliquem habeat terminum substantialem, & quid sit hic terminus? Secunda: an per actionem vnionis fiat aliquid in humanitate? Tertia: an terminus vnionis seu incarnationis vel assumptionis sit aliquid creatum? Quarta: quid sit fundamentum vnionis quæ est relatio? Quarum solutioni necessaria omnino est doctrina sequentis articuli. V.

li. Ultima est quis sit assumptionis terminus à quo?

Responsiones ad argumenta declarant optimè Caietan. Med. & Suar. ad quos lectorem remittimus.

Quid sit Incarnatio, quam S. D. in responsione ad tertium distinguit ab vnione & assumptione, declarat Suar. disp. 8.

ARTICVLVS VIII.

Vtrum vnio Verbi Incarnati sit idem quod assumptio.

AD octauum sic proceditur. Videtur quod idem sit vnio, quod assumptio. Relationes enim sicut, & motus specificantur secundum terminum. Sed idem est terminus assumptionis, & vnionis, scilicet diuina hypostasis. Ergo videtur, quod non differant vnio, & assumptio.

Præterea, In mysterio Incarnationis idem videtur esse vnies, & assumens, vnitum, & assumptum. Sed vnio, & assumptio videntur sequi actionem, & passionem vnientis, & vniti, vel assumentis, & assumpti. Ergo videtur idem esse vnio quod assumptio.

Præterea, Damasc. dicit in 3. lib. Aliud est vnio, aliud incarnatio: nam vnio solam demonstrat copulationem: ad quem autem facta est non adhuc: humanatio autem, & incarnatio determinant, ad quem sit facta copulatio. Sed similiter assumptio non determinat, ad quem facta sit copulatio. Ergo videtur vnio idem esse, quod assumptio.

Sed contra est, quod diuina natura dicitur vnita, non autem assumpta.

Respondetur dicendum, quod sicut dictum est, vnio importat relationem quandam diuinae naturae, & humanae secundum quod conueniunt in vna persona. Omnis autem relatio, quae incipit esse ex tempore, ex aliqua mutatione causatur. Mutatio autem consistit in actione, & passione.

Sic ergo dicendum est, quod prima, & principalis differentia inter assumptionem, & vnionem est, quod vnio importat ipsam relationem: assumptio autem actionem, secundum quam dicitur aliquis assumens: vel passionem, secundum quam dicitur aliquid assumptum.

Ex hac autem differentia accipitur secundò alia differentia: nam assumptio dicitur sicut in fieri, vnio autem sicut in facto esse: & idem vnies dicitur esse vnitum, assumens autem non dicitur esse assumptum. Natura enim humana significatur, vt in termino assumptionis ad hypostasis diuinam, per hoc quod dicitur homo. Vnde verè dicimus, quod filius Dei, qui est vnies sibi humanam naturam, est homo. Sed humana natura in se considerata, id est in abstracto, significatur vt assumpta: non autem dicimus, quod filius Dei sit humana natura.

Ex eadem etiam sequitur tertia differentia, quod relatio præcipuè aequiparantia non magis se habet ad vnum extremum, quam ad aliud, actio autem, & passio diuersimodè se habet ad agens, & patiens, & ad diuersos terminos. Et idem assumptio determinat à quo, & ad quem: dicitur enim assumptio quasi ab alio ad se sumptio. Vnio autem nihil horum determinat: vnde indifferetèr dicitur, quod humana natura est vnita diuina, & conuerso. Non autem dicitur diuina natura assumpta ab humana, sed conuerso: quia humana natura adiuncta est ad personam diuinam, vt scilicet persona diuina in humana natura subsistat.

Ad primum ergo dicendum, quod vnio, & assumptio non eodem modo se habent ad terminum, sed diuersimodè: sicut dictum est.

Ad secundum dicendum, quod vnies & assumens non omnino sunt idem: nam omnis persona assumens est vnies, non autem conuerso. Nam persona Patris vnuit naturam humanam Filio, non autem sibi: & idem dicitur vnies, non assumens, quasi ad se sumens. Persona autem Filij, quæ sibi humanam naturam vnuit, est vnies, & assumens. Et similiter non est idem vnitum assumptum: nam diuina natura dicitur vnita, & non assumpta.

Ad tertium dicendum, quod assumptio determinat, cui facta est copulatio ex parte assumentis, in quantum assumptio dicitur quasi ad se sumptio: sed incarnatio, & humanatio ex parte assumpti, quod est caro, vel natura humana. Et idem assumptio differt ratione, & ab vnione, & ab incarnatione, seu humanatione.

Sensus quaest.

SCOPVM præsentis quaest. declarat accuratè Suar. in Comm. terminos autem eius explicat Caiet. quorum etiam significatio fiet ex dicendis apertior.

Forma Textus.

CONCLUSIO est: Vnio differt ab assumptione tripliciter. Probatur afferendo & explicando, primam differentiam; & ex ea duas alias artificiosè deducendo. Differt igitur vnio ab assumptione, primò, quia vnio importat relationem quandam diuinæ naturæ, & humanæ, secundum quod conueniunt in vna persona; assumptio autem importat actionem, secundum quam aliquis dicitur assumens; vel passionem secundum quam dicitur aliquid assumptum. Prima pars patet ex articulo præcedente; Secunda verò probatur, quia omnis relatio, quæ incipit esse ex tempore, ex aliqua mutatione causatur, quæ mutatio consistit in actione & passione; ergo prima differentia inter vnionem & assumptionem est quod vnio importat ipsam relationem; assumptio autem, &c. Consequentia relinquitur vt euident, & meritò; quia, cum duo sint in hoc mysterio, scilicet relatio vnionis, & eius causa, scilicet actio personæ assumentis, & passio naturæ assumptæ & vnio significet relationem vnionis; consequens est, vt assumptio significet actionem, quæ persona dicitur assumens, vel passionem quæ natura humana dicitur assumpta. Secunda differentia ex prima sequens est, quod assumptio dicitur sicut in fieri, vnio autem sicut in facto esse: Probatur à posteriori; quia vnies dicitur esse vnitum; assumens autem non dicitur esse assumptum, id est, vnitum prædicatur de vniente, dicendo hoc est illud: assumptum autem non ita prædicatur de assumente; ergo. Probatur antecedens simul & consequentia; quoniam idem dicimus, quod Filius Dei, qui est vnies sibi humanam naturam, est homo; quia per hoc quod dicitur homo significatur humana natura vt in termino assumptionis; ac proinde in facto esse; non autem dicimus, quod filius Dei sit humana natura, quia natura humana in se considerata, id est in abstracto significatur vt assumpta, id est, vt quæ assumitur; ac per hoc, vt in fieri. Vel sic probari potest idem antecedens & consequentia: Differunt in mysterio Incarnationis homo, & humana natura: quod homo significat naturam humanam, vt in termino assumptionis; ac proinde in facto esse; natura verò humana significat naturam humanam, vt quæ assumitur, ac per hoc vt in fieri; dicimus autem, quod vnies, scilicet Filius Dei, est homo;

non verò dicimus, quòd idem assumens, sit natura humana: ergò. *Tertia differentia* sequens ex prima est; quòd assumptio determinat terminum à quo, & ad quem; vnio autem nihil horum determinat. Probatur primò, quòd sequatur ex prima; quia relatio; præcipuè æquiparatiæ, non magis se habet ad vnum extremum, quàm ad aliud; actio autem & passio diuersimodè se habet ad agens & patiens, & ad diuersos terminos. Secundo manifestatur eadem differentia ex nominis ethimologia; quia assumptio dicitur, quasi ab alio ad se sumptio. Tertiò manifestatur à signo; quia indifferenter dicitur quòd humana natura est vnita diuinæ, & è conuerso; non autem dicitur diuina natura assumpta ab humana, sed è conuerso; quia humana natura adiuncta est ad personalitatem diuinam, vt scilicet persona diuina in humana natura subsistat.

Expositio Textus.

TEXTVM huius articuli declarabunt quatuor dubitationes, & tres controuersie cum Caietano, & alijs exppositoribus examinanda.

1. Dubitat. De prima differentia vnionis & assumptionis.

PRIMA differentia inter vnionem & assumptionem (ait S. D.) est, quòd vnio importat relationem, assumptio autem actionem vel passionem, secundum quam dicitur aliquid assumptum: *circa quam dubium* excitat Caietanus; quia non solum assumptio, sed etiam vnio significat actionem; quòd etiam innuit S. D. in textu dicens: vnies dicitur esse vnitum, & filius est vnies sibi naturam humanam, & in responsione ad secundum: persona (inquit) patris vnuit naturam humanam filio. Deinde vnire naturam humanam filio commune est Patri & Filio & Spiritui sancto; ergò est agere. Postremò vnies est agens; igitur vnire est agere. *Cui dubitatio breuiter*, ac dilucidè secundum mentem Caiet. respondendo, *præmitto primò*, dictionem hanc, vnio, dupliciter sumi posse: vno modo, prout nomen est, quòd declinatur, hæc vnio, vnionis; alio modo, vt est Verbum, quòd declinatur, vnio, vnus, vniui, vnitum, & ita significat actionem vniendi in actu exercito, & rursus vt nomen dupliciter sumi potest: vno modo, prout significat præcisè relationem, quæ est inter extrema vnita; alio modo prout significat actionem vniendi, quam etiam importat hoc nomen vnitio. *Secundo præmitto* in mysterio Incarnationis (quantum attinet ad propositum) duo tantum inueniri: alterum est actio & passio, secundum quam mutatio fit ab assumente in assumpta natura; alterum est relatio vnionis consequens dictam mutationem. *Tertiò præmitto* comparisonem & distinctionem duorum, quorum vnum includit alterum, & addit, attendendam esse penes id, quòd vnum addit super alterum; ex quo addito suam habet propriam rationem formalem & differentiam, per quam ab eo distinguitur.

Quibus præmissis; dico primò actionem illam & mutationem in humana natura, quam nomen assumptionis importat, eandem etiam per vocem illam, vnio, quatenus verbum est, & prout nomen est, secundò modo sumptum significari; quamuis diuerso modo: Nam assumptio actionem & passionem formaliter explicat, quæ in Incarnatione reperitur: assumptio enim actiue sumpta actio est, quæ metaphysicè sumpta idem est, quòd substantia Dei: physicè verò accepta mutatio est, prout à Deo mouente est: at passiue sumpta mutatio est humanæ naturæ ad Verbi

A personalitatem eleuatæ. Vnio verò tam vt verbum, quàm vt nomen, est idem significans quòd vnitio, actionem illam eandem significat quasi materialiter; relationem autem formaliter; quia significat actionem vt terminatur ad relationem: vnire enim est vnionem facere: & vnio, prout idem est, quòd vnitio, est actio vnionis factiua; his itaque vocibus duo significantur: alterum quasi materialiter; scilicet actio, quæ nomine assumptionis formaliter significatur, & alterum formaliter, scilicet relatio inter vnita, quæ nullo modo significat assumptio. *Secundo dico*, differentiam inter assumptionem hic assignari per vnusq; vocis formale significatū; quòd esse diuersum perspicuè patet ex dictis: & per hoc soluantur obiecta. Et ex his patet Suarezium in secunda solutione difficultatem non soluere, sed effugere, & extra chorum saltare, cum à prima ad tertiam transeat differentiam; atque ideo proposita à Caietano non diluat argumenta.

SECUNDA differentia inter assumptionem & vnionem, est, quòd assumptio dicitur vt in fieri, vnio autem vt in facto esse; *circa quam dubitatio sic arguit* Caietanus: Hæc differentia non potest intelligi, quo ad rem significatam, neque quoad modum significandi; ergò. Probatur assumptum quo ad primam partem; quia natura humana de qua verificatur, quòd est vnita, non prædicatur de quocumque vniente: Probatur hoc assumptum: quia nec Deus nec Filius est natura humana; ergò. *Quoad secundam verò partem* probatur; quia tam vnire quam assumere significat per modum Verbi; omne autem Verbum significat per modum fluxus & fieri. *Cuius difficultatis solutio* pendet ex solutione præcedentis: diximus autem positam esse in eo differentiam inter assumptionem & vnionem: quòd assumptio significat actionem formaliter: vnio verò relationem: actionis verò propria ratio consistit in fieri: nam physicè sumpta (prout hic de ea loquimur) mutatio est, vt effluens ab agente eadem realiter cum passione, quæ mutatio est vt in passio recepta: relationis autem esse non est, nisi completo actionis termino; ex quo vt causa & fundamento resultat relatio, quasi secundarius & vltimus terminus: igitur assumptio ex sua ratione formali est vt in fieri & vt in via; vnio verò ex propria sua ratione formali est vt in facto esse & vt in termino; quamuis vnire, & vniri ex suo quasi materiali significato, quo actionem importat vnionis effectiuam, rationem habeat fieri & viæ tendentis ad terminum; Sed hoc non obstat; quia comparantur hic assumptio & vnio, quoad eorum formalia, & propria significata. Et quia primus & præcipuus terminus actionis, quæ nomine assumptionis, & verbo vnire significatur, est esse substantiale in compositione consistens: quòd exprimitur dicendo, Deus vel filius Dei est homo; ita vt homo naturam importet humanam, vt iam vnitam hypostasi diuinæ, ac proinde vt in termino actionis assumptiue & vnitiue; idè ad probandum vnionem, vt relatio est, dici & esse, vt in termino: assertur pro signo, quòd eius fundamentum, qui terminus est principalis actionis assumptiue, prædicatur de assumente, si dictum fundamentum formaliter, vt terminus significetur: Ex hoc enim sequitur euidenter, relationem ad dictum terminum principalem consequentem, tanquam terminum secundarium dici in facto esse. Cum enim dico, Filius Dei est homo, quamuis prædicatum illud

homo dicat primò terminum substantialem: secundariò tamen dat intelligere relationem inter suppositum filij Dei & humanam naturam, prout dicta relatio est in facto esse. Cum enim dico: Filius Dei est homo, sensus est, filius Dei habet substantialem & consequenter etiam relatiuam vnionem cum humana natura: adeò, vt prior vnio significetur expressè, posterior autem vt ex priori consequens insinuetur; & ita vnitum secundum vtramque vnionem de vniente prædicetur. Quod non obscure colligitur ex D. Th. in 1. præc. ad 3. addita expositione Cai. ait enim ibi S. D. *Quod homo dicitur creator, & est Deus propter vnionem, in quantum terminatur ad hypostasim diuinam.* Eadem autem ratione dici potest, quod Deus est homo propter vnionem, in quantum terminatur ad hypostasim diuinam, scilicet terminantem relationem realem vnionis ad ipsam: terminat autem, quatenus est vna personam cum humana natura, vt ibidem explicat Cai. Igitur vnitum, quatenus vtrique vnione vnitum est, (quod significatur hoc nomine, homo, vt est prædicatum tum in dicta propositione) de vniente prædicatur; assumptum autè de assumente non dicitur; quoniam assumptum oportet, vt assumptioni præexistat ordine nature; nulla verò persona diuina, aut natura est id, quod præexistit assumptioni: hoc enim est natura abstractè significata, quæ nec de persona, nec de natura diuina prædicatur.

Ad argum. igitur in forma respond. falsum esse antecedens, quo ad priorem partem: ad eius probationem negatur assumptum: ad cuius probationem negatur consequentia; quia nomine naturæ humanæ non significatur natura, vt in termino assumptionis, & vt in facto esse, quam tamen ita, scilicet vt in facto esse, & vt in termino assumptionis, significat hoc nomen, *homo*; & ideo rectè dicitur filius Dei est homo; nõ autem dici potest filius Dei est natura humana. Vbi aduerte cum Cai. dictum illud, *vnies est vnitum* intelligendum esse non vniuersaliter sed permissiue; quia scilicet permittitur aliquot vnies esse vnitum; si tamen significetur vnitum, vt in facto esse & vt in termino. Et ex his patet Suar. non planè assecutum fuisse doctrinam D. Tho. neque expositionem subtilissimam Caiet.

Mouet Cai. dubitationem circa dictum D. Th. in probatione tertiæ differentie inter assumptionem & vnionem: ait enim S. D. vnionem esse relationem æquiparantiæ; quod videtur falsum, primò quia relatio vnionis habet esse reale tantum in humana natura; in Verbo verò relatio rationis est. Secundò quia S. D. in 3. dist. 5. q. 1. a. 1. ad 2. ait; vnionem in rebus quidè creatis esse relationem æquiparantiæ sed nõ in creatore & creatura; quia non eodem modo se habent in vnione, sicut etiam (inquit) similitudo ordinatur in Deo ad creaturam secundum æquiparantiæ; quamuis in alijs sit relatio æquiparantiæ. Cui dubitationi satisfacit optime Cai. Cuius doctrinam sequitur Suar. in Com. & copiosè ac eruditè declarat.

Quartam dubitationem mouet Cai. circa respons. ad 3. vbi S. D. ait, assumptionem differre ratione ab vnione, & ab incarnatione seu humanatione. Querit ergo Cai. num ratione sola differat assumptio & vnio? Et resp. probat differre realiter. Quam doctrinam sequitur Suar. qui totam etiam explicat responsionem D. Thomæ.

PRIMA CONTROVERSIA.

An assumptio sit actio tantum vnitiua humanitatis ad Verbum, vel sit etiam anima creatiua, & humanitatis productiua?

VIDAM ex recentioribus affirmant assumptionem, siue Incarnationem esse quandam actionem altioris ordinis identificantem sibi creationem animæ Christi, & productionem humanitatis: adeò vt quemadmodum (inquiunt) forma superioris ordinis vnité præhabet ea, quæ in inferioribus sunt dispersa: sic assumptio, cum sit vna numero actio, simul sit animæ creatiua & humanæ naturæ productiua, & eiusdè ad Verbi personalitatem vnitiua; ita tamè vt ipsa quatenus vnitiua supponat se ipsam prout est humanitatis generatiua & animæ creatiua; sicut anima nostra vt rationalis supponit se ipsam sensituiam & vegetatiuam; & intellectio vt cognitio supponit se ipsam, vt dictio est. Sed Cai. hic & infra q. 6. a. 1. & ante eum Capr. in 3. dist. 6. q. ad 5. contra 1. concl. Alensis in sua tertia parte summa, q. 8. membrò 2. Scotus in 3. dist. 1. q. 1. Gabriel, & Ocham ibidem, & Dur. dist. 5. q. 2. docent, assumptionem humanitatis eius productionem, & animæ creationem esse actiones, non solum ratione sed etiam re ipsa distinctas. Quam sententiam sequitur & explicat Aluar. infra q. 6. a. 1. dist. 30. post 2. Concl. & eam tuentur alij recentiores Thomistæ. Quidam Iunior Thomista vir doctissimus affirmat creationem animæ Christi ad solam eius essentiam terminari; quoniam (inquit) impeditur & manet incompleta & accipit complementum ab alia actione simultanea, scilicet ab assumptione, qua trahitur ad esse personæ Verbi.

AD HUIUS Contr. definitionem notand. est Resoluit. primò, prædictas actiones dupliciter sumi posse: vno modo metaphysicè quatenus scilicet sunt Dei perfectiones, prout est agens in actu secundo: quo modo, cum sint idem, quod ipsa Dei substantia quæ vna est, nulla potest esse dubitatio, num sint plures vel vna tantum actio secundum rem: constat enim Deum in rebus omnia operari vna simplicissima actione, quæ eius substantia est: Alio modo possunt sumi physice, prout scilicet aliquid ponunt in re producta, vt explicauimus in 1. p. q. 25. a. 1. & q. 45. a. 3. sic autem sunt veluti passionis se tenentes ex parte terminorum.

Secundò obseruand. est, in hac difficultate alià maioris ponderis implicari, videlicet an humanitas prius fuerit producta seu genita, quam assumpta; & similiter vtrum anima prius creata fuerit, quam assumpta: Nam si creatio ab assumptione distinguitur, cum sit vera actio, propriū etiam habet terminum ea productum priorem assumptione, & eius termino: proprius verò & formalis terminus creationis est esse creatū; igitur anima & eadem ratione etiam humanitas prius habuit esse & subsistere creatum, quam fuerit ad Verbi personalitatem assumpta. Consequens autem hoc absurdum est tam simpliciter quam in doctrina D. Th. ergo.

Tertiò notand. est, actiones specie & ratione formali distingui ex proprijs eorum terminis, ad quos per se primo ordinantur, vt ait S. D. in 1. p. q. 77. a. 3. & 1. dist. 17. q. 1. a. 4. & in 2. dist. 7. q. 2. a. 4. & alibi sæpè: formalis igitur & specifica distin-

sententia
doctrinam.

Quæstij ex
positio rei
ciur.
Tertia Du-
bitatio circa
vltimā dif-
ferentiam.

fol.

Quarta du-
bitatio.

fol.

Ostenditur
assumptionem
ab animæ
creatione
humanita-
tis produ-
ctæ esse, non
solum for-
maliter sed
etiam realiter
esse distin-
ctam.

distinctio, si qua reperitur inter animæ Christi creationem, humanitatis generationem & eius assumptionem, ex earum obiectis seu terminis est accipienda: terminus autem creationis animæ est anima ipsa, ut habens esse de nouo in rerum natura: generatio verò humanitatis ad ipsam humanitatem, ut existentem in his carnibus & ossibus terminatur: assumptionis autem illius terminus formalis est persona Verbi, quatenus humanitati suam communicat subsistentiam; totalis verò terminus est esse substantiale in compositione consistens, scilicet Deum esse hominem, siue Christus ut persona composita: constat autem hos terminos, non solum formaliter, sed etiam realiter esse distinctos; igitur actiones etiã ad eos ordinatæ formaliter & specificè distinguuntur. Quod his etiam argumentis probatur. Primo; quia creatio est actio Dei ut agentis naturalis, generatio etiam humanitatis ex parte Virginis matris est naturalis: illa quidẽ ex nullo subiecto; hæc autem ex materia præsupposita: assumptio verò seu incarnatio formaliter est actio supernaturalis; igitur formaliter & specificè distinguuntur. Secundo; quoniam aliàs creatio animæ & generatio humanitatis nostræ essent actiones specie distinctæ à creatione animæ Christi & productione humanitatis ipsius: consequens est erroneum; ergo. Consequentia probatur: quia creatio animæ & productio humanitatis nostræ specie distinguuntur ab assumptione seu Incarnatione; ergo etiam distinguuntur specie à creatione animæ Christi & productione humanitatis illius. Probatur illatio; quia secundum oppositam sententiam, quam impugnamus, hæc duæ actiones sunt idem formaliter cum assumptione: falsitas autem consequentis, quo ad creationem patet ex D. Th. *infra* q. 6. a. 3. Vbi docet, animam Christi fuisse creatam creatione eiusdem rationis cum creatione animarum nostrarum; Quo ad productionem autem humanitatis patet; quia tam in nobis quam in Christo resultat per generationem terminus formalis eiusdem rationis, scilicet humanitas ut producta; ergo.

Quartò sciendum est actiones omnes transeuntes physice sumptas idem esse realiter cum suis terminis totalibus & adæquatis: ut probatur in *tertio phys.* igitur tres etiam actiones prædictæ eadem erunt realiter cum suis terminis, scilicet creatio cum anima, generatio humanitatis cum ipsa humanitate, & actio assumendi cum esse substantiali composito, quod ex Incarnatione resultat. Cum itaque tres dicti termini sint ab inuicem distincti realiter; eodem etiam modo distinguuntur actiones ad eos ordinatæ. Sed probatur validioribus argumentis, tres dictas actiones distingui realiter. Primò; quoniam ea quæ possunt ab inuicem separari, sunt distincta realiter; at actiones istæ possunt ab inuicem separari; ergo. Maior patet. Minor probatur: quia creatio animæ potuit esse sine productione humanitatis, & utrumque horum potuit inueniri sine assumptione, sicut de facto inueniuntur in nobis; similiter assumptio humanitatis ad Verbi subsistentiam potuit inueniri separata, & non simultanea cum animæ creatione & productione humanitatis: Quia potuit Verbum assumere animam multò tempore ante creatam, & humanitatem antea productam. Confirmatur; quia creatio animæ & productio humanitatis sunt actiones naturales, quo ad substantiam; assumptio verò, quo ad substantiam est supernaturalis; sed actiones, quarum altera est supernaturalis, distinguuntur realiter; ergo. Secundo probatur

A idem; quia creatio nostrarum animarum & vnio earum ad corpora sunt actiones distinctæ realiter, ergo etiam creatio animæ Christi, & vnio eius ad Verbum distinguuntur realiter. Consequentia patet; quia magis distant creatio animæ Christi, & vnio eius ad Verbum, quam creatio animarum nostrarum, & vnio earum ad corpora. Vltimò probatur; quia B. Virgo concurrit ad productionem humanitatis ut causa principalis, & tamen non concurrit ad creationem animæ, neque ad vnionem eius cum Verbo; ergo. Maior patet; quia concursus matris est concursus causæ principalis: Minor verò, quo ad primam partem probatur; quia nulla creatura potest concurrere ad creationem etiam instrumentali, ut probat S. D. *in 1. p. q. 45. a. 5.* quo ad secundam verò probatur; quia vnio humanitatis cum Verbo est actio supra totum ordinem naturæ, & gratiæ; ergo nulla creatura potest ad eam efficiendam concurrere.

Quintò notand. est, tam creationem animæ Christi, quam assumptionem eius dupliciter posse considerari: vno modo in fieri: alio modo in facto esse: prout scilicet intelligitur perfectè terminata. Et creatio quidem animæ in fieri causâ quodammodo est assumptionis in genere causæ materialis; quoniam, ut hic ait S. D. assumptio est alicuius ad se sumptio: igitur res assumenda, saltem in fieri, prior est assumptione in genere causæ materialis; assumptio verò ut actu terminata prior est in eodem genere causæ animæ creatione: quoniam assumptio terminatur ad Verbi subsistentiam, quæ prior est existentia in genere causæ materialis; cum sit constitutiva suppositi; quod est existentia receptiuum: & idem prius animæ & humanitati communicatur, quæ existentia. Cum igitur animæ creatio terminetur ad existentiam, erit ut sic terminata posterior natura, id est causalitate materiali ipsa assumptione, ut actio completa & terminata. Neque absurdum est, eandem rem aut actionem secundum diuersas rationes esse altera priorem & posteriorem in eodem genere causæ, præsertim materialis & finalis, ut *supra* a. 3. declarauimus. Creatio igitur animæ Christi in fieri præsupponitur assumptioni, tã in fieri quam in facto esse considerata: è contra verò assumptio ut in facto esse siue in termino, præintelligitur ac præsupponitur creationi in facto esse: sicut etiam intellectus & dictio, quæ sunt actiones intellectus sola ratione distinctæ, se inuicem diuersa ratione præcedunt, & sequuntur, ut explicauimus *in 1. p. q. 27. a. 1.* nam intellectus ut in fieri prior est dictione, quæ est productio Verbi, siue hæc sumatur in fieri siue in facto esse; sed dictio in facto esse, id est prout iam est completa Verbo producta, tanquam termino, prior est intellectione ut in termino; quoniam omnis intellectus fit in Verbo dictione producta, tanquam in termino & in obiecto ad intra.

Ex quibus sequitur primò, propositionem hanc simpliciter esse falsam, videlicet: *Anima Christi prius fuit creata, quam assumpta*; quia dictiones illæ *creata*, & *assumpta* significant actiones, ut completas & terminatas. Secundo sequitur hæc esse verã: *anima Christi prius fuit assumpta, quam creata*; Nam, ut diximus, assumptio ut in termino præintelligitur creationi ut terminata. Tertio sequitur, hæc esse veram: *anima Christi prius creata, quam assumatur*. Probatur; quia per hæc verba, *creatur & assumitur*, significantur actiones ut sit fieri. Iam autem diximus, creationem, ut in fieri priorẽ esse assumptione, ut est in fieri. Ut enim

vera

vera sit hæc propositio, non est necesse, vt anima prius quam assumatur, habeat existentiam, nisi præuenta fuisset ab existentia Verbi per assumptionem animæ communicata: sic enim factum est vt inchoato & nondum terminato creationis actu superueniens assumptio communicauerit animæ Verbi subsistentiam & existentiam, ad quam non vt productam, sed vt animæ communicatam posset animæ creatio terminari. *Postremo patet solutio rationis dubitandi.*

Conclusiones deductæ, & probatæ
PRIMA CONCL. *Actiones prædictæ scilicet assumptio humanitatis ad unitatem Verbi personalem, productio humanitatis, & creatio animæ non rationibus tantum formalibus, sed etiam realiter ab invicem distinguuntur.* Hæc conclusio, quo ad vtramque partem patet ex dictis in tertio, & 4. notabili, &c.

SECUNDA CONCL. *Absolute loquendo: anima Christi prius fuit assumpta, quam creata.* Hæc patet ex ultimo notabili.

TERTIA CONCL. *Anima Christi prius creabatur, quam assumeretur.* Hæc patet ex eodem notabili.

Argumenta, & solutio
CONTRA primam Concl. produci possunt hæc argumenta. Primum: S. S. Patres expressè docent ipsam assumptionem esse actionem animæ creatiua & humanitatis generatiua seu productiua; ergo tres dictæ actiones sunt vna actio realiter, aut etiam formaliter eminenter. Antecedens probatur; quoniam August. lib. de fide ad Petrum c. 17. ita loquitur: *Dicimus, ipsum Verbum sua carnis acceptione conceptum; ipsamque carnem Verbi Incarnatione conceptam.* Et eadem forma loquendi vtuntur Greg. lib. 9. Epist. epist. 61. Leo Papa Epist. 11. ad Iulianum. Et Fulg. lib. de Incar. & gratia cap. 3. ergo. Respond. falsum esse antec. ad cuius probationem respondetur primò locutionem illam S. S. Patrum intelligendam esse per actionum concomitantiam: quoniam tres illæ actiones in eodem simul instanti temporis existerunt, vt probat Sa. D. infra q. 33. a. 3. Secundò respond. creationem animæ & productionem humanitatis Christi assumptionis nomine à Patribus appellari; non quia sint assumptio formaliter; sed quia complentur per assumptionem.

Secundum argum. quo etiam vitur Fulgentius loco notato est: quia sequeretur, B. Virginem nõ concepisse, neque genuisse Deum: at consequens est hæreticum; ergo. Sequela probatur; quia si conceptio & generatio sunt actiones ab assumptione distinctæ & illi præuiae, consequens esset vt conceptio & generatio ad solam humanitatem completè terminetur prius natura quam humanitas assumatur à Verbo & illi personaliter vnatur; ergo non terminaretur ad Deum; ac proinde B. Virgo neque concepisset neque genuisset Deum. *Confirmatur:* quoniam, exempli gratia, si ignis alia actione produceret calorem, & alia vniret illum subiecto, non produceret calidum ea actione, qua producit calorem; ergo si alia actio fuit humanitatis productiua scilicet generatio, & alia illius ad Verbum vnitiua scilicet assumptio, B. Virgo quæ solùm formauit humanitatem, non genuisset Christum: probatur hæc consequentia; quia B. Virgo non habuit actionem vnitiuam, sed tantum generatiuam humanitatis, quæ secundum nostram conclusionem fuit ab assumptione distincta. *Respond.* nullam esse consequentiam: Nam vt Beata Virgo sit verè mater & genitrix Dei, satis est vt humanitas Christi in eodem instanti fuerit ad unitatem Verbi personalem assumpta, in quo fuit eiusdem humanitatis conceptio terminata. Cu-

A ius ratio est; quia concipi & generari proprium est suppositi subsistentis in natura; suppositum autem pro illo instanti in humanitate subsistens erat ipse Deus. Vnde etiam Iudæi, vt ait Bernardus in sermone de passione, fuerunt Deicidæ & verè ac propriè Deum occiderunt: quia licet eorum actio fuerit per se primò ad dissoluendam vnionem partium humanitatis Dei terminata, tamen quia humanitas illa in instanti in quo patiebatur à Deis, erat ipsius Dei tanquam suppositi; & passiones sunt suppositorum: ideo passio verè & propriè terminabatur ad ipsum Deum, ad quem minimè terminaretur, si humanitas in illo instanti fuisset à supposito Verbi dimissa. Similiter itaque Beata Virgo verè ac propriè dicitur Deum concepisse & genuisse: quoniam in eodem instanti in quo terminabatur conceptio & generatio ad humanitatem Christi, vt ad terminum formalem, erat humanitas à Deo personata; & cum actiones sint suppositorum consequens fit, vt ad ipsum etiam Deum terminaretur. Quod fieri minimè potuisset, si humanitas in illo instanti nondum à Verbo fuisset assumpta. *Ad confirm. dico, ante-*

B cedens dupliciter intelligi posse: Vno modo, vt ignis producat calorem actione quæ ex natura sua fit vnitiua illius ad subiectum in eodem instanti; & ita falsum est antecedens: alio modo, vt productio caloris non sit ex natura sua vnitiua illius ad subiectum: & tunc admisso antecedente negatur consequentia: nam vt ignis dicatur producere calidum, sufficit vt producat calorem actione de se vnitiua illius ad subiectum, licet virtute diuina impediretur, ne vniret illum subiecto; dummodo talis calor per aliam actionem vniretur alicui subiecto in eo instanti, quo producit ab igne; & similiter in proposito; quia generatio qua B. Virgo formauit humanitatem Christi, ex natura sua erat vnitiua humanitatis ad proprium & connaturale suppositum, quæ tamen virtute ab hac vnione fuit præuenta & impedita, & in eodem instanti fuit vnita supposito diuino; ideo hoc sufficit vt B. Virgo dico dicatur Deum genuisse & esse

C Mater Dei. Tertium argum. est: Eadem actione produci-
tur humanitas nostra & terminatur propria subsistentia; ergo etiam eadem actione producta fuit humanitas Christi & vnita personæ Verbi: igitur assumptio est eadem actio cum generatione humanitatis. *Resp.* nullam esse conseq. quia nostræ humanitatis generatio non est impedita neque incompleta, ita vt per aliam actionem simultaneam sit complenda: generatio verò humanitatis Christi fuit impedita à naturali sua efficacia, circa propriam personalitatem & incompleta mansit in se, & vt in via ad personalitatem illi communicandam, quæ illi de facto comunicauit assumptio simultanea.

E Quartum argum. est: Creatio animæ Christi est actio, per quam accepit esse; sed accepit esse per assumptionem; ergo Minor probatur dupliciter; primò; quia anima Christi non habuit nisi esse diuinum, Vt probat S. D. infra q. 17. sed hoc esse accepit per assumptionem; ergo. Secundò quia eadè actione tribuitur humanitati Christi personalitas, per quam efficitur existentia capax, & ipsa essentia, sicut nostra humanitas per eandè actionem suscipit existentiam & personalitatem, per quæ efficitur capax existentia: sed humanitas Christi per assumptionem accipit personalitatem; ergo. *Resp.* creationem esse actionem, per quæ res creata accipit esse productum per ipsam creationem,

tionem, quando est completa & non impedita, & terminus illius producitur suo naturali modo: si autem creatio impediatur & maneat incompleta, accipiens complementum ab alia actione simultanea, qua res producta trahitur ad alienam subsistentiam; ac proinde etiam ad esse alienum: tunc creatio neque producit esse neque ad illud per se & immediate terminatur; sed alia superioris ordinis actione media, qua scilicet natura assumitur ad alienum suppositum & ad alienum esse; per hanc enim actionem fit, ut creatio humanitatis terminetur ad esse, quod in eodem instanti temporis per assumptionem communicatur humanitati: Non enim placet eorum solutio, qui dicunt creationem animae Christi ad solam essentiam fuisse terminatam; ut enim ostendimus in 1. p. q. 3. a. 4. rerum essentiae, tam in vniuersali, quam in particulari sunt aeternae, & a nullius agentis actione dependent: igitur praecise sumptae nullius possunt actionem agentis terminare.

Obiectio 5. *Vltimum argum.* est: Anima Christi per actionem, qua fuit à Deo creata, diuinam habuit subsistentiam, sed hanc habuit per assumptionem; ergo. Maior probatur; quia S. Th. 1. p. q. 45. a. 4. docet creationem terminari ad rem subsistentem; ergo si anima Christi diuinam habuit subsistentiam, illam habuit ex vi creationis.

Confs. *Confirmatur:* quoniam humanitas Christi ex eiusdem actionis vi fuit producta, ex cuius vi fuit productus totus Christus: sed totus Christus fuit productus per vnionem; ergo. Minor patet; quia terminus totalis & qui assumptionis suae actionis vnitiuae per eam productus, fuit persona Christi ut ex duabus naturis composita.

Sol. *Resp.* falsam esse maiorem: ad cuius probationem dico, quolibet creationem etiam animae Christi terminari ad rem subsistentem propria vel aliena subsistentia illi communicata: ad rem quidem subsistentem propria subsistentia terminatur ex vi eiusdem creationis, si non fuerit impedita creatio; Quod si fuerit impedita, tunc ad rem subsistentem aliena subsistentia ex vi actionis altioris ordinis simultaneae terminatur. Cum igitur creatio animae Christi fuerit impedita, ut ante diximus, licet fuerit ad animam subsistentem terminata: non fuit tamen productiua, vel communicatiua talis subsistentiae, sed solam animam produxit entitatem, & ad increatam subsistentiam & existentiam, ut formalem terminum media assumptione communicatum fuit terminata. *Ad confirmationem* dico, falsam esse maiorem: quoniam actio generatiua humanitatis fuit à productione sui vltimi termini praepedita; & ideo neque terminum totalem, qui Christus est, produxit, sed solam humanitatem, quae per simultaneam actionem ad Verbi diuini subsistentiam fuit eleuata.

Obi. cont. 2. concl. *CONTRA secundam conclusionem* est hoc argum. Assumptio est quasi ab alio ad se sumptio, ut ait S. D. in textu, & assumere est aliquid ad se sumere, ut ait idem S. D. *infra* q. 3. a. 1. ergo necesse est assumptioni praestelligi animam rationalem habentem esse per creationem. Et *confir-*

Confs. *matur;* quia necesse est esse ordinem aliquem prioris & posterioris saltem secundum rationem inter animae creationem & eius assumptionem: at non videtur recte dici, eam fuisse prius assumptam quam creatam; ergo prius fuit creata quam assumpta: proprius autem & formalis terminus creationis est esse creatum; ergo anima Christi in illo priori rationis, in quo intelligitur à Deo creata, debet intelligi ut habens esse ac proinde

A etiam subsistere creatum. *Resp.* nullam esse consequentiam, ut iacet sed tantum sequitur, animam rationalem ante assumptionem concipiendam esse, ut in creari & fieri. *Ad confirmationem* *ad conf.* patet ex vltimo notabili varius ordo prioris & posterioris inter creationem animae Christi & eius assumptionem.

SECUNDA CONTROVERSIA.

An actio assumendi & vniendi naturam humanam supposito diuino aliquem habeat terminum substantialem, & quid sit hic terminus?

P *PRIMA sententia* est Scoti in 3. dist. 1. q. 1. a. 3. *Sententia* quam duabus conclusionibus explicat Rada *in sua tertia parte, Controversia tertia, a. 4.* Prima quae est apud eum quinta Concl. est: Id quod in humanitate primo & immediate fit per actionem vnitiuam, est vnio humanitatis cum Verbo, quae in humanitate est relatio realis actualis dependentiae ad Verbum, tanquam ad suppositum ipsam sustentans ac suppositans. *Secunda* eiusdem conclusio: Terminus vltimus actionis vniendi est Christus; à quo denominatur vnio substantialis.

Secunda sententia est Val. *puncto 5. prope finem* dicentis vnionem sumi posse tribus modis. *Primo* pro relatione dependentiae naturae humanae à Verbo. *Secundo* pro vnitate personae, in qua vtraque natura vnitur. *Tertio* pro ipsa coniunctione substantiali secundum dependentiam humanitatis à Verbo, ut à termino personali: & his omnibus modis esse terminum assumptionis: sed tamen duobus posterioribus modis esse terminum immediatum: primo verò modo mediatum; quia relatio consequitur ex vnitate personae Christi & coniunctione duarum in eo naturarum.

Tertia sententia est quorundam recentiorum asserentium, terminum assumptionis totalem esse personam Verbi ut compositam; suae Christum ut sic; terminum autem formalem esse humanitatem ut personatam personalitate Verbi.

D *Quarta sententia* est Cai. qui duo dicit: *Primum* est: assumptio secundum rem habet pro termino suo (scilicet adaequato) propriissimum loquendo ens absolutum, super quod fundatur relatio vnionis; & hoc ens absolutum non est persona filij Dei sola, non haec natura humana sola, sed filium Dei esse hominem. *Secundum* est: Loquendo de termino assumptionis, ut importatur in vocabulo assumendi, natura humana est ut terminus à quo, & persona diuina ut terminus ad quem, ut ait S. D. in textu, quam sententiam non obscure significat Capr. in 3. dist. 15. q. 1. Vbi docet, terminum formalem assumptionis esse personam Verbi, ut vnitam humanitati. Eandem sententiam sequuntur alij Thomistae & expositores D. Th. Med. in hoc, & in praecedenti. Astur. q. 7. pag. 863. Suar. disp. 7. & 8. Vasq. disp. 19. & Aluar. disp. 13. Quamuis eorum aliqui à Cai. & alijs in quibusdam non magni momenti dissident. Ex quibus Med. *super art. praed.* relatis tribus opinionibus de fundamento relationis, quae est vnio, ait probabilior esse sententiam Cai. dicentis in eodem a. quod vnitas personalis filij Dei in vtraque natura est causa & fundamentum dictae relationis. Vasq. in *allegata disp. cap. 2.* ait, terminum formalem assumptionis esse ipsam humanitatem, seque neminem haecenus legisse neque audisse, qui diceret terminum

minum formale esse personalitatem ipsam aut personam Verbi, & opinionem hanc falso tribuit Cai.

Suar. *disp. 8. sect. 3. §. In hoc nihil potest.* ait, actionem hanc assumptiuam & vnitiuam &c. secundum varias eius considerationes varios etiam habere terminos formales: nam si consideretur (inquit) vt incarnatio vel humanatio, terminus eius formalis est humanitas vt vnita, si vt assumptio terminus formalis illius est substantia diuina, vt communicata humanitati: si verò vt vnitio, terminus eius formalis est quidam modus substantialis resultans in humanitate ex vnione ad Verbum; & in *disp. 7. sect. 1.* docet, terminum adequatum Incarnationis esse Deū hominem seu Verbum, vt subsistens in humanitate, seu hunc hominem Christum, vt est vnus constans ex persona diuina, & humana natura.

Resolutio. Notand. est primò, vocem hanc vnio sex habere significationes, quas Doct. S. & eius expostores tangunt, partim in hoc & partim in præcedenti & alijs sublequentibus articulis: Primò namque significat actionem agentis metaphysicam in ipso, vt eius perfectionem vltimam existentem: per quam duo extrema in vno aliquo adunantur, quæ propriè nuncupatur vnitio; & hoc modo sumendo vnionem in hoc sacrosancto mysterio Incarnationis idem est, quod actio Dei increata, quæ est ipsa essentia Dei, & est idem quod Dei voluntas efficax suæ magis actus imperij, quo Deus Pater & Filius & Spiritus S. humanam naturam filio personaliter copulauit. Secundo significat actionem physicam, quæ mutatio est; quatenus ab agente procedit in vtrumque extremum, vel in eorum alterum alteri copulandum; & hoc modo sumendo vnionem in re proposita non est idem, quod essentia Dei, vel eius voluntas, aut imperium; sed effluxus quidam est suæ modus effluxus in humanitate receptus, qui est ipsum facere Deum esse hominem & hominem esse Deum. Tertiò significat passionem, quæ est mutatio quatenus in humanitate, veluti in subiecto recipitur: & vt idem effluxus est realiter cum vnione, prout actio physica est, sola ratione formali ab eo differens; quia scilicet dicit ordinem ad subiectum, puta humanitatem in qua recipitur, non autem ad agens, à quo promanat. Sed considerandum est effluxum hunc, suæ modus effluxus in humanitate receptum non esse propriè loquendo medium inter humanitatem & Verbum, sed esse ipsum applicationem humanitatis ad Verbi personalitatem, vt ea terminetur & ea subsistat. Hæc autem applicatio nihil ponit in humanitate, præter Verbi personalitatem terminatam, & ipsam humanitatem vt terminatam. Quemadmodum etiam in resurrectione per illam actionem diuinam, qua anima corpori coniungitur: nihil per illam actionem vnitiuam præcisè sumptâ, quatenus scilicet vnitiua est, fiet in corpore præter hoc, quod est ponere animam, vt informantem in corpore, quod est applicare potentiam actui proprio, & e contra; quo fit vt actio vnitiua sit ipsa vnio, vt in fieri. Et sicut vnio Verbi cum humanitate non est aliquid prius natura existens in humanitate quam Verbum, nec se habet vt præuia dispositio ad personam Christi compositam constituendam, ita nec actio illa physice sumpta; vel etiam ad modum passionis considerata est in humanitate prius natura, quam terminetur Verbi personalitate: sed propriè loquendo est ipsum terminari Verbi personalitate; qua-

tenus hoc terminari fit à Dei potentia humanitatem applicante diuinæ Verbi personalitati; ad quam terminationem seu vnionem hoc modo sumptam sequitur esse substantiale in compositione consistens, sicut ad vnionem formæ cum materia sequitur natura composita. Quid autem sit actio physica, & actio metaphysica & quomodo differant & quomodo Deo conueniant, latè diximus in *1. p. q. 25. a. 1. & q. 45. a. 3.* Quarto nomē hoc vnio significat duorum coniunctionem & vnitatem, & in re proposita significat coniunctionem humanæ naturæ in persona diuina, quæ coniunctio consistit in vnitate, quæ est inter naturam humanam & personam filij Dei, vt ait Cai. in *a. præced.* addēs vnionē hoc modo sumptâ esse in genere substantiæ & non esse creaturam, sed creatorem: Verum de hoc agemus in speciali Contro. Quintò significat hoc nomen vnio vnitatem entis absoluti, quod in compositione consistit, & ex coniunctione vnus extremi cum altero resultat, sicut ex coniunctione animæ rationalis & corporis resultat homo, vt ex coniunctione albedinis cum subiecto resultat albus in proposito verò ex coniunctione humanitatis cum persona filij resultat hoc compositum substantiale, quod est filium Dei esse hominem. Differt autem hic vnionis modus à præcedenti. Primò quia præcedens dicit vnitatem & esse diuinæ: & ideo non est creatura, sed creator. Secundus autem dicit esse absolutum nouiter factum per actum Incarnationis & assumptionis humanæ naturæ continens creatorem & creaturam. Secundò quia præcedens modus scilicet quartus est prior hoc vltimò secundum ordinem naturæ: ideo namque filius Dei est homo, quia ad vnitatem suæ personæ naturam assumpsit humanam. Tertiò differunt quia quartus modus dicit in recto esse personale suæ vnitatem diuinæ personæ: connotat autem in obliquo naturam humanam ad illius esse personalis vnitatem assumptam: at quintus modus directè significat totum esse substantiale in compositione consistens, prout ex vtroque constat extremo, scilicet ex persona Verbi & humana natura. Postremo nomen vnionis significat relationem consequentem actionem & passionem vnitiuam, & ad eius terminum vt suam propriam causam, & fundamentum, sicut in Socrate vnio animæ & corporis prout est relatio, sequitur ex actione Platonis generantis, & ex generari ipsius Socratis, & ex termino generationis formali, qui est anima vt informans corpus, & ex termino totali & ad equato qui est hic homo genitus: Sic igitur in re proposita, vnio prout est relatio inter personam Verbi & humanam naturam, vel etiam inter naturam diuinam & naturam humanam, consequitur ex actione Incarnationis, & ex actione & passione, qua assumitur humana natura ad vnitatem Verbi personalem, & ex esse & vnitate personali Verbi vt termino formali, & ex esse substantiali in compositione consistente, veluti ex totali & ad equato termino producto, quod esse substantiale est Deus homo vel Deum esse hominem. Ex his autem vnionis significationibus breuissimè tractatis tota ferè pendet propositæ Controuersiæ resolutio. Sed operæ pratium est quædam ex dictis vberius explicare: ac primo de termino assumptionis seu incarnationis formali differendum est. Ad cuius euiden-

Secundo sciendum est duplicem esse actionis terminum, alterum totalem & adæquatum, alterum autem formalem; terminus totalis & ad æ-

Propositæ ratione & differentie quatuor

naturalis corpus animæ reunientis; ita Verbum A
Incarnationis mysterio communicans esse per-
sonale humanitati formalis terminus est assump-
tionis, non autem humanitas secundum D. Th.
alioquin similitudo non solum esset nulla, sed
etiam opposita & contrarium intentæ veritatis
ostenderet. Et in hoc articulo docet S. Doct. nomine
assumptionis determinari terminum à quo & ad
quem: hunc autem esse personam assumptis
significat subdens: dicitur enim assumptio, quasi ab
alio ad se sumptio. Et probatur etiam his argumē-
tis. Primo: quoniam vthic ait S. Doct. & in art.
6. assumptio duo respicit extrema, quorum vnū
ad aliud trahitur: humanitas enim vnū extre-
mum est quod ad alterum trahitur, ad hyposta-
sim scilicet Verbi vt eius personalitas subsistat;
igitur Verbi personalitas terminus est formalis
assumptionis. Et confirmatur: quia quod pri-
mo & principaliter intenditur in Incarnationis
mysterio, est vt persona Verbi fiat etiam huma-
næ naturæ persona: igitur assumptio & Incarna-
tio ad Verbi suppositum humanæ copulandum
naturæ, & ad illud vt terminum & complemen-
tum eius nobilissimū cleuandā naturam ordina-
tur. Præterea Verbi personalitas similitudinem
quandam habet proportionalem actus & formæ
respectu humanitatis, quæ ad illam instar quasi
materialis potentialis ac perfectibilis (seculis
imperfectioibus ex parte Verbi) comparatur;
actus autem & forma in factione cuiuscunque
cōpositi ex componentium vnitis entitatibus re-
sultantis terminus est formalis, vt ante dixi-
mus.

Sed obseruandum est, in Verbi personalitate
terminante humanā naturam & eius assumptione
& vnionem duo considerari, scilicet rationē
formalem terminandi & conditionem; primum
est ipsa Verbi personalitas: secundum autem est
eius communicatio quæ fit humanæ naturæ: &
quia illud præcipuum est in significatione ter-
mini formalis: hoc autem secundariū; idē sim-
pliciter & absolute loquendo dicitur Verbi per-
sonalitas terminus assumptionis formalis; ipsū
autem explicando diximus, terminum formale
assumptionis esse personalitatem, connotando
naturam humanam cui communicatur, seu quæ
ad eius subsistentiam & vnitatem assumitur. Sed
quoniam Verbum habet ex humanitate forma-
liter, vt fit humana persona: idē quodammodo
siue secundum quid termini formalis rationem
habet humanitas in Incarnatione; non tamen
simpliciter & absolute ob rationes superius as-
signatas. Vt autem earum vis appareat euidentius,
& opposita facilius argumenta diluantur. No-
tand. est, vnionem humanæ naturæ cum diuina
persona dupliciter posse considerari: Vno modo
quatenus est vnio substantialis, per quam diuina
persona constituitur in ratione humani suppositi;
& hoc modo humanitas forma quodammo-
do est & terminus vnionis formalis; persona ve-
rò rationem habet subiecti factionis, absque vl-
la tamen sui mutatione, vt docet infra Cai. q. 16.
a. 7. & quia Christus, qui huius substantialis vn-
ionis terminus est totalis, formaliter includit
& importat humanitatem per modum naturæ;
atque adeo per modum formæ: Verbum autem
per modum suppositi: idē considerata ratione
vnionis substantialis humanæ naturæ cum per-
sona Verbi: quia per humanam naturam Verbo
coniunctam Christus constituitur, idē Verbū
fit homo, formalior est vt sic humana natura,
quam Verbum; ac proinde terminus est vnionis

Naz. in D. Tho. 3. partem

formalis: Alio modo considerari potest hæc vnio,
quatenus est assumptio & eleuatio humanitatis
ad esse Verbi diuini personale, cuius accessu hu-
manitas dignitatem adipiscitur infinitam; & hoc
modo persona Verbi terminus est vnionis for-
malis. Et quoniam hæc vnio propriè formaliter
ac simpliciter est assumptio, per quam humani-
tas eleuatur ad esse Verbi personale, vt ad termi-
num & complementum, quo suppletur creata
personalitas excellenter, & additur assumptæ
naturæ dignitas infinita: idē propriè & abso-
lutè loquendo dicendum est, terminum huius
vnionis formalem esse diuini Verbi personam.
B Et quamuis hoc nomen Christus importet for-
maliter humanitatem per modum naturæ; ac
proinde per modum formæ: simpliciter tamen
& absolute Verbum diuinum est huius nominis
principalis & formalis significatum. Nā Chri-
stus formaliter quidem importat humanam na-
turam, sed tamen vt assumptam & eleuatam ad
esse personale Verbi; quod etiam ex ipsa nomi-
nis significatione colligitur: Christus enim vn-
ctum significat: igitur nomen Christi significat
humanitatem formaliter, non præcisè sed vt vn-
ctam oleo subsistentiæ personalis Verbi diui-
ni.

Formalis itaque terminus assumptionis pro-
priè & absolute loquendo fuit ipsa Verbi subsi-
stentia humanæ naturæ communicata: vt enim
scitè notat Asturicensis in allegata q. 7. pag. 868.
C licet Verbum, vt humanum suppositum præci-
sè consideratum, tam in ipsa vnione vt vnio est,
quam in significatione huius vocis, Christus, se
habeat quasi materialiter: si tamen consideretur
Verbum prout ad eius esse personale perfectissi-
mum & formalissimum assumpta est humanitas,
ipsa humanitas rationem habet eius, quod est in
hac vnione materiale; & idē benè supra dixi-
mus, humanitatem non habere rationem termi-
ni formalis in hac vnione, nisi secundum quid
quatenus scilicet constituit Verbum secundum
rationem humani suppositi; sed absolute loquē-
do, terminus huius vnionis formalis est persona
D Verbi; cum ad eam humanitas in actu assumpti-
onis, vnionis & compositionis se habeat vt ma-
teriale.

Ex dictis sequitur primò, terminum assumptio-
nis, totalem & adequatum non esse relationem.
Corollarium hoc probat S. D. in 3. dist. 2. q. 2. a.
2. q. 3. sic discurrens: Natura relationis est, vt in a-
lijs generibus causam habeat: quia minimum habet de
natura entis, vt Comment. ait in 12. Metaph. Vnde,
quammis relatio per se non terminet motum; quia in
ad aliquid non est motus, vt probatur in quinto Physic.
tamen ex hoc, quod motus per se terminatur ad albe-
dinem, consequitur relatio similitudinis ad omnia al-
ba, similiter etiam, ex hoc, quod motus generationis
terminatur ad formam, consequitur hæc relatio, se-
cundum quam materia sub formā esse dicitur: ita et-
iam ex hoc, quod motus assumptionis humanæ naturæ
terminatur ad personā, consequitur hæc relatio, quæ di-
citur vnio: vnde vnio est mediū, nō sicut assumptione cau-
sans, sed potius sicut eam consequens, &c. Quod i-
dem probant hic optime Cai. Med. & Suar. disp.
7. sect. 1 pro quo etiam faciunt omnia argumen-
ta, quibus sequens dictum probant expoiitores.

Secundò sequitur, terminū assumptionis totale &
adequatū esse ens absolutū in cōpositione cōsti-
stēs, quod est filiū Dei esse hominē. Probat hoc
dictū Cai. optimis argumentis & post eum Med.
& Suar. loco notato, & sect. 4. dictæ disputationis, &
Astur. in allegata q. 7. pag. 863.

Aliquot di-
cunt consonā
corollaria
deducuntur.

P

Ter-

Tertio sequitur, terminum huius assumptionis totalem esse hunc hominem, Christum id est Verbum quatenus est humana persona. Dictum hoc non differt à secundo, sed illud explicat: ens enim illud absolutum in compositione consistens, de quo in secundo dicto, idem est quod hic homo Christus: & ideo eisdem argumentis probatur hoc dictum quibus & secundum: specialiter autem hoc probant Med. super hoc articulo in secunda sua conclusione. Suar. in allegata disp. 7. sect. 1. & 3. *prop. finem*. Verbum igitur ut est humana persona, terminus est huius assumptionis adequatus seu totalis: Quod enim in vtero Virginis de spiritu Sancto conceptum est, & ex ea natum, quod factum est homo, illud est huius admirabilis assumptionis terminus adequatus & totalis: at hæc Dei filio vere conveniunt; quatenus homo est siue quatenus est humana persona; ut patet ex Symbolo fidei dicente: *Et incarnatus est de spiritu sancto ex Maria Virgine, & homo factus est*; ergo Dei filius seu Verbum ut homo est, siue quatenus est humana persona, est assumptionis terminus adequatus.

Ultimò sequitur, terminum assumptionis formalem propriè & absolute loquendo esse Verbi personalitatem.

PRIMA CONCL. Quamvis assumptioni secundum varias considerationes varie possit assignari terminus formalis: oportet tamen illi unum tantum secundum rem propriam ac per se primò terminum assignare.

Hæc conclusio Cai. a. sequenti in fine Com. Probatur; quoniam hæc actio quocunque nomine significetur est eadem specie: ergo quocunque nomine significetur, habet secundum rem terminum formalem eiusdem rationis. Probatur conseq. quoniam à termino formali sumitur species actionis. Secundò hæc actio, quouis nomine significata habet eundem terminum formalem, ex cuius unitate sumitur unitas termini totalis: sicut unitas compositi sumitur ex unitate formæ.

SECUNDA CONCL. Terminus formalis assumptionis non est humanitas simpliciter & absolute loquendo, sed tantum secundum quid. Hæc patet ex dictis.

TERTIA CONCL. Terminus assumptionis formalis non est aliquis modus substantialis in humanitate productus. Prob. primò quoniam, ut ostendetur inferius, nullus talis modus in humanitate producit. Secundò quia de ratione termini formalis alicuius productionis est, ut per illam productionem communicetur productio; & ut productum accipiat esse per illum; ut ait Capre. in 1. disp. 5. q. 1. ad 1. *contra 1. concl.* Et hoc productum, quod est Christus siue Deus homo, non accipit esse ab illo modo, sed à personalitate Verbi, quæ eadè est realiter cū eis etia & esse diuino; ergo. Et probatur etiam prima propositio ratione: Terminus formalis est id quod in composito productio rationem habet aut modum formæ, vel actus respectu alterius partis, aut quasi partis eiusdem compositi constitutiæ: in composito autem quod est Christus, duo tantum assignantur quasi partes eius constitutiæ: Altera est persona Verbi; in qua etiam includitur diuinitas: Altera verò est humanitas: constat autem humanitatem nec esse formam nec modum habere formæ simpliciter loquendo respectu personæ Verbi, ex alia verò parte Verbi personalitas habens esse diuinum humanitati communicatur, & confert illi diuinum esse: ita ut humanitas existat existetia Verbi & sit homo Deus & Deus homo; ergo.

QUARTA CONCL. Terminus assumptionis formalis non est humanitas, ut personata personalitate Verbi.

QUINTA CONCL. Terminus formalis assumptionis propriè & absolute loquendo est persona Verbi; ut connotans respectum ad humanam naturam, cui suam communicat subsistentiam. Hæc etiam patet ex dictis.

SEXTA CONCL. Relatio non est terminus formalis neque totalis & adequatus assumptionis. Hæc est D. Th. loco notato.

SEPTIMA CONCL. Terminus assumptionis totalis & adequatus est ens absolutum in compositione consistens, quod est filium Dei esse hominem. Hanc latè probat Cai. & alij supra nominati.

ULTIMA CONCL. Terminus assumptionis totalis est hic homo Christus, id est Verbum quatenus est humana persona. Hæc sequitur ex præcedenti & patet ex dictis.

CONTRA secundam, & quintam conclusionem argum. Vsq. Per actionem assumptionis, licet fiat vna persona composita ex duabus naturis; tamen persona prout subsistens in natura diuina, dicitur hac actione fieri homo per humanitatem assumptam: homo autem non dicitur fieri Deus; ergo terminus formalis assumptionis non est persona diuina sed humanitas. Antecedens patet. Consequentia probatur: quia diuina persona constituta Deitate, & relatione in hac actione comparatur ut subiectum, quod per susceptionem alterius naturæ fieri debet homo; ratio verò formalis hominis est natura humana, quam suscipere debet persona diuina; ergo illa potius dici debet terminus formalis, qui per Incarnationem & assumptionem fit, quam diuina natura vel persona. *Resp.* hoc argumento probari naturam humanam esse terminum assumptionis formalem secundum quid, non autem simpliciter. Ad argumentum igitur dico nullam esse conseq. loquendo de termino simpliciter. Ad eius probationem negatur consequentia: nā sequitur tantum; humanitatem esse terminum formalem secundum quid, ut patet ex ijs, quæ latè diximus ostendentes personam esse terminum assumptionis formalem propriè & absolute loquendo.

CONTRA easdem concl. sunt duo argum. quæ ob aliis proponit & soluit Asturic. quorum tamen solutio patet ex dictis. *Primum argum.* est: Christus formaliter humanitatem importat quàm Verbum; ergo humanitas fuit terminus formalis assumptionis & hypostaticæ vnionis. Antecedens probatur: Quia Christus importat Verbum ut suppositum, & humanitatem ut naturam in ipso suppositam: at natura comparata ad suppositum rationem habet formæ; ergo. *Resp.* falsum esse antecedens. Ad probationem dico, nomine Christi importari formaliter naturam humanam, sed ut assumptam & eleuatam ad esse personale Verbi: & ideo simpliciter & absolute loquendo nomine Christi principaliter & formaliter significatur Verbum, quàm humanitas, ut supra diximus.

Secundum argum. est: Per hanc vnionem per obiecta se primò intenditur ut Verbum quod suppositum erat diuinum esset per Incarnationem suppositum humanum, sed ab humanitate tanquam à forma habet diuinum Verbum ut sit suppositum humanum loquendo formaliter de supposito humano, ut est humanum; ergo humanitas formalior fuit huius vnionis terminus. *Respond.* formalitatem, quam habet humanitas, quatenus Verbum constituit in ratione sup-

suppositi humani esse potentialitatem, & materialitatem respectu eius perfectionis, quam ipsa humanitas accipit ex vnione ad Verbum; ac proinde Verbum, quatenus suppositum est humanitatis eleuatium & perfectiū formalis significatur hac voce Christus, quam humanitas.

Ob 1. cont. 4. conl. **CONTRA quartam**, & quintam concl. arguunt recentiores prædicti *Primò*: quia teste Arist. 2. *Phys. tex. 14. & lib. 1. de partibus animal. c. 1. in fine*, natura est terminus generationis, non quidem totalis sed formalis; ergò etiam terminus formalis huius vnionis, per quem generatus est Christus, non est persona sed natura. *Confirmatur primò*; quia terminus formalis habet se vt principium formale & non materiale: persona autem Verbi habet se vt subiectum sustentans humanitatem; ergò. *Secundo confirmatur*: quia terminus huius actionis vt est humanatio, est humanitas; ergò illa etiam est terminus formalis assumptionis vel Incarnationis, quæ sunt eadem actio specie. *Resp. primò* Arist. *locis allegatis* nomine naturæ formam intelligere, vt perspicue declarat ibi philosophus. *Secundo* dico nullam esse consequentiam: quoniam in assumptione humanitatis à Verbo, non generatur sed supponitur humanitas actu producta: fit autem compositum hoc, quod est Christus, per hoc quod Verbi personalitas additur vt terminus & vt complementum humanitati. *Ad primam confirm.* dico, personam Verbi secundum quandam rationem se habere, vt subiectum sustentans humanitatem, & secundum hanc considerationem, humanitatem esse terminum formalem Incarnationis. Sed quoniam humanitas non est terminus huius actionis, nisi vt assumpta & eleuata ad Verbi personalitatem, à qua summam recipit perfectionem: idè simpliciter & absolute loquendo, terminus formalis huius actionis est diuina Verbi personalitas. *Ad secundam confirm.* patet ex dictis: probat enim humanitatem esse terminum huius actionis secundum quid.

Obi. 2. *Secundo* Incarnatio est actio specie distincta ab assumptione naturæ Angelicæ vel equinæ; ergò habet terminum formalem specie distinctum à terminis illarum; ergò terminus formalis illarum non est persona Verbi. Antecedens patet; nam termini totales illarum sunt distinctæ speciei, scilicet hic homo, hic Angelus & hic equus: nō est autem actio eiusdem speciei, quæ habet terminum totalem distinctæ speciei. Prima etiam consequentia patet; quia terminus formalis est, qui tribuit speciem totali termino; igitur vbi terminus totalis fuerit distinctæ speciei etiam terminus formalis erit speciei diuersæ. Secunda verò consequentia probatur: quia persona Verbi semper est eiusdem rationis, siue terminet naturam humanam siue Angelicam aut equinam &c. & idè si esset terminus formalis prædictarum actionum, omnes ille haberent terminum formalem eiusdem rationis & essent eiusdem speciei. *Resp.* Incarnationem dicere vnionem hypostaticam diuinæ personæ cum humana natura: Incarnatio igitur potest dupliciter considerari. *Primò* ex parte vnitatis hypostaticæ in ipsa Verbi personalitate. *Secundò* ex parte naturæ ad talem vnitatem assumptæ. Si primò modo consideretur Incarnatio; prout scilicet est vnio duarum naturarum in vna Verbi personalitate; quod est considerare ipsam, vt est vnio hypostatica in persona Verbi vt sic, non est diuersæ rationis ab alijs vnionibus, quæ fieri possunt cū

Alijs naturis, puta Angelica equina &c. quia omnes sunt vniones hypostaticæ secundum eandem Verbi personalitatem: naturarum enim assumptarum diuersitas secundum hanc considerationem hic interuenit tantum materialiter & quasi per accidens: si verò secundo modo consideretur Incarnatio, scilicet ex parte naturæ assumptæ, certum est eam specie differre ab vnione Verbi cum natura Angelica & equina &c. & quoniam vnitas personalis est id quod precipuum & formalissimum est in Incarnatione: idè simpliciter & propriè loquendo dicendum est, prædictas actiones non esse species differentes. Ad argumentum igitur negatur antecedens propriè & absolute loquendo; quamuis sit verum secundum quid scilicet considerata Incarnatione ex parte naturæ. Ad probationem dico terminos illarum assumptionum esse specie distinctos considerando assumptiones illas ex parte naturarum assumptarum; non autem si considerantur, quatenus vnitatem habent hypostaticam in propria Verbi personalitate, quæ est earum consideratio simpliciter.

CONTRA sextam & septimam conclusionem sunt argumenta, quæ referunt & soluunt Cai. & Med. *super hoc 4.*

Alia argumeta, quæ contra prædictas conclusiones afferri possent ad sequentem attinent Cōtrouerfiam.

TERTIA CONTROVERSIA.

An per actionem assumendi & vniendi fiat aliquid in humanitate, quod sit accidens absolutum aut respectuum, aut modus absolutus vel respectus ab ea distinctus.

QVINQUE solent in hac Contro. Doctorū sententiæ recenser. *Prima* est Gab. 1. *dist. 30. q. 4. a. 2. & in 3. dist. 1. q. 1. a. 1.* Vbi docet per assumptionem & vnionem fieri qualitatem quandam absolutam supernaturalem in humanitate, vt per eam vniatur diuinæ personæ: hanc verò qualitatem dicit esse gratiam vnionis.

Secunda sententia est Scoti in 3. *dist. 1. q. 1. §. sed circa dictum articulum*, quam explicat & tuetur Rada in sua 3. p. *Contro. 3. a. 4.* & consistit in tribus dictis: *Primum* est, per actionem vniendi fit aliquid in humanitate, quod tamen non est qualitas supernaturalis, neque entitas aliqua absoluta, quæ sit veluti proximum vnionis fundamentum. *Secundum* id, quod in humanitate primò & immediate ac proxime fit per actionem vnitiuam, est vnio humanitatis cum Verbo, quæ in humanitate est relatio realis actualis dependentiæ ad Verbum, tanquā ad suppositū ipsum, sustentat ac suppositas. *Tertiū* est: Vnio humanitatis cum Verbo, licet sit accidens, non tamen est accidentalis sed substantialis: quia humanitas vnitur Verbo secundum substantiam, id est hypostasim verum esse illi substantiale tribuendo scilicet esse hominis; quia ex vi vnionis Verbum verè est homo & substantia & quid, non quale aut ad aliquid.

Tertia sententia est Suar. *disp. 8. sect. 2.* qui dicit quatuor. *Primum* est: Per actionem vnitiuam aliquid factum est in humanitate ab illa distinctum ex natura rei, quod definirer esse in illa si à Verbo separaretur: *Secundum* est: Id quod fit in humanitate, est modus substantialis ipsius humanitatis, quo intelligitur existere in Verbo, qui

qui modus impossibilis est humanæ substantiæ, non ultimo terminans naturam in se sed constituens illam in Verbo, ut in ipso terminetur. *Tertium* est: Hic modus dicit intrinsecam & essentialem seu transcendentalem habitudinem ad Verbum. *Quartum* est: Hic modus substantialis coniunctionis humanitatis cum Verbo est fundamentum proximum propriæ & prædicamentalis relationis unionis: quam sententiam quo ad secundum dictum sequuntur alij quidam recentiores Thomistæ viri doctissimi.

Quarta sententia est Vasq. *disputatione octava, capitulo decimotertio*. Vbi dicit quinque *Primum*: In humanitate unita Verbo præter materiam & animam, & earum unionem inter se est etiam modus quidam substantialis non absolutus, sed relatus ad Verbum, ratione cuius ipsa dicitur esse in Verbo, ei vniri & ab illo sustentari & substantialiter terminari. *Secundum*: hic modus substantialis, ita suapte natura est relatus & intrinsecam habitudinem habet ad Verbum Diuinum, ut relatio ab ipso modo non distingatur. *Tertium*: Hic modus non est aliquid præuium præparans naturam ut sustineatur à Verbo, sed est actus ipse suppositi diuini terminantis & sustentantis naturam; qui licet in genere causæ efficientis sit à tota Trinitate: tamen ut actus terminandi & sustentandi naturam propriè solū Verbum respicit, & ipsi tribuitur ad modum causæ formalis aut materialis: licet reuera nullum genus causæ ipsi conueniat, & commode potest appellari modus inexistentiæ: quia natura humana quæ per se existente poterat, in alio existit tanquam in supposito, licet non tanquam in subiecto, & est modus dependentiæ naturæ humanæ à Verbo, non tanquam à causa propriè, sed tanquam à supposito terminante & sustentante. *Quartum* est: Hoc ipso quod Verbum diuinum hoc modo terminat naturam, natura ipsa vnitur Verbo; & idè communitè hic modus dicitur vnio sumpta pro actu vniendi; non tantum pro actu vniendi qui sit actio & dicitur vnio in fieri: qua ratione refertur ad totam Trinitatem; sed etiam pro actu vniendi in facto esse qui est terminatio, qua ratione tribuitur soli Verbo tanquam actus proprius illius ut suppositi terminantis. *Ultimum*: etiam si modus ille verè esset accidens de prædicamento accidentis, posset rectè defendi unionem naturæ humanæ cum Verbo, esse substantialem & essentialem: hoc est durarum naturarum in vna persona re ipsa & nō sola habitudine.

Quinta & vltima sententia est Cai. in hoc art. & infra a. 10. circa resp. ad 1. D. Th. Vbi docet, coniunctionem humanæ naturæ cum persona filij Dei nihil aliud esse, quàm vtriusque indiuisiōem in esse personali filij Dei: Et in hoc mysterio nullo ens reale interuenisse præter extrema & mutationem ac relationem inde resultantem; quibus verbis planè significat, per assumptionem & unionem nihil fieri in humanitate, sed solū fieri hoc compositum; quod est Deum esse hominem; quam sententiam prius tenebat. Arimænis in primo dist. 28. q. 2. in resp. ad 17. & 18. argum. & Baconus in 3. dist. 1. q. 1. a. primo. Eandè sequitur Aluar. dist. 13. & Val. puncto quinto, & est expressè D. Thom. vt ex dicendis patebit &c.

Resolutio.
Status Controuersie.

UT VERITAS, quam inquirimus in proposita Controuersia perspicuè nobis eluceat certa primum, & ab omnibus confessa discernenda sunt à dubijs, quæ ad præsentis Controuersie materiam pertinent. Sunt autem quin-

A que in hoc sacrosancto Incarnationis Mysterio, de quibus nulla potest esse dubitatio. *Primum* est Verbum. *Secundum* est humana natura. *Tertium* actio phys. & passio, quæ mutatio quædam est humanæ naturæ, siue per quam mutatur humana natura & vnitur Verbo. *Quartum* est terminus totalis & adequatus, scilicet hic homo siue Deum esse hominem. *Quintum* est relatio unionis inter humanitatem & Verbum, quæ secundum D. Th. ad tertium ordinem siue modum attinet relationum: hæc enim omnia fatentur omnes in Incarnationis Mysterio reperiri; quamuis de relationis natura non conueniant. *Questio* verò est an his addendū sit etiam sextum, quod vel sit fundamentum prædictæ relationis, siue quidam quidam substantialis absolutus in humanitate receptus, & quasi terminus formalis actionis vniitiuæ, ut vult Suarez, vel sit relatio substantialis loco dictæ relationis tertij modi constituenda, ut affirmat Vasquez. Pro cuius difficultatis resolutione præsupposita distinctione illa de duplici actione scilicet vniitiua & productiua, de qua satis in præcedenti Contro.

Considerandum est primum, nullam in humanitate Christi poni posse realitatem supernaturalem mutatione causatam, qua proximè fiat capax diuinæ substantiæ, siue ea realitas sit qualitas, siue relatio, siue modus substantialis; quin illa habeat rationem medij disponētis, vel formaliter coniungentis humanam naturam cum personali tate diuina: nam si medium nō est, igitur immediate se ipsis coniunguntur extrema, ac proinde realitas omnis unioni iā factæ superueniēs, nihil prorsus ad eā causandā confert: at verò defensores quatuor opinionum, quas in principio retulimus, realitates illas, siue sint absolutæ siue relatiuæ dicūt esse maximè necessarias, ut extrema scilicet Verbum & humanitas coniungantur; igitur hoc ipso sentiunt eas ad unionē extremorum requiri tanquam media.

Secundo sciendum est ex D. Thom. in 3. dist. 2. quæst. 2. a. 1. Duplex esse medium scilicet congruentiæ & necessitatis. Medium (inquit) congruentiæ est, quod facit ad decentem coniunctionem extremorum, quæ tamen nihilominus sine illo esse posset; sicut pulchritudo facit ad decentem coniunctionem matrimonij, quæ tamen amissa matrimonium non soluitur: Medium autem necessitatis est, sine quo coniunctio extremorum esse non potest; sicut lumen coniungitur aeri mediante diaphaneitate. Hoc tamen contingit dupliciter; quia, vel est causa coniunctionis, vel est coniunctionem consequens: Coniunctionis causa est medium, sicut aqua, & aer in visu; quia per aerem redditur species visibilis ipsi visu: Consequens autem coniunctionem est, quod ex coniunctorum dispositione causatur; sicut aer, vel aqua est medium in tactu: propter hoc oportet, extremitates corporum se tangentium humiditas esse: & ita oportet humiditatem aliquam intermediam esse: medium autem, quod est causa coniunctionis, est duplex; quia, vel coniungit effectiue, sicut homo reconciliat inimicos dicitur medium inter eos, vel coniungit formaliter, sicut amor coniungit amicos, ut medium, quoddam inter eos. Sed vtrumque horum adhuc dupliciter contingit; quia medium necessitatis, vel causa coniunctionis est in actu, ut patet in vinculo, quo aliqua colligantur, vel est causa coniungibilitatis; sicut siccitas in ligno causat coniungibilitatem ad ignem. Hæc ibi: quam doctrinā S. Doct. in art. 2. eiusdem quæstionis ad præsentem materiam applicans ait: In vniōe humanæ naturæ ad diuinam, nihil potest cadere medium forma-

Nihil per actionem as-
sumendi, &
vniendi se-
rius huma-
nitatis, quæ
si diuina
substantiæ
capax.

Medium
multiplex.

hæc

liter vnionem causans, cui per prius humana natura coniungatur, quam diuine persone: sicut inter materiam, & formam nihil cadit medium in esse, quod per prius sit in materia, quam forma substantialis: alias esse accidentale prius esset substantiali, quod est impossibile; ita etiam inter naturam, & suppositum, non potest aliquid dicto modo medium cadere, cum vtrique coniunctio sit ad esse substantiale. Sed sicut aduentum forme in materia præcedunt ordine fieri disponentia formaliter, & materialiter, quibus materia redditur idonea ad susceptionem forme: ita etiam in humana natura inueniuntur quedam super addita, quibus redditur decens, vt assumatur à diuina persona, vt scientia, & virtutes, & huiusmodi. Vnde ista possunt quodammodo dici medium congruentia. Hæc S. D. & ibidem in resp. ad secund. ait: Fruitio operationem grandam dicit. Vnde per fruitionem anima vnitur Deo, sicut operans operationis obiecto: hoc autem ad rationem perfectæ operationis pertinet, vt à potentia mediante habitu eliciatur: Et ideo oportet, quod vnio fruitionis mediante habitu gratuito fiat: vnio autem in persona est ad vnum esse personale: habitus autem non potest esse principium persone subsistentis, sed est ad esse consequens; & ideo gratia non est medium in vnione personali, sicut vnionem formaliter causans. Et in responsi. ad tert. Quamuis (inquit) assumi in vnitatem diuina persona sit supra facultatem humane nature: non tamen exigitur aliquid formaliter humanam naturam eleuans ad talē assumptionem; tūm quia quocunque addito, talis natura à persona diuina in infinitum distaret; tūm quia, cum assumi per se natura conueniat: omnia autem accidentia præter rationem nature sunt; & ideo non poterit humana natura, secundum id, quod assumptibilis est, eleuari per aliquod accidens additum ad hoc, vt assumptibilior fiat, sed ad hoc, quod assumatur, exigitur benignitas diuina humanam naturam ad tantam benignitatem gratis eleuans. Hæc S. D. quæ de verbo ad verbum referre placuit, vt videant recentiores, quantum noua eorum inuenta distent à modo loquendi; & fortassis etiam à mente & à veritate doctrinæ D. Th. qua sola bene percepta & mature perpenſa confutari ac dilui facile poterunt eorum doctorum rationes & fundamenta, quibus suam aduersus antiquos Thomistas nituntur opinionem stabilire. Sic enim ex hac D. Th. doctrina possumus argumentari. Primò; Inter materiam & formam nihil cadit medium in esse, quod prius sit in materia quam forma substantialis; ergo nec inter naturā & suppositum potest aliquid dicto modo mediū cadere. Antec. prob. quia alias esse accidentale esset prius substantiali quod est impossibile. Cōseq. verò prob. quia vtrique coniunctio est ad esse substantiale.

*Confutatur
responsio ad
precedentē
rationē, &
dicitur dis-
ponitur de
causalitate
materie &
forme, &
de eorum v-
nionē & co-
suetudine in-
ter naturā
& suppositū
nullum esse
mediū cau-
salitatem.*

Sed dicunt Suar. & Vasq. argumentum hoc militare contra sententiam Gab. & Scoti; non autem contra suam opinionem asserentem, medium illud esse modum substantialem ab humanitate, non realiter sed solum ex natura rei distinctum, sicut modus forme, quo vnitur materie, ab ea distinguitur ex natura rei. Sed hic dicendi modus facile confutatur ex eodem fundamento; quoniam inter materiam & formam nullus modus est medius, nisi causalitas materie & forme: at inter naturam & suppositum nullus est causalitas: ergo. Prima propositio notissima est apud Metaphysicos & conceditur ac explicatur à Suar. *disput. Metaphys. 13. sed. 9.* Vbi agit de causalitate materie, & *disput. 15. sect. 6.* Vbi agit de causalitate forme. Ait autem Suar. causalitatem materie in ipsam formam (quan-

A do materia talis est vt à materia causetur & pendeat) non esse aliud à propria vnione talis forme cum materia, quatenus ipsamet vnio materialiter causatur à materia; & mediante illa forma ipsa pendet etiam à materia. Vnio verò (inquit) animæ rationalis cum materia singularis est, & diuersæ rationis essentialis ab omni vnione materialis forme, quam substantialem inhætionem appellare possumus: hæc autem vnio causatur (inquit) materialiter à materia; & tamen ipsa anima non causatur: Causalitatem autem forme docet esse actua-lem vnionem forme ad materiam, & vnā & eandem esse vnionem, quæ causatur à forma & à materia & ab efficiente, ab vnoquoque in suo genere, neque repugnare vt eadem vnio quatenus est à forma sit quasi via seu ratio, qua mediante forma causat totum compositum; & quatenus est à materia sit ratio qua mediante forma materialis in suo esse à materia pendet. Vasq. autem *disputatione decimanona capit. secundo*, quamuis in forma accidentali præter modum inhætionis nullam aliam causalitatem aut effectum formalem agnoscat; in forma tamen substantiali præter modum inhætionis constituit actum informationis in forma, & actum receptionis in materia: Quos actus affirmat esse idem realiter inter se, & cum ipso effectu substantiali deriuato ab ipsa forma. Ait præterea modum animæ rationalis, quo fit apta materie, vt dicatur vnita, cum de se vnita non sit, ab homine generante produci. Quamuis enim (inquit) non habeat virtutem producendi spiritualementem aliquam substantiam, bene tamen habet modificandi illam, vt coniungatur materie tamquam forma, & fiat substantia corporea: cum totum hoc ad constitutionem substantiæ corporeæ ordinetur. In quibus tamen dictis (vt obiter dicam quod sentio) duo sunt, quæ à Metaphysica veritate videntur extranea. Primum est: vnā & eandem esse vnionem, & actum materie & forme. Secundum est modum & vnionem animæ intellectiue, vt eius modus est, à generante produci: primum enim proprias & oppositas ac sese inuicem in diuerso genere præcedentes causalitates materie & forme confundit; cum tamen non minus quam ipse causæ debeant esse distinctæ; cum præsertim vnio prout est nature modus, sit idem cum ea secundum rem; & vnio vt modus est forme, non sit alia res ab ea distincta: vt videntur etiam authores prædicti confiteri. Secundum autem adhuc magis apertam habet absurditatem: tūm quia modus ille idem est realiter cum anima rationali; tūm quia spiritualis omnino est; tūm quia propria est animæ causalitas, prout se ipsa corpus informat; de qua re videndus est Cai. in 1. p. q. 118. a. 2. circa resp. ad 3. D. Th. Sed prædictos authores arbitror nominis ambiguitate fuisse deceptos: Vnio namque multiplex vnio nomen est; nonnunquam enim vnus tantum simplex nomen est. extremi; quatenus coniungitur alteri, modum significat: puta modum seu vnionem materie vt recipit formam, vel modum & vnionem forme vt actuat materiam: quandoque verò vnā quasi totā ex his duabus vnionibus confurgentem vnionem significat: vnus enim vnionis rationem habent & pro vna computantur; tūm quia necessariò connexæ sunt; cum vna nequeat esse sine altera; & vna quodammodo pendeat ex altera, & ordine instantis nature à quo licet non in quo, se se

se inuicem præcedant & consequantur; tunc A
quia ad vnum ordinantur compositum con-
stituendum, quod ex vtriusque partis vnio-
ne resultat. Hanc itaque solam posteriorem
vnionis significationem considerantes, vt v-
nam simpliciter authores illi vnam esse tan-
tum vnionem affirmarunt, quam soli formæ
dicunt conuenire, & in materia simul cum i-
psa forma recipi; Quod esse falsum perspi-
cui patet ex dictis. Sed de his alibi fortasse
Deo dante differemus vberius. His adde cau-
salitatem formæ non esse verè & realiter ali-
quid medium inter ipsam formam & eius ma-
teriam: vt ait Caietanus in 1. p. quest. 76. art. B
1. circa resp. ad 6. D. Thom. quia causalitas for-
mæ est veluti operatio per modum actus se-
cundum ipsius causæ formalis nihil super eam
addens, nisi ipsam formam esse actum subie-
cti, quod (inquit Caietanus) non est ipsa
forma, nec ipsum subiectum, nec aliquid ens
medium; quia esset processus in infinitum,
sed est subiectum & formam in esse tali indi-
uifa esse, seu subiectum esse simpliciter vel
secundum quid tali forma. Vide ibi latam
& subtilem huius materiæ explicationem.

Secunda verò propositio affirmans inter
naturam & suppositum nullam esse causalita-
tem patet ex ijs, quæ latè diximus in prima
parte questione 50. artic. 2. Contro. 3. & bre-
uiter ostenditur; quia subsistentia qua sup-
positum constituitur, purus terminus est; at
verò terminus vt sic, nullam dicit causalita-
tem: natura verò ad subsistentiam compara-
tur, vt res incompleta ad suum illi debitum
complementum; ac proinde eodem actu quo
Socrates à Platone generatur, eius etiam pro-
ducitur subsistentia: adeo vt nunquam intel-
ligatur completa generatio Sortis, nisi post-
quam fuerit per subsistentiam, vt eius intrin-
secum complementum terminata: comple-
mentum autem vt sic, à re non causatur, cu-
ius est complementum, sed ab eo qui rem
completam in esse producit. Sed ait Vasq. v-
nionem Verbi diuini cum humana natura esse
modum, qui est actus ipse suppositi ter-
minantis & sustentantis naturam, & potest (in-
quit) appellari modus in existentia; quia natu-
ra humana, quæ per se existere poterat, in
illo existit tanquam in supposito, & est mo-
dus dependentiæ naturæ humanæ à Verbo,
tanquam à supposito terminante. Sed hac fr-
uola sunt nec ostendunt modum aliquem no-
uum realem inesse humanitati, quo Verbo
copuletur vt in eo subsistat: Verbum enim
humanæ subsistentiæ vices agens excellenter
humanitati se ipso coniungitur immediatè
tamquam terminus; igitur in humanitate, quæ
potentiam habet obedientialem ad subsisten-
tiam diuinæ personalitatis: nihil de nouo fit nisi
hoc, quod est actu subsistere subsistentia Verbi:
hoc autem nihil creatum addit humanitati, quod
sit veluti medium, aut vnio formalis illius cum
Verbo; sed diuinā tantum personā seipsam, quo
ad subsistentiam humanitati communicantem:
actu namq; terminare, siue naturalis siue super-
naturalis sit terminus, aut terminatio, nihil præ-
ter ipsum terminum ponit in terminato: Si na-
que terminus præsertim substantiæ, sit naturalis
qualis est omnis creata subsistentia, nullam habet
respectu terminatæ naturæ causalitatem; neque
ab ea dependet, vt à causa, nec vllam præxigit in
ea dispositionem, vt antè diximus. Si verò termi-
nus fuerit supernaturalis, vt in proposito Verbi

personalitas respectu humanitatis in Christo; cū
puri termini minus exerceat, nullam habet res-
pectu naturæ humanæ causalitatem: & cū sit cre-
ator, multò minus ab ea dependet, quæ creatura
est: Actus igitur diuinæ personæ terminantis hu-
manitatem valdè equiuocè actus est, nec ad mo-
dū actus agentis aut formæ informantis est con-
cipiendus: in his enim actus causalitas quædam
est, & modus quidā agentis vel formæ derivatus
in materiam agentis vel formæ subiectā, & nouā
aliquam realitatem in ea constituens: at actus
personæ diuinæ terminantis humanitatem; cum
nullam in eam exerceat causalitatem, nihil om-
nino noui, nisi personam ipsam, vt terminum
in ea constituit: alioquin diuina personalitas, iā
non puri termini præstaret officium, sed causæ
sua virtute aliquid influentis: Et cum potentia
humanitatis respectu diuinæ subsistentiæ non
sit naturalis sed obedientialis, & sit ad eam non
vt ad operationem, sed vt ad terminum, & vt ad
subsistentiam formaliter nullam exigit, aut pa-
titur præuiam in humanitate dispositionem, sed
immediatè respicit subsistentiā; vt ante notau-
imus ex D. Th. ac proinde reducitur hoc ipso po-
tentia illa obedientialis ad actū, quod diuina per-
sona fit terminis humanitatis; ita vt humanitas
ea subsistat. Et quemadmodū formæ causalitas,
quæ est eius vnio cū materia, nihil addit supra
formā, sed dicit ipsam formā esse actum subiecti,
quod non est aliquid mediū inter ipsam formā
& materiā, sed est ipsam formā & subiectum esse
indiuifa in tali esse, seu subiectū habere esse sim-
pliciter vel secundū quid per talē formā, & simi-
liter causalitas materiæ non est aliquid medium
inter ipsam materiā & formā; sed est materiā
esse subiectum formæ, & ipsam cum forma esse
indiuifam in tali esse, seu materiā respicere for-
mam cum tali esse: sic vnio hypostatice seu ter-
minatio aut suppositio naturæ humanæ ex
parte diuinæ personæ nihil addit supra personā
ipsam, sed dicit quasi actum secundum ipsius di-
uinæ personalitatis, qui supra personalitatē ni-
hil addit, nisi ipsam personam esse actū terminū
humanæ naturæ: quod non est ipsa persona nec
humanitas, sed est personam & humanitatem in
esse personali indiuifam esse, seu personam di-
uinam terminare, & subsistentiam communica-
re humanitati: ex parte verò humanitatis nihil
aliud est, quàm humanitatem terminari, & sub-
sistere diuinā personalitate, & habere esse per-
sonale indiuifum cum ipsa diuina persona, seu
potentiam humanitatis obedientialem ad subsi-
stentiam diuinæ personæ compleri. Hoc autem
non est humanitatem habere aliquid mediū in-
ter ipsam & diuinū Verbi personam, vt patet ex
dictis de vnione, & causalitate materiæ & formæ,
quæ causalitas longè magis apparentem habet ra-
tionem mediij, quàm terminatio illa passiva hu-
manitatis per subsistentiam diuinæ personæ
E &c.

Deinde contra Suarezium & Vasquezium asse-
rentes modum illum, quem humanæ Christi
naturæ dicunt esse necessarium vt in Verbo sub-
sistat, esse modum substantialem habentem in-
trinsecam & essentialē habitudinem ad Verbum,
quam hi vocant relationem transcendentalem,
esseque tantum ex natura rei ab humanitate di-
stinctū: sic argumentor: Omnis relatio rei tran-
scendens est ipsa rei natura, vt in aliud essential-
iter ordinata; ita vt absque tali ordine; nec per
primā intellectus operationē possit intelligi; igitur
omnis relatio transcendens est ei, cui conuenit,

MAH

naturalis: at nulla est humanitatis respectu Verbi seu diuinae personalitatis relatio naturalis; ergo nulla talis relatio, vel modus inuenitur in humana Christi natura respectu Verbi: Anteced. probatur; quia relatio transcendens illis rebus tantum proprie conuenit, quae cum non sint in praedicamento relationis, necessario diffiniuntur per additamentum extrinseci. Huius autem modi diffiniendi ratio à priori nulla potest assignari, nisi quia res illae sunt essentialiter in alio ordinatae; quod enim ad aliud habet ordinem essentialem, nec concipi sine illo potest nec diffiniri, è conuerso: ut patet de materia respectu formae, & de forma respectu materiae; de potentia respectu actus & obiecti; de motu respectu termini & alijs similibus, ut Caietan. aduertit in 1. p. qu. 27. a. 4. & qu. 77. a. 3. Imaginandum est enim (inquit Caiet.) materiam, formam, potentias, & habitus & alia huiusmodi esse entitates quasdam medias inter absolutas omnino & respectiuas totaliter; ita ut non per aliquid superadditum, sed per suas essentias ordinem habeant essentialiter ad alia; ita ut absque eis intelligi, etiam in prima intellectus operatione non possint; non quod extrinseca illa differentiae earum sint, sed quia earum differentiae sumuntur ab ordine ad illa, non quidem praedicamentali sed transcendente: simpliciter tamen haec entia dicenda sunt absoluta: quoniam absolutum proprie & simpliciter dictum distinguitur contra relatiuum praedicamentale. Consequentia uero probatur; quia nihil est rei magis naturale, quam quod est intimum & essentialis. Subsumpta uero propositio probatur: quoniam implicat perfectionem esse rei supernaturalis, & rem ad illam naturaliter ordinari: quia naturalis ordo, & inclinatio rei non est, nisi ad id, quod est ei naturaliter commensuratum & debitum; ac proinde quod est eiusdem ordinis.

Secundo aduersus eandem opinionem sic argumentor. Talis modus esset supernaturalis & idem realiter cum ipsa substantia, ut patet ex dictis: at implicat dari substantiam supernaturalem, ut ostendimus in 1. p. qu. 12. ar. 5. in 3. Controu. ergo. Sed respondet quidam iunior Thomista, implicari quidem dari substantiam completam supernaturalem; quia substantia completa non potest specificari ab extrinseco: omne autem supernaturale specificatur ab aliquo extrinseco scilicet à Deo ut excedente totum ordinem uniuersi, & eadem (inquit) ratione implicat dari partes substantiae, scilicet materiam & formam supernaturales; quoniam illae mutuo se specificant; quia mutuo se respiciunt, & non specificantur à Deo ut excedente totum ordinem uniuersi: modus autem hic substantialis, quia specificatur à Verbo, cui vnitur humanitas, ut excedit totum ordinem uniuersi licet sit substantialis potest esse supernaturalis. Sed haec responsio non diluit argumentum: primò: quia modus hic supernaturalis; cum sit relatio transcendens, idem erit realiter quod ipsa tota humanitas ut à Verbo terminabilis; atque ita tota humanitas erit supernaturalis. Secundo: quoniam si modus hic idem est realiter cum humanitate, & est illi intrinsecus; ergo est illi naturalis & connaturalis: aut saltem poterit à Deo produci natura seu essentia, cui talis modus sit connaturalis: hoc autem est impossibile, ut in allegata Controu. probauimus; ergo. Sequela quo ad primam partem probatur; quia omne quod est intrinsecum & essentialis rei, est illi naturale: iam autem diximus modum hunc cum sit relatio transcendens

A secundum aduersarios, esse etiam secundum eos intrinsecum & essentialis: quoad secundam uero partem probatur: quia cogenitus esset ipsi naturae humanae, nec unquam fuisset sine tali modo: quo ad ultimam autem partem patet; quia non implicat creari à Deo naturam, cui modus suapte natura intrinsecus & essentialis alicui naturae create sit illico naturalis. Secundo deficit ea responsio; quia impossibile est aliquid supernaturale esse idem realiter & essentialiter cum re naturali; igitur impossibile est, modum illum supernaturalem identificari realiter humanitati: antecedens probatur: quia magis distat modus supernaturalis à re naturali, quam modus spiritualis à re materiali: sed implicat esse aut fieri modum spiritalem; qui sit idem realiter cum re materiali: ergo. Responder praedictus Thomista non esse impossibile aliquid supernaturale identificari cum re naturali; & aliquid omnino immateriale cum re materiali: quoniam (inquit) resurrectio corporum supernaturalis est; & tamen idem est realiter cum re naturali, scilicet ipsis hominibus resurgentibus: sicut omnis motus vel mutatio identificatur cum suo termino: & potentia obediens aliquid habet formaliter supernaturalitatis; cum respiciat Deum ut auctorem omnium supernaturalium superantem totum ordinem uniuersi: & tamen non distinguitur à re naturali cuius est potentia; & tamen modus existendi in Sacramento, quem habet corpus Christi, est supernaturalis, & tamen si modus non distinguitur à re, cuius est modus, identificatur cum corpore naturali & materiali. Sed haec responsio non satisfacit; nam actus & effectus potest esse supernaturalis dupliciter: uno modo secundum se, ut gratia, gloria &c. & haec dicitur proprie & simpliciter supernaturalis: alio modo quo ad talem modum fieri: ut uisus ceco datus: nam etsi uisus secundum se sit homini naturalis; quod tamen illi post cecitatem, & in instanti conferatur, supernaturale est: & hoc dici potest supernaturale secundum quid siue quoad modum: Sic igitur in proposito hominum resurrectio non est naturalis primo modo; quia terminatur ad unionem animae & corporis, quae simpliciter loquendo est ex utraque parte naturalis non minus, quam uisus in homine, sed est supernaturalis secundo modo; quia supposita separatione per mortem animae à corpore, non est facultas in tota natura, per quam iterum uniantur. Vide, quae in hac materia scripsimus in 1. p. q. 1. a. 1. controu. 2. Modus autem ille, quae praedicti ponunt in humanitate respectu uerbi supernaturalis esset primo modo; quia nihil ad ordinem naturae pertinet potest facere humanitatem unibilem Verbo, aut ex unione humanitatis cum Verbo resultare: potentia autem obediens non est proprie loquendo supernaturalis, sed est ipsamet res naturalis cum negatione repugnantiae; ut fiat in ea, quid quid facere voluerit Deus: adeo ut tota supernaturalitas sit in agente & eius operatione: ipsa uero potentia secundum totum id, quod in ea reale est, sit naturalis: per extrinsecam autem denominationem dici possit quodammodo supernaturalis: quia scilicet consideratur in ordine ad agens supernaturale, ad quod tamen ab intrinseco non ordinatur; sicut nec ad actum, seu perfectionem ab eo factibilem recipiendam ordinatur; sed merè negatiue se habet; quia scilicet non repugnat. Modus autem existendi corporis Christi in Sacramento est quidem supernaturalis primo modo, sed non est idem realiter cum ipso: sicut nec omnis modus idem est realiter cum re, cuius est modus.

Corollaria
ex precede-
nti doctina
deducta.
Primum.

Ex his sequitur primò, nullam relationem trans-
scendentem esse distinctam ex natura rei ab eo,
quod tali relatione refertur. Probatur id sequi;
quia relatio omnis transcendens ad eius, cuius
est relatio quidditatem pertinet, ut ostendimus.
Quod autem ad rei quidditatem seu essentiam
pertinet, non distinguitur ab ea ex natura rei, sed
ad eius naturæ rationem formalem pertinet:
Cum igitur ille modus, quem in humanitate cō-
stituit sit secundum eius auctores relatio trans-
scendens: Consequens est illum ab humanitate
ex natura rei non esse distinctum.

Secundum.

Secundò sequitur, non solum illum modum, si
conueniret humanitati, habere intrinsecum &
essentialem ordinem ad Verbum, sed etiam hu-
manitatem ipsam. Probatur illatio: quia tunc hu-
manitas non distingueretur realiter aut ex natu-
ra rei ab illo modo seu relatione transcendentia-
li, sed eam intime clauderet; sicut in ratione
materiæ quidditatiua clauditur intime ordo ad
formam, & in ratione formæ ordo ad materiam.
Itaque ridiculum est & contra veram Metaphys.
quòd aiunt prædicti recentiores, nimirum dictū
modum non autem humanam Christi naturam
habere essentiali habitudinem & relationem
transcendentem ad Verbum.

Tertium.

Tertiò sequitur, non posse dictorum recentio-
rum opinionem, & multò minus opinionem
Scoti cum sententia D. Tho. conciliari; cuius op-
positum gratis & nimis facile pronuntiat Suar.

Quartò patet ex dictis, quasdam rationes Alua-
rezij, disput. 13. aduersus hanc opinionem esse pa-
rum efficaces. Prima namque qua probat primam
suam conclusionem, assumit nullum intercedere
modum substantialem inter animam & corpus,
quo formaliter vniantur. Quod esse falsum ostē-
dimus; quia duplex intercedit causalitas, quam
prædicti modum appellant: altera ex parte ani-
mæ: & altera ex parte corporis. Secunda verò ra-
tio pro eadem conclusione, licet verum assumat;
malè tamen infert intentum, eo quod non est ea-
dem ratio de vnitate in albedine, quæ conuenit
duobus albis, & de vnitate duarum in vna perso-
na; quia illa vnitas specifica tantum est: hæc au-
tem est numeralis: & præterea in hac vnitate, v-
num extremum, scilicet humanitas eleuatur su-
pernaturaliter ad esse personale diuinum, quod
est alteri extremo, scilicet naturæ diuinæ & Ver-
bo naturale. Tertia verò falsum assumit, videli-
cet, si modus ille vnitus est Verbo hypostaticè,
oportere illum vniri per alium modum substan-
tialem, & hunc per alium, & sic in infinitum: nam
dici facile posset, modum illum non propriè v-
niri Verbo ut quod, sed esse id quo vnitur hu-
manitas Verbo: humanitati verò modum illum
per se ipsum vniri: cū n. eius ratio formalis consi-
stat in modificatione humanitatis: hoc ipso dicitur
illi vniri, quod eam modificat. Dicunt igitur
prædicti recentiores id, quod propriè vnitur
esse humanitatem cum illo modo; quatenus i-
dem est realiter cum illa; id autem quo vnitur
humanitas, esse modum illum; quatenus forma-
liter & ex natura rei ab ipsa distinguitur. Alia ve-
rò eiusdem auctoris rationes, quibus primam &
quartam suam probat conclusionem longè soli-
diores sunt.

Conclusiones,
deductæ,
probata.

PRIMA CONCL. Per actum assumptionis & v-
nitonis nulla facta est qualitas in humanitate Christi,
per quam vniretur Verbo personaliter. Hæc patet ex
dictis. Eandem probat Suarez disp. 8. sect. 2. oppo-
sitam sententiam confutando, ea præsertim ra-
tione quòd pertineat ad errorem Nestorij. Sed
Vasq. disput. 18. cap. 2. nititur illam opinionem ab

A hoc errore vindicare, & eam alijs confutat argu-
mentis. Sed de hoc suo loco differemus. Eandem
conclusionem probat Valentia, punct. 5.

SECUNDA CONCL. Per dictam actionem non
fit in humanitate relatio vnionis, quæ sit accidens, ut
per eam humanitas vnatur Verbo. Probatur hæc
Conclusio primò; quia, si relatio vnionis inter
humanitatem & Verbum est ea, qua formaliter
hæc duo extrema vniantur adinuicem, ut affir-
mat Rada dicens, per actiuam vnitionem fieri
primò in humanitate vnionem formalem ad
Verbum, tanquam ad suppositum, in quo subsi-
stet, quam vnionem docet esse relationem de ge-
nere accidentis, sequitur vnionem humanitatis
ad Verbum esse factam secundum relationem.
Quod expressè negat quinta Synodus, Collat. 8. c.
4. Si verò relatio hæc vnionis non sit, qua forma-
liter quasi vinculo quodam humanitatis Verbo
copuletur; igitur prius ordine naturæ est esse
substantiale in compositione consistens, & subsi-
stere humanitatis in Verbo, id est personalitate
Verbi, quam sit illa relatio in humanitate. Pro-
batur illatio primò: quia relatio posterior est
suo fundamento: ostendimus autem dictum esse
substantiale, & vnitatem personalem in duabus
naturis esse fundamentum prædictæ relationis.
Secundò quoniam in quolibet indiuiduo substā-
tialia omnia præcedunt omnia accidentalia eius-
dem indiuidui: Quia esse simpliciter est prius
esse secundum quid. Tertiò quia si dicta relatio
non concurrat ut vinculum humanitatis cū Ver-
bo, ut ostendimus: nulla ratio est, cur in humani-
tate ponatur, antequam subsistat in Verbo; sed
fatis erit humanitatem diuinam substantientia termi-
nari, & ad vnitatem Verbi personalem eleuari,
ut constituatur substantiale compositum, quod
est Christus: vnio verò prout relatio est, conse-
quetur extrema substantiali vnitate copulata, ut
vbique docet S. D. & eius discipuli. Hanc conclu-
sionem probat Valentia, punct. 5. Secundò proba-
tur conclusio; quoniam ad hoc, ut anima in homi-
nis generatione, aut in resurrectione vnatur
corpori, nulla necessaria est relatio; ergò nec etiā
necessaria est, ut humana natura diuino suppo-
sito coniungatur. Consequenter patet ex Athanasio di-
cente; Sicut anima rationalis, & caro vnus est ho-
mo; ita Deus & homo vnus est Christus: Antecedens
verò probatur; quia sufficit causalitas materialis
ex parte corporis, & formalis ex parte animæ: hæc
namque ad vnā integram substantialem, & ab-
solutam vnionem pertinent, ad quam primò
sequitur substantiale compositum, quod est ho-
mo; deinde relatio inter extrema. Tertiò si ac-
tione vnendi fit in humanitate vnio formalis,
quæ sit relatio prædicamentalis, & quæ sit ter-
minus immediatus huius actionis; sequitur, v-
nionem humanitatis cum Verbo non esse sub-
stantialem, sed accidentalem, quod est hæresis
Nestoriana.

Resp. Rada, in vnitionibus non fieri denomi-
nationem à termino immediato, sed ab ijs, quæ
vniantur; quæ si accidentaliter vniantur, vnio ac-
tīuè & passiue sumpta accidentalis est: si vero v-
niantur substantialem, vnio ipsa siue actīuè si-
ue passiue accepta est substantialis; humanitas
autem vnitur Verbo secundum subiectum, id est
hypostasim, quæ est substantia, verum esse sub-
stantiale ipsi Verbo tribuendo, scilicet esse ho-
minis; quia ex vi vnionis Verbum verè est homo
& substantia & quid, non quale aut quantum
aut ad aliquid. Cum igitur vltimus vnitionis ter-
minus & primarius intentus, scilicet Christus, sit
substantia, hæc actio non est dicenda accidenta-
lis

sol. lis sed substantialis. *Sed hac responsio non diluit arg. & implicat contradictionem.* Nam si formalis vnio, qua coniunguntur extrema, merum accidens est; igitur non vniuntur extrema, nisi ratione illius accidentis; ergo etiam extrema sint substantiae, non erit eorum vnio substantialis, sed accidentalis: igitur contradictio est asserere formalem extremorum vnionem esse accidens, & ipsa extrema substantialiter vniri. Prima consequentia probatur; quia vnio formalis est ratio vniendi extrema. Secunda verò probatur; quia causalitas formalis non extenditur ultra suum genus; non enim albedo dat esse quatum aut substantiale, & similiter de alijs; ergo nec relatio vnionis, quae accidens est de praedicamento relationis, facit substantialem, sed accidentalem tantum. Et confirmatur; quia sic facile posset haereticus Nestorij cum sententia Catholica conciliari, dicendo Deum esse hominem, & hominem esse Deum per gratiam & concordiam voluntatum, &c. quae sunt accidentia: sed tamen extremorum vnionem esse substantialem: quia substantia vnitur substantiae. Et idem dici posset de veste in ordine ad vestitum. Vltima verò consequentia probatur: quia substantialis vnio ex sui ratione fit per extrema sibi inuicem immediate, id est non medio accidente copulata; ut patet in materia & forma, quae non media qualitate aut relatione, sed ipsi immediate per suas causalitates vniuntur ad vnum substantiale compositum constituendum: relatio verò vnione substantiali iam facta confurgit. Et confirmatur argumentum, quia si extrema substantialiter vniuntur, & non propter vnionem, quae est accidens; igitur est in eis alia ratio, qua substantialiter vniuntur: hac verò nihil aliud est, quam vnitas diuinæ substantiae personalis humanae naturae communicata: ex hoc enim, quod humanae naturae communicatur substantia Verbi, ut scilicet persona Verbi subsistat in humana natura, fit vnio substantialis: & Deus est homo, & homo Deus: Hac verò communicatio, nec ullam praesupponit relationem; nec est ipsa relatio vnionis, & est vnio substantialis, & dicit vnum ens in alio, scilicet personam in natura; & è contra; ad quod consequitur alia vnio, quae est relatio.

” TERTIA CONCL. Per actionem vniendi & assumendi nullus fit modus substantialis absolutus, aut relatiuus, qui fit vnioni praeuius, aut formalis vnio illius cum persona Verbi, sed per se ipsam formaliter immediate persona Verbi vnitur humanitati, & è contra. Hac est sententia D. Thom. & Caietan. ut patet ex locis supra notatis, & probata manet ex dictis.

Argumenta, & solutio. mi. CONTRA primam concl. produci possent argumenta, quae assert & soluit D. S. & expositores infra. 10. ubi querit, an vnio duarum naturarum in Christo sit facta per gratiam.

CONTRA secundam concl. militant duo argumenta. Scoti, quae refert & soluit Caiet. hic dub. 5. & multa argumenta, quae assert & soluit Med. in quest. de termino assumptionis: dicunt enim Scotistae, terminum assumptionis & vnitionis immediatum esse relationem. Contra eandem concl. arg. Rada Primo: per actionem vniendi fit aliquid in humanitate, & non fit entitas absoluta; ergo entitas relatiua huius relatio. Resp. falsum esse anteced. quo ad priorem partem, ut ostendimus.

Secundo. Illud propriè est terminus assumptionis, quod acquiritur per actionem; sed per actionem assumptionis; quantum est de natura talis actionis nihil acquiritur, nisi vnio naturae

A assumptae cum persona assumente, ut iam natura humana in se non subsistat, sed in persona assumente; ergo vnio humanitatis cum Verbo est terminus assumptionis. Respond. vnionem in proposito tripliciter sumi: primo ut dicitur esse Verbi personale indiuisum humanae naturae communicatum; secundò ut dicitur vnum esse substantiale in compositione consistens: tertio ut dicitur relationem inter extrema vnita, scilicet inter humanitatem & Verbum. Ad argumentum igitur dico primo, falsam esse minorem in sensu Radae; quia per assumptionem acquiritur primo humanae naturae, ut terminus formalis assumptionis, esse personale Verbi, quo subsistit humana natura: Deinde acquiritur, id est producit, ut terminus totalis esse substantiale in compositione consistens, quod est Deum esse hominem; quibus duobus tribuitur nomen vnionis. Postremò ex eis, veluti fundamentis sequitur vnio, quae est relatio, realis quidem ex parte humanitatis, rationis autem ex parte Verbi & humanitatis. Secundò dico in minori implicari contradictionem; quoniam hoc ipso, quod per assumptionem acquiritur vnio, qua natura humana subsistat in persona assumente, non acquiritur primo & immediate relatio, sed esse substantiale ad quod sequitur relatio.

C CONTRA tertiam Concl. sunt argumenta Suar. & Vasq. quae refert & soluit Aluarez in allegata disput. 13. quae ferè omnia ex iactis supra fundamentis facile diluuntur; aduertendo specialiter contra Vasquezium naturam humanam, ut priorem sua personalitate postulare suapte natura à propria personalitate terminari; & idè non esse ex se indifferentem ut vniatur Verbo & non vniatur: ita ut ex sui natura & ab intrinseco vendicet sibi talem differentiam; nam quod ex sui natura determinatum est ad vnum, non est indifferens ad duo impossibilia: constat autem personalitatem diuinam esse impossibilem personalitati propriae in humanitate: Cum igitur humanitas ex sui natura determinetur ad propriam personalitatem, non erit indifferens ex se ad personam & non personam personalitatem diuinam. Et quia diuina virtute potest à terminatione propriae personalitatis impediri, & diuina personalitate terminari: idè in ordine ad potentiam Dei supernaturalem est indifferens ad personam, & non personam diuinam personalitatem, ad quam idè habet potentiam obedientialem, quae, ut reducat ad actum, nullam exigit in ipsa humanitate mutationem praeter actualem terminationem, per quam fit diuina personalitate subsistens: hoc enim ipso quàm maxime mutatur humanitas, quod ad diuinam personam substantiam eleuatur: si namque nouae qualitatibus aut modi substantialis acquisitione mutaretur humanitas, multò magis ac verius mutari diceretur acquisitione diuinæ personalitatis, quae perfectionem ac dignitatem ei confert infinitam.

Contra eandem concl. argumentantur alij primo: subsistere Verbi, ut communicatum humanitati non est ipsum subsistere secundum se: hoc enim praesupponitur ad vnionem; sed est aliquid creatum in humanitate; sicut essentiam diuinam communicari intellectui Beati per modum speciei, non est ipsa essentia diuina secundum se, ut est increata; sed est aliquid de nouo causatum in intellectu Beati; ergo etiam esse personale Verbi, ut communicatur humanitati, fit terminus huius vnitionis, ut vult Caiet. terminus illius erit aliquid creatum. Respond. in termino vnionis formali duo considerari: alterum est ratio

Obi. cont. 3. concl. 2.

Obi. 1. cont. 2. concl.

sol.

Obi. 2.

ratio formalis terminandi; & hoc est ipsum esse personale Verbi relatiuum & increatum: alterum est modus siue conditio, sine qua terminus vnionis formalis esse non potest, & hæc est communicatio seu applicatio eius vt termini, ad humanitatem. Et quia principale quod in termino consideratur est ratio formalis terminandi, ideo simpliciter & absolute loquendo de termino formali vnionis hypostaticæ, dicimus esse aliquid increatum: Igitur ad argumentum negatur illatio: nam licet subsistere Verbi, vt communicatum humanitati dicat aliquid creatum ratione communicationis, quæ est conditio termini: non est tamen aliquid creatum quoad ipsam formalem terminandi rationem, quæ præcipua est in ipso termino.

Ob. 2.

Secundo hæc vnio licet formaliter sit immanens; tamen virtualiter & terminatiue est actio transiens; sed terminus cuiuscunque actionis diuina virtualiter transeuntis est productus & creatus; ergo. Minor probatur: Quoniam vt probat S. D. in 1. p. q. 27. a. 5. duo tantum sunt termini improducti per factionem & creationem, scilicet Filius & Spiritus sanctus: quia procedunt ad intra per actiones purè immanentes intellectus & voluntatis: ergo omnis alia actio Dei habet terminum productum per factionem & creationem. *Resp.* falsam esse minorem. Nam, vt supra diximus, actiones vnitiuæ vt sic, non habent terminum productum, & præsertim loquendo de termino formali. Ad probationem negatur consequentia; nam ex illo antecedente sequitur tantum omnem terminum quacunque alia actione productum, esse creatum & factum, non autem omnem terminum alterius actionis ab immanente diuersæ esse aliquid creatum & factum; quoniam actionis vnitiuæ terminus formalis potest esse aliquid increatum, vt antè diximus.

Sol.

QUARTA CONTROVERVERSIA.

An terminus vnionis seu Incarnationis, vel assumptionis sit aliquid creatum vel increatum?

Sententia
Doctorem

VAs *Q. disp. 18. c. 5.* dicit tria: *primum* est vnionem vsurpatam pro vnitatem, quæ est terminus actionis vniedi, esse quid factum & creatum. *Secundum* est, falsum esse quod ait Caietanus; nimirum vnitatem duarum naturarum in Christo esse quid increatum. *Tertium* est; quocumque modo velimus explicare vnitatem & conuentum duarum naturarum in Christo, totum illud compositum, quod in tempore incipit esse & re vera producit, esse quid creatum; non quia quodlibet componens & ad constitutionem illius concurrens creatum sit; sed quia compositio aut ipsum compositum ex duabus sit factum, productum & creatum.

Caiet. in *a. præcedenti* docet vnionem pro relatione esse ens reale creatum; vt ibidem ait S. D. vnionem autem pro coniunctione seu vnitatem naturæ humanæ in persona diuina non esse aliquid creatum, sed creatorem. Quod vt verum defendunt Med. & alij recentiores discipuli D. Tho.

Suar. *disp. 7. sect. 5.* dicit tria. *Primum* terminum huius vnionis ex ea resultantem seu per eam productum esse quid factum in tempore per veram & realem actionem, & in hoc sensu esse quid creatum. *Secundum* est; si loquamur cum Caiet. non de termino adæquatè resultante ex vnione, sed de vnione duarum naturarum in subsistentia Verbi appellando subsistentiam vnitatem, quia

A in ea vniuntur duo extrema, hæc sine dubio in creata est. *Tertium* est vnitatem hanc non esse terminum productum per vnionem, sed esse terminum terminantem humanitatem, & improprie dici vnitatem eorum, quæ in ipsa vniuntur.

Astur in *sua q. 7. de grat. Christi*, pag. 869. tria dicit *primum*: Si de termino totali sermo fiat nec creatum quid est nec increatum, si rem ipsam attendamus; quoniam includit Verbum & humanitatem, quorum alterum creator est & alterum creatura. *Secundum* si ad prædicationem attendamus; cum Christus sit Deus & ipsa Deitas, verè de illo dicitur quod est creator: in huiusmodi enim prædicationibus Christus accipitur quasi materialiter pro supposito, quod sine dubio increatum est. *Tertium*: si de termino formali & principali sermo fiat, absolute fateri oportet, quod huius vnionis terminus increatum quid est. Quem dicendi modum sequitur Aluar. *disp. 13. concl. 2. & 3.*

Huius *Controu.* definitio magna ex parte pendet ex ijs, quæ notauimus in *1. ad hunc art. controu.* Vbi duplicem esse diximus actionis terminum: alterum totalem & adæquatam: alterum verò formalem; quorum terminorum differentias ibidem explicauimus, ostendimusque terminum Incarnationis, assumptionis & vnionis totalem esse substantiam compositam ex persona Verbi & humanitate, siue Deum aut Verbum esse hominem; terminum autem formalem diximus ex D. Th. esse personam, vel subsistentiam Verbi, vt connotat in obliquo humanitatem, cui se ipsam communicat.

Ad cuius euidentiā & præsentis contr. resolutionem, sciendum est *primo*, vtrumque terminum scilicet totalem & formalem à Theologis appellari vnionem seu coniunctionem & vnitatem. Et terminum quidem adæquatam his nominibus significari patet ex ijs, quæ diximus in *alleg. Contr.* Terminum autem formalem eisdem vocibus appellari docet in *a. præc.* Caiet. quem alij sequuntur Thomistæ recentiores. Sed quia Suar. dictis nominibus formalem terminum, scilicet Verbi subsistentiam non nisi improprie significari contendit; necesse est, dictorum nominum ac præsertim vnitatis ambiguitatem aperire, & quæ sit eorum formalis ac propria significatio declarare.

Considerandum igitur secundo est, vnionem siue coniunctionem naturæ humanæ in persona diuina consistere in vnitatem, quæ est inter naturam humanam & personam filij Dei; vt hic aduertit Caiet. Sed obseruandum est vnitatem hanc humanæ naturæ & personæ Verbi dupliciter sumi posse: vno modo pro rebus vnis quatenus vnæ sunt, id est prout significant naturam humanam & personam Verbi, quatenus in ipsa Verbi personalitate sunt vnità; & hoc modo nomen *vnitatis* significat terminum adæquatam assumptionis & vnionis, qui est substantia composita ex persona Verbi & humanitate; siue Christus Dominus, cuius propria & intima ratio est esse substantiale in compositione consistens: in eadem etiam significatione sumi possunt voces *vnionis & coniunctionis*: *Alio modo* sumitur hæc vnitas pro esse personali filij Dei cum respectu ad humanam naturam, & ad ipsam Verbi personam, quæ in eo esse sunt in diuisione: ita vt hoc nomen vnitas personalitatis Verbi & humanæ naturæ non includat veluti partes suæ significationis hæc tria, sc. Verbum, humanam naturam, & personalitatem in qua vniuntur; sed solā significet personalitatem connotando respectum ad humanitatem & ad Verbum, quæ habent indi-

Relatio.
Nominibus
vnionis, seu
coniunctionis,
et vnitatis
quatenus
doque tota-
le, et quæ
doque for-
malem as-
sumptionis
terminum
diuersa ra-
tione signifi-
cari.

E

diuisionem in eadem personalitate. Tribus enim modis considerari potest diuini verbi personalitas seu substantia. *Primo* absolute & sic est veritas Verbi personalis absolute sumpta. *Secundo* cum respectu ad naturam humanam; prout scilicet terminat eius assumptionem & vnitionem, & sic est vnitas, non tatum personæ Verbi, sed etiam humanæ naturæ; & hoc modo terminus est formalis assumptionis & vnitionis, & non includit in sui significato naturam humanam, sed eam connotat vt extrinsecam. *Tertio* modo considerari potest, vt humanæ naturæ communicata & faciens, cum ea compositionem; atque adeo vt persona composita; & hoc modo naturam etiam humanam extrinsecè claudit, & est terminus totalis assumptionis, vt ante diximus. Considerandum est enim diuini Verbi substantiam prius modo nostro intelligendi exercere rationem termini formalis assumptionis, quam habeat rationem substantiæ compositæ; idè namque substantia Verbi incarnati composita est; quia terminus fuit assumptionis & vnitionis. Ex quo patet Suarez. & Vasq. non omnes modos seu rationes substantiæ Verbi & vnitatis eius considerasse, cum secundam omiserint, cuius consideratio facile soluit propositæ controuersie nodum.

Tertio notandum est, dupliciter aliquid dici creatum: *Vno modo*, quia secundum se totum & omnes sui partes, vel secundum omnia ad eius constitutionem concurrentia est ex nihilo productum, sicut omnia ad naturalem huius vniuersi integritatem pertinentia: *Alio modo*, quia totum ipsum per actionem alicuius agentis saltem primi, factum est; licet non omnes eius partes, aut omnia ad eius constitutionem concurrentia sint producta, sicut hoc totum, quod est anima beata vel angelus beatus, est aliquid creatum: licet non omnia ad eius constitutionem concurrentia sint producta, nam ad constituendam animam beatam, vel angelum beatum necessaria est diuina essentia, quæ vt forma intelligibilis vnitur intellectui animæ vel angeli: hæc autem non est producta; sed est creatrix omnium. Ex his præmissis deduco sequentes conclusiones.

PRIMA CONCL. *Terminus assumptionis vel vnitionis formalis est aliquid increatum.* Probatur primo. Terminus formalis assumptionis est persona vel substantia Verbi, vt habens seu connotans respectum rationis ad humanitatem assumptam, id est quæ actu assumitur; sed persona siue substantia Verbi est aliquid increatum; ergo. *Secundo* terminus assumptionis formalis est vnio, id est coniunctio naturæ humanæ in persona diuina consistens in vnitate, quæ est inter naturam humanam & personam Filij Dei: sed hæc vnitas est esse substantiale diuinum, quod est substantia Verbi, in qua non distinguuntur sed indiuisæ sunt ambæ naturæ; ergo est aliquid increatum. *Prima* propositio est euidens etiam apud Caietanum & alios. *Secunda* verò probatur; quia vnum & vnitas non addit super ens naturam aliquam, & vnumquodque per illud idem est vnum, per quod est ens: at humana Christi natura per esse substantiale, quod est esse personale Verbi, coniungitur diuinæ naturæ & ipsi verbo, quod est aliquid increatum, & in eo subsistit; ergo illud esse vnum, siue vnitas esse in quo diuina & humana natura Christi sunt indiuisæ, est aliquid increatum. Maior patet inductiue in omni vnitate, tam accidentali, quam substantiali. Minor est de fide. *Sed ait Suarez.* secundum sententiam Caietani dicentis,

A Christi humanitatem existere per solam existentiam increatam, includi in ratione entis entitatè essentia & existentia, & vnum vtramque entitatem includere, & hoc satis esse, vt si altera earum entitatum sit creata, vnitas ex eis resultans creata sit. *Sed ait Suarez.* in ianuisiens enim multiplex est, & analogicè dicitur de essentia & existentia & personalitate, sicut etiam de substantia & accidente, & de materia & forma, & de toto & partibus, & consequenter etiam vnum de his omnibus analogicè prædicatur. Cum igitur esse personale, quod est ipsa substantia Verbi, sit formalis terminus assumptionis & vnitionis, si vnum & vnitas nihil addit super ens quocunque modo sumptum, sequitur vt vnitas illius esse, quod est terminus formalis assumptionis, in quo indiuisæ sunt ambæ naturæ, sit vnitas diuinæ personalitatis, quæ non est vnitas resultans sed ab æterno præexistens, & in tempore humanitati communicata. Et quemadmodum ens quamuis analogicè, non tamen improprie dicitur de prædictis omnibus modis; atque idè etiam de substantia; quatenus terminat assumptionem humanitatis; ita & vnitas de prædictis omnibus vnitatibus analogicè, & tamen proprie prædicatur; ac proinde etiam de vnitate substantiæ Verbi, prout terminat assumptionem humanitatis. *Secundo* probatur concl. Vnitas personalis Verbi ex hoc, quod humanitati communicatur in tempore, non amittit esse increatum, quod illi conuenit secundum se; ita vt de increata fiat creata; ergo eadem vnitas prout est terminus assumptionis & vnitionis est aliquid increatum. Antecedens probatur à simili in anima rationali; cuius esse & vnitas nullam recipit variationem ex hoc, quod terminat actum generationis & corpori corruptibili communicatur; & si præexistisset ab æterno immutata etiam corpori iungeretur.

SECUNDA CONCL. *Terminus assumptionis vel vnitionis totalis non potest in eo sensu dici creatus, vt secundum se totum, & omnia ad eius constitutionem concurrentia sit ex nihilo factus; quod antiquiores ex primerent dicentes, terminum assumptionis totalem non esse creatum siue productum secundum se totum sine categorematicè.* Probatur hæc conclusio; quia ad terminum assumptionis totalem constituendum concurrunt etiam persona Verbi, quæ non est creata, sed creatrix.

TERTIA CONCL. *Idem terminus totalis assumptionis rectè dici potest creatus, id est productus in altero sensu; quia scilicet diuina virtute factum est, vt Verbum increatum, & humanitas creata simul vniuntur, & vnum substantiale compositum, quod est Christus constituunt, quod est apud antiquiores dicere terminum hunc totalem secundum se totum sine categorematicè fuisse productum.* Probatur hæc conclusio; quia compositum hoc, quod est Christus Deus & homo, cœpit in tempore. Quod significat Ioannes 1. cap. cum ait: *Verbum caro factum est.* Et idem in Symbolo confitetur Ecclesia dicens: *Qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria Virgine, & homo factus est.* Et Actorum 2. *Certissime sciat ergo omnis domus Israel; quia & Dominum eum, & Christum fecit Deus hunc Iesum, quem vos crucifixistis.* & Hierem. 31. *Creauit Dominus nouum super terram; Fœmina circumdabit virum.*

QUARTA CONCL. *Proprie & absolute loquendo dici non potest terminum assumptionis totalem esse creatum aut increatum.* In hac conclusione conueniunt Asturicensis & Aluarez. Probatur; quia creatum proprie & absolute illud tantum

Resolutio.

tum est, quod secundum se totum, & omnia ad eius constitutionem concurrentia productum est ex nihilo: at non omnia ad terminum Incarnationis totalem constituendum concurrentia sunt ex nihilo producta; ergo. Maior patet ex communi Theologorum consensu & usu: Minor verò probatur: quia verbum, quod est primum in constitutione termini totalis assumptionis est quid increatum: Ex quo sequitur, quod sumendo creatum strictè & propriè, & increatum prout opponitur, creato hoc modo sumpto, non potest verè dici omne ens esse creatum vel increatum; quia compositum hoc substantiale, quod est Christus, non est quid creatum neque increatum in eo sensu; & similiter hoc totum, quod est anima beata, ut ostendimus.

ULTIMA CONCL. Si questio non sit de re, sed de modo loquendi; siue de propositionis veritate & proprietate, dicendum est, Christum siue Christi personam non esse creatam sed increatam. Probatur; quia subiectum harum propositionum non supponit pro natura humana, neque pro composito ex humanitate & persona Verbi: sed tantum pro persona Verbi, quæ est increata. Sed de hoc inf. q. 16. dicemus vberius.

CONTRA primam concl. est argument. quod facit & soluit Caiet. in a. præc. Et alia quatuor argumenta, quæ producit & soluit Med. super eodem art. dub. seu quest. 1. Contra eandem concl. argumentatur Vasq. Primo: Licet vinculum vnitatis, in quo dicitur facta vnio, sit increatum, cum sit personalitas Verbi; tamen vnitas ipsa non est Verbi personalitas, sed sicut vnus Christus constat duabus naturis; ita etiam vnitas est duarum naturarum conuentus; ergo. Resp. falsum esse antecedens; nam, ut supra diximus, vnitas analogice dicitur; & sicut esse personale, seu personalitas Verbi est personalitas duarum naturarum; ita est earundem vnitas; quia vnitas nihil addit super ens.

Secundo, cum quærimus. Vtrum vnio duarum naturarum in Christo sit quid creatum an non? non quærimus an de Christo posito ex parte subiecti verè enuncietur ratio creati; scienum non supponit pro composito ex duabus naturis; sed tantum pro persona Verbi: sed quærimus; vtrum illud compositum quod vnum dicitur secundum se, & non tantum per communicationem idiomaticam sit quid creatum an increatum? igitur quocumque modo velimus explicare hanc vnitatem & conuentum duarum naturarum in Christo, dicendum est, totum hoc compositum, quod in tempore incipit esse & re vera producit, esse quid creatum &c.

Resp. Falsum esse antecedens, quo ad secundam illam partem: videlicet *Sed quærimus &c.* Cum enim quæsitum illud vtrum vnio duarum naturarum in Christo sit quid creatum analogam habeat significationem, quo ad illam vocem vnio distinguendum est ut quæsitio benè satisfiat. Potest enim quæri de vnione id est vnitate quæ terminus est formalis, & de vnitate quæ terminus est totalis, & de vnitate quæ est relatio ex prædictis vnitatibus ut fundamentis resultans. Et hoc tertio quidem modo est aliquid creatum, ut ait S. D. in artic. præceden. primo verò modo est aliquid increatum, ut ostendimus. Secundo verò modo, si propriè sumatur creatum, non est aliquid creatum aut increatum, sed aliquid habet creatum, & aliquid increatum: sumendo verò creatum pro producto, vnitas secundo modo sumpta est aliquid creatum quoad eius esse totale, licet non quoad omnia ad eius constitutionem concurrentia.

CONTRA alias conclus. non sunt argumenta, quæ sint alicuius momenti.

QVINTA CONTROVERSA.

Quod sit fundamentum vnionis, quæ est relatio inter humanitatem & Verbum, vel diuinitatem?

SCO TVS in 3. dist. 1. q. 1. a. 3. cuius sententiam sequitur & tuetur Rada in sua 3. part. Controu. 3. art. 4. Docet nullam entitatem absolutam causari in humanitate per actionem vnionis, quæ sit proximum fundamentum vnionis, quæ relatio est.

Vasq. disp. 18. c. 4. ex eo, quod dixerat in cap. 3. nimirum modum aliquem substantialem relationum esse constituendum in humana natura, quo Verbo formaliter vniretur, deducit huic modo substantiali frustra nouum aliquod fundamentum ab eo distinctum assignari: nullam autem aliam relationem præter illam substantialem videtur agnoscere Vasq. in humana natura respectu Verbi.

Suar. disp. 8. sect. 2. §. dicendum, ait proximum fundamentum dictæ relationis esse modum absolutum substantialis coniunctionis humanitatis ad Verbum.

Caiet. in a. 7. docet, vnionis, quæ relatio est inter humanam & diuinam naturam, causam & fundamentum esse vnitatem personalem vtriusque naturæ: in hoc autem articulo in solutione quinti dubij, ait relationem vnionis fundari super hoc ente substantiali absoluto; quod est Deum esse hominem. Priorem modum dicendi Caietani sequitur Medina in quest. sua 2. ad hunc art. Valentia puncto 5. & Aluarez disput. 13. duo tamen addit Medina. Primum est, duas alias opiniones esse probabiles: vna est affirmans fundamentum dictæ relationis esse humanitatem, non absolute sed ut est assumpta & coniuncta Verbo diuino & suscipit esse diuinum; quam sententiam sequitur & acriter defendit contra Caietanum & alios quidem iunior Thomista vir doctissimus: Altera est Victoria dicentis, primo naturam diuinam & humanam esse vnitas in Christo; quia habent vnum esse: Et ideo vnitatem hanc non esse relationem sed absolutam. Secundo humanitatem dici vnitam Verbo Dei; quia fuit assumpta ad esse Verbi Dei; & assumptionem hanc passiuam esse fundamentum relationis creatæ, quæ vocatur vnio. Secundum quod addit Medina est, duplex esse fundamentum relationis: alterum est ratio fundandi: alterum est fundamentum principale: exempli gratia, in paternitate ratio fundandi est generatio actiua: fundamentum verò principale est potentia generatiua: & in re proposita similiter (inquit) ratio fundandi relationem vnionis est assumptio passiuam humanitatis ad Verbum diuinum: sed fundamentum principale est vnitas personalis Verbi diuini. Tertium est relationem hanc vnionis non distinguere à fundamentum.

Ex ijs quæ diximus in duabus proximis Resolution. trou. colligitur huius etiam controuersie definitio. Et quia Thomistarum opiniones ex Medina relate multum videntur à Caietani sententia differentes. Et Caietanus ipse in hoc, & in præcedenti articulo videtur varia docuisse; cum tamen iudicio meo in nullo dissideant opiniones prædictæ; & idem vtroque senserit Caietanus; ideo consensum eorum pro viribus enitemur ostendere.

Ad eu-

*non esse di-
uerso, & a-
liorum opi-
niones faci-
le posse con-
ciliari.*

Ad cuius euidentiā Reolendum est id, A
quod diximus in precedenti controuersia, in secundo
notabili, videlicet subsistentiam diuini Verbi
personalem tripliciter sumi posse. Primo abso-
lutē. Secundo cum respectu ad naturam huma-
nam, vt scilicet terminat eius assumptionem
& vnitionem. Tertiū prout est humanæ naturæ
communicata, & facit cum ea compositionem;
ac proinde vt est persona composita. Primo mo-
do est vnitas Verbi secundum se: secundo mo-
do est vnitas Verbi & duarum in eo naturarum,
non tamen includēs humanam naturam; sed eam
connotans ratione ordinis, quem habet ad ipsam
vt terminus ad terminatum. Tertiū modo cum
rationem habeat termini totalis, naturam etiam
includit humanam, vt pertinentem ad rationem
intrinsicam personæ compositæ, quæ Christus
est. Cum igitur ait Caietanus in a. precedenti vni-
tatem vtriusque naturæ esse fundamentum re-
lationis, quæ est vnio, sumit vnitatem prout i-
dem est, quod subsistentia filij Dei tertio mo-
do sumpta; & ita significat substantiam composi-
tam siue esse substantiale in compositione consi-
stens, quod est Deum esse hominem: hoc autem
esse substantiale docet Caietanus in hoc a. propriū
esse fundamentum dictæ relationis; & quia rela-
tio hæc ex parte tantum humanitatis est realis, &
illi per realem aduenit mutationem, qua de non
vnita fit vnita Verbo Dei; idcō sententia illa,
quæ dicit fundamentum dictæ relationis esse
humanitatem, non absolutē sumptam, sed vt est
assumpta & coniuncta Verbo, eadem est cum
sententia Caietani, in hoc ab ea solum differens,
quod vnitatem hanc personalem & consequenter
etiam fundamentum relationis exprimit ex par-
te humanæ naturæ, cui tantum inest relatio rea-
lis. Victoria verō dicens passiuam assumptionem
esse dictæ relationis fundamentum, manifestē lo-
quitur de fundamento sumpto pro ratione funda-
dandi, quæ transit; non autem de fundamento
cum ipsa relatione permanente. Et secundum hæc
intelligenda sunt, quæ de hac q. scribit Medina de
mente Caietani; alioquin reiicienda sunt vt fal-
sa.

*Conclusiones,
deductæ,
probate.*

PRIMA CONCL. Vnioni, prout est relatio, neces-
sario debet assignari proprium aliquid fundamentum.
Probatū primō; quia S. D. hic ad secundum ait, e-
ius esse a subiecto dependere &c. & in articulo se-
quenti ait, omnem relationem quæ incipit esse ex
tempore, ex aliqua mutatione causari, quæ mu-
tatio est actio & passio: constat autem ex
quinto Metaphysic. relationis causam idem ef-
fe, quod eius fundamentum. Eandem doctrinam
clarius explicatam habet S. D. in 3. dist. 2. q. 2.
a. 2. q. 2. Et dist. 5. q. 1. a. 1. Vbi ait relationē vnionis
fundari super actionem & passionem, quæ est v-
nitio; quod idem affirmat in tertio ad Anibaldum
eadem dist. 5. quæst. vnica. Secundo probatur con-
clusio ex Aristot. 5. Metaphysic. in cap. de ad aliquid.
Vbi propria singulis relatiuorum modis assi-
gnat fundamenta. Et confirmatur: quoniam
hæc relatio supponit actionem & passionem rea-
lem, qua humanitas vnitur verbo; igitur negan-
dum non est hanc esse dictæ relationis funda-
mentum. Secundo confirmatur; quia relatio
creationis in creatura proprium habet funda-
mentum, vt ostendimus in 1. p. qu. 45. art. 3. con-
trou. 2.

SECUNDA CONCL. Fundamentum dictæ rela-
tionis non est aliquis modus substantialis factus in hu-
manitate. Probatū: quoniam in humanitate
nullus est talis modus, vt ostendimus supra; er-
gō &c.

Naz. in D. Tho. 3. partem

TERTIA CONCL. Fundamentum proximum „
vnionis, prout est relatio inter humanam naturam & „
Verbum aut diuinam naturam, quod manet cum ipsa „
relatione, est vnitas personalis vtriusque naturæ, siue „
esse absolutum in compositione consistens, quod est „
Deum esse hominem. Huius Conclusionis sensus
patet ex dictis. Et probatur: quia fundamentum
huius relationis non est modus aliquis substan-
tialis absolutus aut relatiuus existens in humani-
tate: hunc enim modum esse fictitium ostendi-
mus in 2. Controu. ad hunc artic. neque est persona
Verbi secundum se; alioquin ab æterno fuisset
vnita; neque vt connotat humanam naturam,
vt extrinsecum terminum; quia sic relatio rea-
lis de genere accidentis esset in persona Verbi
tanquam in subiecto, quod est absurdum. Pro-
batur illatio; quia relatio est in suo fundamen-
to tanquam in immediato receptiuo, ergō si
fundamentum huius relationis est persona Ver-
bi, id erit quatenus persona Verbi vna est in
duabus naturis subsistens; ac proinde quatenus
est persona composita includens vtramque
naturam. Quod nos asserimus cum Caieta-
no.

QUARTA CONCL. Fundamentum eiusdem „
relationis, vt ratio fundandi est assumptio, siue vnio „
passiua humanitatis cum Verbo. Hæc doctrina pro- „
batur; quia omnis relatio realis de nouo adue- „
niens causatur ex aliqua reali mutatione vnus „
extremi; at relatio vnionis inter humanam natu- „
ram & Verbum seu diuinam Verbi naturam est
relatio realis tertij modi apud Aristotelem 5.
Metaph. tex. 15. ergō nascitur & causatur ex aliqua
mutatione reali vnus ex dictis extremis; sed
non ex mutatione Verbi aut eius naturæ diuinæ
ergo ex mutatione humanæ naturæ, quæ hoc i-
pso mutatur, quod assumitur & vnitur personæ
Verbi; ita vt eius personalitate subsistat: igitur
assumptio & vnio passiua est fundamentum
vt ratio seu causa fundandi dictam relatio-
nem.

CONTRA tertiam conclusionem produci „
possent argumenta, quibus recentiores probare „
Solent. „
D. nituntur per assumptionem & vnitionem causa- „
ri in humana natura modum aliquem substantia- „
lem absolutum vel relatiuum, quorum solu- „
tiones indicauimus in secunda Controu. Contra „
eamdem conclus. sunt argument. quæ producit „
& soluit Medina in art. precedenti: ex quibus pri- „
mum tantum afferemus; quia non placet eius so- „
lutio. Sic igitur arguit: Vnio materiæ & formæ „
quæ relatio est, non fundatur in altera parte tan- „
tum, sed in vtraque vt est alteri coniuncta; ergō „
vnio humanitatis ad verbum non fundatur in „
vnitate personali Verbi tantum, sed etiam in na- „
tura humana vt est coniuncta Verbo. Cui argumē- „
tū respondet, dici posse subsistentiam substantia- „
lem esse fundamentum relationis, quæ est vnio „
inter materiam & formam. hoc autem non vide- „
tur posse sustineri in bona Metaphysic. Quoniam „
id non est fundamentum relationis manens cum „
ipsa relatione; quo remoto nihilominus manet i- „
pse relatio; sed remota substantiali subsistentia „
totius compositi, qua subsistunt etiam eius par- „
tes, scilicet materia & forma, adhuc manet illa „
relatio; ergō. Maior est per se nota. Minor pro- „
batur; quoniam in humanitate Christi, mate- „
ria & forma sunt cum mutua relatione, cum ta- „
men ibi non sit propria & naturalis subsisten- „
tia, nec vlla relatio, quæ est inter animam & „
corpus, fundetur in subsistentia Verbi, vt patet: „
Deinde in substantia composita ex materia & „
forma prius natura est vnio substantialis mate- „
riæ

Q

riæ

ria & forme, quam totius compositi subsistentia; A ergo in vnione substantiali, non aut in subsistentia fundatur vnio, prout est relatio. Et confirmatur; quia secundum probabilem opinionem potest quodlibet compositum substantialiter diuina potentia conseruari sine vlla subsistentia, sed in eo casu remanet relatio vnionis inter materiam & formam; implicat enim esse coniuncta substantialiter materiam & formam ad compositi constitutionem, & non referri partes illas essentielles vt vnitas. Secundò confirmatur; quia licet nulla virtute possit esse compositum absque subsistentia, potest tamen à partibus essentialibus vnitis per intellectum abstrahi subsistentia: certum est autem partes substantialiter vnitas præcisa subsistentia sufficientem habere causam, vt referantur ad inuicem relatione reali, quæ dicitur vnio; igitur huius relationis fundamentum nulla ratione potest esse subsistentia; fundamentum igitur relationis materiæ ad formam vt ratio fundandi, est eius causalitas in fieri, quæ idem est quod eius vnio in fieri; fundamentum autem eiusdem relationis manens cum ipsa relatione est materiæ causalitas in facto esse, quæ idem est quod vnio in facto esse: & similiter dicendum est de fundamento relationis formæ ad materiam; nec similis omnino ratio est de relatione vnionis inter vtramque Christi naturam, aut inter naturam humanam & personam Verbi; quoniam hæc non est vtrunque realis; & ideo qua parte vel ratione realis est, nullum habet in simplici persona Verbi vel eius natura fundamentum, & per hoc satisficit illi primo argumento Medinæ, falsa est enim illius consequentia. Reliquorum autem argumentorum solutiones, apud eundem expositorem in sensu Cai. superius explicato sunt intelligendæ.

Suar. 1. obi.
Suar. 3. conc.

Contra eandem conch. argum. Suar. Primò: Subsistentia Verbi est terminus relationis vnionis, quæ est inter vtranque naturam; ergo non est eius fundamentum. Resp. cum Caiet. in a. præcedenti, falsum esse antecedens, quod tamen non probat Suarez. Secundò dico hoc argumento probari subsistentiam Verbi præcisè sumptam non esse fundamentum dictæ relationis, quod etiam nos docemus.

Obiectio 2.

Secundò relatio non est res omnino distincta à suo fundamento, & per illud afficit subiectum suum; at hæc relatio inhæret humanitati; ergo fundamentum eius est aliquid creatum in humanitate & non subsistentia Verbi. Respond. primò, nullam esse consequentiam. Primò quia per assumptionem nihil reale creatum additur humanitati, quo formaliter vniatur Verbo. Secundò quia relatio hæc, qua parte realis est, recipitur in humanitate medio illo esse substantiali; quod est Deum esse hominem; quod huius relationis est fundamentum; non est autem medium recipiendi relationem aliquam realem in persona vel natura diuina; quoniam hæc non recipit mutationem, nec ordinatur ad creaturam; & ideo relatio ex parte Verbi & naturæ diuinæ ad humanitatem, vt vnitam est rationis tantum iuxta regulam Aristotel. in 5. Metaphysic. in cap. de ad aliquid, quam explicauimus cum D. Thom. in 1. p. qu. 13. art. 7. Deinde negatur antecedens: quia relatio omnis distinguitur realiter à fundamento, vt probat Caiet. de mente D. Thom. 1. p. q. 28. a. 2.

Obiectio 3.

Tertiò posita in rerum natura humanitate subsistentia diuina habet eandem vnitatem, quam modo; & tamen si aliud non addatur relatio non resultabit; ergo. Respond. primò, posita

Sol.

ta in rerum natura humanitate à Verbo separata non posse resultare relationem vnionis; at posita humanitate & per Verbi subsistentiam terminata absque hoc, quod aliquid creatum addatur humanitati, relatio vnionis emergit. Secundò dico fundamentum diuinæ relationis non esse vnitatem diuinæ subsistentiæ secundum se, sed quatenus vna est subsistentia vtriusque naturæ; atque adeo vt est subsistentia composita. Sed instat Suar. Quia quoddam illa subsistentia sit vna vtriusque naturæ; nihil reale addit in ipsa subsistentia, sed in humanitate addit modum existendi in illa; sed fundamentum debet esse aliquid in re ipsa additum; ergo hoc ex parte humanitatis debet assignari; & non ex parte subsistentiæ Verbi. Respond. falsum esse antecedens in bono sensu; quamuis enim ex assumptione humanitatis nulla perfectio fuerit addita diuinæ personæ: ipsa tamen diuina persona, quæ simplex erat, facta fuit ineffabiliter composita ex duabus naturis, & ex ipsa diuina persona & humanitate; & ita personæ diuinæ addita fuit humanitas, non vt perficiens diuinam personam secundum se, sed vt cum ea componens & faciens formaliter Deum esse hominem: & hoc, vt diximus, est relationis iam dictæ fundamentum. Sed replicat

Suar. primò: Quamquam enim inquit posito illo totali termino resultet relatio; tamen confusè valde totum illud, scilicet Deum esse hominem assignatur pro fundamento: ergo Deum esse hominem non est fundamentum: Antecedens probatur; quia in illo includitur subiectum, fundamentum & terminus relationis, quæ tamen distincta esse distincteque assignari debent; ergo. Secundò subiectum illius relationis est sola humanitas; fundamentum autem habet esse in eodem subiecto; quia secundum realem entitatem sunt vnum relatio & fundamentum. Respond. falsum esse antecedens; ad cuius probationem negatur consequentia; quia totum illud compositum, prout à suis componentibus distinguitur, est fundamentum dictæ relationis. Ad secundum respondetur, fundamentum debere esse in eodem, in quo est relatio; non tamen necesse est, vt in eo sit tanquam in subiecto; sed satis est, si subiectum, relatio & fundamentum relationis vnitatem habeant subsistentiæ, vel sit ipsi subiecto substantialiter copulatum; sicut in proposito Deum esse hominem eandem habet vnitatem personalem cum humanitate, & est illi substantialiter coniunctum, eo modo quo totum substantiale suis partibus aut constitutiuus substantialiter copulatur.

SEXTA CONTROVERSIA.

Quis sit assumptionis terminus à quo?

SEX SVNT Doctorum opiniones de termino assumptionis à quo. Prima est Ioan. Radæ in sua 3. p. controu. 3. dubit. 2. Vbi mentem explicans Scoti ait, terminum Incarnationis à quo esse negationem vnionis, quam supra dixerat esse relationem prædicamentalem.

Secunda sententia in altero ferè extremo posita est Caietani super hoc a. propè fin. com. dicentis ex mente D. Th. naturam humanam esse terminum assumptionis à quo.

Tertia sententia, quam refert & sequitur Med. est quorundam Theologorum dicentium, personalitatem propriam, quæ debita est humanitati secundum conditionem humanæ naturæ, & quæ re vera inest si nõ præueniretur à personali-

litate diuina, esse terminum assumptionis à quo. A Eandem sequuntur quidam iuniores Thomistae. Hanc opinionem affirmat Medina parum esse differentem à sententia Cai. cuius (inquit) sensus est, quod humanitas ex sua natura tendens ad propriam personalitatem tracta est ad personalitatem diuinam: & in hoc sensu dicit Cai. eam esse terminum à quo.

Quarta sententia est Suarezij disputat. 8. sect. 2. §. secundo ex dictis. Vbi primò negat humanitatem esse terminum assumptionis à quo: Deinde tres alios assignat terminos, vnum positium & duos negatiuos: positium terminus est substantia creata propria quam humanitas habere deberet nisi veniret: Qui tamen (inquit Suarez) non tam propriè assignatur; quia non dicitur propriè quis tendere vel mutari ab vno termino positio in alium, nisi quia re ipsa prius est sub termino à quo positio; prior verò terminus negatiuus est carentia substantiae Verbi seu vnionis hypostaticae seu huiusmodi inexistendi in ipso Verbo, & hic (inquit) est terminus proximus & magis formalis; posterior terminus negatiuus quasi totalis est hoc totum, scilicet Verbum non esse hominem, nec oportet vt terminus negatiuus in re ipsa & duratione praecedat; sed ordine naturae; quia scilicet esset nisi per actionem hanc contrarius terminus fieret.

Quinta sententia est ea, quam tertio loco refert Vasq. disp. 19. c. 3. quae dicit actionem incarnationis posse tribus modis considerari. Primò, quatenus per illam humanitas vnitur Verbo; & hac ratione terminum à quo esse negationem vnionis in natura humana; quia ex non vnita fit vnita. Secundo considerari posse actionem hanc, quatenus per illam substantia diuina communicatur humanitati, & hoc modo terminum à quo esse negationem substantiae diuinae in natura humana; siquidem ex non subsistente fit subsistens in persona diuina. Tertiò potest eadem actio considerari, quatenus per eam humanitas quodammodo communicatur Verbo & Deus fit homo, & hac ratione terminum à quo esse Deum non esse hominem, siquidem ex non homine fit homo.

Vltima sententia est Vasq. in allegato c. Vbi tria dicit. Primum est non posse varios illos terminos à quo, quos quinta opinio defendit, in hac actione designari. Secundum est terminum à quo huius actionis propriè loquendo esse non hominem. Tertium est actionem hanc significari posse varijs nominibus denotantibus varios respectus per modum diuersarum actionum; sicque illis assignari varios terminos à quo; non quia verè sint termini à quo actionis, sed quia cum eadem actio instar variarum actionum significetur, mirum non est, si varios etiam terminos à quo postulare videatur. Cum igitur hac actio significatur, vt Incarnatio & humanatio (quibus nominibus ait veram illius exprimi rationem) habet vt terminum ad quem humanitatem, vt terminum verò à quo non esse hominis in Verbo diuino. Cum verò hac actio denotatur nomine assumptionis, postulare videtur vt terminum à quo propriam personalitatem humanitatis; non quam antea habuit; sed quam haberet, vt terminum autem ad quem personam diuinam ad quam assumitur. Denique cum hec actio significatur nomine vnionis, terminus à quo videtur esse negatio vnionis & vnitatis in facto esse; quia tam persona diuina quam humanitas ex non vnita fit vnita: terminus verò ad quem est vnitas in

facto esse vnus personae in duabus & ex duabus naturis.

Huius Controuersiae resolutio ex quibusdam communibus Philosophiae principijs est eruenda.

Notandum est igitur primò duplicem esse motum & mutationis terminum à quo: alterum positium, & alterum negatiuum; cuius rationem assignat S. D. in 2. dist. 37. q. 4. a. 3. in c. Et quolib. 9. a. 9. dicens, quandoque terminum motus esse mediatum principio motus, vel secundum medium quantitatis dimensurae, sicut in motu locali corporum, & in motu augmenti & diminutionis; vel secundum medium quantitatis virtualis, cuius diuisio attenditur secundum intensiorem & remissionem alicuius formae, sicut in alteratione qualitatum sensibilibus: & in hoc motu terminus à quo est aliquid positium, & motum hunc tempus per seipsum mensurat. Quandoque verò (inquit) terminus ad quem non est mediatum termino à quo; & tunc necesse est alterum terminorum esse priuatiuum; sicut patet in illuminatione, in qua terminus à quo est priuatio lucis: Et in generatione Bouis, cuius terminus à quo est non esse Bouis, seu priuatio formae Bouis, è contra verò in corruptione terminus à quo est forma & esse; terminus autem ad quem est priuatio & non esse; Et his etiam mutationibus annexum est tempus; quia materia non simul est sub forma & priuatione; nec aer est simul sub luce & tenebris; non tamen ita, vt transitus de vno extremo ad aliud fiat in tempore; sed alterum extremorum scilicet primum quod in mutatione abijctur, est motui & alterationi coniunctum; sicut in generatione & corruptione vel motu locali Solis; in illuminatione enim & in termino illius motus est etiam terminus mutationis, & pro tanto (inquit S. D.) mutatio illa dicitur esse subito vel in instanti; quia in ultimo instanti temporis, quod mensurabat motum precedentem, acquiritur illa forma vel priuatio, cuius nihil prius inerat, & in illo instanti dicitur generatum esse non autem propriè generari; quia omne quod generatur generabatur, & generabitur, vt in sexto Physic. probatur: Vnde omnes tales mutationes instantaneae sunt termini cuiusdam motus. Hæcibi S. D. ferè ad Verbum. Vbi aduerte, D. Th. mutationi cuius terminus ad quem est immediatus, non tribuere duos terminos positios, sed alterum positium, & alterum priuatiuum; quia termini motus aut mutationis principia sunt rei, quæ motu vel mutatione producitur: secundum Arist. autem in 1. Physic. non sunt, nisi duo principia contraria, scilicet forma & priuatio. Tertium autem scilicet materia, subiectum est vtriusque; successiue; igitur etiam in motu, cuius terminus ad quem est mediatum, & post vnum contrarium inducit aliud, vnum contrarium non est principium generationis, nisi ratione priuationis alterius contrarij, quam habet annexam; sicut cum aqua frigida fit calida, tunc frigiditas principij non est generationis calidi; nisi ratione priuationis caliditatis, quæ priuatio frigiditatis connectitur, vt eius effectus: Itaque sola priuatio principium est necessarium ex parte termini à quo; forma verò ex parte eiusdem termini necessaria non est, sed merè per accidens se habet in ratione principij, & termini à quo.

Secundo sciendum est, in omni mutatione propriè dicta necesse esse, vt sit aliquid idem commune vtrique mutationis termino, vt ait S. D. de pot. quest. 3. art. 2. cuius rationem affert: quia si termini mutationis oppositi in nullo eodem conuenirent, non posset vocari transitus ex vno in alterum; quia nomine transitus & mutationis

Resolutio.
Cur in al-
qua muta-
tione termi-
nu à quo sit
positiuum in
aliqua verò
negatiuum.

In omni mu-
tatione pro-
priè dicta
est vnum
commune
subiectum.

designatur aliquid idem aliter se habere nunc & prius.

Dupliciter
est aliquid
naturae prius
positiue &
negatiue.

Tertio obseruandum est, dupliciter aliquid esse prius natura, scilicet *positiue & negatiue*: Illud est prius natura *positiue*, quod in eodem alterum precedit ordine naturae, sicut in homine prius est esse animal rationale quam esse risibile; licet in eodem instanti temporis vtrumque simul incipiat: Illud verò dicitur prius ordine naturae *negatiue*, quod licet actu prius non insit, tamen secundum ordinem naturae prius inest, nisi ab aegre aliquid illi incopossibile causante praue-rietur & impediretur; sicut si mundus fuisset ab aeterno productus, diceretur esse factus ex nihilo, tunc enim ipsum nihil prius esset natura mundo productum; non tamen prius natura *positiue* sed *negatiue*; quia non esse seu esse nihil non conuenit mundo in primo vel in secundo modo dicendi per se, sed in tertio; quia scilicet mundus remoto omni extrinseco producente non habet esse; sicut etiam aer & coelestia corpora, si fuissent ab aeterno illuminata, dicerentur ex non lucidis facta lucida, & prius natura lucis priuationem habuisse quam lucem, non quod actu fuerint quandoque non lucida; sed quia sibi derelicta essent non lucida. Vide si placet, quae diximus in 1. p. q. 46. a. 2. *Controu. vnica*, §. *Quarto ad memoriam*, & quae scribit Ferrar. in 3. q. ad 8. *Physic.* & Rada in *alleg. Cont.* & in 2. 2. partis, Ex his tribus principijs sic breuiter explicatis sequuntur septem conclusiones.

Conclusiones
deductae,
& probatae.

PRIMA CONCL. *Assumptio humanitatis ad unitatem Verbi personalem non est proprie & strictè mutatio.* Probatur haec conclusio; Quoniam ubi proprie id est verè mutatio est, vel ipsa tempore mensuratur, vel terminus eius à quo est motui vel mutationi coniunctus; sed neutrum horum inuenitur in assumptione humanitatis ad unitatem Verbi personalem; ergo. Maior probatur; quia in omni mutatione terminus motus ad què, vel est mediatus vel est immediatus termino à quo. Si primum ipsa mutatio tempore mensuratur. Si secundum terminus à quo motum vel alterationem habet annexam, quae tempore mensuratur. Minor patet; quia in eodem instanti temporis, in quo producta fuit humanitas, in eo fuit assumpta. Conclusionem hanc alijs medijs ex doctrina Scoti probat Rada in *alleg. Controu. 3.* Quamuis autem haec assumptio non sit mutatio proprie dicta, largè tamen & improprie nuncupatur mutatio; quoniam ex sui natura non habet vt diuini verbi substantia terminetur, & vtrumque terminum habet, scilicet ad quem, vt patet ex 1. *Controu.* & à quo, vt sequentibus conclusionibus ostendetur.

SECUNDA CONCL. *Terminus à quo assumptio- nis non est negatio vnionis, prout vnio est relatio prae- dament alis.* Haec est contra Scotum & Radam. Et probatur; quia terminus à quo negatiue oppo- nitur priuatione termino ad quem; sed terminus assumptionis ad quem non est relatio, vt ostendimus; ergo terminus à quo non est negatio vnionis.

TERTIA CONCL. *Assumptionis terminus à quo non est personalitas propria & naturalis humanitatis, quam habuisset nisi fuisset à Verbi personalitate prae- uentia.* Probatur haec conclusio; quia personalitas propria, cum dicat aliquid positium non potest esse nisi terminus positius; at quod actu non est, non potest esse actu terminus; ergo personalitas humanitatis propria quae nunquam fuit, sed fuisset si praue-nta non esset, non potest nisi valde improprie dici terminus à quo in

assumptione. Secundò terminus à quo non tantum debet esse incopossibilis, sed etiam contrarius termino ad quem; at propria personalitas quae esset in natura humana, non est contraria personalitati diuinæ; ergo non est terminus à quo in assumptione. Maior est Aristot. in primo *Physic.* Minor probatur; quia propria personalitas quae inesse debuerat humanæ naturæ, est participatio quædam diuinæ personalitatis; ergo non est illi contraria. Et confirmatur; quia si aqua nullam haberet actu sensibilem qualitatem, & induceretur in eam caliditas, principium generationis aquae calidae vt terminus à quo non esset frigiditas, quae naturaliter inest aquae suae naturae dimisse, sed esset priuatio caliditatis, quam actu haberet aqua.

QUARTA CONCL. *Humanitas Christi praecise sumpta non est terminus à quo in hac assumptione.* Probatur; quia terminus à quo est cōtrarius termino ad quem, & cum eo non manet, & multò minus est eius subiectum. Haec autem non conueniunt humanitati; sed eorum opposita, vt patet; ergo: dici tamen potest terminus à quo materialiter, quatenus ab ea tanquam ab vno extremo inchoat assumptio, quae terminatur ad aliud extremum, quod est Verbum. Et in hoc sensu intelligendus est Caiet. & S. Th.

QUINTA CONCL. *Proprie & absolute loquendo terminus huius assumptionis non est homo.* Haec est, contra Valsq. Dixi *proprie & absolute*; quoniam vt in 1. *Controu.* declarauimus, humanitas dici potest secundum quid terminus formalis assumptionis; & consequenter homo erit secundum quid terminus adaequatus; ac proinde non homo erit secundum quid terminus à quo, sed quia simpliciter loquendo, terminus assumptionis formalis est substantia Verbi; totalis autem est. Deum esse hominem, vt ibidem ostendimus; ideo alius statim explicandus est assumptionis terminus à quo.

SEXTA CONCL. *Terminus à quo huius assumptionis, vt assumptio est, non est hac negatio, quae est, Deum seu Verbum non esse hominem.* Probatur; quia terminus à quo assumptionis formaliter sumptus est in eo extremo, à quo inchoat assumptio & quod dicitur assumi: at dicta negatio non est in eo extremo à quo inchoat assumptio, & quod dicitur assumi; hoc enim est humanitas in qua simpliciter loquendo non est hac negatio; quia idem est subiectum negationis & oppositae affirmationis: constat autem humanitatem absolute loquendo non esse subiectum, siue id cui inest & conuenit totum hoc compositum, quod est Deus homo, vel Deum esse hominem: id enim cui inest & conuenit hoc esse substantiale in compositione consistens, est aliquid completum subsistens; hoc autem non est humanitas sed persona Verbi, vt ostendimus: Dixi autem simpliciter loquendo in humanitate non esse dictam negationem; quia quodammodo & quasi secundum quid inest humanitati prius natura, quam assumatur à Verbo, sicut etiam post assumptionem inest ei quodammodo hoc, quod est Deum seu Verbum esse hominem; quia scilicet humanitati substantialiter inest persona verbi ex qua cum ipsa humanitate resultat compositum hoc, quod est Deum esse hominem. Sicut in materia hominis generandi est priuatio, non tantum animae rationalis, sed etiam totius compositi, quod est homo, & post generationem in eadem materia est non tantum anima rationalis vt eius forma; sed etiam totum compositum aliquo modo, scilicet vt in primo fundamento gene-

generationis totius compositi. Nam licet anima rationalis non educatur de potentia materiæ, eius tamen vnio prout est materiæ causalitas, in potentia materiæ continetur. Propriè verò & absolutè loquendo persona Verbi subiectum est dictæ negationis ab æterno: post assumptionem autem humanitatis oppositam habuit affirmationem: quia totum hoc esse substantiale in compositione consistens, quod est Deum esse hominem, vnitum est Verbo Dei, & potest etiam ab eo separari, si ab eius substantia separatur humanitas, quod explicat & probat optimè Caietanus in hoc a. in solut. 5. dubij respondens ad argumenta Scoti. Et quia diuina persona, cui conuenit ab æterno dicta negatio, non est ea, quæ assumitur aut à qua inchoat assumptio, sed est terminus assumptionis formalis, ad quem sequitur terminus totalis iam dictus, scilicet Deum esse hominem, non rectè dicitur terminus assumptionis à quo, sed propriè & formaliter loquendo dici debet terminus Incarnationis seu humanationis à quo. Nam vt explicauimus in prima Controuersia, terminus formalis Incarnationis & humanationis est humanitas in filio Dei, per quam filius Dei fit homo, qui prius non erat; igitur terminus negatiuus oppositus est carentia humanitatis in filio Dei, ad quam sequitur alia negatio, scil. filium Dei non esse hominem alteri affirmationi opposita, scilicet Deum esse hominem.

SEPTIMA CONCL. Terminus assumptionis à quo correspondens termino eiusdem assumptionis formalis est negatio seu carentia personalitatis filij Dei in humana natura, quæ negatio dici potest, priuatio annexa potentia obedientiali ab actu separata, quam habet humanitas qualibet ad diuinam personalitatem. Probat hanc conclusio. Terminus mutationis debent esse contrarij ad modum priuationis & habitus. Cum ergo diuina substantia sit huius assumptionis terminus ad quem ad modum habitus & forme; consequens necessariò est, vt eiusdem assumptionis terminus à quo sit priuatio diuinæ substantiæ.

CONTRA secundam conclus. sunt argumenta supra notata in 2. Controu. contra 2. eius conclusionem.

CONTRA tertiam conclusionem sunt duo argumenta, quæ refert & insoluta dimittit Medin. Primum argument. est: Assumptio est ab alio ad se sumptio, in qua diffinitione illa dictio ab designat terminum à quo, sicut illa dictio ad designat terminum ad quem: sed natura humana à sua personalitate, quæ debebat illi inesse, tracta est ad personalitatem diuinam, & ab illa præuenta; ergo illa personalitas est terminus à quo huius admirabilis tractionis. Resp. falsam esse min. quia nihil à sumente vel trahente sumitur, & trahitur ab vno in alterum, nisi vtrumque sit actu: personalitas autem propria humanitatis Christi nunquam fuit in actu.

Secundum: Terminus à quo & terminus ad quem in omni mutatione sunt oppositi, & in assumptione sunt oppositi contrariè & positivè; sed illa personalitas propria, quæ debebat inesse, est opposita personalitati diuinæ; ergo illa est terminus à quo huius admirabilis assumptionis. Resp. primò, falsam esse maiorem quo ad eam partem, quæ ait, terminos assumptionis esse oppositos positivè: Secundò dico, falsam esse minorem: propria namque personalitas humanitatis de sui ratione est participatio diuinæ personalitatis; ac proinde non est opposita. Tertio dico non sufficere extremorum oppositionem, vt vnus habeat

rationem termini à quo, & alius termini ad quem, nisi actu sint existentia; mutatio enim in actu exercito requirit extrema, quæ actum extremorum exercent: hunc autem exercere nequeunt, si non existant. Sed hanc responsionem sic replicat Medin. Si Deus produceret pisces super aridam, possent aliquo modo dici assumpti ex aquis ad superficiem terræ, non quòd aliquando fuerint sub aquis: sed quoniam hic est locus naturæ suæ debitus. Et eadem forma locutionis dicunt plures Theologi Beatissimi. Virginem fuisse redemptam, & liberatam à peccato originali; non quidem quòd habuerit peccatum originale, sed quòd fuit præuenta, ne haberet illud; ergo. Resp. nullam

esse consequentiam; quia prima locutio manifestè est impropria: secunda verò, quamuis admitti possit vt propria; nihil tamen infert; quia redemptio fieri potest actu non solum à peccato contracto, sed etiam à naturaliter & debitè contrahendo; sicut in bello redimi pecunia possunt non solum actu captiui; sed etiam qui proximè sunt ab hostibus nullo resistente capiendi. Nam in materia beneficij malum remouentis, reputantur æqualia mala id quod actu præsens est & quod omnino futurum est, nisi fuerit impeditum: & idè beneficia redemptoris illud remouentis & impediens sunt æqualia, & æquè propriè videntur esse redemptiones; quia etiam debitum contrahendi peccatum originale nonnulla captiuitas est. Immo quibusdam maius videtur beneficium & redemptio culpam impediendo præuenire, quam post incursum ab ea liberare.

CONTRA quartam conclus. præter dictum Obi. contr. 4. Caiet. sunt etiam verba S. Th. quibus tertiam explicat differentiam inter assumptionem & vnionem: ait enim assumptionem determinare terminum à quo & ad quem, & non dici naturam diuinam assumptam ab humana, sed è conuerso; quia humana natura adiuncta est ad personalitatem diuinam; vt scilicet persona diuina in humana natura subsistat. Vbi clarè significat S. D. humanam naturam esse terminum assumptionis à quo: diuinam autem naturam ratione personalitatis esse terminum ad quem. Resp. D. Thom. & cum eo Caiet. loqui de termino à quo materialiter sumpto, quatenus scilicet assumptio inchoat ab humanitate trahens ipsam ad diuinum Verbi substantiam. Secundo respondetur, D. Th. loqui de natura humana: quatenus non solum humana, sed etiam diuina Verbi caret personalitate: in cuius personalitatis negatione consistit formaliter ratio termini à quo.

CONTRA quintam conclus. argumen. Vsq. Obi. 1. contr. 5. quia per hanc actionem fit Deus homo, non tamen homo fit Deus; ergo Deus comparatur vt subiectum, cui aduenit forma; ergo terminus à quo huius actionis est non homo, hoc est negatio hominis in supposito diuino. Antecedens patet. Prima consequ. probatur; quia Deus est suppositum, cui aduenit natura. Secunda verò consequentia probatur; quia terminus à quo è regione opponitur termino ad quem huius actionis; at terminus huius actionis est homo, aut humanitas in Verbo, cui opponitur non esse hominis aut humanitatis in Verbo; ergo. Respond. nullam esse consequentiam primam præcisè sumptam; quia Deus siue persona Verbi prius ad humanitatem diuinam personalitate carentem comparatur, vt terminus eius formalis, quam vt subiectum siue suppositum sustentans illam, & hoc ipso fit Deus & Verbum homo, quod sua personalitate terminat humanam naturam. Nam hoc

Argumenta
& solutio-
nes.
Obi. 1. contr.
3. cunct.

Sol.

Ob. 2.

ipso, quod illam terminat, fit illius suppositum, ita ut dicatur habens humanam naturam, & in illa subsistens, ac proinde homo. Verum tamen est, humanam naturam esse terminum formalem secundum quid huius actionis; non tamen ut est assumptio, sed ut est Incarnatio & humanatio, ut diximus in 1. contr. ad hunc a.

Obi. 2.

Secundo S. Tho. ait, naturam humanam significari, ut in termino assumptionis; sed hoc non potest intelligi de termino a quo. Probatur secunda propositio, quia cum ait S. Th. assumptionem determinare terminum a quo & ad quem; quia assumptio est ab alio ad se sumptio per illud ab alio significauit terminum a quo; at assumptio non dicitur ab humanitate ad diuinam personam, sed potius dicitur assumptio ipsius humanitatis; ergo S. D. aperte sentire videtur terminum a quo non esse ipsam humanitatem. Respond. falsam esse secundam propositionem, ut ostendunt expressè verba illa, quæ statim addit D. Tho. videlicet *ad hypost. as. diuinam per hoc, quod dicitur homo*: Constatautem Verbum quod humanam assumpsit & sibi vniuit naturam, non esse aut dici hominem, nisi in ultimo termino assumptionis. Et quoniam ex ipsa littera D. Thom. & ex communi expositorum intelligentia, & ex ijs quæ supra diximus in 2. dubit. ad hunc a. perspicue constat falsam & textui contrariam esse Vasq. interpretationem superuacaneum esset hic verba profundere.

Obi. cont. 6. concl.

CONTRA sextam conclusionem sic construi posset argumentum. Terminus assumptionis ad quem est Deum esse hominem, ut ait Caiet. in fine *Commentarij presentis articuli*; ergo terminus a quo eiusdem assumptionis est Deum non esse hominem: probatur illatio; quia terminus a quo debet esse oppositus termino ad quem, ut ante diximus. Resp. hoc argumento probari, terminum a quo illius actionis, quæ est assumptio secundum rem esse hoc quod dico, Deum non esse hominem; sicut etiam eiusdem actionis secundum rem terminus ad quem est Deum esse hominem; non tamen hi sunt assumptionis termini, quatenus assumptio est formaliter, ut etiam Caietanus aduertit, & ita intelligenda sunt, quæ diximus de termino assumptionis ad quem in 1. contr.

Obi. 1. cont. p. concl.

CONTRA septimam conclus. argumen. Vasq. Primò: assumptio diffinitur à D. Tho. quasi sit ab alio ad se sumptio; at illud ab alio non videtur negationem sed statum positium oppositum denotare; qui aliud non est, quam propria personalitas; ergo. Resp. dictionem seu particulam illam ab alio denotare positium cum negatione, scilicet naturam ipsam humanam cum negatione personalitatis diuinæ: sic enim habet rationem termini a quo materialis simul & formalis: atque ita dicitur Verbum sumere humanam naturam ab alio ad se, id est ab vno extremo assumptionis & vnionis ad se, tanquam ad aliud extremum eiusdem assumptionis & vnionis; quia scilicet humanitas carens diuina personalitate separata est à diuina persona, & ita est vnum extremum actionis assumptiue & vnitue concipiendo simul id, quod est materiale scilicet naturam, & id quod est formale scilicet negationem; si verò seorsum vtrunque concipiatur, tunc magis congrue dicitur humana natura esse in vno extremo scilicet in termino, siue sub termino a quo, quod est negatio diuinæ personalitatis, & ab eo sumi & trahi ad aliud extremum, quod est diuina personalitas. Cum igitur ait S. Thom. Verbum sumere humanitatem ab alio ad se, dictio illa

ab alio significat alium terminum formalem assumptionis, qui est negatio diuinæ personalitatis.

Obiectia.

Secundo: Quia sicut non præcessit humanitas tempore sub propria persona; sic etiam non præcessit tempore sub negatione personæ diuinæ; & sicut humanitatem per se consideratam conuenit negatio personalitatis diuinæ, sic etiam conuenit propria personalitas; ergo sicut sufficit ut dicamus per particulam ex naturam humanam ex negatione personæ diuinæ assumi ad statum illius, sufficit ut dicamus ex propria personalitate, quam haberet assumi ad diuinam: & sicut absolute non liceret dicere à propria persona assumi ad diuinam; ita etiam neque absolute dicendum est ex negatione personæ diuinæ assumi ad diuinam personam, ne vno & altero modo videamur significare aliquo tempore præcessisse humanitatem non vnitam. Resp. primò nullam esse consequentiam; quia propria personalitas nunquam fuit actu in humana natura; negatio verò diuinæ personalitatis conuenit actu humanitati prius natura, id est instanti naturæ a quo, licet non in quo, antequam diuina personalitate terminetur: humanitas enim quasi materia est, & diuina personalitas quasi forma & generatio humanitatis actio quædam præuia assumptioni, quæ est actio Dei omnino supernaturalis; sicut lignorum & lapidum constitutio & præparatio præuia est ædificationi domus. Vbi verò diuersæ sunt actiones, quarum vna est alteri præuia, necesse est inter eas esse ordinem saltem naturæ, & ad minus secundum instans à quo, & consequenter etiam necesse est eundem ordinem esse inter effectus seu terminos earum actionum; igitur inter generationem humanitatis Christi & actionem assumendi, ac proinde etiam inter humanitatem & assumptionem, ut in termino erit ordo naturæ, saltem secundum instans naturæ a quo; ita ut humanitas cum priuatione diuinæ personalitatis sit prior natura positiuè, quam eiusdem naturæ terminatio, quæ sit diuina personalitate in termino assumptionis. Et ex his elucet, longè diuersam esse rationem creationis, quæ fit ex nihilo, & assumptionis humanitatis à filio Dei, quæ assumptio fit ex negatione diuinæ personalitatis in humana natura, ut termino a quo; nam creationi nulla præsupponitur actio nec ullus effectus: in assumptione verò humanæ naturæ præsupponitur actio naturæ generatiuæ & eius effectus, qui est humana natura: & ideo in creatione terminus a quo non potest esse prior natura positiuè termino ad quem, sed negatiuè tantum: in assumptione verò actio generatiua humanitatis prior est natura positiuè actione assumptiua, & humanitas cum negatione personalitatis diuinæ prior est assumptione, ut in termino.

E

ARTICVLVS IX.

Vtrum vnio duarum naturarum in Christo sit maxima vnionum.

Ad nonum sic proceditur. Videtur, quod vnio duarum naturarum in Christo non sit maxima vnionum. Vnum enim deficit in ratione vnitatis ab eo, quod est vnum: eo quod vnitum dicitur per participationem, vnum autem per essentiam. Sed in rebus creatis aliquid dicitur simpliciter esse vnum: sicut patet de vnitate ipsa, quæ est principium numeri. Ergo huiusmodi vnio, de qua loquimur, non importat maximam vnitatem.

Pra-

Præterea, Quamvis ea, quæ uniuntur, magis distant, tanto minor est unio. Sed ea, quæ secundum hanc unionem uniuntur, maxime distant, scilicet natura divina, & humana: distant enim in infinitum. Ergo huiusmodi est minima unio.

Præterea, Per unionem fit aliquid unum. Sed ex unionem animæ, & corporis in nobis fit aliquid unum in persona, & natura, ex unionem autem diuinæ, & humanæ naturæ fit aliquid unum solum in persona. Ergo maior est unio animæ ad corpus, quàm diuinæ naturæ ad humanam. Et sic unio, de qua loquitur, non importat maximam unitatem.

Sed contra est, quod August. dicit primo de Trinit. quod homo potius est in filio Dei, quàm Filius in Patre. Filius autem in Patre per unitatem essentiae, homo vero est in Filio per unionem Incarnationis. Ergo maior est unio incarnationis, quàm unitas diuinæ essentiae, quæ tamen est maxima unionum. Et sic per consequens unio Incarnationis importat maximam unitatem.

Respondendo dicendum, quod unio importat coniunctionem aliquorum in aliquo uno. Potest ergo unio Incarnationis dupliciter accipi. Uno modo, ex parte eorum, quæ coniunguntur. Alio modo, ex parte eius, in quo coniunguntur. Et ex hac parte huiusmodi unio habet præminentiam inter alias uniones: nã unitas personarum diuinæ, in qua uniuntur duæ naturæ, est maxima. Non autem habet præminentiam ex parte eorum, quæ coniunguntur.

Ad primum ergo dicendum, quod unitas diuinæ personæ est maior, quàm unitas numeralis, quæ scilicet est principium numeri. Nã unitas diuinæ personæ est unitas increata, per se subsistens, nõ recepta in aliquo per participationem. Est etiam in se completa, habens in se quicquid pertinet ad rationem unitatis: & ideo nõ competit sibi ratio partis, sicut unitati numerali, quæ est pars numeri, & quæ participatur in rebus numeratis. Et ideo quantum ad hoc, unio incarnationis præminet unitati numerali, ratione scilicet unitatis diuinæ personæ, non autem ratione naturæ humanæ, quæ non est ipsa unitas diuinæ personæ, sed est ei unita.

Ad secundum dicendum, quod ratio illa procedit ex parte coniunctorum: non autem ex parte personæ, in qua est facta unio.

Ad tertium dicendum, quod unitas diuinæ personæ est maior unitas, quàm unitas, & personæ, & naturæ in nobis. Et ideo unio Incarnationis est maior, quàm unio animæ, & corporis in nobis.

Quia verò illud, quod in contrarium obijciunt, falsum supponit, scilicet quod maior sit unio Incarnationis, quàm unitas personarum diuinarum in essentia: dicendum est ad auctoritatem August. quod humana natura non est magis in filio Dei, quàm filius Dei in Patre, sed multò minus. Sed ipse homo quantum ad aliquid est in filio magis, quàm filius in Patre: in quantum scilicet idem supponitur in hoc, quod dico homo, prout sumitur pro Christo, & in hoc, quod dico, filius Dei: non autem est idem suppositum Patris, & Filij.

Sensus quaestio.

TRES sunt in titulo termini declarandi. Primus est unio; quo non significatur relatio, neque modus aliquis humanæ naturæ; (hunc enim fictitium esse probauimus in secunda Contr.) sed unionis nomen hic sumitur pro coniunctione duarum naturarum in vna subsistentia personali, vt ait S. D. in textu & probat optime Cai. & post eum Med. & Suar. in Com. quicquid dicitur Vasq. nulli innixus solido fundamento.

A Secundus terminus est naturarum; quo limitatur quaestio ad unionem naturarum, & excluditur quaestio de unionem naturæ humanæ & personæ diuinæ. Tertius terminus est unionum, qui de creatis tantum unionibus videtur intelligendus, sicut etiam prima Conclusio, quæ de unionem maxima simpliciter loquitur: sic autem est vera comparatione unionis trium personarum: de quarum unionem, quasi per accidens hic disseritur, occasione argumeti sed contra. Præterea nomine unionum intelliguntur etiam simplices unitates; vt patet ex primo argumento, & eius responsione quicquid dicant Suar. & Vasq.

Forma Textus.

PRAEMISSA distinctione responderetur quaestio duabus Conclusionibus.

Distinctio est: Unio Incarnationis potest dupliciter accipi: Uno modo ex parte eorum quæ coniunguntur: Alio modo ex parte eius in quo coniunguntur. Probatur hæc distinctio; quia unio importat coniunctionem aliquorum in aliquo uno; ergo potest dupliciter considerari &c.

PRIMA CONCL. Unio duarum naturarum in Christo ex parte eius, in quo coniunguntur, habent præminentiam inter alias uniones. Probatur; quia unitas personæ diuinæ, in qua uniuntur duæ naturæ, est maxima; ergo.

SECUNDA CONCL. Hæc unio non habet præminentiam ex parte eorum, quæ coniunguntur: Hæc conclusio nõ probatur in corpore, sed eius probatio desumi posset ex argumento sed contra & eius responsione.

Expositio Textus.

MULTA sunt in textu non satis perspicua, quorum sensum & intelligentiam aperiet proxima controuersia. Hic tamen tria notanda sunt. Primum est: Secundam Concl. in corpore non probari, sed eius probationem & explanationem ex responsionibus ad primum, secundum & tertium argumentum facile colligi, vt annotauit Porrecta. Secundum est: non esse verum, quod hic ait Suarez in Commentario, unionem scilicet esse quasi viam quandam tendentem ad unitatem seu modum, ex qua aliqua unitas resultat: quia unio vt ait S. D. in textu, importat coniunctionem aliquorum in aliquo uno: hanc verò significat unio non in fieri, sed in facto esse; vt ait S. D. in a. precedenti, non est ergo via ad unitatem; sed est ipsamet unitas personæ coniungentis naturas, vel unitas naturarum, quatenus unitæ sunt in persona: Videtur autem Suar. hic nomine unionis intelligere modum illum supra confutatum, quem in humanitate confingit. Tertium est: Suar. immeritò rejicere responsionem ad primum argumentum, vt insufficientem; quoniam eam ad præmissam in corpore distinctionem nõ retulit, vt debuerat: sermo enim est de unitate personæ, vt coniungentis naturas: hæc enim sic sumpta maior est unitate numerali: est enim unitas increata per se subsistens, non recepta in aliquo, &c. nec habet rationem partis, nec in aliquo recipitur per participationem, sicut unitas numeralis. Quid autem dicendum sit de composito resultante ex tali unionem, dicemus in sequenti Contr. ceterorum autem argumentorum responsiones satis bene declarat dictus expolitor.

Contra

CONTROVERSIÆ VNICA.

De veritate primæ Cōclusionis. An scilicet vnio duarum naturarum in Christo sit omnium vnionum maxima?

Sensum quesitum, & sententiæ Doctorum.

DVPLEX est proposita Contro. difficultas: potest enim vnio duarum in Christo naturarum ceteris vnionibus dupliciter comparari: Vno modo secundum rationem vnionis: alio modo secundum rationem doni; ita vt vnionis excellentia quatenus donum est, cum ceterorum gratia donorum dignitatibus conferatur. Et quamuis quæstionē hanc in vtroq; sensu versent Suar. *disp. 9. Vasq. disp. 20. & Rada Contr. 3. a. 5.* Nos tamē hic de priori tantum eius sensu differemus; de quo solo quæstionem mouet, & secundum illum formaliter eam definit Angelicus Doctor. De secunda namque parte satis, superque differunt expositores nominati.

Sūt autem de priori Cōtrouersia parte quinque Doctorum opiniones. Prima est Dur. quam refert Capr. in *tertio dist. 5. quæst. 1. & Cai. hic*, & alij expositores dicentes, vnionem hanc esse maximam, non in ratione vnionis; sed in ratione dignitatis.

Secunda sententia est Paludani in *3. dist. 5. qu. 3. art. 3.* quem refert Vasq. dicentem vnionem hanc esse vnionum omnium simpliciter maximam, non solum ratione eius, in quo facta est vnio, sed etiam ratione extremorum. Quam sententiam Vasq. immeritò tribuit Cai. & alijs recētoribus discipulis D. Th. Sed hic expositor studio cōtradicens fingit sibi nonnunquam aduersarios quos feriat.

Tertia sententia est Suar. in *allegata disput. 9. sect. 1.* qui dicit tria. Primum; hic fieri comparisonem inter proprias vniones seu compositiones ex rebus realiter distinctis. Secundum est: hanc vnionem esse maximam in ratione vnionis; quia compositum illud quod resultat ex hac vnione, est magis vnum quam omne aliud compositum ex rebus realiter distinctis. Tertium est: vnionē duarum naturarum in persona verbi esse maximam omnium inter omnes vniones duarum in rerum in aliquo tertio.

Quarta sententia est Vasq. qui tria dicit. Primum: se non posse non mirari Cai. & alios recētores Thomistas in exponenda sententiā D. Th. tam facile fuisse allucinatos. Secundum est: in hoc articulo & Controuersia comparari vnionem hanc cum illis tantum vnitatibus, quæ per vnionem multorum fiunt; non autem cum vnitate rerū simplicium. Tertium est: D. Tho. per id in quo fit vnio, nō intelligere totam personā Christi, prout est cōposita; sed personalitatem verbi, quæ est communis nexus & vinculum duarum naturarum. Et in hoc sensu vnionem duarū naturarum in Christo esse omnium vnionum maximam.

Vltima sententia est S. Th. quæ duabus comprehenditur cōclusionibus in textu positis, quarum sensum explicat subtiliter ac eruditè Cai. quam expositionem sequitur omnes alij recētores interpretes S. Th. Nec Vasq. aliam affert intelligentiam, tametsi rudioribus suam offerat interpretationem veluti singularem. Ex antiquioribus autem sententiā hanc sequuti sunt D. Bona. in *3. dist. 5. a. vlt. q. vlt.* Alensis *3. p. q. 7. membro 2. a. 3.* Scotus in *4. dist. 49. q. 2. littera E.* Nec oppositum asserit in *2. sent. dist. 2. q. 1. vt et-*

A iam aduertit Vasq. in *allegata disp. 20. cap. 1.* Mētem Scoti sex conclusionibus explicat Rada in *supra notata Controuersia*, ex quibus quinta veritatem exprimit primæ Conclusionis D. Thom. quāquam hic author in modo procedendi sententiā D. Tho. proponat, vt sui Scoti doctrinā cōtrariam, quod esse falsum conclusiones indicant ab ipso Rada proposita; eas enim omnes admittit discipuli. D. Th.

DVAE sunt huius Cōtrou. partes præcipuæ: Prior est de sensu & veritate Conclusionum S. Th. Posterior est de dicto Suar. asserentis compositum illud, quod resultat ex vnione duarum naturarū in vna verbi persona, esse magis vnum, quam omne aliud compositum ex rebus realiter distinctis, & vnitatem suppositi, quæ resultat ex compositione naturæ cum subsistentia, ex suo genere maiorem esse, quam vnitas quæ resultat ex materia & forma.

ET PRIOREM quidem difficultatem sufficienter explicat ac diluit Cai. dicens, cōiunctionem omnem aliquorum in aliquo vno, ac proinde etiam vnionem duarum naturarum in vna Christi persona hic à D. Th. distingui, eo quod significet coniunctionem duorum extremorum in aliquo vno, & ideo dupliciter accipi posse: Vno modo ex parte extremorum, non omnino absolute sumptorum; sed quatenus inter se iunguntur aliquo modo, siue vt actus & potentia, siue vt agens & instrumentum, siue quauis alia ratione: Alio modo ex parte eius in quo, veluti in tertio quasi amborum nexu & vinculo coniunguntur. Exempli gratia: coniunctio siue vnio animæ & corporis, in homine dupliciter sumi potest: Vno modo ex parte animæ & corporis: nō quatenus vtrumque sumitur absolute & secundum se, sed prout inter se coniunguntur, vt actus substantialis & potētia: alio modo ex parte eius in quo vniūtur, quatenus vniūtur in vna Socratis humanitate vel persona. Cum itaque distinguit S. D. vnionem Incarnationis dicēs, eam dupliciter accipi posse; vno modo ex parte eorum quæ cōiunguntur: alio modo ex parte eius in quo iunguntur: non accipit S. D. ea quæ vniūtur secundum se; sed prout vniūtur inter se; neque id in quo vniūtur accipit absolute; sed quatenus illa duo extrema cōiungit veluti eorum nexus. Vniūtur autem inter se diuinitas & humanitas in Christo, tāquam causā & instrumentum causæ, vt ait Cai. quæ vnio nō est maxima; quia vt sic substantialis nō est: Dixi verò vt sic: Quoniam quatenus duæ Christi naturæ in tertio, scilicet in persona verbi cōiunguntur, vnionem habent substantialem; & sic humanitas quæ comparata diuinitati præcisè rationem habet instrumenti simpliciter dicti, ex vnione cum diuinitate in vna persona iam non habet instrumenti rationē, sed est instrumentum cōiunctum in vno, scilicet esse substantiali personali.

Ad cuius ampliorem euidentiam considerandum est primum in instrumento coniuncto duo esse: alterum quod sit instrumentum, & alterum quod sit coniunctum: ad constituendum instrumentum vt sic, duo concurrunt, vnum vt ratio, alterum vt conditio: ratio instrumenti constitutiva est influxus virtualis causæ principalis in ipsum si sermo sit de eo quod est actualiter instrumentum; vel est proxima dispositio aut deputatio ad recipiendum agentis influxum, si sermo sit de eo quod quasi habitualiter vel quasi in actu primo est instrumentum: conditio verò sine qua instrumentum actu non esset aut actu esse non posset, est coniunctio eius cum causā prin-

Resolutio.
Explicatur
accusatio
sensu duarū cōclusionū
nū D. Tho.
& defendi
tur interpre
tatio Cate
nicorum re
cētorum.

principali, ut patet in instrumentis artis, quae nunquam artificis operantis influxum actu recipiunt, atque adeo non essent actu instrumenta, nisi per contractum artificis iungerentur; quae tamen coniunctio non est ratio formalis instrumenti constitutiua, ut per se notum est sed mera conditio. Quod autem instrumentum sit & dici valeat proprie ac vere coniunctum, id habet ex unitate personali cum ipso agente principali, tamquam ex ratione constituendi. Nam exempli gratia brachium habet, ut sit & proprie dicatur instrumentum animae coniunctum ex unitate personali, quam habet cum anima: quia scilicet in eadem numero persona substantialiter copulatur brachium & anima. Sic igitur humanitas Christi est instrumentum coniunctum diuinitatis; sed quod sit actu instrumentum habet ex actuali influxu diuinitatis, veluti ex ratione formalis constituendi, quod verò sit instrumentum quasi habitualiter vel quasi in actu primo, id habet ex deputatione diuinæ voluntatis, quae statuit uti humanitate ut instrumento ad operationes mirificas & supernaturales; Vnitatis verò personalis ad humanitatem ut instrumentum constituendum necessaria solum est, ut mera conditio; non enim deputasset Deus illam humanitatem ut esset instrumentum diuinitatis, nec in eam influeret ad efficiendum per eam tot operationes & effectus supernaturales, nisi personaliter esset diuinitati coniuncta; quamuis id efficere potuisset etiamli coniuncta non esset in unitate personae. Quod demum sit instrumentum coniunctum, habet ut ex ratione constituendi ex hoc, quod diuinitati coniungitur in unitate personae: ratio enim coniuncti addita instrumenti dicit rationem substantialiter & personaliter uniti. Cum itaque docet Cai. duas in Christo naturas vniri inter se sicut causam, & instrumentum causae loquitur de instrumento simpliciter siue praecise; non autem de instrumento coniuncto ut sic: hoc enim modo non vnitur humanitas diuinitati, nisi quatenus eum ea conuenit in unitate personali; qui modus non pertinet ad considerationem seu acceptionem vniionis ex parte naturarum inter se praecise, sed ad acceptionem vniionis ex parte termini coniungentis; sic enim non inter se tantum sed etiam in tertio coniunguntur, scilicet in persona.

Secundo notandum est, in hac vniione humanitatem posse diuinitati tripliciter comparari: Vno modo quatenus sunt duae naturae siue formae habentes rationem quo; & ita considerantur in ratione entis. Et hoc modo maximè distant, nec inter eas ut sic potest esse aliqua vniio substantialis; quia non possunt vniri in vna natura neque in persona; quia neutra considerata ut quo habet rationem personae; neque in existentia, quia illa nequit communicari sine personalitate. Secundo possunt comparari quatenus humanitas quaedam natura est siue forma, & Deitas natura quaedam est cui per se primò conuenit subsistentia essentialis, quam tamen non communicat humanitati, & ita vniuntur ut causa principalis & instrumentalis, ut ante diximus. Tertiò possunt comparari quatenus humanitas propria caret subsistentia; diuinitas autem subsistentiam habet Verbi personalem & eam communicat humanitati, quae comparatio eadem est cum illa, qua comparatur humanitas cum persona Verbi, quae constituitur ex Deitate & subsistentia personali. Et hoc modo comparatur; quatenus in vno termino & quasi medio vniõe conueniunt, vel potius in ratione terminabilis & terminatis, & ita non ma-

ximè distat sed summè conueniunt; ita ut eorum vniio sit maxima; quia persona Verbi est maximè vna; ex qua etià unitate fit, ut id quod ex tali vniione resultat, sit maximè vnū, ut statim dicemus.

Ex his sequitur primò vniionem accidentium Christi in vna Verbi persona non esse maximam; primò quia non vniuntur substantialiter sed accidentaliter, & ideo non fit ex eis & diuina persona vnum per se, quod est magis vnum quam vnum per accidentia. Secundo; quia non vniuntur personae immediate sed mediata humana natura, in qua recipiuntur ut in subiecto, in quo propriam habet existentiam, aliam ab existentia substantiali personae; nec vere subsistit personali Verbi subsistentia; sed inexistit. Quae omnia manifestè sequuntur ex primò: ex hoc videlicet quod accidentia non vniuntur substantialiter, sed accidentaliter: & ideo solum hoc Caiet. expressit.

Secundo sequitur Val. & Vasq. & alios recedentes non attigisse metem & subtilitatem Cai. dicentis, duas in Christo naturas inter se non vniri, nisi sicut causam & instrumentum causae; quo fit ut ridiculae sint eorum impugnationes.

POSTERIOR difficultas est de composito ex vniione duarum naturarum in vna Verbi persona resultat, an scilicet sit maximè vnum; puta an Christus sit maximè vnus? Cui difficultati non potest vna simplici responsione satisfieri; sed distinctio ne vtendum est: potest enim compositum hoc substantiale tripliciter considerari: Primò ex parte naturarum ex quibus componitur; quatenus inter se coniunguntur. Secundo ex parte personae in qua coniunguntur: quatenus scilicet in ea coniunguntur. Tertiò absolute idest absque praedicta distinctione: & de duobus quidem modis sumendi compositum patet quid dicendum sit ex distinctione & conclusionibus D. Th. superius explicatis. De tertiò verò modo respondet Suar. affirmatiue; Vasq. autem negatiue: melius tamè videtur dicendum, aliam esse quaestionem de composito substantiali, an sit maximè vnum; & aliam de eius vniione vel unitate. Nam si sermo sit de ipso composito substantiali, quod ex duabus naturis in vna Verbi persona coniunctis resultat, non videtur posse absque distinctione responderi; nam duae sunt in hoc composito substantiali compositiones: altera ex ijs scilicet ex duabus naturis; altera cum ijs scilicet diuini suppositi cum humanitate; siue ex supposito & humana natura. Et ratione quidem primae compositionis non habet maximam unitatem; quia naturae inter se non vniuntur, nisi ut causa & instrumentum causae: ratione verò secundae rectè docet hic Cai. circa finem solutionis secundi dubij compositum habere maximam unitatem. Sed quia secunda compositio principalis est & primam quodammodo claudit, & illi tribuit unitatem: dicitur enim Christi persona composita non solum ex natura & supposito; sed etiam ex duabus naturis: Qua loquendi forma significatur vnitatis diuinæ personae, (quae naturalis est Deitati) ut communicata etiam humanitati; ita ut ea, veluti communi nexu ac vinculo duae iungantur naturae: Et non significatur eas esse tantum coniunctas inter se, ut causa & instrumentum, quomodo non habent maximam unitatem. Ideo simpliciter posset admitti compositum hoc substantiale habere maximam unitatem; quamuis tutior ac melior sit prior dicendi modus; quia compositum ut sic, componentium diuersitatem & distinctionem includit. Si verò sermo sit de vniione siue unitate dicti compositi substantialis absolute, dicendum est eam esse maximam; quia

Corollarij.

Compositum resultat ex vniione duarum naturarum in vna Verbi persona, scilicet Christi absolute loquendo esse maximè vnum.

unitas

vnitas huius compositi est vnitas personalis; quatenus in ea sunt indiuisae duae naturae, humana scilicet & diuina: haec autem vnitas est omnium maxima, vt ait S. D. in textu, & in 3. dist. 5. q. 1. a. 1. quæstion. 2. Vbi etiam addit considerationem vnionis secundum se; quia est secundum id quod vnum est: alterum autem eius considerationem scilicet quantum ad ea quae vniuntur, esse considerationem vnionis non secundum quod vno; & ideo dicendum esse vnionem hanc esse maximam simpliciter; quamuis non sit maxima secundum quid; igitur absolute dicendum est vnionem suam vnitatem huius compositi maximam esse. Cetera ad hanc partem pertinentia notat Suar. dist. 9. sect. 1. quae lege si placet.

Cōclusiones, deductae, & probatae.
PRIMA CONCL. Vnio duarum naturarum in Christo maxima est omnium vnionum & vnitarum creatarum, non solum earum, quae sunt ex rebus reatibus, sed etiam earum, quae sunt ita simplices, vt plura non habeant intrinsecè componentia. Prior huius conclusionis pars patet ex dictis, & probant eam recentiores supra notati, praesertim verò Suar. qui probationes collegit ex Cai. altera verò pars habetur ex responsione ad primum argumentum. Vbi vnionem hanc affirmant esse maiorem vnitate numerali Primò: quoniam vnitas numeralis est in alio recepta per participationem; & ideo cum alio componit, scilicet cum eo in quo recipitur, ac proinde non est omnino simplex, vt patet ex doctrina eiusdem S. D. in 1. p. q. 3. a. 8. Secundò: quia non est in se completa habens in se quicquid pertinet ad rationem vnitatis; ex quo sequitur vt sit pars numeri, & consequenter non sit omnino simplex; quia licet non esset tantum composita, est tamen ingrediens compositionem. Vnitas autem diuinæ personae est per se subsistens & in se completa, habens quicquid pertinet ad rationem vnitatis: quod autem vnitas numeralis habeat partes quantitativas, hoc merè per accidens est respectu eius, quatenus vnitas est numeralis; si namque daretur minima pars quanti, quae esset omnino indiuisibilis in alias partes, (vt placuit Scoto) illa verè ac propriè; immò quodammodo verius esset vnitas, quam ea quae partes habet ex ea diuisibiles.

SECUNDA CONCL. Probabiliter dici potest, (absolute loquendo) compositum illud substantiale, quod resultat ex duabus naturis in vna Christi persona coniunctis, non esse maximè vnum. Probatur; quia compositum illud includit distinctas naturas, diuinam scilicet & humanam. Et haec etiam scilicet humana multipliciter est composita; igitur maior esse videtur vnitas compositi substantialis ex materia & forma, quam huius compositi ex duabus naturis.

TERTIA CONCL. Probabilius est compositum hoc substantiale esse maximè vnum. Haec patet ex dictis. Et Probatur etiam: quoniam eo maior est vno, quò terminus ex ea resultans est magis vnus; at terminus resultans ex hac vnione est magis vnus, quam alius quicumque terminus ex alia vnione creata resultans; ergò. Maior probatur; quia perfectio maior aut minor coniunctionis in ratione vnionis sumitur ex maiori vel minori vnitate termini. Minor verò probatur; quia compositum ex alijs vnionibus resultans, vel est accidentale vel est substantiale essentialiter, vel personale, vel integrale: sed huius vnionis terminus est magis vnus quam praedicti. Nam terminus huius vnionis est vnum substantiale & per se, quod est magis vnum quam compositum accidentale, quod est vnum per accidens: Simili-

ter simplicitas componentis ceteris paribus confert ad maiorem vnitatem compositi: constat autem Verbi personam, quae terminat humanitatem, esse longè simpliciorē, quam forma vel personalitas creata vel partes integrales totum aliquod componentēs; igitur persona composita ex vnione illa resultans est magis vna quam essentia, quae resultat ex materia & forma; & quam suppositum creatum, quod resultat ex natura & suppositualitate creata; & quam totum integrale, quod resultat ex partibus integralibus. Non habet tamen persona Christi composita tantam vnitatem, quantum habet persona Verbi secundum se, cui nulla conuenit compositio. Quod ergò S. D. intendit, est ex vnitate, & simplicitate personae diuinæ, in qua vniuntur diuersae naturae, deriuari ad eas multò maiorem vnitatem, quam sit alia qualibet vnitas creata.

QUARTA CONCL. Vnitas huius compositi substantialis est simpliciter omnium maxima. Hec patet ex dictis.

CONTRA primam concl. quo ad primam eius partem sunt argumenta, quae referunt & solunt Capr. Cai. Med. & alij recentiores super hoc articulo; quae verò contra secundam partem produci possent, ex eius probatione supra posita facile soluentur.

CONTRA secundam concl. produci possent argumenta Suar. dist. 9. sect. 1. quae tamen non probant compositum illud substantiale esse maximè vnum simpliciter; sed tantum ratione vnionis naturarum in vna personae compositum autem illud substantiale, quod est Deus homo, non dicit hanc tantum vnionem, sed etiam illam quae est duarum naturarum inter se, & eam quae est animae & corporis, & eam quam habent corporis partes, quae singulae non sunt vniones maximae & simul sumptae. sic vnum compositum constituent, vt earum considerata pluralitate cum tanta partium differentia, aut rerum componentium diuersitate compositum per eas constitutum neque sit neque dici possit absolute maximè vnum.

CONTRA tertiam concl. argum. Vsq. Compositio Christi est ex natura humana & substantia diuina; quae duo solum supernaturaliter coniungi possunt; ergò non est inter haec extrema tanta aptitudo ad vnionem, quanta inter materiam & formam, quae suapte natura & naturali inclinatione inter se aptantur. Resp. nullam esse consequentiam; quia quantitas vnionis non attenditur ex aptitudine seu inclinatione rerum vnibilium ad vnionem; nam alioquin diuinæ personae nunquam vniri potuisset humana natura; cum nullam habeat inclinationem ad diuinæ personae substantiam: sed satis est ex parte humanae naturae potentia obedientialis; ex parte verò diuinæ substantiae sufficientia perfectionis infinitae, quae supplere possit excellenter munus propriè substantiae in humana natura. Quantitas igitur vnionis consideranda est ex indiuisibilitate ac simplicitate eius, in quo vniuntur extrema, quatenus in eo vniuntur, si sermo sit de vnione duorum in tertio; aut ex indiuisibilitate illius extremi, ad cuius vnitatem trahitur alterum, si sermo sit de vnione vnus cum altero: sicut in proposito de vnione naturae humanae cum persona diuina: terminus enim vnionis formalis totam suam vnitatem & indiuisibilitatem communicat ijs, quae in eo aut cum eo vniuntur, quatenus in eo aut cum eo vniuntur; licet absolute & realiter suam retineant inter se & ab ipso termino vniente distinctionem.

AR.

Vtrum vnio duarum naturarum in Christo sit facta per gratiam.

AD decimum sic proceditur. Videtur, quod vnio Incarnationis non sit facta per gratiam. Gratia enim est accidens quoddam: ut in secunda parte habitum est. Sed humane nature vnio ad diuinam, non est facta per accidens, ut supra ostensum est. Ergo videtur, quod vnio Incarnationis non sit facta per gratiam.

Præterea: Gratia subiectum est anima. Sed sicut dicitur Coloss. 2. in Christo habitauit plenitudo diuinitatis corporaliter: ergo videtur, quod illa vnio non sit facta per gratiam.

Præterea: Quilibet Sanctus Deo vnitur per gratiam. Si igitur vnio Incarnationis fuit per gratiam, videtur, quod non aliter dicatur Christus esse Deus, quam alij Sancti homines.

Sed contra est, quod August. dicit in lib. 2. de Prædest. Sactorum: Ea gratia sit ab initio fidei sue homo quicunque Christianus, quia gratia homo ille ab initio suo factus est Christus. Sed homo ille factus est Christus per unionem ad diuinam naturam. Ergo vnio illa fuit per gratiam.

Respondendo dicendum, quod sicut in secunda parte dictum est gratia dupliciter dicitur. Vno modo voluntas Dei gratis aliquid dantis. Alio modo ipsum gratuitum donum Dei. Indiget autem humana natura gratuita Dei voluntate ad hoc, quod eleuetur in Deum, cum hoc sit supra facultatem sue nature. Eleuatur autem humana natura in Deum dupliciter. Vno modo per operationem, qua scilicet Sancti cognoscunt, & amant Deum. Alio modo per esse personale. Qui quidem modus est singularis Christo: in quo humana natura assumpta est ad hoc, quod sit persona Filij Dei. Manifestum est autem, quod ad perfectionem operationis requiritur, quod potentia sit perfecta per habitum, sed quod natura habeat esse in supposito suo, non sit mediante aliquo habitu.

Sic ergo dicendum est, quod si gratia accipitur ipsa Dei voluntas gratis aliquid faciens, vel gratum seu acceptum aliquem habens vnio Incarnationis facta est per gratiam: sicut, & vnio Sanctorum ad Deum per cognitionem, & amorem. Si vero gratia dicatur ipsum gratuitum Dei donum, sic ipsum quod est, humanam naturam esse unitam persone diuina, potest dici quadam gratia, inquantum nullis precedentibus meritis hoc est factum, non autem ita, quod sit aliqua gratia habitualis, qua mediante talis vnio fiat.

Ad primum ergo dicendum, quod gratia, qua est accidens, est quadam similitudo diuinitatis participata in homine. Per Incarnationem autem humana natura non dicitur participasse similitudinem aliquam diuine nature, sed dicitur esse coniuncta ipsi diuine nature in persona Filij. Maius autem est ipsa res, quam similitudo eius participata.

Ad secundum dicendum, quod gratia habitualis est solum in anima. Sed gratia, id est gratuitum Dei donum, quod est vniri diuine persone, pertinet ad totam naturam humanam, qua componitur ex anima, & corpore. Et per hunc modum dicitur plenitudo diuinitatis in Christo corporaliter habuisse: quia est vnita diuina natura non solum anima, sed etiam corpori. Quamuis etiam possit dici, quod dicitur habitasse in Christo corporaliter, id est non vmbrales, sicut habitauit in sacramento veteris legis, de quibus ibidem subditur, quod sunt vmbra futurorum, corpus autem est Christus: prout scilicet corpus contra vmbra diuiditur. Dicunt etiam quidam, quod diuinitas dicitur in Christo habitasse corporaliter, id est tribus modis: sicut

A corpus habet tres dimensiones. Vno modo, per essentiam, presentiam, & potentiam: sicut in ceteris creaturis. Alio modo per gratiam gratum facientem: sicut in Sanctis. Tertio, per unionem personalem: quod est proprium sibi.

Vnde patet responsio ad tertium: quia scilicet vnio Incarnationis non est facta solum per gratiam habitualem, sicut alij Sancti vniuntur Deo, sed secundum subsistentiam, sine personam.

Sensus quaestio.

IN hoc quaesito solum nomen gratie ambiguum est, cuius significatio triplex declaratur in textu: Sumendum igitur est in titulo nomen **B** gratie, prout analogicam habet indifferentiam ad gratuitam Dei voluntatem, ad gratiam habitualement, & ad esse personale gratis humane nature communicatum.

Forma Textus.

PRÆMISSA distinctione respondetur quaesito tribus Conclusionibus.

Distinctio est: gratia dupliciter dicitur: Vno modo ipsa voluntas Dei gratis aliquid dantis: alio modo ipsum gratuitum donum Dei, quod dupliciter sumitur scilicet pro gratia habituali; & pro quocunque dono gratis concessio, quale in proposito est esse personale quod humane nature communicatur.

PRIMA CONCL. est: Si gratia accipitur ipsa Dei voluntas gratis aliquid faciens vel gratum seu acceptum aliquem habens, vnio Incarnationis facta est per gratiam: sicut & vnio Sanctorum ad Deum per cognitionem, & amorem probatur: Quoniam indiget humana natura gratuita Dei voluntate ad hoc, ut eleuetur in Deum, siue per esse personale siue per operationem; ergo. Probatur antecedens: quia hæc est supra facultatem sue nature.

SECUNDA CONCL. Si gratia accipitur pro gratuito Dei dono, quod est gratia habitualis, vnio duarum naturarum in Christo, non est facta per gratiam; vnio vero Sanctorum ad Deum per operationem est facta per gratiam. Probatur; quia ad perfectionem operationis requiritur, quod potentia sit perfecta per habitum; sed quod natura habeat esse in supposito, non sit mediante aliquo habitu: at vnio Sanctorum fit per hoc, quod eleuatur in eis humana natura in Deum per operationem; qua scilicet Sancti cognoscunt, & amant Deum: vnio vero duarum naturarum in Christo facta est per hoc, quod humana natura assumpta est ad hoc, ut sit in persona filij Dei; ergo sumendo gratiam pro eo gratuito Dei dono, quod est gratia habitualis, vnio duarum naturarum in Christo non est facta per gratiam.

TERTIA CONCL. Si gratia dicatur ipsum gratuitum Dei donum, hoc ipsum, quod est humanam naturam esse unitam persone diuina, potest dici quadam gratia. Probatur; quia hoc factum est nullis precedentibus meritis.

Expositio Textus.

DISTINCTIONEM D. Th. cum singulis eius membris explicat optime Cai. Hanc autem distinctionem esse sufficientem, ut instituto deferuiat, ex eo patet quod duobus modis gratia dicitur: Vno modo effectiue, & sic voluntas Dei gratis aliquid dantis aut faciens dicitur gratia: alio modo formaliter scilicet pro gratuito Dei dono, & hæc duplex est; nam quadam est gratia formaliter dicta; quæ ita donum est Dei gratuitum, ut

fit dispositio vel medium forma quo habetur alterum Dei donum; licet autem Dei gratuitam dispositio est ad gratia gratum faciente, & hęc ad gloriam & lumen glorie dispositio est & medium, quo diuina essentia vnitur intellectui Beatorum & sub quo videtur: Quaedam verò ita gratia est formaliter dicta, id est donum Dei gratuitum, vt non sit medium neque dispositio ad aliud donum; quia habet rationem præcipui & vltimi doni, ad quod alia dona siue sint præcedentia siue consequentia, ordinantur; sicut vnio perfecta diuina essentia cum anima beata donum Dei gratuitum est, ad quod ordinantur alia dona, & in proposito vnio diuinae personae cum humana natura Dei donum est, ad quod alia dona vnionē hanc consequentia ordinantur. Et ex his patet tam sufficientia diuisionis, quam veritas & ratio singularū conclusionum D. Th. nec maiori hæc indigent explicatione.

Prænam concl. declarant Medina, Suarez & Vasq.

Sensum & probationem secundæ concl. explicat Cai. Suar. autem *disp. 10. sect. 2.* disputat de veritate conclusionis. Nos Contro. hæc ad proprium eius locum remittimus scilicet ad sextum art. 9. 6.

Tertiam verò cōcl. explicat Cai. Med. Suar. in Com. & Vasq. in Notationibus. Sed cauendum est à Suar. qui nomen vnionis in tertia conclusione interpretatur de modo substantiali, quem supra constituit in humana Christi natura; sed eius vanitatem iam supra demonstrauimus.

Responsionem ad primum argum. explicant Cai. Med. & Suar. qui etiam declarat responsionem ad secundum. Responsionem autem ad tertium, explicat Vasq. & ante eum Porrecta. Querit Suar. *disp. 10. sect. 1.* quæ sit vel esse possit causa efficiens huius mysterij? quem lege, si placet.

ARTICVLVS XI.

Vtrum vnionē Verbi Incarnati aliqua merita præcesserint.

AD vndecimū sic proceditur. Videtur, quod vnio Incarnationis fuerit aliqua merita subsequuta. Quia super illud Psalmi, Fiat misericordia tua super nos, quemadmodum, &c. dicit gloss. Hic insinuat desiderium Prophetæ de Incarnatione, & meritum impletionis. Ergo Incarnatio cadit sub merito.

Præterea: Quicumque meretur aliquid, meretur illud, sine quo illud, haberi non potest. Sed antiqui Patres merebantur vitam eternam, ad quam peruenire non poterant, nisi per Incarnationem. Dicit enim Greg. in lib. 13. mor. Hi, qui ante Christi aduentum in hunc mundum venerunt, quant amlibet iustitie virtutem haberent, ex corporibus educti, in sinam caelestis patriæ statim recipi nullo modo poterant: quia nondum ille venerat, qui iustorum animas in per tua sede collocaret. Ergo videtur, quod meruerint Incarnationem.

In offic. illum ad maiorem.

Præterea: De Beata Virgine cantatur, quod Dominum omnium meruit portare. Quod quidem factum est per Incarnationem. Ergo Incarnatio cadit sub merito.

Cap. 15. tom. 9.

Sed contra est, quod August. dicit in lib. de Prædest. Sancti. Quisquis in capite nostro præcedentia merita singularis illius generationis inuenit, ipse in nobis præcedentia merita multiplicata regenerationis inquirat.

A Sed nulla merita præcesserunt regenerationem nostrā: secundum illud Tim. 3. Non ex operibus iustitia, qua fecimus nos, sed secundum am misericordiam saluos nos fecit per lauacrum regenerationis. Ergo nec lam Christi generationem aliqua merita præcesserunt.

Respondet dicendum, quod quantum ad ipsum Christum, manifestum est ex præmissis, quod nulla eius merita potuerunt præcedere vnionem. Non enim ponimus, quod ante fuerit purus homo, & postea per meritum bona vita obtinuerit esse filius Dei, sicut posuit Photinus: sed ponimus, quod a principio suæ conceptionis ille homo verè fuerit filius Dei, vixit non habens aliam hypostasim, quam filij Dei: secundum illud Luc. 1. Quod ex te nascetur sanctum, vocabitur filius Dei. Et ideo omnis operatio illius hominis subsequuta est vnionē. Ergo nulla eius operatio potuit esse meritum vnionis.

Sed neque etiam opera alterius cuiuscunque hominis potuerunt esse meritoria huius vnionis ex condigno. Primum quidem: quia opera meritoria hominis proprie ordinantur ad beatitudinem, qua est virtutis præmiū, & consistit in plena Dei fruitione. Vnio autem Incarnationis, cum sit in esse personali, transcendit vnionem beatæ mentis ad Deum, quæ est per actum fruētis. Et ideo non potest cadere sub merito.

Secundo, quia gratia non potest cadere sub merito: quia est merendi principium. Vnde multo minus Incarnatio cadit sub merito, quia est principium Gratiæ: secundum illud Io. 1. Gratia, & veritas per Iesum Christum facta est.

Tertio, quia Incarnatio Christi est reformatiua totius humane nature. Et ideo non cadit sub merito alicuius hominis singularis: quia bonum alicuius puri hominis non potest esse causa boni totius nature.

Ex congruo tamen meruerunt sancti Patres Incarnationem, desiderando, & petendo: congruum enim erat, vt Deus exaudiret eos, qui ei obediebant, & per hoc patet responsio ad primum.

Ad secundum dicendum, quod hoc est falsum, quod sub merito cadit omne illud, sine quo præmiū esse non potest: quedam enim sunt, quæ non solum requiruntur ad præmiū, sed etiam præexiguntur ad meritum, sicut diuina bonitas & eius gratia, & ipsa hominis natura. Et similiter Incarnationis mysterium est principium merendi quia de plenitudine Christi omnes accipimus, vt dicitur Ioan. 1.

Ad tertium dicendum, quod beata Virgo dicitur meruisse portare Dominum omnium: non quia meruerit ipsum incarnari. Sed quia meruit ex gratia sibi data illum pariri, & sancti atque gradum, vt congruè posset esse mater Dei.

Ratio ordinis, & sensus quæsit.

RATIONEM ordinis huius articuli & sensum quæsit declarant optime Cai. & Suar. sumuntur autem hic merita absolute & indifferenter ad quæcunque genera meritorum, & in ordine ad quamcunque personam, siue ea sit Christus ipse, siue alius quilibet Sanctus: Verbum autem præcesserint, non durationis sed causæ moralis prioritatem significat.

Forma Textus.

PRIMA CONCL. nulla Christi merita potuerunt præcedere vnionem. Probatur, quia omnis operatio illius hominis, qui est Christus, subsequuta est vnionem; ergo nulla eius operatio potuit esse meritum vnionis. Consequentia est euidens. Antecedens verò probatur primo ex dis-

differentia inter catholicam fidei doctrinam, & haeresim Photini. vt patet in *textu*. Secundò ex Verbis Euangelij *Luc. 1. cap.*

SECUNDA CONCL. Neque etiam opera alterius cuiusque hominis potuerunt esse meritoria huius vnionis ex condigno. Probatur tripliciter, primo; quia vnio Incarnationis transcendit vnionem beatæ mentis ad Deum; ergò non potest cadere sub merito. Antecedens probatur; quia vnio Incarnationis est in esse personali; vnio autem beatæ mentis ad Deum est per actum fruuentis: Consequentia verò probatur; quia operatio meritoria hominis propriè ordinatur ad beatitudinem, quæ est virtutis præmium, & consistit in plena Dei fruitione; ergò. *Secundò* probatur eadem conclusio; quia gratia idèò non potest cadere sub merito; quia est merendi principium; ergò multò minus Incarnatio potest cadere sub merito. Antecedens relinquitur vt notum. Consequentia probatur; quia Incarnatio est principium gratiæ; quod probatur ex diuina scriptura *Ioan. 1.* gratia & veritas per Iesum Christum facta est. *Tertiò* probatur concl. Quia Incarnatio Christi est reformatiua totius humanæ naturæ; ergò nõ cadit sub merito alicuius hominis singularis. Probatur consequentia; quia bonum alicuius puri hominis non potest esse causa boni totius naturæ.

TERTIA CONCL. Sancti Patres meruerunt ex congruo Incarnationem desiderando & petendo. Probatur; quia congruum erat vt Deus exaudiret eos qui ei obediebant.

Expositio Textus.

DVOS postremos primæ conclusionis terminos declarat accuratè Porrecta.

Circa discursum, quo probatur prima conclusio, nota vim probationis antecedentis apud Caietanum, optimè declarantem vim primæ suæ consequentiæ: quam etiam ex August. & sexta Synodo declarat Val. Eadem etiã explicat Porrecta, qui etiam tres secundæ conclusionis probationes, & terminos assumptarum propositionum diligenter exponit. Vide etiam apud eum formam responsionis ad tertium argumentum D. Thom.

PRIMA CONTROVERSIA.

An Christus aut eius humanitas meruerit aut mereri potuerit de condigno, aut de congruo vnionem hypostaticam ipsius humanitatis cum Verbo, vel continuationem aut eius circumstantias, aut quasi extensionem eius ad eas materie partes, quas paulatim per mutationem acquirebat, vel quasi restitutionem eius, qua in resurrectione facta est?

OCTO in inscriptione quaesita continentur. Primum est: An Christus de facto meruerit vnionem humanitatis cum Verbo? Secundum est. An eius humanitas eandem vnionem hypostaticam cum Verbo meruerit? de quibus inter Catholicos Doctores nulla est Controuersia, sed propter alia quatuor vltima necesse fuit hæc duo, velut eorū capita proponere, & ex proprijs ea fundamentis definire, vt ex ijs cæterarum quaestionum annexarum modi faciliè resoluantur: est igitur tertiū quaesitū: An de potentia Dei absoluta Christus mereri potuerit vnionem hypostaticam humanæ naturæ cū Verbi personæ? Quartū est An eandem vnionem mereri potuerit humanitas? Quintum an Christus meruerit,

Naz. in D. Tho. 3. partem

A aut mereri potuerit circumstantias vnionis, seu Incarnationis? Sextum est: An eiusdem vnionis continuationem Christus meruerit, aut mereri potuerit? Septimū est de extensione. Vltimū est de reuisione: & sermo est de merito tam condigni quàm congrui. De his igitur ac præsertim quatuor postremis quaestis variæ sunt Doctorum opiniones.

Prima sententia est Suar. qui disp. 10. sect. 3. ad 2. *Sententia* & 4. quaesitum tria respondet. Primum est: anima Christi vel humanitas nec meruit nec mereri potuit prædestinationem seu electionem suam ad hypostaticam vnionem. *Secundum* est: Anima Christi vel humanitas non meruit suam vnionem seu assumptionem; quod tamen non est omninò certum secundum fidem. *Tertium*: etiam de potentia absoluta fieri nõ potuit vt humanitas per opera præcedentia mereretur suam Incarnationem: ad primum autem & tertium respondet in eadem disp. sect. 4. tribus dictis: Primum est: Probabilis est multorum opinio dicentium implicare contradictionem Christum meruisse Incarnationem. *Secundum* est: Valde probabile est Christum potuisse mereri Incarnationem. *Tertiū* de facto sine vllò dubio dicendum est, Christum dominū non meruisse Incarnationem suam. Ad reliqua tria respōdet in eadem sect. quinq; dictis. Primū est: quauis fortasse non implicet contradictionem gratiæ vnionis solū prout intelligitur coexistere vni instanti gratis dari, & vt perseuerans & duras esse præmium meritorū; tamē id nec videtur consentaneum naturæ eius, cū de se perpetua sit, nec modo cōmunicationis diuinæ gratiæ, cuius dona sunt sine penitentiā: in fine tamē sectionis ait partē affirmantem sibi videri probabiliorē. *Secundū* nõ oportet ponere meritū vnionis, quo ad illius quasi extēsiōem; sed paulò inferius cōtrariā adheret opinioni. *Tertiū* dici potest; Christū meruisse resurrectionē suā, atque adeo vnionem animæ ad corpus, non tamē propterea necesse est, vt meruerit aliquam vnionem humanitatis ad Verbum; quia hæc in re ipsa nõ fuit dissoluta, sed mansit in anima & corpore, quæ; licet inter se fuerint separata per mortem; non tamen à Verbo; quæ responsio (inquit) vera est, si nihil addit vnio totius humanitatis ad Verbum, præter vnionem animæ & corporis inter se; si autē aliquid addit, illud sine dubio fuit Christo restitutum propter merita eius; quia non est maior ratio de resurrectione ipsa, quàm de hac vnione, si aliquid addit: Vltimo ait Christū etiam meruisse, vt hæc vnio hypostatica nõ quidem multiplicaretur, sed vt eadem quasi iterum atq; iterum in rerum natura poneretur per mysterium Eucharistiæ.

Secunda sententia est Vasq. disp. 21. Vbi quarto posito respōdens i. 6. ait: Per vnionē hypostaticā talem fuisse gratiā factā humanitati Christi, vt simul tēpore incipies cū ipsa humanitate non potuerit cadere sub vllū meritū: in octauo verò capitulo ad alia posteriora quaesita respondens ait, humanitatē meruisse perpetuitatē vnionis, & resurrectionē ipsius humanitatis iterū reuiedē cū Verbo diuino secundū se totā & non solū secundū partes & oēs circumstantias, nõ solū consequētes sed etiā antecedentes tempore & concomitantes Incarnationem, quæ per se requisitæ non erāt ad ipsam, fuere tamen peculiare beneficium, sub meritū humanitatis cecidisse nõ solum quatenus habuerūt rationem beneficii respectu aliorum, sed etiam respectu ipsius humanitatis.

Tertia sententia est Thomistarum qui primò & secūdo quaesito cū D. Tho. & cōmuni Theologorū sententiā respōdent, neque Christum ne-

R

que

que eius humanitatem meruisse vnionem diuini Verbi cum ipsa humanitate; ad tertium verò dicunt Christum per absolutam etiam Dei potentiam non potuisse dictam vnionem seu Incarnationem mereri; ita Cai. & Med. *super hoc articulo*, Astur. *q. sua 5. concl. 2.* & Aluar. *disp. 16.* Ad quartum respondent primò: per absolutam Dei potentiam fieri potuisse vt humanitas Christi & eius anima mereretur Christi Incarnationem, quantum ad eius substantiam: ita Cai. Astur. & Aluar. *locis supra notatis*; Sed hi duo posteriores in vno conueniunt & in altero differunt. Affirmant enim ambo: Si humanitas prius tempore fuisset in supposito sibi proprio & connaturali, potuisse Incarnationem mereri per opera ex gratia & charitate procedentia, accedente etiã speciali Dei promissione & ordine, per quam illa opera refererentur ad Incarnationem tanquam ad primum. Differunt autem; quia Caietanus admittit naturam humanam prius natura & tempore, quam assumeretur à Verbo potuisse per Dei potentiam absolutam habere propriam existentiam & operationem ex gratia procedentem, quam mereretur vnionem. Sed Astur. affirmat in probatione sua tertie conclusionis duobus alijs modis potuisse Christi humanitatem mereri suam vnionem cum Verbo. Primus est si supponamus veram esse sententiam, quæ multis Theologis visa est probabilis, videlicet Christi humanitatem, quatenus per propriam extitit existentiam prius natura, quam assumeretur ad personalitatem Verbi habuisse actionem ex gratia & charitate procedentem, qua suam cum Verbo hypostaticam vnionem mereretur. Hunc itaq; modum affirmat Astur. esse possibilem. Secundus modus est, si per absolutam Dei potentiam prius natura vel tempore humanitas assumpta fuisset ad existentiam Verbi diuinam, quam ad eius substantiam: tunc enim (inquit) facile intelligeremus Christi animam seu totam eius humanitatem per operationes ex gratia habituali, & ex diuina procedentes existentia mereri hypostaticam vnionem Verbi cum humanitate; quem dicendi modum sequitur Rada in sua *3. p. Contr. 12. a. 3. dub. 1.* Aluar. autem *disp. 16.* negat simpliciter vtrumq; dictum: ait enim supposito, quod humanitas non fuerit producta prius tempore, quam vniretur Verbo sicut de facto contigit: docet fides Catholica non potuisse humanitatem per opera præcedentia in priori natura vel subsequenter Incarnationem mereri suam cum Verbo vnionem hypostaticam. Ad sextum quæsitum respondet Astur. *concl. 4.* Christum dominum neque meruisse neque mereri potuisse suæ Incarnationis circumstantias, V. g. tēporis loci quod ex tali matre nasceretur &c. Ad septimum respondet *conclus. 5.* Christum neque meruisse neque mereri potuisse, si proprie de merito fiat sermo, ipsam suæ Incarnationis continuationem; sed inferius addit, potuisse Christum mereri Incarnationis continuationem, sed meritum illud (inquit) esse ab extrinseco ex sola Dei acceptance & promissione; non verò vni meritoriam ex principio intrinseco, videlicet ex gratia vnionis participaret. Ad vltimum respondet negatiue, pag. 472.

Questio 1.

Q. 2.

Relatis do-

ctis opinio-

nibus offen-

ditur certa

fide tenenda

esse Christi

De singulis ferè propositis Contr. partibus distinctè per capita agendum est; quia singulæ propositiones habent difficultates. Est igitur.

PRIMA QVAESTIO; Num Christus meruerit Incarnationem? idest vnionem suæ humanitatis hypostaticam cum Verbo diuino, cui connexa est SECUNDA quærens; an humanitas eandem vn-

ionem sibi meruerit? Hæc quæstio est contra Photinum hæreticum asserentem Christum fuisse purum hominem & meruisse Deitatem; & contra Originem qui in *Petriarchon. cap. 6.* docet animam Christi simul cum Angelis & alijs animabus à principio mundi fuisse creatam, & per bona opera sibi vnionem cum Verbo meruisse, vt refert S. D. in *Comm. epist. ad Heb. cap. 1. lect. 4.* Et quamuis summa consensione Patres & Scholastici doceant, Christum aut eius humanitatem vnionem hypostaticam ipsius humanitatis cum Verbo non meruisse merito cõdigni aut merito cõgrui; disseruiunt tamè in assignando gradum certitudinis huic catholice veritati. Nam MED. proposita sua prima conclusione asserente Christum non meruisse vnionem hypostaticam ait, conclusionem hanc sibi videri certam secundum fidem; ad cuius probationem adducit multa diuina scripturæ & D. August. testimonia; quæ VASQ. & post eum SVAR. ait non satis probare conclusionem esse de fide, nec ipsi meliora producant: affirmat tamen Vasq. *disp. 21. cap. 1.* oppositam conclusionem esse errorem in fide, si sermo sit de meritis solius liberi arbitrij. AS TVR. autem ait oppositum quidem dictæ conclusionis esse periculofum & non satis tutum in fide, sed non esse expressum errorem loquendo de merito per opera, quæ Christus post Incarnationem fuit operatus; quamuis (inquit) testimonia, quibus illa conclusio probatur, vt plurimum probent efficaciter, quod non præcesserint aliqua merita in Christo, aut in eius humanitate, quibus suæ mereretur Incarnationem.

ALVAR. duo dicit: Primum est si loquamur de merito condigni, certissimum est humanitatem Christi non meruisse per bona opera etiam ordine naturæ duntaxat antecedentia vnionem hypostaticam, & opposita sententia est periculosa in fide & valde proxima errori. Secundum est etiam de congruo non meruit humanitas Christi vnionem cum Verbo, quæ conclusio (inquit) non est ita certa, sicut præcedens; est tamen valde conformis sacris litteris, & opposita est improbabilis & sacris scripturis parum consentanea.

MIHI verò tria videntur dicenda: PRIMVM EST: si sermo sit de merito simpliciter siue de merito condigni, *concl. negantem Christum suam hypostaticam vnionem per opera præcedentia meruisse, esse fidei dogma certissimum.* quod argumento, iudicio meo, conuincente sic probatur: Ecclesia in pluribus generalibus Concilijs & præsertim Niceno Constan. primo & Ephes. quæ notat Porrecta, hæresim Photini damnauit asserentis, Christum antea purum hominem fuisse & postea per meritum bonæ vitæ obtinuisse, vt esset filius Dei. At eadem hæresis in substantia est asserere Christum aut eius humanitatem prius natura, quam vniretur Verbo personaliter, hanc sibi vnionem condigne meruisse; ergo prædicta conclusio oppositum huic errori pronuncians est de fide. Minor probatur: Quoniam hæresis Photini in hoc præcipue posita fuit, quod credidit Christum non ex vi suæ conceptionis & natiuitatis supernaturalis fuisse filium Dei, sed ex proprijs meritis diuinitatem suæ Dei filiationem sibi comparasse; at hoc idem assereret, qui diceret Christum aut eius humanitatem priusquam Verbo personaliter vniretur, vnionem illam hypostaticam meruisse; ergo. Probatur hæc minor; quia nec differentia prioritatis tēporis & instans naturæ, nec differentia humanitatis terminatæ propria personalitate, aut sine propria personalitate simplici-

aut eius humanitatem
Incarnationem
condigne
non meruisse
per opera
præcedentia
Deinde probatur etiam
nullo alio
modo eam
meruisse.

citer existentis, antequam Verbo personaliter vniretur, vlla in re praesenti facit in maius, aut in minus erroris varietatem; cum non minus hic, quam haereticis praedicata neget Christum ex vi supernaturalis suae conceptionis esse filium Dei, & asserat illum per merita propria sibi filiationem hanc acquisiuisse. Et confirmatur primò: quia humanitas existens singulariter in rerum natura secundum multorum opinionem est verè suppositum, & Aristot. in 7. Metaph. eam à supposito non distinguit, & secundum veritatem aequiparatur supposito: Quod autem actu propria personalitate terminetur aut non terminetur, hoc impertinens est & merè per accidens in re praesenti: nam siue meritum vnionis tribuatur humanitati simpliciter existenti, siue illi tribuatur propria personalitate terminatè, idem in utraque assertione clauditur error, videlicet Christum non ex vi suae supernaturalis conceptionis sed ex vi propriorum meritorum esse filium Dei. Secundo confirmatur: quoniam uterque dicendi modus aequè repugnat gratiae vnionis, quae omnium gratiarum est maxima: nam vt ait Apostolus Rom. 11. Si gratia, iam non ex operibus, alioquin gratia non est gratia. Tertio confirmatur: quia gratia, idèd non cadit sub meritum, quia est principium omnis boni operis, vt ait S. D. in 1. 2. q. 114. a. 5. at gratia vnionis, non solum principium est omnis boni operis, sed etiam ipsius gratiae habitualis, iuxta illud Ioan. 1. Vidimus gloriam eius, quasi vnigeniti à Patre plenum gratiae, & veritatis, & Luc. 1. Quod enim certe natus esset sanctum, vocabitur filius Dei. Quod etiam explicat. S. D. in art. sequenti, & latius quaest. 7. artic. 13. & ibidem expolitores. Secundo probatur primum illud dictum ex communi Theologorum consensu dicentium, Christum suam Incarnationem non meruisse. Tertio probatur ex omnibus illis diuinæ scripturae testimonijs, in quibus sacrosanctum Incarnationis mysterium specialissimè Dei gratiae & beneuolentiae tribuitur. Quod cum proprietate fieri minimè potuisset, si Christus hypostaticam vnionem Verbi cum humanitate merito condigni per opera praecedentia meruisset. Loca praecipua sunt. Io. 3. Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret. Luc. 1. Per viscerum misericordiae Dei nostri, in quibus visitauit nos oriens ex alto. Ad Tit. 2. Apparuit gratia Dei Saluatoris nostri. Et cap. 3. Apparuit humanitas, & benignitas Saluatoris nostri. Ad Rom. 5. Mysterium Incarnationis appellatur gratia. Sicut enim (inquit) vnus delicto multum mortui sumus, multo magis gratia Dei, & donum in gratia vnus hominibus Iesu Christi in plures abundauit. & Io. 1. De plenitudine eius omnes accepimus. Notandum est autem in his duobus vltimis locis Mysterium Incarnationis gratiam & donum simpliciter nuncupari: atque adeò, non solum respectu nostri, sed etiam respectu Christi & eius humanitatis. Quarta prob. ex D. August. multis in locis, quae refert Med. super hoc a. & Astur. de gratia Christi q. 5. conclus. 1. pag. 454. quae perperam interpretatur Suar. vt optimè probat Aluar. disp. 15. concl. 1. Alia D. August. loca refert Vasq. disp. 21. cap. 1. Quinto prob. illud dictum optimis argumentis. Primum est: Antè vnionem naturae humanae cum persona Verbi, Christus non est neque esse potest; ergò neque meruit neque mereri potuit vnionem humanitatis cum Verbo. Antecedens probatur ex supradictis in articulo 4. vbi declarauimus Christi nomine significari compositum ex humanitate & persona Verbi. Sed quia fortasse dici posset, Christum non secundum se totum sed ratione solius humanitatis priusquam

A vniretur Verbo eandem vnionem meruisse. Contra hoc sit secundum argumentum: Nulla natura rationalis aut intellectualis potest mereri, nisi prius existat; sed humana Christi natura non prius fuit existens, quam vniretur Verbo personaliter; ergò non potuit vnionem hanc cum Verbo mereri. Maior probatur: quoniam in qualibet re operari praesupponit esse, nec oppositum est intelligibile. Minor verò probatur primò: quoniam existentia posterior est substantia; quia per hanc fit ipsa natura capax existentiae, vt ostendimus in 1. p. quaest. 50. art. 2. Contr. 3. ergò prius humanitas subsistit, quam existat; non subsistit autem nisi substantia Verbi, quae illi conuenit per vnionem in esse personali; ergò non prius humanitas fuit existens, quam vniretur Verbo personaliter. Tertium Argumentum est: Gratia habitualis est principium omnis meriti, ex condigno; sed gratia habitualis in humana Christi natura non antecedit sed sequitur eius vnionem hypostaticam cum increati Verbi persona; ergò non meruit Christus aut eius humanitas ex condigno vnionem ipsius humanitatis personalem cum Verbo, antequam haec vnio fieret. Quartum argum. est: Principium quo humanitas Christi in illo priori naturae posset mereri, datum est illi intuitu vnionis & ex ea deriuatur; ergò non potest cadere sub merito illius, nec esse principium meriti illius: Consequentia patet: Antecedens probatur: quia gratia vel auxilia, ex quibus deberet meritum illud procedere, sunt ea, quae data sunt Christo, non titulo adoptionis sed titulo vnionis hypostaticae & filiationis naturalis; ergò supponebant illam & non potuerunt esse principium merendi illam. Vltimum argum. est: Omnis operatio humanitatis Christi elicitata in eo instanti, in quo est vnita Verbo, est infinitae dignitatis; ergò supponit vnionem & non meretur illam. Antecedens probatur: quia conceptio qua Beata Virgo concepit Christum in eodem instanti fuit completa per assumptionem humanitatis à Verbo, & fuit conceptio Dei; igitur omnis actio elicitata in eo instanti ab humanitate est operatio Verbi; ac per consequens infinitae dignitatis: Conseq. verò probatur; quia praemium subsequitur & non supponitur ad meritum. Alias probationes lege, si placet, apud expolitores, ex quibus Vasq. disp. 21. cap. 5. quasdam Suar. probationes, vt inefficaces nitiuntur confutare; sed non vacat nunc de earum pondere disputare.

SECUNDO DICO Christum aut eius humanitatem non meruisse de congruo vnionem hypostaticam ipsius humanitatis cum Verbo prius natura, quam illam haberet. Probatur hoc dictum eisdem argumentis quibus praecedens: Et confirmatur; quia vnio humanitatis cum Verbo fuit maxima gratia & summum opus misericordiae & prima radix omnis gratiae habitualis & omnium meritorum; ergò maximè gratis fuit à Deo humanae Christi naturae concessa; igitur nullum in humanitate Christi praecessit meritum congrui sicut nec condigni. Antecedens patet ex sacris litteris supra notatis. Prima consequentia sequitur euidenter ex ipsa ratione gratiae addita illa regula topica; Sicut simpliciter ad simpliciter, ita magis ad magis & maximè ad maximè; Constat autem de ratione gratiae esse, vt gratis detur, id est absque merito; igitur maxima gratia nullum omnino meritum patietur.

TERTIO DICO, Christum per opera sequentia mysterium Incarnationis non meruisse ipsam Incarnationem seu hypostaticam vnionem humanitatis cum Verbo. Probatur hoc dictum argumentis secundo, tertio & quarto. Quibus probatum est primum dictum, & eo etiam argumento, quo probatum est secundum dictum; & amplius confirmabitur ex notandis in sequenti parte Controuersia.

QVAESTIO TERTIA. An Christus per Dei potentiam absolutam mereri potuerit vnionem humanitatis personalem cum Verbo?

*Questio 3.
Ex rationibus
meriti
& premij
probatur
Christi Do-
minum, nec
per Dei po-
tentiam abso-
lutam mereri
potuisse per
opera subse-
quentia suae
humanitatis
vnionem cum
Verbo per-
sonalem.*

Pro quaestione huius resolutione considerandum est primo, dubitationem non esse de meritis ordine temporis aut naturae mysterium Incarnationis precedentibus; quia Christus per ipsam vnionem hypostaticam humanitatis cum Verbo constituitur; ac proinde Christus necessariò posterior est Incarnatione, atque ideo nulla potuerunt esse in Christo merita tempore & natura mysterium Incarnationis praecedentia. Difficultas igitur tantum est de meritis incarnationis subsequentibus. Per hanc arbitratu Suar. potuisse Christum secundum absolutam Dei potentiam vnionem sibi intrinsicam humanitatis cum Verbo mereri, cuius oppositum hic satis aperte docet Sanctus Thom. quem omnes eius sequuntur discipuli.

Secundo notandum est, idem secundum eandem rationem non posse esse causam & effectum respectu eiusdem in eodem genere causae; cum igitur meritum in communi loquendo sit causa efficiens moralis premij, & vnio Verbi cum humanitate sit causa efficiens meritum Christi, non solum Physica sed etiam moralis; quia valorem illis tribuit infinitum, impossibile est eandem vnionem esse premium meritum Christi. Ex quo sequitur latum esse discrimen inter gratiam Sanctorum Patrum veteris testamenti & gratiam vnionis comparatione meritum Christi; quia gratiam Sancti Patres habuerunt ex meritis Christi, veluti ex causa finali praconcepta & volita, antequam esset in res at gratiam vnionis non potuit habere Christus ex proprijs meritis, nisi tanquam ex causis eius moraliter efficientibus. Secundo sequitur, exemplum quod affert Suar. de Rege, qui tribuit equum & arma militi in stipendium futuri laboris & militiae, & quasi premium meritum eodem equo & armis futurorum, non esse simile; quoniam ut ait S. D. in 1. 2. q. 114. a. 5. ad 3. & scite notat Aluar. meritum militis seu bonus usus armorum, & equi non est ab equo & armis, ut causis efficientibus, sed à virtute prudentia & arte militis, cuius illa, scilicet equus & arma sunt instrumenta: at vnionis gratia principium est primum efficiens Phys. & morale omnis meriti Saluatoris nostri Iesu Christi; & ideo non potest ex eodem merito, veluti ex causa moraliter efficiente dependere.

Tertio: recolendum est illud axioma à Theologis omnibus approbatum, & ex diuinis litteris acceptum, videlicet *principium meriti non cadere sub meritum*, cuius vera intelligentia est, nec actu neque potentia principium meriti cadere sub meritum. Et probatur primo; quia principium meriti proximum gratia est habitualis; quam ex operibus suè meritis non posse dependere docet Apost. Rom. 3. 4. & 11. vbi ait: *Si autem gratia, iam non ex operibus, alioquin gratia iam non est gratia*; & sermo est de operibus non solum praecedentibus sed etiam sequentibus ipsam gratiam: ut optime probat Vafq. cap. 6. & prima parte,

A *diff. 91. c. 6. ex quo sequitur euidèter multò magis impossibile esse gratiam vnionis cadere sub meritum; quoniam haec est maxima gratia, & prima radix est omnis gratiae habitualis tam Christi, quam eorum hominum, qui viuunt sunt Christi membra, &c. Secundo probatur idem principij; quia bonitas meriti non debet ex premio derivari, sed illi praesupponi, & qui meretur, debet eam Deo bonitatem asserre, ut eius intuitu aliquid ei tribuat. Si autem principium meriti, quod tribuit ei valorem, esset ipsum premium, totius meriti valor esset à premiante ut sic, & qui meretur nihil suum afferret pro premio.*

B *Ex his sequitur Christum Dominum, nec per Dei potentiam absolutam mereri potuisse per opera subsequenta suae humanitatis vnionem cum Verbo personalem. Quod his etiam optimis argumentis probatur primo: Quia meritum non se habet ad premium, ut finis ad medium, qui potest praecedere medium, sed ut via ad terminum, ut causa efficiens ad effectum, ut dispositio ad formam: at via, causa efficiens & dispositio praecedunt terminum, effectum & introductionem formae, & oppositum implicat: ergo. Maior quoque causam efficientem probatur à D. Th. de ver. qu. 29. ar. 6. quia meritum est causa premij. Haec enim causalis est vera: ideo miles praemiatu quia meretur: & non est causa finalis nā hoc modo premium est causa meriti; nec formalis, quia meritum potest esse sine premio; nec materialis, quia licet meritum sit dispositio ad premium; non est tamen dispositio naturalis sed moralis, quae pertinet ad genus causae efficientis; igitur meritum est causa efficiens premij. Secundo probatur idem: Quoniam implicat per opera subsequenta mereri primam gratiam; ergo. Antecedens probatur; quia totus eorum operum valor esset à gratia quae est principium meriti, & ita qui meretur nihil afferret quod esset suum, sed totum esset praemiantis. Sed idem contingeret si Christus Dominus per opera subsequenta suae humanitatis vnionem cum Verbo mereretur; ergo. Confirmatur; quia nullus per opera subsequenta potest mereri suum esse, suae creationem vel quod sit homo, quoniam haec supponuntur ad meritum: ergo neq; Christus potuit mereri suam Incarnationem, per quam factus fuit homo, quod in illo supponitur ad meritum.*

Tertio probatur idem: quia nullus potest mereri quod iam habet, ut ostendimus in 1. p. q. 62. a. 4. ergo, &c. Sed ait Suar. Incarnationem ut praedestinatam, esse principium meritum, & eandem ut in re exhibitam esse premium eorum, & ita non esse idem secundum eandem rationem principium & premium meritum. Sed contra est consuetudo, primo; quod implicat, principium meritum Christi esse Incarnationem ut praedestinatam & prauiam & non ut existentem; quia de ratione causae efficientis physicae vel moralis est, ut existat antequam operetur: quia operari supponit esse; ergo Incarnatio ut prauiam & ut non existens non potest esse principium meritum Christi; quia est principium physicum eliciens illam & morale tribuens eis valorem, cuius existentia supponitur ad operationem. Confirmatur; nam gratia prauiam in Petro non tribuit ratione meritum suo operi: ergo neq; hic &c. Secundo. Nā proportionabiliter debemus procedere de Incarnatione & meritis; nā merita ut praesentia necessario supponunt Incarnationem, ut praesentia ex parte principij; quia ex se sunt infiniti valoris, quae habere nequeunt sine Incarnatione; & eadem ratione eadem merita, ut prauiam supponunt Incarnatio-

nationem, ut preuisam; ergo merita Christi quocunque modo considerata supponunt, ut principium eorum Incarnationem proportionabiliter sumptam ut suum principium. *Ultimo*: Nihil potest dari propter primum, vel meritum futurum, nisi ipsum meritum exhibitum in re habeat valorem distinctum & non causatum à premio, alioquin daretur omnino gratis, cum merens soluat id, quod prouenit à premio, quod totum habet à premiante; sed merita Christi futura, propter quae dicitur dari Incarnatio; quando exhibentur in re, totum suum valorem habent ab Incarnatione & consequentibus illam; ergo.

QVAESTIO QVARTA. An humanitas Christi per Dei potentiam absolutam mereri potuerit vnionem suam cum Verbo personalem?

Quaestio haec multiplex est: potest enim primo esse de merito humanitatis per opera ex eius naturali facultate procedentia. *Secundo* potest esse de merito per opera ex gratia habituali, aut supernaturali Dei auxilio procedentia. *Tertio* potest esse de merito congrui, & *quarto* de merito condigni, quod est duplex; alterum de toto rigore iustitiae: alterum vero iustitiam habens, sed minime rigorosam. *Postremo*, de quocunque genere meriti sit quaestio, duplex adhuc eius est membrum: alterum de merito vnionem tempore praecedente; alterum de merito quod sit vnione prius natura tantum.

Si quaestio sit de merito humanitatis per opera ex eius naturalivirtute procedentia, certum est in doctrina D. Tho. naturam humanam non potuisse per ea mereri vnionem suam cum Verbo personalem: Quoniam, ut ait S. D. in 1. 2. q. 114. a. 5. prima gratia, ideo non potest cadere sub merito personae illam non habentis; quia excedit proportionem naturae: at gratia vnionis hypostaticae multo magis excedit proportionem naturae, quam gratia habitualis; ergo non potest cadere sub merito humanitatis: & sermo est de merito tam congrui quam condigni, ut in fine dicti articuli, notat Contr. ex Cap. in 4. dist. 14. Si vero quaestio sit de merito humanitatis per opera ex gratia habituali aut auxilio supernaturali deriuata, quae vnione ipsius humanitatis cum Verbo temporis duratione sint priora, certum est humanitatem meritum aliquod respectu vnionis habere potuisse, quod pluribus modis per absolutam Dei potentiam videtur effici potuisse. *Primo* namque possibile fuit singularem illam humanitatem prius tempore, quam assumeretur à Verbo, propria & naturali sua personalitate terminari, & per gratiam illi diuinitus infusam vnionem sibi cum Verbo hypostaticam promereri, si Deus suae voluntatis decreto & promissione operibus humanitatis sic personatae vnionem cum Verbo personalem veluti primum constituisset dimissa propria illa personalitate consequendum, & de hoc nulla praesertim inter Thomistas est Controversia. *Secundo* probabile est fieri potuisse, ut humanitas prius tempore quam Verbi personalitate terminaretur, propriam haberet existentiam absque vlla personalitate propria vel aliena, & illi gratia & charitas diuinitus infunderetur, quia sibi vnionem cum Verbo personalem diuino praecedente decreto mereretur: hoc enim esse possibile Caietanus & plures ex Thomistis videntur admittere, quod etiam rationi consonat: quia subsistentia siue personalitas, licet secundum ordinem naturae sit necessaria conditio, ut operatio procedat ab agente veluti à principio: non tamen est de ratione intrinseca principij operatiui: neque videtur esse con-

ditio simpliciter necessaria; ita ut implicet contradictionem esse agens, & proprie vel aliene careere subsistentie complemento. *Tertio* satis probabile videtur, possibile fuisse humanam Christi naturam prius tempore assumi ad vnitatem existentiae Verbi, quam eius personali subsistentia terminaretur; quod fieri posse docet Astur. in sepe allegata q. 5. Concl. 3. quo posito certum est humanitatem per gratiam à Deo collatam, aut etiam vnionem illam consequentem posse alteram personalem, scilicet vnionem cum Verbo sibi promereri. *Quarto* fieri potuit, ut humanitas Christi prius tempore vel natura, qua vniretur Verbo, vniretur Patri vel Spiritui sancto aut Deo, secundum eius subsistentiam essentialem tribus personis communem, & ut opera ab ipsa humanitate procedentia in illo priori ordinarentur ad merendum Incarnationem Verbi, si cut etiam opera eiusdem humanitatis vnita Verbo potuerunt ordinari ad merendum de condigno eiusdem humanitatis vnionem cum persona Patris vel Spiritus S. aut cum essentiali subsistentia Dei: Nam actiones humanitatis vnita personae Verbi tantam habent infinitatem personalem & moralem in ratione meriti, quantum habet Incarnatio in ratione praemij. Si autem cogitur humanitas ut tribus prioribus modis vnioni praexistens, haud dubium est, si temporis duratione praexistat, posse per actus ex gratia & charitate procedentes, accedente diuinae voluntatis decreto & ordinatione, non solum ex congruo sed etiam ex condigno vnionem cum Verbo personalem promereri. Nec obstat quod supra diximus, nimirum vnionem hanc esse summam gratiam, & esse principium omnis gratiae & omnis meriti: id enim verum est secundum ordinem praesentem diuinae prouidentiae supernaturalis, secundum quem omnium hominum gratia habitualis ex hypostatica vnione veluti ex primo fonte deriuatur: in praedictis autem casibus alius esset ordo; nam gratia humanitatis tunc ex gratia vnionis minimè dependeret in genere causae efficientis physicae vel moralis, sed in genere tantum causae finalis; quae dependentia meritò de condigno in ordine ad vnionem ex illa gratia dependente non repugnat.

Sed *quartum* Asturicensis: an meritum humanitatis in tertio casu, quo scilicet prius tempore diuinae coniungeretur existentiae quam personalitati, perfectam & exactam haberet iustitiae rationem. Cui quaestio respondet idem author negando, cuius ratio est; quia Verbi existentia humanitati communicata parum aut nihil conferret ad illius meriti valorem; atque adeo totus aut ferè totus meritorius valor ad habitualem gratiam humanitati collatam esset referendus, ac proinde non esset meritum omnino perfectum & rigorosum. Deinde ad infinitum meriti valorem necesse est, ut is qui meretur sit Deus & homo; adeo ut natura humana & diuina persona simul constituent vnum merentem: tunc autem non esset Deus & homo, cui meritum conueniret, sed natura tantum humana mereretur ut quod; existentia verò concurreret ut merita conditio: quo fit ut nulla humanitatis sit meriti merita sufficerent ad perfectè & rigorosè merendum similem alterius creatae naturae vnionem cum existentia Patris aut Spiritus sancti, ut ibidem etiam concludit Asturicensis.

Sed ut libere dicam quod sentio, impossibilem arbitror esse vnionem hanc cum sola existentia Verbi, sicut nec fieri potest cum existentia tribus personis.

R 3 foris

in e. vbi dicitur
posse.

sonis communi. Primò; quia non sunt tres, sed vna tantum diuinarum personarum existentia, quæ non est relatiua sed absoluta, vt ostendimus in 1. p. q. 28. a. 2. in exp. textus ex D. Th. in 1. dist. 53. q. 1. a. 1. ad 1. Secundò; quia ex sua propria ratione formali est vltima rei actualitas: sicut autem repugnat essentia diuinæ: quia purissimus actus est, esse formam alicuius in genere rerum; ita repugnat existentia diuinæ: quia pura actualitas est, esse vltimam rei creatæ actualitatem immediatè. Et confirmatur: quoniam, vt ait S. D. 1. p. q. 8. a. 1. *Esse est illud, quod est magis intimum, & quod profundius omnibus inest, cum sit formale respectu omnium, quæ in re sunt*: Ex quo principio probat idem S. D. in primo, cont. gent. c. 26. quod Deus non est esse formale omnium: sequeretur enim (inquit) illum non esse super omnia, sed intra omnia; imò aliquid omnium. Tertiò probatur idem, videlicet impossibile esse prædictam vnionem Dei, vel diuinæ personæ cum humana natura secundum solam existentiam, & immediatè: Quoniam, vt ostendimus in 1. p. q. 3. a. 4. Contro. 1. existentia est illa, qua formaliter res existens est ens reale simpliciter in rerum natura: igitur existentia est aliquid rei valde intimum; cum sit ratio formalis constitutiua rei in esse reali simpliciter dicto: hoc autem veluti magna imperfectio diuinitati repugnat; igitur impossibile est Dei, aut diuinæ personæ existentia cuiquam naturæ creatæ immediatè copulari, vt eius esse formale, quo sit existens in rerum natura.

Denique non placet, quod ait idem Author, nimirum meritum humanitatis sic vnita non fore de condigno: Nam quando meritum procedit ab operante dignitatis simpliciter infinitæ seipsum ei à quo meretur subijciente; non solum est meritum condigni, sed etiam est de toto rigore iustitiæ: at humanitas sic vnita dignitatem haberet simpliciter infinitam ab existentia diuina sibi communicatam; ergò mereretur infinite & de toto rigore iustitiæ.

Nunc de merito ordine tantum naturæ hypostaticam vnionem præcedente dicendum est. Num scilicet per absolutam Dei potentiam inesse potuerit humanitati Christi. Dico itaque primò: Si Christi humanitas propriam habuisset existentiam, aut prius natura assumpta fuisset ad existentiam, quam ad subsistentiam Verbi, potuisset per gratiam à Deo acceptam vnionem sibi mereri cum eodem Verbo personalem. Probat; quia natura cum sola existentia per Dei gratiam potest operari opera meritoria, vt antè diximus: at prioritas instantis naturæ sufficit ad veram & propriam meriti rationem in ordine ad aliquid tantquam præmium, quod natura posterius est; ergò. Minor probatur; quoniam in vno temporis instanti plura possunt eidem aduenire, quæ sint ad inuicem ordinata secundum diuersa instantia naturæ, vt patet in igne de nouo genito, cui in eodem instanti adueniunt ordinatè, quantitas, siccitas, leuitas, lux & calor: constat autem operationes intellectus & voluntatis in vno temporis instanti posse produci, & S. Th. quodlib. 8. a. 9. & in 2. dist. 5. q. 7. a. 2. & in Sent. ad Ambal. eadem distinctione, q. & a. docet non esse necessariū meritum præcedere præmium tempore, sed natura tantum, quod etiam nos cum Cai. aduersus recentiores defendimus in p. q. 63. a. 6. Contro. vnica §. Iam verò superest.

Secundò dico: Si Christi humanitas non habuit existentiam prius natura quam assumeretur à Verbo, impossibile fuit eam sibi vnionem cum

Verbo personalem prius natura mereri, quam vniretur. Probat; quoniam ad operandum necessaria simpliciter est existentia ipsius operantis; alioquin essentia rerum agere multa potuissent ab æterno, quod fatuum & ridiculum est cogitare.

QVAESTIO QVINTA. An Christus meruerit, aut mereri potuerit vnionis hypostaticæ continuationem, & perpetuitatem.

Quæstionis huius resolutio quoad vtramque partem ex præcedentium fundamentis & definitione colligitur, præsertim verò ex communi supra posito Theologorum axiomate sic arguendo: Principium alicuius meriti non potest esse præmium eiusdem meriti: sed gratia vnionis & eius continuatio est per se principium primum & radicale omnium meritorum Christi; ergò non potest esse eorum præmium. Maior patet ex prædictis. Minor quo ad eius primam partem est D. Th. locis supra notatis: quo ad secundam verò, scilicet gratiæ continuationem probatur: quia continuatio principij merendi non ponit in numerum cum substantia ipsius principij, sed tantquam vnum cum ipso computatur, sicut etiam conseruatio rerum non ponit in numerum cum earum creatione: nam vt ait S. D. in 1. p. q. 70. a. 1. ad 4. conseruatio rerum non est per aliquam nouam actionem sed per continuationem actionis, quæ dat esse, sicut etiam conseruatio luminis in aere est per continuatum influxum à Sole; Quemadmodum igitur vna & eadem actio secundum re est creatio & conseruatio rei creatæ; ita productio substantialis principij meritorum scilicet vnionis hypostaticæ, & eius continuatio vna & eadem actio realiter est; ac proinde sicut conseruatio creaturæ passiuè sumpta idem est realiter, quod ipsa creatura cum ordine ad Deum conseruantem, ita vnionis continuatio idem est realiter cum ipsa vnione passiuè sumpta, prout ordinem habet ad Deum vnientem. Sicut igitur vnio humanitatis cum Verbo principium est omnium meritorum Christi, sic & eius continuatio; ergò non minus huic, quam illi repugnat esse præmium cuiuscunque meriti. Secundo prob. vtræque pars; quia omne Christi meritum post vnionem pendet ab ipsa vnione conseruata; ergò non potest ipsam vnionis conseruationem mereri: antecedens est per se notum: nam remota conseruatione vnionis, sicut non esset Christus, ita non esset aut esse posset Christi meritum. Conseq. patet ex supradictis; quia idem respectu eiusdem secundum eandem rationem non potest esse causa & effectus in eodem genere causæ: hoc autem esset, si Christus suæ vnionis conseruationem mereretur; quia vnionis conseruatio, non minus quam vnio, causa est omnis meriti, non solum physica sed etiam moralis & meritum causa est moralis efficiens præmij. Tertiò: Nullus potest sibi mereri gratiæ continuationem; ergò neque Christus mereri potuit suæ hypostaticæ vnionis cum Verbo continuationem. Antecedens probatur; quia mereri gratiæ continuationem est mereri perseverantiam: at nullus potest perseverantiam mereri, vt probat S. D. in 1. 2. quæst. 114. art. 9. Conseq. verò prob. quoniam idèd non potest homo iustus continuationem gratiæ sibi mereri; quia continuatio gratiæ est ipsa prima gratia, quæ primum & radicale merendi principium est, cui repugnat, vt sit ipsius meriti terminus & præmium: at vnio personalis humanitatis cum Verbo non minus, sed multo magis primū principij & prima radix

questio 5.
Christi nec
merito con
digni, nec
merito con
grui mereri
posse: di
ne vnionis
continuat
nem & per
petuitatem.

dix est omnium meritorum in Christo, quam prima gratia in homine iusto, igitur Christus nullo modo potuit dictae vnionis mereri continuationem. Et confirmatur à simili: quia potentia naturalis, puta intellectus & voluntas, quamuis se ipsam possit per suas operationes naturales perficere, adeo vt perfectio sit terminus operationum; non tamen potest sui continuationem in esse seu conseruationem causare: sed hoc minus est primæ causæ, quæ potentiam in esse produxit; ergo similiter primum merendi principium & radicalis merendi facultas potest quidem propriam sibi mereri perfectionem, puta augmentum gratiæ, sicut etiam Christus plures suæ incarnationis meruit perfectiones, scilicet immortalitatem, gloriam corporis, & sui nominis exaltationem; at continuationem vnionis suæ substantialis mereri non potuit ob dictam causam; quia scilicet vnionis cõtinuatio idem est realiter cum ipsa vnione, nec cum ea, aut cum eius prima productione ponit in numerum.

Quartò prob. idem: quoniam vnio personalis tribuit operibus Christi totum valorem meritorum, quem possunt habere; sed non tribuit illis, vt actus sint meritoria cõtinuationis Incarnationis; ergo id non potest tribuere. Maior est certa; quia tribuit illis valorem infinitum, quo nullus potest esse maior in eodem subiecto. Minorem fatetur Suar. nobis in hac quæst. contrarius: Is enim disput. 4. sect. 4. §. Dices ait Christum Dominum nunquam ordinasse suum meritum ad primum infinitum: at cõtinuatio Incarnationis, non est minus infinita, quàm ipsa Incarnatio; ergo. Sed probatur illa minor: quoniam aliàs gratia vnionis collata Christi humanitati sine meritis solum fuisse pro primo instanti: quod esse falsum ex eo patet, quòd illa gratia de se est continua, sicut quælibet gratia Dei est irrevocabilis, vbi non apponitur impedimentum: ibi autem nullum poterat apponi: quia Christus est impeccabilis. Confirmatur; quia alias totum meritum Christi fuisse exhaustum per tale primum, & nihil amplius de condigno meruisset. Probatur hoc; quia cõtinuatio Incarnationis est tantum bonum, quantum est ipsa Incarnatio; & non minus quàm ipsum meritum Christi: est enim eius dignitas infinita; ergo si illa redditur in primum meritorum Christi, nihil amplius ex iustitia debetur illis. Vltimò probatur idem: & præmitto primum, quòd licet Christus, vt homo fuerit temporis mutationi subiectus, vt ait Aug. lib. 2. de peccatorum meritis & remiss. c. 25. qua ratione S. Lucas recenset eius ætatem per temporum differentias. Si tamen loquamur de vnione Verbi ad eius humanitatem eo modo, quo facta est, illa non tempore, sed æternitate vel æuo mensuratur, vt ostendimus in 1. p. qu. 10. ar. 6. vbi diximus existentiam animæ Christi, quæ diuina est & increata, dupliciter posse considerari: vno modo secundum se, & ita mensurari æternitate & esse ipsam æternitatem incretam: alio modo vt est esse humanæ naturæ & animæ Christi supplens excellenter eius esse naturale: & secundum hanc rationem diximus esse ipsum æuum. Nam, vt ibi latè probauimus, existentia Christi secundum hanc rationem tota conuenit æui diffinitio: quatenus autem hoc esse sic vnitur humanitati, vt eam eleuet ad ordinem diuinum, æternitas est humanitati communicata. Quod non obscurè significat S. Thom. infra qu. 50. a. 2. dicens, vnionem hanc ex sui natura esse permanentiorem gratiæ; quam tamen ex Theologis multi docent in suo perfecto statu æternam esse: quod esse verum in-

A dicat eius operatio connaturalis scilicet beata visio, quæ mensuratur æternitate. Et idem S. D. in 3. dist. 21. qu. 1. ar. 1. & in 3. ad Ambaldum ait vnionem vel adhesionem humanitatis ad Verbum esse immutabilem, sicut adhesio beatorum ad Verbum: sed immutabilitas est ratio æternitatis, & adhesio beatorum ad Deum est æterna; ergo etiam hæc vnio. Quod explicat eruditè Caiet. infra qu. 50. ar. 2. dicens: *Quand ex propria ratione permanentis est esse, quàm operari, & esse substantiale, quàm accidentale, & esse substantiale diuinum hypostaticè, quàm esse accidentale diuinum adoptiue; antò permanentis diuina gratia donum est vnio personalis carnis ad Verbum Dei, quàm gratia adoptionis filiorum Dei.* Dixi, vnionem illam esse immutabilem eo modo, quo facta est: quoniam, vt patebit infra quæst. 6. ar. 5. facta fuit, vt esset vna in actu, & duæ in potentia, & vt existente humanitate vnio Verbi cum ipsa secundum se perseveraret, ea verò non existente maneret cum eius partibus vnio Verbi, cum anima scilicet & corpore separatis, vt in triduo mortis Christi Domini, quod huius vnionis immutabilitatem non tollit aut minuit, cum hoc non ex ipsius vnionis natura proueniat, sed ex defectu subiecti: sicut etiam esse animæ rationalis de se est immutabile & quæternum; quia licet aliquando corpori communicetur & aliquando subtrahatur: hoc tamen non euenit ex ipsius esse defectu, sed ex defectu corporis, quod est ab intrinseco corruptibile. Secundo præmitto ex 1. p. qu. 10. ar. 4. & 5. & qu. 14. ar. 13. æterna & quæterna habere simul totum suum esse, & in se nullam admittere formalem vnionem vel successione; sed tantum secundum extrinsecam coexistentiam temporali.

Quibus præmissis sic probatur intentum: In æternis vel æuiternis nulla est formalis cõtinuatio; sed Christus non potuit mereri primum instans suæ Incarnationis, vt antè diximus; ergo neque eius cõtinuationem vel conseruationem. Prima propositio probatur: Quoniam in æternis & æuiternis solum reperitur vnum instans formaliter indiuisibile, licet coexistenter ad tempus quandam habeat cõtinuationem & quasi successionem ac diuisibilitatem; ergo in illis secundum se non possunt assignari partes formaliter diuisæ aut diuisibiles: sed eorum tota duratio vnum est instans formaliter indiuisibile. Ex his sequitur, nec per Dei ordinationem & acceptationem opera Christi Domini potuisse mereri cõtinuationem vnionis humanæ naturæ cum Verbo personalem; quoniam huic vnioni repugnat ex intrinseca sui ratione esse terminum ac primum meritorum; eò quòd ex sui quidditate principium est primum omnium meritorum secundum duplicem modum efficientis, scilicet physicum & moralem. Quare non video, quomodo ab extrinseco per Dei scilicet ordinationem & acceptationem possibile fuerit, opera Christi vnionis illius cõtinuationem promereri. Nam ad ea, quæ contradictionem impleant, Dei potentia non extenditur; constat autem ex ijs, quæ diximus, implicare contradictionem primum principium gratiæ esse terminum & primum meriti ex eodem principio procedentis. Quamuis autem negandum non sit, hominem iustum mereri de congruo suæ gratiæ conseruationem; non tamen operibus Christi meritum congrui tribuendum est in ordine ad cõtinuationem vnionis hypostaticæ; quia meritum illud congrui, quò iustus homo suæ gratiæ cõtinuationem mereatur, non tam ex ipsa gratia, quàm ex operatis voluntate dependet; at vis tota meritorum Christi ex

fi ex ipsa vnionis gratia, veluti prima radice necessario deriuabatur. Iam autem diximus, merita Christi, quæ ex illa vnione procedebant, virtutem ex illa habere minimè potuisse ad ipsius vnionis continuationem promerendam; sicut neque gratia habitualis actionibus hominis iusti vim potest conferre meritoriam, qua continuationem eius siue perseverantiam mereantur.

QVÆSTIO SEXTA. An Christus meruerit, aut mereri potuerit circumstantias Incarnationis?

Quæstio 6.
Christum
Dominum
circumstan-
tias omnes
precedentes
concomitan-
tes & con-
sequentes
meruisse,
quatenus
sunt homi-
num benefi-
cia, solas
vero conse-
quentes etiã
quatenus
sunt huma-
nitatis as-
sumptæ benefi-
cia meruis-
se.

Varie sunt Incarnationis Dominicæ circumstantiæ; quædam enim sunt precedentes vt Sanctitas Virginis, Angeli salutatio & Virginis consensu: quædam concomitantes vt tempus, locus, persona Virginis cum omni sua sanctitate & plenitudine gratiæ: quædam consequentes; vt apparitio Stellæ, Pastorum & Magorum adoratio, Fuga ex Iudæa in Aegyptum, &c. Quæ omnes dupliciter considerari possunt: Vno modo, quatenus beneficia sunt hominum & Angelorum: Alio modo, quatenus sunt humanitatis assumptæ beneficia. Et si quidem priori modo considerentur prædictæ circumstantiæ, certum

PRIMO, Christum earum omnium effectum meruisse, scilicet hominum, & Angelorum beneficium: meruit. n. Christ. vt Incarnationis suæ circumstantiæ in salutem subsequendum hominum; & in gloriam Virginis & Angelorum redundaret: Ex hoc enim, quod per angelum fuit hoc admirabile mysterium Virgini nuntiatum, & per Angelos pastoribus manifestatum, magnum Angeli gaudium accidentale receperunt.

SECUNDO certum est: Christum circumstantiis omnibus Incarnationem consequentes viroq; modo consideratis meruisse.

Quæstio verò est de præcedentibus & concomitantibus circumstantiis: num eas Christus sibi meruerit aut mereri potuerit? Vsq; enim ad vtramque partem affirmatiuè respondet. Sed oppositam sententiam habet Asturicensis in alleg. sæpè qu. 5. concl. 4. Cuius præcipuum fundamentum confutat Vsq; cuius tamen opinio mhi non probatur: nec ea quibus ipse vtitur argumenta conuincunt. Ad euidentiam igitur proposito difficultatis recolendum est illud sæpè repetitum axioma commune, videlicet: Principium meriti non potest esse terminus sue merces illius meriti, cuius est principium: cuius rationem superius esse dixim; quia sequeretur idem respectu eiusdem & secundum eandem rationem posse esse causam & effectum in eodem genere & modo causæ; igitur nullum, quod verè & actu principium est meriti aut se tenet ex parte principij meriti, quatenus actu principium est meriti, potest sub idem meritum cadere; ita vt sit eius terminus & merces: constat autem circumstantias præcedentes & concomitantes mysterium Incarnationis se tenere ex parte ipsius Incarnationis & vnionis hypostaticæ, quatenus principium est omnis meriti; igitur nullius Christi meriti possunt esse merces. Nec obstat, qd mysterium Incarnationis potuisset alias, si Deo placuisset, habere circumstantias locorum, personarum, temporum &c. atque adeo circumstantiæ, quas actualiter habuit, videantur illi conuenire per accidens; hoc inquam non obstat; quoniam hoc ipso quod actu circumstantiæ sunt primi principij merendi, se tenent ex parte eius, & ad ipsum primum meriti principium pertinent, prout actu constituitur in rerum natura; atque adeo, quatenus principium est, veluti conditiones sine quibus aut non esset principium hoc i-

Proleptis.

dem numero, aut non hæc eadem numero merita causaret. Quod argumentum, ni fallor, id quod intendimus euidenter ostendit. Et opposita Vsq; fundamenta subuertit. Deinde probatur idem; Quoniam homo, cum iustificatur aut postquam iustificatus est, sicut non meretur neque mereri potest sibi primam gratiam; ita nec circumstantias temporis, loci, personarum, modi &c. pendent enim istæ non minus quàm prima gratia ex diuina liberalitate & misericordia; ergo multò minus Christus quando per gratiam vnionis humanitatis cum persona verbi fuit substantialiter constitutus, meruit aut mereri potuit vnionis circumstantias. Probatur consequentia: quia sicut gratia vnionis humanitatis cum Verbo magis habet rationem gratiæ & principij meritorij, quàm gratia habitualis, ita circumstantiæ se tenentes ex parte gratiæ vnionis magis habet rationem gratuiti doni, & magis accedunt ad rationem principij meritorij, quàm circumstantiæ gratiæ habitualis; ergo magis eis repugnat antè vel post esse terminum meriti, quàm circumstantiæ gratiæ habitualis.

QVÆSTIO SEPTIMA ET OCTAUA. An Christus meruerit aut mereri potuerit quasi extensionem vnionis hypostaticæ ad eas materie partes, quas paulatim per mutationem acquirebat, vel quasi restitutionem eiusdem vnionis factam in resurrectione?

DVO sunt quæsitæ, quæ singula duas habent partes. Ad primum responderetur, quo ad vtramque partem affirmatiuè. Nam & si probabiliter dici possit extensionem illam vnionis ad partes materiæ fuisse Christo debitam ex vi primæ vnionis, & ex ea absque alio merito consecutam fuisse; eo quod vnio personalis, qua filius Dei factus est homo integer & perfectus, requirebat vt omnes humanæ naturæ partes vna & eadem Verbi personalitate subsisterent; longè tamen probabilius dici potest, extensionem illam ex eius meritis fuisse Christo debitam, cum maioris sit dignitatis & excellentiæ perfectionem aliquam ex meritis sibi comparare (quando id congruè fieri potest) quàm illam absque meritis ex sola liberalitate donantis accipere; neque absurdum est eandem extensionem Christo fuisse debitam duplici titulo, scilicet quasi naturalis sequelæ ex prima vnione & titulo meritorum: quibus etiam modis Christo debita fuit gloria corporis. Hæc enim meritis & gloriæ animæ, vt ad eam naturaliter consequens, debebatur.

Ad secundum verò dico Christum Dominum resurrectionem suam, quæ quasi restitutio fuit vnionis, sibi meruisse: huic enim non repugnat esse terminum ac præmium meritorum, sed maximè conuenit excellentiæ Christi: Dixi autem Christi resurrectionem fuisse quasi restitutionem vnionis humanæ naturæ cum verbo; quia verè & simpliciter nunquam fuit vnio illa hypostatica resoluta: nam partibus humanitatis, scilicet animæ & corpori semper fuit vnita persona Verbi; sed quia per animæ separationem à corpore humanitas esse desiit: consequenter etiam vnio personalis cum ea cessauit, quæ rursus post triduum humanitate per vnionem animæ & corporis reparata, quasi naturali concomitantia fuit restituta.

PRIMA CONCL. Dicere Christum aut eius humanitatem vnionem hypostaticam ipsius humanitatis dedisse, cum Verbo per opera mysterium Incarnationis præcedentia condigne meruisse est error in fide. Hæc patet ex dictis.

SECVN-

SECUNDA CONCL. Christus aut eius humanitas non meruit de congruo vnionem ipsius humanitatis hypostaticam cum Verbo diuino prius natura, quam illam haberet. Hæc patet ex dictis.

TERTIA CONCL. Christus per opera sequentia mysterium incarnationis non meruit ipsam incarnationem. Hæc patet ex dictis.

QUARTA CONCL. Christus per Dei potentiam absolutam mereri non potuit vnionem humanitatis cum Verbo personalem. Hæc patet ex dictis.

QUINTA CONCL. Per absolutam potentiam fieri potuit, ut humanitas temporis duratione præexistet incarnationi, & per opera ex diuina gratia habituali procedentia, vnionem sibi cum Verbo personalem mereretur. Huius conclusionis sensus, & veritas patet ex dictis.

SEXTA CONCL. Si Christi humanitas prius natura propriam habuisset existentiam cum propria, vel sine propria personalitate, aut prius natura assumpta fuisset ad existentiam, quam ad substantiam Verbi, potuisset in priori instanti natura per gratiam a Deo acceptam vnionem sibi mereri cum ipso diuino Verbo personalem. Hæc patet ex dictis.

SEPTIMA CONCL. Christus nec meruit nec per Dei potentiam absolutam mereri potuit vnionis hypostaticam continuationem & perpetuam.

OCTAUA CONCL. Christus nec meruit nec mereri potuit incarnationis circumstantias.

VLTIMA CONCL. Christus meruit extensionem seu quasi extensionem vnionis hypostaticæ ad eas materiam partes, quas paulatim per nutritionem acquirerebat, & restitutionem seu quasi restitutionem vnionis factam in resurrectione cum humanitate secundum se totam. Hæc conclusio quo ad primam est valde probabilis, ut supra diximus. Quoad

secundam verò partem sic probatur: Christus meruit suam resurrectionem; ergo meruit etiam restitutionem seu quasi restitutionem vnionis factam in resurrectione. Antecedens colligitur ex sacris litteris ad Philipp. 2. Vbi de Christo loquens Apostolus, ait: Humiliauit semetipsum factus obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis; propter quod & Deus exaltauit illum & donauit illi nomen &c. Vbi sanctus Doctor exponens illa verba: propter quod & Deus exaltauit illum, ait: scilicet ut de morte resurgeret. Item de immortalitate ad immortalitatem, &c. Et infra quest. 53. art. 1. ait: necessarium fuisse Christum resurgere, ad commendationem diuinæ iustitiæ, ad quam pertinet exaltare illos, qui se propter Deum humiliant secundum illud Luc. 1. Deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles. Et quia Christus propter charitatem & obedientiam Dei se humiliavit vsque ad mortem crucis, oportebat ut exaltaretur à Deo vsque ad gloriosam resurrectionem. Eandem expositionem verbis Apostoli supra notatis tribuunt Glossa, Beda & Augustinus, Dionys. Carthus. Caietanus & alij communiter. Eandem veritatem docet Hieronymus exponens illud Psal. 44. Dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem, propterea vnxit te Deus Deus tuus oleo latitiæ præ omnibus tuis. ait enim vnctionem illam fuisse oleum resurrectionis, ascensionis & dominationis &c. quo Christus delibutus fuit in præmium bonarum actionum. Quod etiam significat Christus Luc. 24. cum duobus discipulis euntibus in Emaus, ait: Nonne sic oportuit pati Christum, & resurgere à mortuis, & ita intrare in gloriam suam? Consequentia verò probatur; quia nomen resurrectionis Christi complectitur, non solum humanæ Christi naturæ reparationem, sed etiam vnionis eius hypostaticæ cum verbo restitutionem: alioquin resurrectio Christi quatenus est

A Deus & homo non esset; est enim Deus homo non per solam vnionem corporis & animæ seorsum cum Verbo, sed per vnionem totius humanitatis, tam secundum partes quam secundum se totam cum ipsa persona Verbi. Cum itaque per resurrectionem reparata fuerit humana Christi natura, & vnio Verbi cum ea personalis, si Christus meruit suæ humanitatis reparationem: eadem ratione videtur vnionis hypostaticæ cum ea restitutionem mereri potuisse aut etiam actu meruisse.

CONTRA primam & secundam concl. arg. Vsq. diff. 21. ca. 1. Si contra fidem est meritum tam condignum quam congruum Christo concedere ad vnionem, idem etiam cõsendum esset de merito congrui iustorum hominum ad eandem vnionem

promerendam: At hoc non admittunt Thom. ergo nec illud ab eis est asserendum. Sequela maioris probatur; quia nulla potest esse maior ratio, ut negent hoc meritum Christo, & concedant illud hominibus iustis; ergo. Probatur assumptum, quia vnio hypostatica tam hominibus quam Christo fuit gratia, quæ sine meritis datur; ergo. Et confirmatur: quoniam ex testimonijs quæ Medina producit, solum constat hominibus esse gratiam; ac proinde illorum meritum excluditur. Secundo tamen

meritum congruum, quam condignum cuius intuitu aliquid datur, in eo, quod datur, tollit veram rationem gratiæ & doni respectu accipientis, si meritum sit ex proprijs viribus; si autem sit meritum ex alia priori gratia, non tollit omnino rationem gratiæ & doni; sed efficit, ut id, quod datur sit secunda gratia, quæ dicitur gratia pro gratia; ergo licet Christo concederemus meritum congrui, ex alia tamen priori gratia ipsa vnio etiam gratia foret, non quidem prima sed gratia pro gratia. Tertiò: quia concederet meritum aliquod humanitati Christi, quo obtinuisset suam vnionem cum Verbo, non cogebatur sentire cum Photino; ergo. Probatur assumptum: quoniam hic hæreticus ita dixit humanitatem illam suis meritis promeruisse Deitatem, ut ipsa non meruerit hypostaticam vnionem cum Deo, sed solam vnionem per gratiam adoptionis.

Resp. ad primum falsam esse maioris consequentiam in Christo vnio hypostatica fuisset efficiens meriti causa tam physica quam moralis, & meritum fuisset præmij causa moralis efficiens; Quod esse impossibile constat ex Philosophia; at non fuit vnio hypostatica illo modo efficiens causam meriti sanctorum Patrum, sed finalis tantum; & ideo potuit vnio illa sub meritum congrui SS. Patrum cadere, & ab eo quodam modo, ut à causa moraliter efficiente dependere. Ad confirmationem dico duo ex testimonijs supra notatis glossam vsq. non admittere, cum absolute loquantur, ut supra dictum est. Ad secundum negatur assumptum, quoad secundam partem, quæ sola ad rem præsentem pertinet: non autem est vera de merito congrui, de quo loquimur respectu vnionis seu incarnationis, à qua veluti à prima gratia & ut à causa finali deriuata est Sanctorum Patrum gratia cum omni eorum merito. Ad tertium negatur antecedens. Ad cuius probationem negatur consequentia; quia licet is, qui meritum illud concederet humanitati Christi, non cogeretur sentire cum Photino in vera Christi Deitate negata: cum eo tamen conueniret in asserendo Christi merito respectu Deitatis: & tantò maior esset eius error, quantò veræ Deitatis acquisitio similitudinis eius acquisitionem excedit. Nam quis non videat maiorem esse absurditatem asserere humanitatem

Argumenta, & Solutiones. Cont. 1. & 2. cont. ob. 1.

Conf.

Obi. 2.

Obiect. 3.

Sol. obi. 1.

Ad conf.

Sol. obi. 2.

Sol. obi. 3.

hanc

hanc posse suis meritis veram sibi Deitatem A comparare, quam posse sibi vere Deitatis similitudinem suis actibus promereri? constat autem vtrumque illius hæretici dictum, vt hæresim ab Ecclesia fuisse condemnatum.

Contra easdem concl. sunt argum. quæ referunt & soluunt Medin. super hoc art. Asturic. in allegata q. 5. & Aluarez. disp. 15. & Rada in allegata Controu.

CONTRA tertiam conclusionem sunt arg. quæ referunt & soluunt Medina super hoc ar. Suarez disp. 10. sect. 4. Asturicensis in allegata quest. 5. Vasquez disp. 21. cap. 7. Rada ubi supra. Aluarez disp. 15.

CONTRA quartam conclusionem sunt argum. Suar. in d. sect. 4. quæ refert & soluit Aluar. disp. 16.

Contra 6.
concl. Vasq.
Obi. 2.

CONTRA sextam conclus. argum. Vasq. cap. 6. primò: quia aut opera quæ simul tempore cum vnione inceperunt, erant meritoria vnionis, quatenus digna reddebantur ex ipsa vnione, aut quatenus prius natura considerantur, vt profecta ex solo auxilio gratiæ operantis & cooperantis, & effecta digna ex gratia habituali; at neutrum dici potest; ergò. Probatur primum dici non posse; quia vnio hac ratione esset causa dignitatis operum; ac proinde principium meriti: principium autem meriti non cadit sub meritum, cuius est principium. Secundum autem esse non posse probatur: quia gratia habitualis & quodlibet auxilium gratiæ debet considerari vt posterius quid ipsa vnione hypostatica; ergò neque per talia opera humanitas vnionem mereri potuit. Antecedens probatur primò quo ad gratiam habitualement: quia si gratia habitualis data fuisset Christo non ratione vnionis hypostaticæ & Deificationis naturæ humanæ, sed ex sola voluntate Dei absque dubio daretur ex solo affectu adoptionis; ac proinde Christum hominē filiū adoptiuū cōstitueret: at hoc est absurdum; ergò fatendum est gratiam habitualement necessariò datam fuisse humanitati intuitu gratiæ vnionis; ac proinde neque natura priorem fuisse ipsa vnione. Maior probatur; quia gratia habitualis secundum se constituit Filium Dei, non naturalem sed adoptiuum. Minor probatur: quia adoptio cum vnione hypostatica omninò pugnat, & humanitas vnita verbo adoptari non potuit. Deinde probat antecedens principalis argumenti, quoad alteram eius partem, scilicet nullum auxilium gratiæ dari potuisse humanitati nisi intuitu vnionis: Quia nullum opus potuit esse in Christo, quod non esset infinitè dignum & meritorium: sed ad hanc infinitam dignitatem, necesse est vt opus nitatur vnione ipsa tanquam principio: vt ita sit opus humanitatis Deificatæ; ergò &c. Prima propositio probatur; quia nullum opus potuit esse in Christo, & nō esset infinitè dignum & meritorium. Secunda verò probatur: quia si intelligeretur opus aliquod præcedere vnionem, tanquam dispositio ex parte efficientis, illud non esset opus naturæ Deificatæ; ac proinde neque infinitè dignum. Quemadmodum si opus aliquod ex se non sanctificans animam præcederet ex parte efficientis infusio-nem gratiæ habitualis, illud non esset meritorium vitæ æternæ; quia non esset ab homine iusto. Resp. secundum verum esse, nimirum data hypothefi quòd humanitas prius natura propriam haberet existentiam, quàm vniretur Verbo, opera illa quæ simul tempore cum vnione inceperunt, fore meritoria vnionis, quatenus prius natura considerantur vt profecta ex solo auxilio gratiæ operantis & cooperantis, & effe-

cta digna ex gratia habituali. Ad argum. aduersus hanc partem, negatur antecedens quo ad vtramque partem loquendo de potentia Dei absoluta. Ad probationem minoris partis negatur minor. Ad eius probationem dico adoptionem simultaneam non autem præuiam vnioni hypostaticè repugnare: hæc enim esset veluti dispositio, quæ adueniente vnione cessaret. Ad probationem verò secundæ partis negatur consequentia: quia licet nullum opus fuerit aut esse potuerit in Christo, quod non esset ex se infinitè meritorium; tamen secundum Dei potentiam absolutam operationes omnes humanitatis, quas prius natura quàm vniretur Verbo producere potuisset, finitè tantum essent meritoria.

B *Contra eandem conclus. argum. quidam recentiores viri doctissimi. Primò, quia ordo nature ad existentiam substantialem mediante subsistentia & personalitate est adeò intrinsecus & quasi essentialis, vt non videatur posse à Deo mutari; ergò fieri non potest vt humanitas propriam habeat existentiam sine personalitate. Antecedens probatur; quoniam actus secundus & accidentalis supponunt actum primum substantialem, qui est intrinsecus ordo inter existentiam substantialem, quæ est vltimus actus eius, & subsistentiam vel personalitatem, quæ est actus ratione cuius natura est capax existentie. Confirmatur: quia operatio meritoria non potest esse sine existentia; quia est actus secundus ex natura rei supponens primū, sed etiā subsistentia est actus prior ex natura rei suppositus ad existentiam & per consequens ad operationem; ergò. Resp. falsum esse antec. Ad cuius probationem dico non esse eam connexionem & ordinis necessitatem inter subsistentiam & existentiam, quæ est inter formam & operationem, seu inter actum primum & secundum; quia propriè loquendo existentia non est actus secundus sed vltima actualitas, quàm secundum ordinem rerum naturalem præcedit subsistentia: quem tamen ordinem potest Deus immutare impediendo naturam à proprio complemento, quod est subsistentia, & illi immediatè existentiam substantialem tribuendo, secundum quam res esset ens reale extra causas suas substantialiter existens, sed non actu subsistens, prout subsistere dicit naturæ terminum; quamuis esset subsistens, prout subsistere dicit modum substantiæ proprium distinctiuum eius ab accidente cui conuenit inhærere. Et per hæc satisficit etiam confirmatio.*

Secundo: Per Dei omnipotentiam res non existens non potest effectiue operari; ergò per eandem omnipotentiam, quod non existit vt quod, non poterit operari vt quod, & per consequens, licet humanitas posset recipere existentiam sine personalitate; non poterit tamen operari vt quod; nec mereri vt quod; quia hoc est proprium suppositi existentis vt quod, & humanitas sine personalitate non est suppositum existens vt quod. Confirmatur; quoniam, vt innuat Caietan. in q. 4. art. 2. §. simpliciter autem, &c. Suppositalitas est ratio formalis existendi vt quod, & recipiendi alias denominationes: exempli gratia, quod aliquis sit filius, pater, operans &c. ergò sine illa Deus non potest facere, vt humanitas sit existens & operans vt quod. Probatur consequentia: quoniam effectum formalem, etiam secundum non potest Deus dare nisi mediante forma, sicut effectus secundus quantitatis est facere subiectum capax albedinis vel loci commensuratiue; & tamen Deus non potest ista tribuere sine quantitate. Resp. nullam esse consequentiam.

quentiam absolute loquendo : quoniam operari A
ut quod , potest intelligi dupliciter : Vno modo,
prout operans ut quod dicit agens habens debi-
tum naturæ terminum & complementum, quod
est complementum subsistentiæ : Alio modo; qua-
tenus operans ut quod, distinguitur præcisè con-
tra agens, ut quo: Si primo modo sumatur operas
ut quod , admissa consequentia dico in eo casu
humanitatem fuisse operaturam ut quod secun-
do modo: Qui modus operandi sufficit, ut ei tan-
quam agenti principali tribui possit actio meri-
toria.

Ad conf. Ad confirm. dico supposititalitatem esse rationem
propriam & adæquatam existendi ut quod primo
modo, non autem secundo modo; quia talis B
modus potest etiam per Dei potentiam causari
per existentiam immediatè naturam actuan-
tem.

Obiectio 3. Tertiò : Ideò Theologi docent in Deo dari
subsistentiam absolutam præintellectam perso-
nis ; quia Deus præintellectus operatur ut
quod, Verbi gratia creat ; & operatio est actus
subsistentis: at si daretur operatio sine subsisten-
tia, hæc ratio nulla esset; ergò. Confirmatur: nam
ut concedit Vasquez, contra quem etiam pro-
cedunt hæc argumenta , idem est terminus &
principium operationis ; sed humanitas quan-
tumvis existens nequit generari, produci, præ-
destinari, adorari aut esse filia, ut habet D. Tho.
infra q. 24. a. 1. ad 2. & q. 25. a. 5. & q. 35. a. 5. ergò

Conf. neque operari ut quod ; quia subiectum filiatio-
nis est subiectum quod & principium operatio-
nis. Respon. maiorem apud Theologos esse veram
loquendo de Deo operante ut quod , non ut
præcisè distinguitur contra operans ut quo; sed
prout dicit operans habens debitum naturæ ter-
minum & complementum ; hoc enim est subsi-
stentia : quod certum est diuinæ naturæ deesse
non posse , à qua nulla potest abesse perfectio:
non est autem eadem ratio de natura creata. Un-
de ad argumentum concessa maiori de tali ope-
rante negatur minor; licet possit in rebus creatis
per Dei potentiam esse aliud operans ut quod
distinctum præcisè contra operans ut quo , non
tamen in Deo. Ad confirmationem negatur antecede-
ns de potentia Dei absoluta loquendo: dictum
autem D. Th. intelligendum est de potentia Dei
ordinaria.

Contra 7. concl. argum. Suar. sect. 4. Primò:
quia licet vnio & eius perpetua conseruatio
physicè non distinguantur ; quia per conserua-
tionem nulla res additur rei permanenti & de se
æternæ: tamen moraliter considerata, & in ordi-
ne ad libertatem causæ conseruantis multum di-
stat, ut per se constat; ergò Christus meruit per-
petuam conseruationem, vnionis. Et confirmatur;
quia nulla est ratio cur non potuerit mereri aut
actu non meruerit Christus , ut post mortem E
suam anima & corpus Verbo vnita permane-
rent ; cum sub valore operum eius hoc totum
contineri posset , & non videatur à Deo debi-
tum alijs titulis, & quamvis esset debitum, non
esset propter eam causam negandum meritum.
Secundò Christus meruit ut perpetuò glorifi-
cetur tanquam Deus homo; ergò etiam meruit
ut ea dignitas perpetuò conseruaretur in huma-
nitate sua. Antecedens probatur; quia in hoc sen-
su dicitur dignus diuinitate. Respon. ad primum,
nullam esse consequentiam, quia licet moraliter
differant vnio & conseruatio in ordine ad li-
bertatem causæ conseruantis : hæc tamen diffe-
rentia non sufficit ad rationem meriti respectu
conseruationis : Quoniam ut ante diximus, non

minus vnionis conseruatio quam vnio ipsa prin-
cipium est omnis meriti in Christo , quatenus
homo . Et per hoc diluitur etiam confirmatio;
quia ratio sufficiens ac euidens, cur vnionis con-
tinuatio non possit cadere sub meritum, iam assi-
gnata est; quia scilicet est principium omnis me-
riti. Secundo Respond. quòd data simul vnione
immutabili sine meritis , simul etiam datur sine
meritis tota eius duratio ; quia est æterna & ser-
uato ordine illi connaturali non potest corrumpi
; ac proinde non datur neque dari potest ex
meritis vnionis continuatio . Sed contra prio-

rem respon. est argument. Quia continuatio In-
carnationis pro die crastino non est princi-
pium meriti hodierna die ; ergò potest cadere
sub illo. Antecedens probatur; quia etiam si In-
carnatio Christi non continuaretur pro secun-
do die, posset esse principium merendi in primo
die. Resp. falsum esse antecedens, nam continuatio
non est formalis , sed solum virtualis in tali vnio-
ne & formaliter est tota simul ; & ideò si ip-
sa nunc est principium meriti , etiam ipsa se-
cundum existentiam , qua coexistit tempori fu-
turo, est principium illius: quod autem per Dei
potentiam possit cras non esse , non impedit co-
existentiam illius ad diem crastinum ; cum et-
iam visio beata, quæ formaliter est æterna & in-
diuisibilis, coexistat anno futuro; & tamen ante
illum potest à Deo destrui . Ad secundum negat

ur consequentia; quia glorificatio Christi; qua-
tenus Deus & homo, posterior tempore est vnio-
ne, nec est principium meriti sicut vnio; & ideò
potuit quidem Christus mereri , ut glorificaretur
tanquam Deus & homo; & ut hæc glorifica-
tio perpetuò duraret : non tamen mereri potuit
ipsam materiam seu causam glorificationis, scilicet
hoc quod est esse Deum & hominem. Secundo
resp. Vnionis durationem esse æternam & totam
simul; & ideò &c.

Contra eandem conclus. argument. Vasq. cap. 8. Quia Christus meruit gloriam corporis & re-
surrectionem illius ; ergò etiam perpetuitatem
vnionis. Probatur illatio; quia Christus non me-
ruit gloriam corporis separati à Verbo ; ergò.
Resp. nullam esse consequentiam. Ad cuius proba-
tionem negatur consequentia; quia licet ad glo-
riam corporis requireretur vnio eius cum Ver-
bo; illa tamen erat donum Dei gratuitum & pri-
ma gratia, cui repugnat esse terminum meriti. Sed
dices : Christus meruit ut humanitas per mortem
destructa repararetur per resurrectionem ; ergò
etiam meruit aut mereri potuit , ut eius vnio
cum Verbo restitueretur. Probatur consequen-
tia; quia vtrumque simul desijt & simul vtrumque
fuit reparatum. Respon. hoc argum. probari Chri-
stum mereri potuisse vnionis hypostaticæ quasi
reparationem, non autem vnionem simpliciter;
quia nunquam simpliciter desijt ; cum semper
corpus & anima fuerint in vnitatem personæ con-
iuncta diuinitati , sed cessauit tamen secundum
quid seu secundum quandam eius extensio-
nem & complementum ; prout scilicet prius ad
formam totius , scilicet ad humanitatem ex a-
nima & corpore simul coniunctis resultantem
extendebatur, quæ extensio desijt in morte , &
post triduum fuit gloriosa resurrectione repa-
rata : Quæstio verò nostra est de continuatione
vnionis simpliciter ; non autem de continuatione
aut reparatione , quo ad hanc vel illam eius
rationem, & de conseruatione etiam simpliciter
intelligenda est nostra conclusio, quam probant
efficaciter argumenta supra posita . Quod au-
tem hæc sint rationi consona probatur ; Quia
vnio-

Ad Conf.

Replica.

Sol.

Sol. obi. 2.

Vasq. obi. 2. concl.

Sol.

Inf.

Sol.

vnioni hypostaticæ simpliciter & absolute A sumptæ conuenit per se primò, vt sit prima gratia & fons omnium meritorum; ac proinde illi per se primò & propriè repugnat esse terminum meriti ex eadem persona procedentis: Eidem autem vnioni quatenus ad humanitatem extenditur, vt est ab anima corporeque distincta, veluti forma totius secundariò conuenit ratio primæ gratiæ; & ideo sicut manente vnione hypostatica, tam corporis quam animæ cum persona Verbi potest vnio humanitatis secundum se cum Verbo cessare & de nouo restitui, sic in restitutione iam non habet formaliter loquendo rationem primæ gratiæ, sed materialiter tantum, quatenus vna est vnio secundum rem cum vnione hypostatica corporis & animæ, cuius vnionis hoc est complementum: formaliter autem prout scilicet vnio præcisè est humanitatis illi post definitionem restituta, terminus est meritorum Christi. Supponimus hac responsione diuini Verbi personalitatem prius naturæ corpori & animæ fuisse communicatā, quàm toti humanitati, quod inferius explicabitur cū Cai. q. 6. a. 1. & 6.

Astur alio modo diluit argumentum dicens, reunionem Verbi cum humana naturā secundam se totam non fuisse factam ex vi resurrectionis, sed cum Verbi in triduo mortis esset vnium ipsis naturæ partibus, ad eam pertinebat, vt eius suppositum, ita vt facta naturæ reintegratione, naturaliter consecutum fuerit, vt maneret tali supposito vnita; atque ideo (inquit) formalissimè loquendo hæc reunitio Verbi cum integra humanitate, non tam est tribuenda Deo, vt resurrectionis authori, quàm eidem vt authori Incarnationis. Sed quia naturalis hæc sequela non repugnat rationi meriti, vt patet de gloria corporis Christi, quæ ex animæ gloria naturaliter effluit, & tamen eam Christus passionis humilitate promeruit; ideo prior illa nostra responsio magis arripit.

CONTRA ostenditur conclus. arg. Vasq. volens Dbi. Vasq. cōf. 2. cōf. 1. probare circumstantias omnes, non solum consequentes, sed etiam antecedentes tempore & concomitantes Incarnationem, quæ per se requisitæ non erant ad ipsam, fuere tamen peculiare beneficium, sub meritum humanitatis cecidisse, non solum quatenus habuerunt rationem beneficii respectu aliorum, sed etiam respectu ipsius humanitatis. Sic igitur arguit. Propter merita in tempore futura aliquid interdum datur, vt patet in gratia antiquorum Patrum; quæ data fuit ante meritum Christi; ergò circumstantiæ etiam illæ, quæ fuerunt prius duratione aut simul tempore cum merito Christi, potuerunt cadere sub eius merito. Secundo circumstantiæ Incarnationis vel tempore antecedentes vel concomitantes mysterium non comparabantur cū merito Christi, tanquā principium illius, sicut vnio ipsa comparabatur; ergò potuerunt cadere sub Christi merito, licet vnio cadere non potuerit. Consequenter patet ex supradictis. Antec. verò probatur discurrendo per singulas circumstantias: Nam quod annunciatum fuerit mysterium per angelū, prædictū per Prophetas, factū in ciuitate Nazareth, quod humanitas cōcepta fuerit ex Virgine incorrupta, ipsa etiā consentiente, quod ex Virgine sine peccato, & alia huiusmodi omnino accidentariè se habuerunt cū ipso mysterio & vnione, quæ fuit principium meriti; ergò non se habuerunt per se ex parte principij ad ipsam meritum; ac proinde sub illud cadere potuerunt. Antecedens probatur; quia, si aliqua ex prædictis circumstantijs se habuisset, ex parte

principij, esset circumstantia talis matris; at hæc non se habuit hoc modo; ergò. Probatur hæc minor: Nam quod mater fuerit de stirpe Regum, quod fuerit Virgo sine peccato, quod tam profunda humilitate consensum præbuerit; quæ videntur beneficia aliqua facta humanitati Christi, omnino accidentarium fuit ipsi vnioni; ergò hæ circumstantiæ omnino accidentariè se habuerunt cum principio merendi; ergò non se tenent ex parte principij. Antecedens probatur; quia eadem omnino esset, etiam si hæ circumstantiæ defuissent. Deinde, quod ex hac numero muliere concepta fuerit humanitas, quæ vnita fuit Verbo: fuit etiam circumstantia accidentaria comparata cum ipsa vnione. Tertiò si ab hac matre separemus cetera ornamenta dicta, & puram mulierem consideremus, non fuit beneficium peculiare ipsius humanitatis, quod sub meritum illius caderet. Tertiò principaliter probat Christum de facto circumstantias meruisse per opera posterius tempore facta & primò considerando circumstantias, quatenus fuere beneficia ipsorum hominum, & Angelorum: Quia ea singularis gratia & beneficii meritis Christi ascribi debet, & pro his omnibus gratiæ ipsi Christo agende sunt, vt manifestè patet in dispositione, qua Virgo ad hoc mysterium præparata fuit: hanc enim ex meritis ipsius Christi habuisse dubitare non licet. Et quamuis Angelis non fuerit data gratia bene operandi in via & gratia ex meritis Christi, tamen certum est multa quæ pertinent ad gloriam ipsorum accidentariam, per merita Christi habuisse; qualis fuit annunciatio huius mysterij. Quarto probat idem quo ad circumstantias consideratas, quatenus fuere beneficia ipsius humanitatis Christi: Quia Christus nullum à Deo beneficium accepit sine meritis, quod sub merita ipsius cadere potuit; ergò. Et confirmatur, quia Christus gratias condignas Deo reddidit pro his singulis circumstantijs & beneficijs: at ipsæ circumstantiæ non fuere requisitæ ex parte principij merendi, vt probatum est; ergò ipsæ gratiarum actio pro illis beneficijs, etiam si posterius tempore exhibita fuerit, rationem meriti respectu illorum habere debuit. Resp. ad primum, solutio prior nullam esse consequentiam; quia circumstantiæ Incarnationis se tenent ex parte principij meritorum ipsius Christi; non autem gratia SS. Patrum. Ad secundum negatur consequenter. Ad probationem dico, non solum principium meriti, sed omne quod se tenet ex parte principij meriti, non posse cadere sub meritum. Quamuis autem circumstantiæ illæ non sint principium meriti: se tenent tamen ex parte principij meriti; non tamen omnes, quasi proximè & immediate ad ipsum pertinentes, sed quædam etiam mediantes persona diuina, vel mediante humanitate; ad quam proximè plures ex eis pertinebant, vel simpliciter quatenus erat hæc numero humanitas, sicut hæc numero mater substantialiter considerata, vel in ordine ad vnionem & eius effectum, scilicet redemptionem: decuit enim humanitatem Verbo diuino personaliter vnientem ex omnibus circumstantijs, non solum vnioni tam excellenti sed etiam vniuersali hominum redemptioni diuinitus aptissimam reddi: quod optimè per illas circumstantias, & alias similes effectum fuisse perspicue patet ex ijs, quæ de singulis illis docuit S. Thom. De circumstantia quidem finis q. 1. a. 2. & 4. de circumstantia verò temporis & Prophetarum in artic. 5. & 6. & q. 35. art. 8. Quæ non ad solam humanitatem; sed etiam ad Dei personam vnientem humanitati; & ad ipsam

ipsam vnionem in ordine ad redemptionem, & A alios effectus pertinent: de circumstantia verò personæ matris, tam secundum eius substantiam, quam secundum eius qualitates agit S. D. infra quest. 27. 28. 29. & 30. a. 4. De circumstantia verò personæ angelī, per quem annuntiatus est Incarnationis mysterium, agit in quest. 30. De genitoribus autem Matris agit quest. 31. Denique de circumstantia actiui principij generationis Christi agit S. D. in quest. 32. In his enim locis docet vnionis hypostaticæ congruentiam tam ex parte Verbi diuini, quam ex parte humanitatis, & ipsius vnionis secundum se & effectum eius ex dictis omnibus circumstantiis quam maximè dependere, & ideo licet ex eis multa B sint accidentaria respectu vnionis absolute considerata; illi tamen vt congruè fieret fuerit necessaria. Et quoniam vnio principij est meritum, ideo circumstantiæ ad huius vnionis ac principij congruitatem requisitæ dicuntur verè ac propriè se tenere ex parte principij; non quia simul eum eo influant in actus meritorios; sed quoniam illi tribuunt congruentiam tam secundum se, quam ex parte componentium, scilicet Verbi & humanitatis, & in ordine ad redemptionem & alios effectus. His adde circumstantias matris, temporis & loci ad huius indiuiduæ humanitatis generationem fuisse necessarias, nam eis mutatis non eadem, sed alia numero fuisset C humanitas: circumstantia etiam personæ Spiritus sancti, cuius actiua virtute Maria Virgo concepit Dominum Iesum Deum & hominem, fuit simpliciter necessaria; alioquin non Deum & hominem, sed purum hominem genuisset. Igitur hæc circumstantiæ se tenent ex parte principij gratiæ & meritorum, scilicet vnionis non solum quo ad eius congruitatem, sed etiam quoad eius substantialem constitutionem; vel ratione humanitatis vt mater, tempus, & locis; vel ratione ipsius vnionis, vt Spiritus sanctus. Cum itaque circumstantiæ omnes de quibus agimus, ex parte principij meritorum se teneant, & ad ipsius principij constitutionem pertineant, impossibile est, vt eorundem meritorum sint præmia: & ex his etiam patet, quid dicendum sit ad antecedens & ad eius probationem. Ad tertium respond. gratiam & dispositionem, quæ beatiss. Virgo præparata fuit ad concipiendum in se Deum & hominem, fuisse ex meritis Christi, tanquam ex causa finali illam autem gratiæ perfectionem, quam ex ipsa conceptione recepit, fuisse ex meritis Christi, non solum vt ex causa finali, sed etiam effectiua: gloria etiam accidentalis quam Angelus habuit ex annunciatione, ex meritis Christi fuit, vt ex causa finali: Alia verò beneficia in omnes angelos ex Incarnationis mysterio redundantia ex merito Christi, vt ex efficienci causa deriuantur. Ad quartum resp. circumstantias illas omnes se tenere ex parte principij merendi, & ideo non potuisse cadere sub meritum gratiarum actionum vel aliorum operum. Implicat enim contradictionem, principium meritorum & ea quæ ad ipsum formaliter principium est in actu primo vel secundo pertinent, esse terminum seu præmium eorundem meritorum.

Obi. 1. con-
tra. vlt. coucl.
CONTRA vltimam conclus. quoad secundam eius partem argumentantur quidam recentiores viri doctissimi. Primo: Quia sequeretur Christi meritum, tali præmio sufficienter fuisse præmiatum, & nihil amplius illi deberi de conditione: at consequens est absurdum; ergo. Probatur illatio; quia talis vnio saltem est æqualis

Naz. in D. Tho. 3. partem

in valore cum merito: cum tribuat ei valorem; ergo, si illa datur in præmium meritorum, præmiantur ad æqualitatem. Respond. nullam esse sol. consequ. Ad cuius probationem negatur etiam consequentia; quia merita Christi non ordinabantur per se primò ad iteratam vnionem humanitatis cum Verbo, sed secundariò tantum & consequenter, id est tanquam ad effectum consequentem, ac debitum humanitati per resurrectionem; id est iteratam vnionem animæ & corporis resultanti. Et ideo Christi merita ad reuentionem humanitatis cum Verbo non ordinabantur nisi diminutè & secundum quid, quatenus scilicet ex restituta humanitate consequitur, quæ in ordine ad Deum, vt agens secundum prouidentiam supernaturalem se habet, vt materia summè disposita ad iteratam vnionem cum persona Verbi; ita vt meritum ad resurrectionem id est iteratam vnionem animæ & corporis per se primò simpliciter & immediate fuerit ordinatum, vnionem autem iteratam humanitatis cum Verbo respexerit, quatenus in partibus humanitatis vnitis, quasi radicaliter & virtualiter continebatur, quod est ad eam ordinari secundum quid, ex quo planè colligitur restitutionem hanc vnionis non esse secundum se, neque simpliciter & absolute præmium meritorum Christi, sed tantum secundum quid, & prout in altero præmio principaliter intèto continetur, scilicet in reuentione partium humanitatis ad inuicem ac proinde sequitur, tale præmium sub tali ratione respectum non posse meritis adæquari: implicat enim esse præmium adæquatum, & ad illud merita per se primò non ordinari: quamuis igitur vnio hypostatica secundum se merita Christi posset adæquare: si ad illam vt ad præmium per se primò dirigerentur, non potest tamen illorum esse præmium adæquatum, si veluti contenta secundum quid in altero præmio consideretur.

Secundo: Talis vnio consequitur ad vnionem obi. 2. factam in Incarnatione, & ad reuentionem partium humanitatis inter se, quæ factæ sunt sine meritis; ergo etiam hæc vnio fuit sine meritis. Antecedens probatur inam ex hoc quod sine meritis assumpta est inamissibiliter humanitas & eius partes, sequitur quod quandocunque ipsa humanitas extiterit sit Verbo vnita: nam humanitas reintegrata in resurrectione debet subsistere per subsistentiam, quam habebat eius anima, quæ est suppositalitas Verbi. Consequentia verò probatur; quia sine meritis datur, quod naturali sequela sequitur ad id, quod gratis concessum est; ergo. Probatur hoc antecedens; quia sine meritis habuit Christus gratiam & beatitudinem & scientiam infusam; quia sequuntur ad vnionem quæ gratis facta fuit. Quod si dicatur Christum gloriam corporis meruisse, quæ sequebatur ad gloriam animæ, quam habuit sine meritis; contra hoc est, quod illa non sequebatur ad gloriam animæ, vt erat beata solum in ordine ad Deum: quo modo solum anima Christi fuit beata ante passionem. Vnde S. Tho. de ver. qu. 29. a. 6. ad 4. ita respondet: Gloria corporis sequitur ex gloria animæ: quoniam anima est omnino glorificata secundum ordinem ad Deum, & secundum ordinem ad corpus: sic autem anima Christi non erat glorificata, sed solum in ordine ad Deum: secundum autem, quod erat forma corporis, passibilis erat. Et per hanc responcionem sustinet ibi S. D. Christum potuisse mereri gloriam corporis. Quod idem etiam explicat in 3. dist. 18. q. 1. a. 4. q. 2.

S

Resp.

Respond. nullam esse consequentiam. Ad cuius probationem negatur antecedens loquendo de eo, quod sequitur ad id, quod gratis concessum est, & per tempus aliquod esse definit, & cum desinente definit: huius enim restitutio siue reparatio sub eodem merito (quamvis non eodem modo) cadit, sub quo cadit illius reparatio, ad quod quasi naturaliter & necessario sequitur. Vnde ad probationem antecedentis dico non esse simile quod affertur pro simili, quia gratia beatitudo & scientia infusa animæ Christi sequebantur unionem animæ cum Verbo, quæ nunquam esse desijt: & ideo non potuerunt subsequi merita, sicut restitutio dicte unionis, sed priora fuerunt omni merito, sicut & ipsa unio animæ cum Verbo.

SECUNDA CONTROVERSIA.

An antiqui Patres meruerint, aut mereri potuerint condignè, aut congruè diuini Verbi Incarnationem, aut eius accelerationem, vel circumstantias, aut aliquem Incarnationis effectum?

*Scilicet que
sunt.*

NOMINE Patrum antiquorum non Sancti solum Mosaiæ legis; sed omnes etiam legis naturæ iusti comprehenduntur; Quibus Incarnationis mysterium explicite vel implicite fuit à Deo reuelatum, ut ait sanctus D. in 2.2. qu. 2. ar. 7. non minus enim hi, quam illi diuini Verbi Incarnationem sanctis suis operibus ad eam à Deo obtinendam ordinatis mereri de congruo potuerunt. Verum ex Theologis plures Controversiam hanc ad solos legis Mosaiæ Patres videntur arctare; non quia legis naturæ iustos excludant; sed quia solis istis promissa fuit Incarnatio Verbi diuini, ut ait Apost. ad Rom. 1.5. c. in hæc verba: Dico enim Iesum Christum ministrum fuisse circumcisionis (id est Iudaici populi) propter veritatem Dei ad confirmandas promissiones Patrum, gentes autem super misericordia honorare Deum. Et questio proprie est de merito congrui, tam respectu Incarnationis, quam accelerationis & cuiuslibet circumstantiæ. Quid autem nomine accelerationis intelligendum sit, dicemus inferius.

*Sententia
Doctorem.*

IN HAC Controversia quatuor sunt præcipuæ Theologorum sententiæ. Ex quibus vltima quæ est D. Thomæ, quatuor habet dicendi modos. Est igitur PRIMA SENTENTIA dicens, antiquos Patres non meruisse etiam de congruo Incarnationem quoad eius substantiam, sed tantum quo ad eius accelerationem. Hanc sequuntur D. Bonauentura in 3. dist. 3. artic. 2. quest. 2. Marilius eadem distinct. quest. 5. Et Gabriel ibid. q. 1.

SECUNDA SENTENTIA est affirmans antiquos Patres non solum meruisse accelerationem Incarnationis, sed etiam Incarnationem ipsam, non secundum se, sed quo ad vnum tantum eius effectum; non quidem quo ad illum, qui est iustificatio per gratiam, sed quo ad alterum, qui est apertio Regni cælestis. Hanc etiam sequitur D. Bonauentura loco notato, & tribui solet Alensi, sed Vasquez obseruat doctorem hunc non distinguere de merito congrui respectu Incarnationis & accelerationis aut circumstantiarum.

TERTIA SENTENTIA est Vasquezij, dist. 22. c. 4. & 23. c. 5. qui dicit quatuor. Primum est, antiquos Patres non meruisse congruè ipsum mysterium Incarnationis: Ex quo sequitur (inquit) neque meruisse executionem illius, neque prædestinationem. Secundum est, eos congruè

meruisse circumstantias aliquas eiusdem mysterij, & earum prædestinationem. Tercium est, Patres meruisse accelerationem Incarnationis. Vltimum est, antiquos Patres non meruisse singulas Christi actiones, quibus meruit redemptionem, neque tempus peculiare & determinatum illarum. Eandem sententiam, quoad tria prima dicta sequitur Pesantius, dist. 3.

QUARTA SENTENTIA est D. Th. in hoc ar. & in 3. ad Amb. dist. 4. docentis, antiquos Patres de congruo meruisse diuini Verbi Incarnationem secundum eius substantiam, non tamen ex condigno. Cuius sententiæ defensores variè eam interpretantur, aut proponunt.

Est igitur primus dicendi modus Val. punct. 8. qui tria dicit. Primum est, Patres non solum promeritos esse de congruo Incarnationem quoad tempus, in quo Verbum Dei carnem sumpsit, ut scilicet tunc & ex semine Abrahæ fieret sed etiam absolute. Secundum est, ex condigno nullum hominum promeritum fuisse Incarnationem. Tercium est, ex hoc ipso, quod beata Virgo & alij sancti meruerunt ex congruo Incarnationem ipsam, meruisse quoque per eadè opera à Deo præuisa, ut Deus præordinaret & veller Incarnationis mysterium peragere; nam Deus non aliter res prædefiniuit, quam eas exequatur.

Secundus dicendi modus est Suarezij dist. 10. sect. 5. & 6. Vbi octo dictis suam explicat opinionem. Primum est: nullus hominum meruit de condigno Incarnationem filij Dei. Secundum est: nulla pura creatura potuit de condigno propriè & perfectè mereri Incarnationem, etiam si intercederet Dei promissio; quamvis illa posita esset aliqualis ratio meriti aliquam similitudinem habes cum merito de condigno. Tertium est: Posita hac promissione adhuc non esset in illis operibus meritum propriè ac simpliciter de condigno habens seu inducens veram rationem iustitiæ. Quartum: eo modo imperfecto, quo potest vnus homo mereri Incarnationem in alia natura, potest etiam in propria. Quintum: patres non potuerunt mereri de congruo prædestinationem Incarnationis. Sextum est: Non potuerunt antiqui Patres de potentia ordinaria mereri de congruo prædestinationem Incarnationis, quoad circumstantias eius. Septimum est: Antiqui Patres etiam meruerunt de congruo aliquas circumstantias Incarnationis, & aliquo modo dici possunt meruisse eiusdem accelerationem.

Tertius dicendi modus est Asturicensis in rel. de gratia Christi, quest. 5. pag. 478. & seq. vbi suam sententiam explicat quinque conclusionibus. Prima est: Si Patres ita dicantur accelerationem Incarnationis Christi meruisse, ut propter eorum merita Verbum citius in mundum veniret, quam per diuinum consilium fuerat dispositum, priusquam nostro intelligendi modo Deus merita Patrum præiudicaret, improbabiliter diceretur Patres antiquos accelerationem Incarnationis Christi meruisse. Secunda Conclusio est: SS. Patres ita dicantur accelerationem Incarnationis Christi meruisse, ut Deus antequam præiudicaret eorum merita, decreuerit quidem filium suum in mundum mittere; non tamen designauerit certum tempus, in quo illum esset missurus, sed quo ad hoc expectauerit merita Patrum: quibus in sua æternitate præiudicasset definitum tempus Incarnationis filij sui, cum aliqua probabilitate dici potest antiquos Patres meruisse Incarnationis Christi accelerationem.

Iterationem : sed multò probabilius oppositum asseritur. Tertia eius conclusio est : Improbabiliter asseritur Patres antiquos meruisse de condigno Incarnationem Christi Domini , quoad secundum eius effectum, scilicet apertione Regni cœlestis. Quarta eius Conclusio est : Patres antiqui legis meruerunt de congruo Incarnationem Christi Domini , & quo ad subiectum & quo ad tempus & quoad eius effectus & quo ad omnes eius circumstantias . Ultima eius Conclusio est : Opera antiquorum Patrum non meruerunt , vt Deus sua dispositione prædefiniret ab æterno Incarnationem Christi in tempore futuram, sed prius secundum rationem prædefiniret Christi Incarnationem , quam prævideret ipsa Patrum merita : at Patres antiqui meruerunt de congruo Christi Incarnationem, quantum ad temporalem eius executionem ; nam vt sic fuit posterior eorum meritis . Sententiam hanc sequitur Rada in sua 3. p. Controvers. 12. artic. 3. in 2. dubio : sed discordat ab ea in vltima parte quartæ Conclusionis : ait enim antiquos Patres non potuisse de potentia ordinaria mereri Incarnationem, quoad omnes eius circumstantias.

Vltimus dicendi modus est Medin. qui dicit tria. Primum est : De potentia Dei absoluta purus homo in gratia Dei existens potuit mereri de condigno Incarnationem filij Dei . Secundum est : De lege, ac potentia ordinaria non potuerunt puri homines, quantumlibet iusti promereri de condigno Incarnationem. Tertium est : Patres antiqui meruerunt de congruo Incarnationem petendo & orando. Sententiam hanc & præcedentem sequitur Aluarez. Sed primum huius sententiæ dictum non approbat.

Resolutio.

Quatuor sunt huius Controversiæ capita in inscriptione propolita , circa quæ versantur omnes Theologorum opiniones supra notatæ, scilicet ipsa Incarnationis substantia, eius acceleratio, reliquæ circumstantiæ, & eiusdem Incarnationis effectus, secundum hæc enim sola vel omnia vel aliqua videntur posse ad mysterium Incarnationis sibi & humano generi promerendum merita Patrum extendi. De his igitur singulis breuiter, ac dilucidè agendum est. Sed præmittenda primò sunt communia quædam his omnibus capitibus fundamenta.

Distinguitur meritum in condignum & congruum, & vtriusque modus, condignus, & congruus, & differentia de Meritis.

Notandum est igitur duplex esse meritum ; alterum de condigno ; & alterum de congruo. Meritum de condigno est opus, cui de iustitia debetur merces. Et quia duplex est iustitia, altera perfectæ seu rigorosæ ; & altera imperfecta : ideo duplex etiam est meritum apud Deum de condigno ; alterum perfectum, cui secundum leges perfectæ & rigorosæ iustitiæ debetur præmium ; & hoc soli conuenit Christo Dei & hominum mediatori, de quo merito multa diximus supra question. 1. artic. 2. Controvers. 2. alterum imperfectum, quod innitur gratiæ & misericordiæ acceptantis ; sed tamen est iustum & æquale simpliciter respectu præmij, scilicet æternæ mercedis : vt Caietan. aduertit in 1. 2. qu. 114. art. 3. postulat autem hic posterior modus meriti de condigno quatuor condiciones, vt magis principia, ex quibus omnis eius valor emanat, quæ proponit & explicat Medina in allegato artic. 3. & Asturicensis in supra notata quest. 5. Conclus. 4. Sed hic tria tantum assignat . Aluar. autem disp. 17. quatuor enumerat . Rada verò loco superius allegato vnam ex eis omittit ; quia non placet Scoto. Est igitur prima conditio, siue merendi ratio gratia & amicitia Dei in operante, vt ait S. D.

in allegata quest. 114. art. 3. Secunda conditio est, vt operatio meritoria fiat formaliter aut virtualiter propter Deum summè dilectum ; in quo etiam includitur libertas actus, vt expresse docet sanctus Thomas in eadem quest. artic. 4. Tertia conditio est, vt opus ex inclinatione gratiæ & charitatis dirigatur in præmium, ad quod assequendum ordinatur. Si namque merentis opus ex sola operantis libertate dirigeretur in præmium supernaturale, nec illi nec Deo supernaturalis præmij redditori esset omnino proportionatum ; ac proinde nec illius esset condignè meritorium, vt ait S. D. in d. art. 4. Ad hanc reducitur alia conditio seu causa meriti, quam assignat ibi S. Tho. & alijs meriti principijs annumerat Medina, nimirum, vt opus fiat ex virtute & motione Spiritus sancti nos in vitam æternam mouentis ; iuxta illud Ioan. 4. Fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam. Quarta conditio est diuina promissio : quam esse necessariam affirmat S. D. in dicta q. 1. & ibi Caiet. & probat Medina eadem qu. 114. 4. 5. Illa verò conditio siue radix merendi, vt scilicet qui meretur sit membrum Christi, quam ibi ponit, & ex Scripturis ostendit Medina, non est ad meritum absolute necessaria : nam, si quis non ex meritis Christi gratiam haberet à Deo (quod fieri posse certum est) posset hic sibi per opera bona mercedem æternæ vitæ promereri.

Meritum autem ex congruo impropria ac lata acceptione meritum nuncupatur ; quomodo omnino preparatio ad aliquid habendum meritum appellatur, vt ait S. Thomas in 3. dist. 4. questione 3. art. 1. Huic autem merito constituendo necessariae sunt & sufficiunt duæ primæ condiciones : nam tertia his addita meritum causat ex condigno, vt etiam notat Asturicensis in allegata qu. 5. Conclus. 4. Postulat ergo meritum congrui, vt operatio meritoria non dirigatur in præmium ex inclinatione gratiæ & charitatis, sed ex libera solum operantis voluntate, quæ operationem ex gratia & charitate procedentem ordinat ad præmium ; si enim considerata præmium à Deo meretur non ex condignitate, quæ nulla in ea est, sed ex congruitate ; quia scilicet congruum est, vt opus bonum ab homine procedens in Dei gratia & amicitia constituto præmiatur à Deo. Ad cuius euidentiam scito, duplicem esse congruitatem : altera est se tenens ex parte Dei, & eius misericordiæ ; non autem ex parte hominis operantis ; & hæc nullam habet meriti rationem, sed meta congruitas est. De hac loquitur S. D. in allegato art. 3. cum ait : Videtur congruum, vt homini operanti secundum suam virtutem Deus recompenset secundum excellentiam suæ virtutis : Altera congruitas est, quam lex constituit amicitiae ; & hæc cum in opus hominis ex gratia & charitate eidem inhaerente deriuetur, non solum ex parte Dei, & eius misericordiæ se tenet, aut consideratur ; sed etiam ex parte hominis per gratiam & charitatem operantis ; congruum enim est, vt Deus amicos suos & filios sibi obediētes exaudiatur, vt hic ait S. D. dicitur etiam meritum de congruo preparatio seu dispositio ad aliquod Dei donum recipiendum ; nam, vt ait S. D. in 4. sent. ad Ambaldum, dist. 27. quest. 1. art. 4. Actus fidei secundum August. meretur iustificationem, scilicet de congruo, quatenus est dispositio ad illam.

Ex his sequitur vna conuenientia, & duæ differentie inter meritum ex condigno & meritum ex congruo coram Deo. Conuenientia est, quod vtrumque fundatur in gratia & charitate. Prima differe-

differentia est: quod meritum ex condigno rationem habet iustitiæ, licet imperfectæ coram Deo: meritum autem congrui nullam habet iustitiam; sed est tantum amicabile debitum: non enim regulatur per leges iustitiæ, sed per leges amicitiae, secundum quas congruum est, ut amicus amicum & pater filium sibi obedientem exau diat, ut ante diximus. *Secunda differentia* quæ ex prima consequitur est, quod meritum ex condigno infallibilem habet effectum apud Deum; meritum autem de congruo non habet ex sui ratione indeficientem effectum, eo quod lex amicitiae non æquæ stricta est, ut lex iustitiæ, non enim exigit lex amicitiae, ut amicus amico petenti semper & in omnibus morem gerat.

PRIMA CONTROVERSIAE PARS IN TRIA membra subdivisa.

NVNC DE PRIMA *Controversia* parte, scilicet de veterum Patrum merito respectu Incarnationis quo ad eius substantiam, agendum est: cuius tres adhuc sunt partes; una quærens, num actu Patres antiqui condigne meruerint Incarnationem: altera, num per Dei potentiam ordinariam, vel absolutam possibile fuerit eam Patres sibi, & humano generi condigne promereri? Tertia: num saltem merito congrui mereri potuerint, aut actu meruerint;

Primum 1. controversie partis membrum. SS. Patres neque actu meruisse, neque per Dei potentiam absolutam mereri potuisse condigne mysterium Incarnationis, aut eum praedestinatione.

ET DE merito quidem actu SS. Patrum respectu Incarnationis communis est Theologorum consensus negantium veteres Patres Incarnationem Verbi condigne meruisse. Quod non obscurè significant diuinæ litteræ *Psalm. 88. ab illo vericulo. Si dereliquerint filij eius legem meam, & mandata mea non custodierint, &c.* usque ad illum: *Misericordiam autem meam non dispergam ab eo, &c.* Ioan. 3. *Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret.* Ephes. 2. *Deus autem, qui diues est in misericordia, propter nimiam charitatem suam, qua dilexit nos, & cum essemus mortui peccatis, contumiscavit nos in Christo: Cuius gratia estis saluati, &c.* Ad Tit. 3. *Cum autem benignitas, & humanitas apparuit Saluatoris nostri Dei, non ex operibus iustitiæ, qua fecimus nos; sed secundum suam misericordiam saluos nos fecit, &c.* Si autem Patres ex condigno Verbi Incarnationem meruissent, diceremur nos, id est genus humanum ex operibus iustitiæ saluatorem; ac proinde etiam salutem sibi comparasse. Legenda sunt, quæ scribit Apostolus ad Romanos cap. 3. usque ad septimum. Vbi probat neque Iudæos, neque Gentiles Incarnationem Verbi meruisse: quare periculosum esset asserere, Patres antiquæ legis Incarnationis mysterium humano generi condigne meruisse; quia diuinæ Scripturæ satis aperte loquuntur, nec facile glossam admittunt. Legendus est Medina super hoc artic. Suar. disp. 10. sect. 5. & Porrecta in append.

2. membrum.

AN AVTEM per Dei potentiam ordinariam vel absolutam potuerint Patres Verbi diuini Incarnationem condigne promereri, ex principijs & argumentis, quibus secunda Conclusio probatur in textu, iudicandum est: Et primum quidem argumentum desumptum ex fine & præmio, ad quod ordinatur hominis operatio meritoria, non probat secundam illius conclusionem, nisi quoad Dei potentiam & legem ordinariam. Cum enim ait S. D. operationem hominis meritoriam ordinari propriè ad beatitudinem, quæ est unio beatæ mentis ad Deum per actum fruētis, & est virtutis præmium, quam unionem transcendit unio Incarnationis; atque ideo non posse unionem hanc cadere sub meri-

tum, non negat per Dei potentiam absolutam potuisse merita sanctorum Patrum ad unionem hypostaticam Verbi cum humana natura promerendam ordinari; sed tantum explicat, quis sit ordo diuinæ providentiæ supernaturalis circa præmium humanis meritis assignandum. Secundum etiam argumentum non procedit, aut probat, nisi de potentia Dei ordinaria: alioquin destrueret tertiam conclusionem; nam, si Patres per Dei potentiam absolutam diuini Verbi Incarnationem mereri condigne non potuissent ob eam causam, quod Incarnatio sit gratia & meriti principium; eadem ratione neque eorumdem Patrum meritum congrui cadere potuisset, cuius oppositum affirmat ipsa tertia conclusio.

B Quomodo autem possibile fuerit principium gratiæ & meriti cadere sub meritum congrui, dicemus inferius. Superest igitur tertia ratio omnium optima, quæ licet non videatur conclusionem omnino necessariò ac demonstratiuè probare; si tamen eius vis, ut decet, ab intellectu bene disposito, & secundum subiectam materiam consideretur, iuxta præceptum Aristot. in 2. *Metaphys. text. 16. & in 1. Ethic. cap. 3.* sufficiens erit ad efficiendum certum & firmum conclusionis assensum: non quidem Mathematicum, sed morale in materia Theologica & supernaturali. Ratio tertia D. Th. hæc erat: Bonum alicuius puri hominis non potest esse causa boni totius humanæ naturæ; ergo non potest cadere sub meritum alicuius hominis singularis: Cuius argumenti maior sic absolute posita, & intellecta non est vera, nisi de potentia Dei ordinaria. Nam ut ostendimus supra quest. 1. art. 2. in 4. *Controu.* quamvis purus homo per absolutam Dei potentiam non potuerit ex toto rigore iustitiæ pro peccatis totius humani generis Deo satisfacere; potuit tamen pro eis satisfacere ad æqualitatem, non simpliciter, sed ex suppositione diuinæ gratiæ a Deo receptæ, prout gratia se tenet ex parte satisfaciētis, & quatenus tanquam vnum cum eo constitutus actionis principium consideratur: verum si maior illa non de bono totius humani generis secundum se, sed quo ad illius principium, quod est Incarnatio, & unio Verbi diuini cum humana natura intelligatur (in quo sensu hic assumitur ad D. Thoma) verissima est; nam Incarnatio & unio diuinæ personæ cum humanitate, tam ratione termini simplicis, qui est diuina persona, quam ratione termini compositi, qui est Deus homo siue Christus, est infinita simpliciter, ut patet ex his, quæ diximus supra a. 7. *cont. 3.*

E Vis igitur illius tertiæ rationis est: quod cum Incarnatio Verbi diuini sit reformatiua totius humani generis, ut eius prima & propria causa, quam oportet esse simpliciter infinitam, non est possibile, etiam per Dei potentiam absolutam, ut ea cadat sub hominis puri meritum de condigno: quia nullum opus puræ creaturæ potest habere condignitatem in ordine ad bonum simpliciter infinitum tanquam præmium: quia finiti ad infinitum nulla potest esse proportio, quæ sufficiat ad æqualitatem verè ac propriè dictæ, licet non rigorosæ iustitiæ constituendam: diximus enim meritum ex condigno necessario postulare, ut opus ex intrinseca & naturali inclinatione gratiæ dirigatur in præmium; gratia verò quia suapte natura semen est gloriæ, naturalem habet ad eam proportionem & inclinationem, & in eam ut in præmium dirigit opera charitatis. Cum igitur Incarnatio & unio hypostatica ratione termini, siue simul

simul cum termino sumpta, qui Christus est De^o A
& homo fit infinita simpliciter, ac proinde al-
tioris ordinis (scilicet increati) quam fit beati-
tudo, nullum opus ex gratia puræ creaturæ pro-
cedens proportionem poterit habere cum ea
naturalis; aut ad eam veluti præmium ex in-
trinfeca & naturali ipsius gratiæ inclinatione na-
turaliter ordinari. Sed scioli quispiam fortas-
se dicet SS. Patres mereri potuisse Incarnatio-
nem præciso termino; sed levis & ridicula est
hæc responsio. primò; quia Incarnatio com-
pleta terminum suum includit totale, qui Chri-
stus est Deus & homo. Secundò; quia eadem est
quæstio de vnione, quam supra art. 8. dixit S. Th.
significari, vt in termino assumptionis, quem di-
ximus esse simpliciter infinitum. Tertio; quia de
merito loquimur Incarnationis & vnionis,
prout est humani generis redemptiua: quod illi
non conuenit, nisi quatenus vtriusque termini,
scilicet formalis & totalis habet complemen-
tum, ita vt sit idem quærere, num antiqui Patres
mereri potuerint Incarnationem & vnionem di-
uinæ personæ cum humana natura: quod est que-
rere, num mereri potuerint vt Christus nasceretur,
& vt Christus esset in mundo siue vt esset
qui esset Deus homo, sicut affirmat S. Tho. eos-
dem Patres actu merito congrui meruisse Christi
Incarnationem, quam à Deo petebant: constat
autem ex diuinis Scripturis eos Christum Mes-
siam & Saluatorem à Deo postulasse: non autem
solam eius Incarnationem præcisè sumptam
siue prout est in fieri; & nondum sui ter-
mini formalis aut totalis perfectione comple-
ta: eodem igitur modo sumitur à Doctoribus
Incarnatio, cum disputant, an antiqui Patres
potuerint eam suis bonis operibus cōdigne pro-
mereri.

Sed dices: opera SS. Patrum quamquam ex se,
& prout ex habituali gratia procedunt, nullam
habuerint proportionem aut condignitatem ad
incarnationem seu vnionem diuinæ personæ
cum humanitate: ex diuina tamen promissio-
ne fieri potuisse condigna: Verum ex conditio-
ne meriti de condigno supra notata diluitur
hæc obiectio: necesse est enim, vt opus condi-
gne meritorium ex intrinfeca & naturali pro-
portione & inclinatione gratiæ, à qua proce-
dit; dirigatur in præmium: ex diuina verò pro-
missione Patrum operibus superaddita nulla fit
in eis, aut in eorum radice scilicet gratia, propor-
tio vel inclinatio in ordine ad Incarnationem,
vt præmium per ea veluti merita promeren-
dum: sed extrinfecè tantum & accidentaliter o-
pera respicit, nec eorum intrinfecam auget di-
gnitatem: & ideo non nisi secundum quid ac
valde improprie dici possent opera Patrum, ex
tali ordinatione meritoria Incarnationis ex
condigno, vt scitè notat Suarez *disp. 10. sect. 5. & A-*
stus. in sapè alleg. q. 5. pag. 494. Et est doctrina D.
Th. in 1. 2. q. 114. a. 1. & in 2. *dist. 27. q. 1. a. 3.* dicentis;
inter meritū de condigno & præmiū esse necessa-
riam æqualitatem, ita vt præmium de iustitia
pro merito debeatur: implicat autem merito pu-
ri hominis de iustitia, & ad æqualitatem deberi
Incarnationem, quæ est bonum multò sublimi-
us, ergò. Et confirmatur; quoniam idem S. D.
in 4. *dist. 46. q. 1. ar. 2. qu. 1.* docet; non ideo aliquid
esse iustum; quia solum Deus voluit esse iustum
& aequale alteri, sed quia est debitum alicui se-
cundum aliquam eius conditionem: ergò quan-
tumuis Deus ordinasset actiones puri hominis
ad Incarnationem, non ideo ille mereretur ex
cōdigno, & ad æqualitatem Incarnationem, quia

in illis nihil esset æqualis valoris cum Incarna-
tione. Quod etiam probatur; quoniam extrin-
feca promissio & ordinatio, quæ Deus ordinaret
vnionem Verbi & humanitatis efficere propter
ieiunium aut obedientiam Abraham, non tribue-
ret illi maiorem dignitatem aut valorem intrin-
secum, quam secundum se haberet ieiunium il-
lud aut obedientia: sed hæc secundum se non ha-
berent condignitatem & æqualitatem cum In-
carnatione; ergò. Et confirmatur; quia aliàs ope-
ra minus bona possent de condigno mereri ma-
ius præmium, quam alia perfectiora, & opera in-
æqualia possent esse meritoria de condigno æ-
qualis præmij: Consequens autem falsum est,
nam condignitas quia attenditur secundum æ-
qualitatem, consistit in indiuisibili: Conseq. ve-
rò probatur; quia, si Deus proponeret Incarna-
tionem in præmium vni ieiunio vnus vel actui
charitatis alterius, illa opera essent inæqualia;
& tamen essent eiusdem præmij meritoria de
condigno; & similiter si proponeretur Incarna-
tio in præmium humilitatis David, cum hu-
militas B. Virginis quæ fuit excellentior solum
meruerit beatitudinem, minus de condigno
meruisset quam humilitas Regis David, quæ
de condigno meruisset Incarnationem. Quam-
uis ergò potuerit Deus bonis operibus homi-
num promittere Incarnationem in præmium;
ea tamen opera non fuissent eius verè ac proprie
meritoria de condigno, sed ex fidelitate tan-
tum Dei promittentis illis Incarnatio debere-
tur.

Ex quo sequitur, antiquos Patres non meru-
isse de condigno prædestinationem Incarnatio-
nis: hanc enim mereri minimè potuissent, nisi In-
carnationem ipsam promerendo: immo maius a-
liquid est illam, quam hanc mereri; sicut mereri
prædestinationem, maius est quam suam glo-
riam mereri: & ideo suam gloriam merentur ho-
mines; non verò suam prædestinationem: igitur
si Patres Incarnationem Christi ex condigno
mereri non potuerunt, neque illis possibile fuit
prædestinationem Incarnationis condignè pro-
mereri.

D. DE MERITO verò congrui respectu Incarnationis, 3. membri
de quo hoc tertio primè cōtrouersie huius par-
tis membro differendum est, variæ sunt Theolo-
gorum opiniones, quas supra retulimus. Et quia
duplex hic est implicita difficultas: altera de me-
rito Incarnationis secundum se: & altera de me-
rito prædestinationis eiusdem Incarnationis.
Prius de Incarnatione, de qua loquitur tertia 3. membri
conclusio, agendum est. Deinde de eius præde-
stinatione differemus.

DOCET AUTEM hic S. D. 3. sua concl. SS. Pa-
tres petendo & desiderando Incarnationem me-
ruisse de congruo, quod etiam probatur ex co-
dem S. D. in 2. 2. qu. 83. ar. 15. dicente, orationes de
necessarijs ad salutem mereri de congruo ipsis
petentibus ea, quæ petunt; quia decet Deum illos
exaudire: sed antiqui petebant Incarnationem;
ergò. Minor probatur *Isai. 45. Rorate celi de super,
& nubes pluant iustum; aperiatur terra, & germinet
Saluatorem.* Secundò probatur; quoniam antiqui
per sancta desideria disponebantur ad recipien-
dum Christum: at talis dispositio secundum D.
Thom. est meritum de congruo; ergò. Et confir-
matur; quia diuinam bonitatem decet non fru-
strare Sanctorum desideria de Incarnatione
Verbi; propter quod vocatur Christus deside-
rium collium æternorum *Genes. 49. Donec veni-
ret desiderium collium æternorum.* Quod etiam si-
gnifi-

gnificat S. D. 3. *sua conclus.* dicens, SS. Patres Incarnationem de congruo meruisse desiderando & petendo; quia congruum erat ut Deus exaudiret eos qui ei obediebant.

*Posterior
pars de præ-
destinatione
Incarnatio-
nis.
Prædestina-
tio quid sit.*

ALTERA VERO pars quæ de merito querit prædestinationis eiusdem mysterij, paulò difficilior est. Ad cuius euidentiā

Notandum est primò ex D. Augustin. in libr. de dono perseverantiæ, cap. 14. Prædestinationem esse præscientiam & præparationem beneficiorum Dei, quæ certissime liberantur quicumque liberantur; vel ut alibi dicit idem Augustinus & S. Thomas. Prædestinatio est præparatio gratiæ in præsentī, & gloriæ in futuro. Nomine verò gratiæ & beneficiorum Dei intelligitur, tam gratia gratum faciens, quam merita ex ea procedentia, & dona omnia & auxilia supernaturalia interna & externa: quibus veluti medijs & dispositionibus homo perducitur in vitam æternam.

*Ordo præde-
stinationis.*

Secundo sciendum est, In æterna Dei prædestinatione duplicem ordinem considerari: alterum scilicet secundum intentionem: & alterum secundum executionem. Postquam .n. Deus ante oēm præscientiam bonorum actuum & meritorum Petri elegit ipsum ad gloriam, constituit ad eam adipiscendam Petro dare merita cum perseverantia, ad quæ ordinat gratiam cum auxilijs efficaciter cooperantibus: ad gratiam autem consequendam alia, quæ prævenientia dicuntur, decernit auxilia: & ideo secundum ordinem intentionis loquendo, non solum prædestinatio, ut est præparatio gloriæ in futuro, sed etiam ut est præparatio gratiæ pro præsentī vita, præcedit in signo rationis omnem præscientiam, & prævisionem bonorum operum & meritorum, quibus veluti causis, aut conditionibus, quæ ex parte hominis se teneant, possit homo gratiam aut etiam vitam æternam adipisci, ut ante probauimus & defendimus in 1. p. quæst. 23. artic. 5. *Controuers. 2.* Quod etiam egregie præstat Aluarez libr. 5. de Auxilijs diuinæ gratiæ, disputat. 37. At secundum ordinem executionis prædestinatio Petri præsupponit volitionem, præscientiam & prævisionem omnium meritorum Petri: Præscientia verò meritorum supponit volitionem & præscientiam auxiliorum cooperantium siue præoperantium. Et hæc volitionem & præscientiam gratiæ gratum facientis, quæ præexigit volitionem & præscientiam vocationis, & aliorum auxiliorum, quæ vocabulo gratiæ prævenientis significantur.

Inuenitur autem hic ordo non solum in executione reali prædestinationis, quæ fit in tempore; sed etiam in eadem executione prout est ab æterno à Deo mente præconcepta & volita: statuit enim Deus ab æterno hoc ordine Petri prædestinationem executioni mandare: ut scilicet primò ipsum vocaret & præpararet ad gratiam: Deinde illi gratiam conferret: Tertiò per auxilia efficacia ipsum moueret, & ei cooperaretur ad opera meritoria: Quartò muniret ipsum dono perseverantiæ; & tandem ipsum ad felicissimam essentia diuinæ visionem eleuaret. In quo sensu, nimirum secundum ordinem executionis multi Sanctorum de prædestinatione & electione loquentes, affirmant electionem fuisse factam à Deo secundum præscientiam meritorum, quem ordinem expressè Christus Dominus significauit Matth. 25. referens ea verba, quæ ex æterna Dei præordinatione

ne dicturus est electis in iudicio tremendissimo: Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi; esurui enim & distis mihi manducare, &c. Prædestinationis autem nomen absolute prolatum æternam Dei præparationem seu dispositionem secundum ordinem intentionis significat: sic enim Patres & Scholastici communiter nomen prædestinationis usurpant. Cum igitur nullius hominis merita sint causa vel occasio suæ prædestinationis vel alienæ sic sumptæ, sequitur euidenter antiquos Patres, neque condigne neque congruè prædestinationem Incarnationis Christi meruisse simpliciter, & absolute loquendo. Et contra verò; quia merita, verbi gratia, Petri sunt causa gloriæ, quam illi Deus in tempore propter eadem merita confert, in quo fit executio prædestinationis: ideo Petrus est causa suæ prædestinationis in executione posita, quo ad vltimum eius effectum, qui est adeptio beatitudinis. vel (quod idem est) merita Petri sunt causa suæ electionis in executione posita. Et oratio Stephani fuit de congruo meritoria totius prædestinationis Pauli quo ad executionem: meruit enim illi vocationem & auxilium efficac gratiæ præuenientis, & gratiam ipsum gratum facientem, & merita ex ea prouenientia, & præmiū felicitatis æternæ. Sic igitur in proposito.

DICENDUM est Patres antiquos, prædestinationem Incarnationis Christi secundum ordinem intentionis consideratam mereri etiam de congruo secundum Dei potentiam ordinariam minime potuisse, sed eius executionem seu exhibitionem in tempore factam sanctis ac pijs suis desiderijs orationibus ac præparationibus bonorum operum congruè mereri præuuisse, & eandem per Dei potentiam absolutam secundum intentionis ordinem mereri potuisse de congruo. Et PRIMA quidem Huius DICTI PARS præter rationes omni prædestinationi communes hac etiam ut propria probari potest. Quia prædestinatio Christi est causa prædestinationis & electionis omnium saluandorum efficiens, formalis & finalis: ergo Patres antiqui neque meruerunt neque mereri potuerunt prædestinationem Incarnationis Christi. Consequenter nam alioquin idem respectu eiusdem & secundum eandem rationem esset causa & effectus in eodem ordine genere causæ. Antecedens probatur 1. auctoritate D. Thomæ in 3. dist. 10. quæst. 3. artic. unico, quæst. 3. cuius verba sunt: Prædestinationis nostra causa efficiens est prædestinatio Christi; in quantum ipse est mediator nostra salutis; & formalis, in quantum in filios Dei ad imaginem eius prædestinamur: & finalis, in quantum nostra salus in eius gloriam redundat. Idem, quamuis non ita distinctè docet S. Thom. infra quæst. 24. art. 4. Secundò probatur idem antecedens, quo ad singulas eius partes singulis dictis Apostoli. Nam ad Ephes. 1. dicit: Prædestinauit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum: Sed dictio per denotat causam efficientem; sicut quando dicitur Pater operari per filium: igitur Christi prædestinatio est causa efficiens nostræ prædestinationis: Deinde Christi prædestinationem esse nostræ prædestinationis causam exemplarem affirmat Apostolus ad Roman. 8. cap. dicens: Quos prædestinauit conformes fieri imaginis filij sui sed imago ad causam pertinet exemplarem; ergo. Denique Christi prædestinationem causam esse nostræ finalem docet idem Apost. ad Eph. ab illis verbis: Vnicuique autem nostrum data est

gratia secundum mensuram durationis Christi, usque ad illam: *id non finis paruuli*. Quæ loca notat S. D. in allegata quæstione. 3. Quibus addamus eiusdem Apost. testimonium ex prima ad Cor. 3. 6. *Omnia enim (inquit) vestra sunt, siue Paulus, siue Apollo, siue Cephas, siue mundus, siue vita, siue mors, siue præsentia, siue futura; omnia enim vestra sunt; vos autem Christi: Christus autem Dei*. Quibus verbis significat homines, præsertim electos esse finem rerum omnium corporarum: hominum autem finem esse Christi Dei & hominis gloriam, ipsius autem Christi quatenus homo, finem esse Deum. Quamuis autem S. D. in supra notata q. 3. dicat: Prædestinationem nostram quo ad id quod in ea æternum est, causam non habere, sed quo ad temporalem tantum effectum: prout scilicet eius effectus producitur mediātibz aliquibus caulis creatis; & ita Christi prædestinationem esse nostræ prædestinationis causam efficiētem, quatenus scilicet Christus mediator est nostræ salutis: hoc tamen intelligendum est de vera & propria causa realiter producente; atque adeo ab effectu per eam producto realiter distincta. Cum enim sit vnus actus simplicissimus diuinæ voluntatis & intellectus, quo Deus Christum & alios omnes electos ab æterno prædestinauit, nō potuit actus, quo Deus Christum prædestinauit, illum actum causare, quo cæteri homines à Deo fuere prædestinati. Si verò de causa minus propriè idest de ratione volendi & prædestinandi sermo sit, congruè dici potest, non solū Christi prædestinationem esse causam, idest rationē prædestinationis aliorum, sed etiam actum prædestinationis Christi esse quodammodo causam, id est rationem actus prædestinationis aliorum. Nam, vt diximus in 1. p. q. 19. a. 5. *Contr. 1.* licet vnum bonum creatum non sit propriè & formaliter ratio Deo volendi aliud bonum creatum, vnum tamen bonum creatum potest esse ratio alteri bono creato, vt sit à Deo volitum, vt ibi declarauimus ex Cai. & Ferr. Deinde, sicut etiam ibi dictum est, distinguendo secundum rationem plures in Deo volitiones haud absurdè dici potest Dei volitionem, prout ad vnum volitum terminatur, esse rationem seu causam virtualiter in essendo alterius diuinæ volitionis, prout ad aliud volitum terminatur. Similiter itaque dici potest prædestinationem dupliciter esse causam meritoriam, idest rationem prædestinationis aliorum. Vno modo sumendo prædestinationem, tam Christi quam aliorum passiuè: quem modum significat S. Th. 1. p. qu. 23. a. 2. sic enim verum est dispositionem seu præparationem illam secundum quam Christus vt homo, denominatur intrinsecè à Deo prædestinatus, esse rationem passiuè prædestinationis, idest dispositionis & præparationis, secundum quam alij denominantur quasi intrinsecè à Deo prædestinati: Alio modo sumendo vtramque prædestinationem prout actio Dei est prædestinantis: sic enim Christi prædestinatio causa est virtualiter in essendo prædestinationis aliorum hominum saluandorum, quod alij significant alio modo dicentes; Christum meruisse nobis prædestinationem & efficacem electionem ad gloriam; non quidem quantum ad absolutum ipsius actus prædestinantis: sed quantum ad respectum quod connotat, seu quantum ad terminationem ad aliquas personas, & ad tale vel tale obiectum secundarium. Quem dicendi modum sequitur & tuetur Alu. 1. 5. de auxilijs, diff. 39. *Concl. 3.*

A SECUNDA PARS dicti superius expressi est, Patres antiquæ legis pijs ac Sanctis suis desiderijs, petitionibus ac bonis operationibus executionem dominicæ Incarnationis congruè meruisse. Ad cuius euidentiam considerandum est primo, quod quamuis Incarnatio Christi in executione posita fuerit verè causa meritoria gratiæ iam antea Patribz antiquæ legis collatæ, non tamen gratiam in eis sub ea ratione & modo formali causauit, quo posita fuit in executione; sed sub alia priori & æterna ratione seu modo, quatenus scilicet ab æterno fuit à Deo præuisa & acceptata; & sermo est de Incarnatione Christi non præcisè sed quatenus includit etiam ipsum Christum & eius opera meritoria, ac præsertim passionem & sanguinis effusionem: quibus nos à peccato redemit, & iustis omnibus qui sunt fuerunt & futuri sunt gratiam & gloriam cum omnibus auxilijs & donis ad eam ordinatis condignè promeruit: & idè in Apoc. 13. cap. Christus dicitur: *Agnus occisus ab origine mundi*. Et ex hoc agendi modo sup̄siste videntur occasione plures Theologi dicendi Christum per modum causæ finalis gratiam Patribz meruisse: proprium enim causæ finalis est, vt ab agente præconcepta & eius intentioni præfixa moueat ipsum ad sui consecutionem. Ita S. D. infra q. 61. a. 3. ad 1. & q. 62. a. 6. & ibi Cai. & Astur. pagina 489. Quoniam itaq; Christi passio Patribz antiquis gratiam meruit & in eis causauit, non quatenus tunc existens, quæ est efficientis conditio, sed vt à Deo præuisa, & per eius voluntatem & intentionem ad humani generis redemptionem ordinata, & vt pretium secundum legem diuinæ iustitiæ sufficiens acceptata, qui modus causandi proprius est causæ finalis, idè dici non incongruè potest, Christi Incarnationem & passionem gratiam antiquis Patribz meruisse per modum causæ finalis, licet eius causalitas non fuerit propriè neque verè finalis sed efficiens moraliter; tunc quidem quasi mediatè, media scilicet diuini intellectus apprehensione & voluntatis ordinatione & acceptatione: postea verò etiam per se ipsam proximè & immèdiatè causando; quando scilicet actu fuit exhibita, veluti pretium redemptionis abundans, & vt meritum gratiæ & gloriæ filiorum Dei. Quod exemplo satis accommodato ac facili declaratur. Est mercator qui merces alicui tribuit, nullum ab eo pretium aut obligationem soluendi recipiens, sed tamen certò sciens eius Patrem aut amicum tunc absentem: atque idè nihil promittentem pro eo soluturum, cum venerit: & tandem Pater vel amicus eius, cui datæ sunt merces, veniens pretium totum liberè soluit mercatori. Sic itaque Deus instar mercatoris præciosas Patribz contulit margaritas, remissionem scilicet peccatorum, gratiam filios Dei constituentem plurimis Spiritus sancti donis associatam, nullo ab eis aut ab alio recepto pretio vel obligatione, sed certò sciens tempore per ipsius infallibilem prouidentiam prædefinito Verbum, quod est secunda in Trinitate persona, humanitati fore secundum hypostasim copulandum & pretium omne pro mercibus spiritualibus, quas antiqui Patres à Deo receperant, & omnes in humano genere iusti fuerant recepturi, plenè atque cumulatè soluturum: quod tandem suscepta nostræ carnis natura, Verbum Dei per passionem ac pœnam Crucis largissimè profuso sanguine veluti

ss. Patres executionem prædestinatio-
In arnatio-
his congruè meruisse.
sed Christum
sub prioris
eternæ ratione per
modum causæ finalis gratiam patri-
bus meruisse. & patres per Dei potentiam ab-
solutam Incarnationis prædestina-
tionem secundum ordinem intentionis mereri potuisse.

infinito diuitiarum thesauro Deo persoluit. Sed antequam solueretur SS. Patres eius exhibitionem Sanctis suis desiderijs ac pijs operationibus congruè meruerunt.

Ultima deniq; pars dicti affirmans, antiquos Patres per Dei potentiam absolutam Incarnationis prædestinationem secundum ordinem intentionis mereri potuisse, probatur; quia potuisset Deus gratiam patribus conferre sicut Angelis sine merito Christi: tunc autem per opera talis gratiæ in tempore facta, & ab æterno à Deo prædefinita & præuisa mereri potuissent Incarnationis prædestinationem, quo ad substantiam & circumstantias. Probat hoc & explicatur: quia secundum ordinem iam à Deo prædefinitum nullus potest prædestinationem Incarnationis mereri; quia omne meritum est effectus prædestinationis Christi & nostræ; ergo si meritum aliquibus conferretur non causatū ex Christi prædestinatione, posset Christi prædestinatio cadere sub eorum meritum.

Quæ ratione potuerint sancti patres, non autem Christus incarnationem congruè promereri.

Secundò sciendum est, meritum congrui quo quis meretur alteri quodcunque donum à Deo conferendum, nihil ab eo dono tollere aut diminueret, quod ad rationem suè modum pertineat gratuitæ collationis: quoniam vt ante diximus meritum congrui non regulatur per leges iustitiæ, sed per leges amicitiae, quæ ratio est omnis gratuitæ collationis, tantum abest vt eam tollat aut ex aliqua parte diminueat, quare meritum congrui quo Stephanus efficacem Paulo meruit vocationem & gratiam, nõ destruit aut minuit in vocatione rationem gratuitæ, neque in ipsa prima gratia rationem gratiæ, sed magis eam statuit; cum ad eam secundum leges amicitiae conferendam moueat.

Ex quo sequitur primò, peccatorem gratiam à Deo postulantem aut etiam se ipsum ad eam ex diuina motione preparantem non posse illam ex congruo promereri; eo quod amicitiam cum Deo nondum habeat, quæ prima radix est & conditio necessaria ad aliquid merendum coram Deo.

Secundò sequitur, Patres antiquos pijs desiderijs & assiduis precibus Incarnationem Verbi & Christi redemptoris aduentum congruè meruisse; quia congruum erat, vt Deus amicis suis desiderantibus ac piè petentibus desiderata concederet; quia tamen saluis non solum iustitiæ sed etiam amicitiae legibus poterat denegare: atque ideo Patrū meritā nihil de ratione gratuitæ donationis, aut gratiæ, quæ summa est in sacrosancto mysterio Incarnationis, diminueret potuerunt. His adde, meritum hoc Sanctorum Patrū nullam respectu Incarnationis dicere rationem debiti vel iustitiæ, sed dispositionem tantum ad eam recipiendam; & ideo nulla absurditas est, si tale meritum in Patribus admittamus respectu sui principij; quia proprium & connaturale est dispositionibus vltimis ab ea forma causari, ad quam disponunt vt alibi declarauimus, & eadem ratione cum D. Augustino & D. Th. meritum congrui, prout solam dicit dispositionem, admittendum est in ordine ad primam gratiam; nõ autem vt dicit rationem debiti vel iustitiæ. Et quamuis, qui de condigno meretur causam, mereatur etiam id quod naturaliter & per se consequitur ad illam; non tamen qui de congruo tantum meretur causam aliquam liberè operantem, oportet vt eius effectum liberè mereatur: quoniam effectus ille non per se consequitur ad talem causam: sicut si de congruo merearis gratiam Petro, qui per suas actiones liberas mereatur gratia

A Paulo, non inde sequitur, te mereri de congruo gratiam Paulo: quod maxime verum est quando tali effectui libero repugnat cadere sub meritum sicut in proposito. Nam, quia ad Incarnationem redemptiuam, prout actu facta est, consequitur gratia sanatiua totius humanæ naturæ, Patres qui meruerunt Incarnationem eam vt causam gratiæ tantum in communi meruerunt; non autem vt causam huius aut illius gratiæ collatæ Petro vel Ioanni in particulari; quoniam hic effectus non est Incarnationi connaturalis, sed est ei liberè coniunctus: & multò minus primam suam gratiam meruerunt; quoniam illi vt principio meriti repugnat cadere sub meritum: hoc tamen meritum congrui datum fuit à Deo Patribus ex meritis Christi ab æterno præuisis, quibus Christus in tempore congruentem illis ad Incarnationem meruit præparationem.

Tertio sequitur, Christum non eodem modo, scilicet merito congrui meruisse aut mereri potuisse suam Incarnationem; primò, quia omne meritum Christi, cum sit infinitum in ratione meriti est ex perfecta iustitiæ ac proinde non est meritum congrui sed cõdigni: ostendimus autem supra non fuisse possibile Christum vnionem suam hypostaticam scilicet Verbi cum humanitate, condignè mereri. Secundò, quia si Christus suam Incarnationem meruisset, ea ratione illam meruisset qua eiusdem meriti principium esset & causa, quod implicat contradictionem, vt supra diximus: Patres autem antiqui non ea ratione meruerunt Incarnationem, qua fuit principium gratiæ & meriti eorum, sed qua ratione tantum eiusdem gratiæ & meriti fuit complementum & consummatio. Nam, vt scitè notat Asturicensis, non meruerunt Patres aduentum Christi sub ea ratione formali, qua fuit à Deo promissus suè qua ratione fuit promissionis diuinæ completiuus, sicut nec mereri potuerunt, vt eiusdem Saluatoris aduentus illis à Deo promitteretur. Certum est autem Christi Incarnationem ea sola ratione fuisse principium gratiæ & omnis meriti SS. Patrum, qua fuit à Deo promissa & ipsius promissionis completiua: non autem quatenus fuit eiusdem gratiæ & meriti consummatio. Si namque nullum præcessisset in diuina mente decretum aut promissio de Verbi diuini Incarnatione propter humani generis redemptionem, gratia & merita Patrum non fuissent illis à Deo collata ex meritis Christi; & tam eorū gratia & merita per Christi gratia & merita consummari debuissent: & ideo bene potuerunt SS. Patres pijs suis desiderijs & petitionibus Christum de congruo promereri, tanquam eorum gratia & meritorum consummationem absq; hoc, quod ipsum mererentur, prout fuit à Deo promissus aut diuinæ promissionis completiuus, quo solo modo fuit principium gratiæ & meriti Sanctorū Patrum.

Vltimò notandum est: In æterna Dei voluntate & decreto de Incarnatione Verbi, nec explicitè claudi nec exclusi respectum ad merita Sanctorum Patrum, qui tempore fuerunt ipsa Incarnatione priores; sed in eo quasi virtualiter & implicitè claudi; quia nimirum Deus Incarnationem Verbi pro redẽptione generis humani voluit vt sapienter & suauiter exequendam atque ideo voluit etiam implicitè ac virtualiter, vt eam multorum SS. vota & petitiones illius meritoria de congruo præcederent. Consequentia patet ex discursu D. Th. *supra q. 1. a. 5.* Vbi tres affert rationes ad probandum non fuisse conueniens Christum Incarnari ab initio mundi: ex quibus

quibus prima congruentiam affert ex desiderio & petitione remedij per ipsam Incarnationem futuri. Et ex his iam satis elucet, quomodo poterint SS. Patres diuini Verbi Incarnationem mereri de congruo.

SEQUITUR NUNC SECUNDA CONTRVERSIAE pars inquirens, an SS. Patres Incarnationis accelerationem meruerint aut mereri potuerint? Quae difficultas breuiter est expedienda.

Notandum est igitur primò, dictum hoc: Patres antiqui meruerunt accelerationem Incarnationis, triplicem sensum habere posse. Primus est, Patres antiquos meruisse vt Verbum Patris aeterni nostram citius naturam assumeret, quam aeterno diuinæ voluntatis decreto fuerat prædefinitum, priusquam nostro intelligendi modo Deus merita Patrum præuidisset. Secundus sensus est, Deum Incarnationem aeterni Verbi decreuisse, antequam præuideret merita Patrum veteris testamenti; sed in eo signo rationis nullam temporis differentiam determinasse, in qua fieret Incarnatio, sed præuisis in posteriori signo rationis Patrum meritis certum illius executioni tempus determinasse: atque ita Patres accelerationem Incarnationis meruisse, quatenus vt in tali tempore fieret meruerunt. Tertius sensus est, Deum Incarnationem Verbi decreuisse cum omnibus circumstantijs, loci, temporis, personarum &c. Patres autem antiquos eius accelerationem meruisse; quia licet Deus in illo priori signo rationis nihil expresse cogitauerit aut decreuerit circa Patrum merita: ea tamen non exclusit, sed quasi implicite ac virtualiter voluit, quasi dispositionis & media ad executionem seu exhibitionem Incarnationis congruentia: & ideo in secundo signo rationis, in quo concepit ac prædefiniuit ordinem, quò decretum Incarnationis esset executioni mandandum, decreuit Patrum merita veluti dispositiones tantò mysterio ab hominibus obtinendo congruentes: Quatenus ergò Patres diuini Verbi Incarnationem cum circumstantijs omnibus, ac præsertim temporis meruerunt, dicuntur eius accelerationem meruisse; quia, scilicet meruerunt vt eo tempore fieret, quod ab aeterno fuerat à Deo prædefinitum, nec longiore tempore tardaretur: Et primus quidè sensus manifestam continet absurditatem & errorem; quia mutationem inuoluit diuinæ voluntatis & prædefinitionis; affirmat enim Deum ante præuisa Patrum merita tempus decreuisse determinatum Incarnationis; sed meritis deinde præuisis in alio signo rationis aliud tempus Incarnationi futuræ constituisse. Falsum etiam esse dictum illud in sensu prædicto perspicue significat Apostolus ad Galat. quarto dicens: Vbi venit plenitudo temporis misit Deus filium suum &c. Plenitudo namque temporis nihil aliud significat, nisi partem illam temporis, in qua Deus ab aeterno determinauit, vt filius humanitati iungeretur in vnitatem personæ, quæ dicitur temporis plenitudo. Primò propter plenitudinem gratiarum quæ in eo dantur. Secundò propter impletionem figurarum veteris testamenti. Tertiò propter impletionem promissorum. Quartò propter diuinam ordinationem in eo executioni mandatum: ab initio namq; mundi duratio temporis continuò fluens veluti imperfecta ad partem illam tendebat, vt ad totius præteriti temporis complementum, in qua filius Dei in assumpta carne, secundum Dei prædefinitionem erat hominibus exhibendus: non igitur ex meritis præuisis; sed ante omnia merita prædefinitum fuit à Deo tempus Incarnationis. Et quia dictū

illud: Patres antiqui meruerunt accelerationem Incarnationis, hunc veluti proprium ac planissimum efficit sensum; nimirum Patres meruisse vt Verbum citius carnem assumeret, quam fuerat à Deo prædefinitum: ideo simpliciter & absolute loquendo negandum est Patres meruisse accelerationem Incarnationis Verbi diuini. Petitiones autem Patrum accelerationem Incarnationis sonantes vt Psal. 11. Propter miseriam inopum, & gemitum pauperum nunc exurgam dicit dominus, & Isaia 4. Vtinam dirumperes Caelos, & descenderes. Et alie similes accipiendæ sunt, vt significaciones desiderij sanctorum conditionati, nimirum si fieri posset: eorum autem absoluta voluntas erat plenè diuinæ dispositioni cõformis.

Secundus verò sensus, quem approbat Vasq. disp. 23. c. 5. parum vel potius nihil habet probabilitatis, primò quia prædestinatio pars est perfectissima diuinæ prouidentia; quæ rem quamlibet decreto futuram disponit secundum omnes eius indiuiduas circumstantias loci, temporis, personarum &c. ergò Deus aeterno suo decreto de Christi Incarnatione futura, quod præcessit in signo rationis præscientiam meritorum sanctorum Patrum, disposuit etiam de tempore determinato, in quo futura esset Incarnatio Verbi diuini. Certū est autē, vt ante dixim⁹, decretū diuinæ voluntatis esse penitus immutabile: non ergò poterunt antiqui Patres accelerationem Incarnationis promereri. Secundò probò temporis determinationem non fuisse primò ex meritis Patrum præuisis, ita vt ante nullum esset Incarnationi tempus determinatum; quia secundum fidem asserendum est, merita Sanctorum Patrum à Deo præuisa fuisse, tanquam in Christi meritis fundamentum habentia: at hoc verum esse non potest, si temporis determinatio fuit post merita Patrum à Deo præuisa; ergò. Minor probatur; quia merita Patrum innitebatur meritis Christi, non abstractè vel in communi consideratis, sed secundum earum singularem & indiuiduam existentiam sumptis, prout scilicet Christi passio à Deo futura videbatur tali loco & tempore, & cum alijs singularibus circumstantijs ad eius indiuiduam existentiam pertinentibus, igitur Patrum antiquorum merita præsupponebant Christi merita futura in tali temporis à Deo prædefinita differentia: ac proinde si non præxisteret in Christi meritis certa temporis determinatio, non possent illis inniti merita Patrum.

Solus itaque tertius sensus, quamquàm minus proprius, continet veritatem superius, cū proponeretur, expressam, quam ita explicat Suar. disput. 10. sect. 6. §. Dico quarto. Aluar. disput. 17. & ex parte Vasq. disp. 23. cap. 5.

TERTIA CONTR. pars quærit de circumstantijs Incarnationis. Cui breuiter respondens dico, Controuer. 3. SS. Patres eisdem pijs desiderijs, precibus ac bonis operibus simul diuini Verbi Incarnationem & eius circumstantias de congruo meruisse. Ad cuius euidentiam recolendum est, quod supra diximus, nimirum Incarnationis vocabulo in præfenti materia comprehendī, non solum vnionē hypostaticam diuinæ personæ cum humana natura, sed etiam operationes omnes Christi meritórias ab ipso Incarnationis exordio, vsq; ad passionem & mortem inclusiue. Nam de Incarnatione quæstio est, quatenus peccatorū satisfactio & humani generis redemptionē & salutē à Deo fuit ordinata. Incarnationē igitur ita cõsideratā, & omnes eius circumstantias Patres antiqui de cõgruo meruerūt: ac proinde singulas

Christi

Secunda cõ-
trouerſia
pars.
Quo sensu
admitti pos-
ſit Sanctos
Patres In-
carnationis
accelerationem
meruisse,
aut non
meruisse.

Tertia pars
controuerſie.
Sanctos Pa-
tres omnes
Incarnationis
circumstan-
tias cõgruè
meruisse non
quærit, sed
quærit, an
ad executionem
eius electio-
nem electio-
nem aeternam.

Christi actiones, quibus nostram meruit redemptionem, & earum tempus determinatum cum ceteris circumstantijs, quibus erant futurae & actus postea fuerunt in rerum natura meruerunt: non enim nudam aut abstracte sumptam, & minime operatricem Incarnationem & Verbum ipsum Incarnatum, sed Christum ut redemptorem formaliter & Salvatorem Patres à Deo postulabant: constat autem Christum per omnes actus vitae suae coram Deo infinite meritorios, veluti per unum integrum meritum redemptionem & satisfactionem in eius passione & morte consummatam nos à peccati & Diaboli servitute redemisse, Deo reconciliasse & nobis aeternae vitae praemia meruisse. Cum itaque sic sumptam Incarnationem Patres à Deo postularent, tandem etiam hoc modo sumptam suis pijs desiderijs & petitionibus ac sanctis operibus à Deo congrue meruerunt; & quia singulariter existentem Incarnationem & Christum cum eius singularibus actibus à Deo petebant, quae sine proprijs & indiuiduis circumstantijs esse non possunt: ideo singulas etiam horum omnium circumstantias Patres meruisse dicendum est: & de circumstantia quidem temporis certum est ex sacris litteris eam Patres frequenter à Deo postulas; & consequenter etiam à Deo meruisse: personarum etiam circumstantias Patres meruisse diuina scriptura testatur Gen. 22. cum de merito obedientiae Abraham loquens ait: *Per memetipsum iuravi dixit Dominus; quia fecisti rem hanc, & non pepercisti filio tuo unigenito propter me, benedicam tibi, & multiplicabo semen tuum &c. & benedicentur in semine tuo omnes gentes, quia obedisti voci meae.* Quod autem ait Vasquez in allegato 5. cap. dist. 25. electione, quae Deus elegit, ut Christus nasceretur ex semine Abraham fuisse ex meritis Abrahami, & non ex gratuita Dei voluntate & vocatione, & D. Th. in 1. 2. q. 98. a. 4. oppositum asserentem, intelligendum esse de meritis Abraham perfectis ex solo libero arbitrio ipsius, non autem de meritis ex gratia profectis, ut tandem reducat electionem semitis Abraham in gratiam Dei, qui ita voluit praeveneri Abrahamum & ipsum talem efficere, ut ex illo congrue Christus nasceretur, falsum est & merum ac futile ipsius Vasquezij commettum; quia meritum congrui, ut ante diximus, fundatur in gratia & amicitia Dei; igitur ex solo libero arbitrio nullum est meritum coram Deo; ergo de merito ex gratia procedente loquitur S. D. Nec particula causalis, quia, denotat causam electionis, ut Christus ex semine Abraham nasceretur, sed denotat causam executionis diuini decreti, seu electionis ab aeterno à Deo factae, ut Christus ex semine Abraham nasceretur: voluit enim Deus ab aeterno ob suam solam bonitatem & misericordiam in primo signo rationis Christi Incarnationem cum omnibus circumstantijs; atque adeo ut esset ex semine Abraham: in secundo vero sine rationis voluit eam executioni mandari mediantibus meritis Abraham, & praecedente speciali quadam Iudaici populi sanctificatione, ut ait S. D. in allegato artic. 4. & ita factum est in tempore; quia Christi Domini natiuitatem praecesserunt Abraham merita, & specialis Israelitici populi sanctificatio: Betiam Virginem de congruo meruisse, ut esset mater Dei, ostendimus cum D. Th. & alijs in sequenti Concl. Cui etiam addi possunt Simeon & Anna, quos sacer textus indicat Luc. 2. de congruo meruisse videre Christum dominum, quid multo magis dicendum est de Ioseph, qui meruit esse Christi

Vasquezij
dictum con-
futat.

A nutritius & eius custos ac ductor in eius infantia, quando ex Iudaea fugit in Aegyptum, & inde redijt post mortem Herodis. Et quoniam ex dictis satis constat ceteras Incarnationis circumstantias eadem ratione, quia duae praedictae, sub meritum congrui S. S. Patrum cadere debuissent, sufficient ea quae pro huius tertiae partis declaratione dicta sunt.

VERSIA pars de meritis Patrum inquirens circa secundum Incarnationis effectum; An Sancti Patres meruerint Incarnationem, quo ad secundum eius effectum, scilicet aperitionem regni Caelorum? Cui satisfacit Ang. D. in 3. dist. 18. q. 1. a. 6. q. 2. & 3. negativè respondens; quam etiam partem probat discursus huius articuli: quia meritum puri hominis limitatur ad eius suppositum; sicut gratia adoptionis, à qua tale meritum procedit; alioquin esset gratia capitis in alios influens; at mereri Incarnationem quo ad aperitionem regni caelestis est mereri alijs. Secundo probatur idem: quia Incarnatio, quo ad hunc & alios effectus est altioris ordinis, quam meritum nostrum; quia pertinet ad ordinem hypostaticum, & meritum nostrum ultra condignum praemiatur, si aperta semel ianua regni caelestis conferatur pro illo beatitudo. Confirmatur; quia aliàs eadem ratione mereri potuissent Patres Incarnationem ut dignificatiuam & reformatiuam totius vniuersi Patribus ipsis exceptis, & quatenus est in redemptionem aliorum, & ut per illam illuminantur Angeli; quia ut sic non fuit causa praedictorum meritorum. Tertio probatur idem; quoniam Incarnatio sic considerata tenet se ex parte principij meriti; quia ut sic tollit peccatum: remissio vero peccati ad principium meriti pertinet; ergo non potest cadere sub meritum antiquorum. Alias probationes vide apud S. Thom. loco supra notato, scilicet in 3. dist. 18. q. 1. a. 6. q. 2. & 3.

PRIMA CONCL. S. S. Patres antiquae legis, & illi qui fuerunt sub lege naturae, non meruerunt conditionem diuini Verbi Incarnationem secundum se, aut quo ad aperitionem regni caelestis. Haec patet ex dictis, & probant eam Sancti Doct. & eius expositores & Asturicensis loco supra notato multis argumentis.

SECUNDA CONCL. S. S. Patres per Dei potentiam ordinariam, aut etiam absolutam non poterunt Incarnationem Verbi diuini condigne promereri. Haec patet ex dictis, & probat eam Suarez, sect. 5.

TERTIA CONCL. S. S. Patres simpliciter & absolute loquendo Incarnationis praedestinationem aut electionem non meruerunt de congruo. Haec conclusio est contra Vasquezium, & patet ex dictis.

QUARTA CONCL. S. S. Patres pijs suis desiderijs, petitionibus ac bonis operibus de congruo meruerunt executionem, seu exhibitionem praedestinationis ab aeterno Incarnationis. Probatur haec conclusio ex principijs supra positjs & explicatis. Nam meritum congrui duabus constituitur conditionibus: Prima est ut operans Dei gratiam habeat & amicitiam: Secunda, ut operetur formaliter aut virtualiter propter Deum summè dilectum: sed utramque conditionem habebant S. S. Patres antiquae legis; ut patet ex sacris scripturis: ergo.

QUINTA CONCL. S. S. Patres non meruerunt ex condigno accelerationem Incarnationis. Probatur; quia acceleratio Incarnationis est bonum vni-

ultima
troua
part.
Respon
ur quae
negant.

etiam
deductio
probat.

vniversale, ad quod non se extendit meritum de condigno personæ particularis; ergo. Secundò; quia gratia adoptionis & eius merita præmiantur vitra condignum per beatitudinem; sed, acceleratio Incarnationis est ordinis hypostatice, & materialiter est idem cum ipsa Incarnatione, quæ est aliquid excellentius beatitudine; ergo merita Patrum respectu illius non habent condignitatem.

SEXTA CONCL. SS. Patres absolute loquendo non meruerunt accelerationem Incarnationis. Probat ex dictis; quia mereri absolute Incarnationis accelerationem idem est quod mereri, vt filius Dei antè prædeterminatum tempus à Deo, carnem assumeret; quod est impossibile vt ostendimus.

SEPTIMA CONCL. SS. Patres non meruerunt accelerationem Incarnationis in eo sensu, videlicet, vt Deus in priori signo rationis Incarnationem prædeterminaret absque vlla temporis circumstantia; & deinde in altero signo rationis prædeterminaret merita Patrum, & propterea determinaret tempus Incarnationis. Hæc patet ex dictis.

OCTAVA CONCL. SS. Patres in eo sensu congruè dici possunt Incarnationem Verbi meruisse: quia scilicet prædeterminata per Dei providentiam in primo signo rationis Incarnatione cum omnibus circumstantiis postea in secundo rationis signo prædeterminavit ordinem, quo decretum Incarnationis esset executioni mandandum, & præordinavit Patrum merita veluti dispositiones, vt diuinitas illud mysterium cum omnibus suis effectibus ab infinita Dei bonitate possent homines obtinere cum omnibus eius circumstantiis, ac præcipue cum circumstantia temporis, vt scilicet coram Deo mererentur, vt eo tempore filius Dei nostram naturam assumeret, quod fuerat ab æterno prædeterminatum, nec longius differretur. Hæc patet ex dictis: nulla enim absurditas est id quod Deus ex æterna sua providentia & voluntate gratuita futurum esse decreuerat in primo signo rationis, voluisse in altero signo rationis quandam aliam causam creatam & moralem habere, scilicet merita Patrum; quamquam exigua valde & inæqualia mysterio ac tanto præmio minimè digna.

VLTIMA CONCL. SS. Patres circumstantias omnes Incarnationis cum ipsa congruè meruerunt. Hæc patet ex dictis in vltima parte Controuersie.

CONTRA primam concl. sunt argum. quæ afferunt & soluunt S. D. hic & Med. super hoc 4. dub. 2.

CONTRA tertiam concl. argum. Vsq. Primò Eodem modo philosophandum est de meritis respectu executionis & prædestinationis; ergo si Patres meruerunt de congruo executionem Incarnationis filij Dei; etiam eius prædestinationem meruerunt, & e conuerso si non meruerunt Incarnationem neque meruerunt eius executionem. *Resp. falsum esse antec. cuius falsitatem ostendimus loco supra notato, & vberius Aluar. in allegato disp. 37.*

Secundò: Si mysterium Incarnationis prædeterminatum fuisset gratis, & non intuitu aliquorum meritorum, necessariò deberet in tempore fieri absque vilo intuitu meritorum; ergo. Probat assumpta conditionalis; quia voluntas prædestinandi sine meritis efficax esset; ergo sola sufficeret sine alia causa vt haberet effectum in tempore; ergo.

Resp. falsam esse conditionalem assumptam: ad cuius probationem respondetur, antecedens posse duplicem habere sensum: Primus est, vt voluntas prædestinandi excludat omnia merita,

A tam secundum ordinem intentionis, quam secundum ordinem executionis: & in hoc sensu falsum est illud antecedens; quia licet voluntas prædestinandi non includat volitionem meritorum in primo signo rationis, in quo consideratur solus ordo intentionis: includit tamen eam in secundo signo rationis; in quo attenditur ordo executionis, vt à Deo conceptus & volitus; & licet in primo signo rationis non includatur in prædestinatione volitio meritorum explicitè; non tamen excluditur, vt supra notauimus. **Secundus** sensus est, vt voluntas prædestinandi, quo ad ordinem intentionis sit sine meritis explicitè volitis: & in hoc sensu admissio antecedente negatur illatio; quia voluntas illa pro illo signo rationis, sicut merita non includit ita nec excludit; quæ tamen includit in secundo signo, in quo intelligitur compleri ratio prædestinationis.

Tertio. Si mysterium hoc fuit prædeterminatum non intuitu meritorum, sed ex sola Dei voluntate, fieri non potuit, vt ipsa merita postea in tempore exhibita vim aliquam haberent ad impetrandam Incarnationem; ita vt in executione ex meritis dari diceretur, quia ex priori illa voluntate in tempore fieret. *Resp. antec. huius conditionalis, & totam ipsam conditionalem nõ esse diuersam ab illo antecedente, cuius sensum distinximus in præcedente responsione: & ideo distinguendâ esse eodè modo & in priori sensu negandum est voluntatem prædestinandi esse sine meritis: in secundo verò sensu admissio antecedente, neganda est consequentia.* *Sed contra resp. hanc militat aliud argumentum Vsq.*

C quoniam diuersa est (inquit) ratio mediorum quæ physica dicuntur & moralium: nam physica media reali actione conducunt ad consequendum finem constitutum: in intentione autem voluntatis prior est constitutio finis electione mediorum; contra verò in executione & effectione prior est efficacia mediorum quàm consecutio finis; at media moralia, qualia sunt merita, non sunt media physica quæ actione aliqua reali ad consecutionem finis operentur, sicut medicina operatur ad sanitatem, sed solum sunt causa consequendi finem per modum impetrationis relata ad voluntatem eius, qui confert alteri finem; ergo meritum nunquam in tempore potest esse medium, nisi moueat voluntatem aliquid ad conferendum finem; ergo eadem merita debent præcedere in intentione; ergo Deus ita confert finem in tempore propter merita & ex meritis, vt eodem modo in æternitate non nisi ex præscientia illorum dare illum præfinit.

D Prima consequentia patet. Secunda probatur; quia est eadem voluntas dandi in executione & in consultatione, & ab eodem moueri debet. Vltima verò consequentia probatur: Nam alioquin non esset eadem voluntas in Deo ab æterno prædestinandi finem & in tempore dandi illi.

Respon. secundum ordinem intentionis loquendo, finem mediorum moralium dupliciter posse considerari: Vno modo secundum se, prout scilicet est quoddam bonum appetibile à voluntate & hoc modo nõ est finis, nisi radicaliter seu fundametaliter; Alio modo, prout exercet actu rationis finis seu prout actu finalizat. Exempli gratia, Regnum à Cæsare appetitum dupliciter potest considerari; vno modo vt quoddam bonum secundum se: alio modo vt exercet rationem finis; quatenus scilicet propter ipsi appetitum amicitia Ciceronis apti ad persuadendum, vt Cæsar acciperetur in regem, & fauor populi vel optimatum, ad quos spectat electio: & finis quidè primo modo sum;

Obiectio: 2a

Sol.

Respon.

Sol.

do sumptus prius est volitus quam secundo modo; prius enim Cæsar appetit regnum secundum se consideratum, quam velit & eligat media ad ipsius acquisitionem ordinata; atque adeo quam appetat Regnum, prout exercet rationem finis: Sic igitur secundum ordinem intentionis Incarnatio, prius fuit à Deo volita, prout est quoddam bonum secundum se, & in ordine ad humani generis redemptionem. Deinde volita fuit ut finis meritorum Sanctorum Patrum: & ita merita Sanctorum Patrum fuerunt secundum hunc ordinem posterius volita; at secundum ordinem executionis, ut sic, & effectiois moralis prius volita sunt Patrum merita quam Incarnatio. *Ad cuius evidentiam scito*, medium morale longe aliter mouere voluntatem, quam moueat finis; quoniam hic mouet ut finis, id est per modum causæ finalis, illud mouet per modum efficientis moralis ad finem ordinati: cōcipitur enim ab intellectu, ut bonum propter aliud: & ideo non mouet voluntatem ad sui appetitionem ut finis, sed ut medium ducens efficienter, non physice sed moraliter ad finem assequendum: Cum autem dico, efficiens morale, dico efficiens media apprehensione & volitione eius propter finem, siue ut ordinati ad finem consequendum: sicut ergo phys. media priora sunt in executione & effectioe sua physica quam cōsecutio finis, ita media moralia priora sunt in executione & effectioe sua morali, quæ illis conuenit media apprehensione intellectus & appetitione voluntatis, quam cōsecutio finis; ac proinde secundum ordinem executionis prius fuerunt volita Patrum merita quam Incarnatio. *Ad argum. itaque* admissio antec. cum prima confeg. dico secundam consequentiam falsam esse, si consequens eius loquatur de prioritate secundum ordinem intentionis. Ad cuius probationem respondetur eandem esse voluntatem dandi in executione & in consultatione secundum rem, sed ratione diuersam; quoniam in intentione, id est prout vult finem, quatenus finis est prius vult finem quam media: in executione verò ut executio est à Deo concepta & volita, prius vult media quam finem; quia vult media ut efficientia respectu finis: prior est autem efficientia mediorum quam affectio finis: Nec verum est, voluntatem dandi in consultatione ab eodem moueri, à quo mouetur in executione: quia in consultatione mouetur à fine à quo veluti principio incipit consultatio: in executione verò prout executio distinguitur contra intentionem, mouetur voluntas à medijs effectiue moraliter, ut ante diximus. Posset etiam breuiter dici eandem esse voluntatem, sed non esse eundem ordinem volitorum secundum intentionem & secundum executionem. Si autem sermo sit de prioritate secundum ordinem executionis & effectiois moralis, & sumendo vocabulum intentionis pro volitione, (cum intentio proprie non sit eius, quod est ad finem, sed potius finis) admissa illa secunda consequentia neganda est vltima; quoniam ex hoc, quod merita secundum ordinem executionis & effectiois moralis, quam habent media apprehensione & volitione, mouent voluntatem ad conferendum finem; atque ideo prius ordine executionis volita sunt, non sequitur in bona Metaphys. Deum in aternitate non prædefinire se finem daturum, nisi ex præscientia meritorum: sit enim transitus ab ordine executionis ad ordinem intentionis, ut patet: Verum est tamen, Deum ab aeterno cōcepisse & voluisse ordinem illum executionis, qui fuit in tempore: voluit enim in secundo si-

gno rationis merita Patrum ut quoddam medias causas morales Incarnationis, ut ante diximus: sed ex hoc non sequitur, Deum prædefinisse se missurum filium ex præscientia meritorum: Ad probationem autem vltimæ consequentiæ neganda est illatio; ex dictis enim patet esse eandem Dei voluntatem, qua Deus ab aeterno finem prædefiniuit, & vult ipsum priusquam media. Et quia vult etiam ab aeterno finem acquiri per media, quæ hoc ipso sint executionis ordine priora: ideo in eodem actu volitionis, necesse est distinguere diuersa signa rationis propter duos illos oppositos ordines, scilicet intentionis & executionis, qui nascuntur ex ipsis ordinatorum naturis, scilicet ex fine, & medijs: ille enim ex sua natura prior est intentione: posterior autem in executione vel affectioe; hæc autem scilicet media suapte natura priora sunt in executione: cum prius necesse sit ea agens habere quam finem; eo quod per ea ducatur ad finem: sunt autem intentione posteriora; quia non nisi propter finem primò intentum sunt volita.

CONTRA quartam concl. sunt argum. quæ referunt & soluit Med. in fine Commentarij. Suar. disp. 10. sect. 6. Astur. in allegata q. 5. in resp. ad 4. argum. concl. 4. pag. 482. & Aluar. disp. 17. Contra eandem concl. argum. Vafq. cap. 4. Primò: Quia S. Th. hic ad 3. concedit, B. Virginem meruisse maternitatem; negat autem meruisse Incarnationem: at S. Th. non concedit in B. Virgine meritum condigni respectu maternitatis; sed tantum meritum congrui; ergo negat etiam meritum congrui in B. Virgine respectu Incarnationis; ac proinde multo magis illud negat in SS. Patribus.

Resp. primò. Valdè mirum esse, virum hunc audere suam opinionem imponere D. Th. qui tertia sua conclusione contrariam sententiam diuersis verbis expresseerat, quam etiam in vtroque scripto super sententiis perspicue docuit, ut videre est in 3. disp. 4. q. 3. a. 1. ad 2. & 4. Et ad Ambaldum eadem disp. q. vnicā, a. 4. &c. *Secundo dico* D. Th. in illa responsione asserere B. Virginem condigne ex gratia sibi data illum puritatis & sanctitatis gradum meruisse, ut congruè posset esse mater Dei, ut etiam aduertit Med. in fine Commentarij, & ratione probari potest: quia argumentum gratiæ cadit sub meritum de condigno, ut patet ex doctrina D. Th. & expositum in 2. 2. q. 24. a. 6. gradus autem puritatis & sanctitatis, quem sibi meruit B. Virgo, ut congruè posset esse mater Dei, ad augmentum gratiæ pertinet; ergo meriti de condigno pramiū fuit.

Secundo: Si antiqui Patres meruissent Incarnationis mysterium in executione, vno ex duobus modis illud meruissent, aut ex gratia ad hoc accepta à solo Deo non intuitu ipsius Christi & meritorum eius, sed sola liberalitate & misericordia ipsius Dei, aut ex gratia accepta à Deo intuitu Christi: at neutro modo SS. Patres meruerunt Incarnationem; ergo: Maior patet ex dictis: Minor, quo ad primam partem probatur; quia Patribus veteris testamenti nihil fuit gratiæ concessum, nisi ex meritis Christi: quo ad secundam verò; quia sequeretur principium meriti cadere sub ipsum meritum, quod est absurdum; ergo nullo modo Patres antiqui Incarnationis mysterium meruerunt.

Resp. principium meriti, ea ratione qua principium est, non cadere sub meritum; mysterium autem Incarnationis principium est omnis meriti SS. Patrum secundum ordinem intentionis &

nis & ad modum finis; prout scilicet fuit in intentione & praedestinatione Dei: & hoc modo consideratum non potuit cadere sub merita Sanctorum Patrum: at secundum ordinem executionis ab aeterno à Deo conceptum & volitum ac in tempore factum, potuit vt primum merita Patrum congrua terminare, vt satis ostendimus in praecedentibus. Et ratio praecipua est; quia meritum congrui non innitur iustitiae sed gratiae & amicitiae; neque necesse est illud habere suapte natura proportionem ad primum aut rationem iustitiae; & ideo non tollit aut diminuit rationem gratiae, quae illi datur vt praemium.

Replica. Sed hanc responsionem impugnat Vasq. primò; quia mysterium Incarnationis fuit principium gratiae & meriti SS. Patrum non solum in intentione & praedestinatione; sed etiam re ipsa futurum; ergò. Probatur antec. quia Incarnatio Christi fuit principium meriti antiquorum Patrum; quia gratia qua merebantur data est illis ex meritis Christi prauiis; at merita Christi prauideri non poterant; quin prauidetur ipse Christus, vt re ipsa & in executione futurus, & non solum vt praedestinatus, & prauiusio Christi futuram eius existetiam & non solum praedestinationem supponebat; igitur Christus vt re ipsa & in executione futurus mouit Dei voluntatem, vt daret gratiam Patribus & fuit principium meriti ipsorum; ita vt non solum verè dicamus: Patres antiqui meruerunt & rectè operati sunt; quia Christus praedestinatus est; sed etiam quia Christus re ipsa venturus erat: quo modo loquendi denotamus ex parte Christi venturi causam, non finalem sed meritoriam: è còtra verò, non licet dicere; ideo antiqui Patres operati sunt vel meruerunt, vt praedestinaretur Christus, aut vt re ipsa veniret; in quo denotaretur causa meritoria ex parte operum antiquorum Patrum; ergò.

Id. Huc argumento, suppositis ijs, quae latissimè diximus, q. 1. a. 3. *Controu. vnica*, respondetur praemissis tribus distinctionibus. *Prima distinctio est:* Incarnatio Christi siue Christus ipse & eius merita, & similiter Patrum merita dupliciter possunt considerari: *Vno modo*, prout ab aeterno sunt in mente diuina praconcepta & volita seu Praedefinita secundum vtrumque ordinem, scilicet intentionis & executionis: *Alio modo*, prout re ipsa producuntur in tempore. *Secunda distinctio est:* in vtraque causa, scilicet finali & effectiua morali duo consideramus, scilicet causalitatem & eius complementum. *Vltima distinctio est:* In causalitate finali duo consideramus, scilicet rationem finalizandi & haec est esse in rerum natura, & conditionem cauendi & haec est esse in intentione: quae duo conueniunt causae finali toto eo tempore quo durat agentis actio: alioquin agens ageret & non propter finem. *Quibus praemis.*

Dico primò, merita Christi & patrum gratiam & merita; quatenus à Deo sunt ab aeterno praconcepta, & praordinata secundum ordinem executionis à Deo volitum, mutua habere causalitatem efficientem moralem, & etiam finalem; quia nimirum vnum vt est à Deo volitum, est alteri ratio, vt sit à Deo volitum; ita vt causalitas referatur ad obiecta volita; non autem ad volitionem, vel etiam vt referatur ad volitionem non secundum se, sed vt terminatur ad volita, vt explicauimus in 1. p. q. 19. a. 5. *Controu. 1.* Et causalitas quidem effectiua ex parte Christi & meritorum eius, perspicua est; quia bona opera Christi siue merita prauiis fuerunt causa meritoria mouens quodammodo effectiue diuinam voluntatē ad volenda & praedefinienda Patrum merita, vt dis-

Naz. in D. T. ho. 3. partem

A positiones ad exhibitionem Christi & meritorum eius ordinata. Causalitas verò finalis ex eo patet, quod Christi gloria finis est totius ordinis gratiae & meritorum purae creaturae, vt ostendimus, q. 1. a. 3. *Contr. vnica*. Gratiae verò & meritis Sanctorum Patrum causalitas cōuenit effectiua moralis respectu Christi & meritorum eius, hoc ipso quod illis meritis Patres Christi merentur Incarnationem; quia causa meritoria est efficiens causa moralis. Sed quoniam, vt supra diximus, merita Patrum rationem habent dispositionis respectu Incarnationis; ideo comparantur ad eā, magis vt causae materiales in genere moris, quam vt causae efficientes morales. Et quoniam vt in *allegata Contro.* diximus reparatio & exaltatio humanae naturae finis est Incarnationis immediatus ac proximus, licet secundarius; ideo gratia & merita Sanctorum Patrum quandam habent finalem causalitatem respectu Incarnationis Christi & meritorum eius. Vt autem in *dicta Contro.* notauimus, causa finalis secundum propriam causalitatem mouet immediate; secundum effectiuam autem causalitatem mouet medio agente ab ipsa finaliter moto. Sic igitur Incarnatio Christi secundum ordinem intentionis mouet Deum finaliter & immediate ad sui volitionem, & etiam ad volenda ea quae ad ipsam vt ad finem ordinantur, qualia sunt gratia & merita Patrum. Secundum ordinem autem executionis eadem Incarnatio mouet effectiue mediante agente scilicet Deo operante Incarnationem & inclinante Patrum voluntates efficaciter ad opera meritoria. Sed Patrum merita, quia secundum vtrumque genus causalitatis à Christi Incarnatione vt principali causa dependent, & non sunt eius finis principalis sed secundarius, verè dici non possunt mouere Dei voluntatem immediate ad volendum & praefiniendum Incarnationis mysterium; iam enim fuerat à Deo volitum, vt finis praecipuus totius ordinis gratiae; sed dici possunt Patrum merita voluntatem quodammodo mouere ad executionem dicti mysterij iam ab aeterno praedefinit; atque ita immediate mouere, tamen per modum finis quam per modum etiam efficientis moralis; vel magis concurrere per modum dispositionis: quatenus scilicet apud Deum immediate merentur Incarnationem de congruo; atque ita mouent Dei voluntatem ad efficiendum Incarnationis mysterium: Et quoniam haec effectio Dei physica est; ideo dici possunt etiam Patrum merita à Deo volita & intenta, vt finis Incarnationis secundarius mouere ad effectiorem physicam mediatē.

Secundo dico, Patrum merita prout sunt iam re ipsa producta, esse causas moraliter; quamuis non efficaciter effectiuas Incarnationis future, & post eorum seculum & mortem à Deo producta: hoc patet quia Patres pii suis desiderijs ac precibus vt meritis de congruo apud Deum meruerunt, vt Dei filius tali tempore nostram assumeret humanitatem; iam autem diximus causam meritoriam esse causam effectiuam moralem.

Tertio dico, Incarnationem actu iam factā fuisse causam effectiuam moralem meritorum SS. Patrum, quo ad eorum perfectionem & complementum, quod habuerunt ex gratia Christi capitali.

Quarto dico, eandem Incarnationem Christi iam factam non causasse tunc actu effectiue gratiam, & merita Patrum quo ad eorum substantiam proprie loquendo, sed antiquam suam respectu eorum cōplese causalitatem. Prima pars probatur; quia causa in actu respondet effectus in actu; qui scilicet actu saltem dispositiue pro-

T cedat

cedat à causa: tempore autem Incarnationis iam erant producta Patrum merita: Secunda verò pars probatur; quia tunc Christus Deo sua obtulit merita, quorum respectu iam antea Deus antiquis Patribus gratiam infuderat: qua congruè possent Incarnationis mysterium promereri.

Quintò dico, eandem Christi Incarnationem actu productam actu finalizasse Patrum merita ad eam, ut finem obtinendam ordinata, non quia tunc incipiat actu finalizare; nam ab æterno ut à Deo prædefinita, tanquam finis gratiæ & meriti SS. Patrum finalizabat; & multò magis positus in actu meritis Sanctorum Patrum ad eam, ut ad finem ordinatis: sed idè finalizavit actu producta; quia actum finalizandi complevit. Legenda sunt ea, quæ latè & subtiliter scribit Cai. & alij post eum in 1. 2. q. 1. a. 1. de causalitate finali.

Ad argum. in forma, dico primò; Mysterium Incarnationis futurum, id est secundum esse in rerum natura, quod ab æterno non erat; & tamen suo modo causabat finaliter & effectivè moraliter, ut ante diximus, fuisse principium gratiæ & meriti Sanctorum Patrum utroque modo, scilicet finaliter & effectivè moraliter, pro tempore tamen à Deo prædefinito. Nec tamen sequitur, Patres non meruisse de congruo Incarnationem secundum eius substantiam & quo ad complementum causalitatis effectivè ipsius Incarnationis; & quatenus per eam complenda erant gratia & merita Patrum: & secundum hoc falsa est argumenti consequentia; quia non implicat contradictionem, mysterium Incarnationis esse causam moraliter effectivam gratiæ & meritorum Patrum, antequam essent Patres, aut eorum merita; & Patres mereri Incarnationem, ut est completiva gratiæ, & meritorum: sic enim non est principium gratiæ & meritorum, sed quasi terminus & perfectio: Probatio verò antecedentis hoc solum euincit, quod Incarnatio Christi secundum esse reale in rerum natura fuerit principium gratiæ & meritorum Patrum, non ut ea primò causans; quia iam erant causata; sed ut sua circa ea iam producta complens causalitatem. Iam autem diximus Patrum gratiam & merita fuisse producta, quo ad eorum substantiam non autem quo ad complementum, quod solum habere potuerunt post exhibitum Incarnationis mysterium: & circa hoc versantur Patrum merita: & secundum hoc dici possunt meruisse Incarnationem; & ut Christus re ipsa veniret, ut actum merendi compleret, per actualem operationum exhibitionem & ut gratiæ & meritis Patrum ultimum afferret complementum. *Secundò respond.* nullum inconueniens esse, Patres meruisse de congruo Incarnationem, & merita Christi nondum actu exhibita fuisse, & tamè gratiam & merita Patrum eis fuisse data ex meritis Christi gratis prædestinatis & præiis; quia meritum congrui nõ repugnat gratiæ. Et rursus non meruerunt Incarnationem secundum eam rationem, qua fuit principium gratiæ & meriti Sanctorum Patrum, ut ante diximus.

Replica 2. *Secundò arguit eandem responsionem*: Quoniam hoc est discrimen inter causam efficientem physicam, seu media physicè operantia ad consecutionem finis, & causam meritoriam seu merita ipsa, quæ sunt causa mercedis, quòd causæ & media quæ physicè operantur ad consecutionem finis re ipsa attingunt efficacia sua finem ipsum, neque operantur in illum mouendo aliquam voluntatem, & ita in executione sunt priora ipso fine; licet finis fuerit prior in intentione, id est in voluntate operantis: at ve-

ro merita, quæ sunt media moralia, nunquàm operantur re ipsa ad finis consecutionem, nisi mouendo voluntatem alicuius; ergò, siue in intentione, siue in executione, semper merita præcedere debent retributionem; ergò, si merita Sanctorum Patrum fuerunt causa moralis Incarnationis, ac proinde meritorum Christi, quæ ex ipsa Incarnatione ortum habuerunt, sequitur fuisse causam, tam in æterna electione quam in executione, quasi mouendo voluntatè Dei ad prædestinandum mysterium Incarnationis in præscientia, & in tempore illud faciendi; ergò non possumus dicere, mysterium Incarnationis fuisse prius in intentione quam merita Sanctorum Patrum, & posterius illis in executione, &c. *Resp.* falsam esse primam conseq. quia res apprehensa & volita dupliciter potest mouere voluntatem ad aliquid aliud volendum: *Primo modo* per modum finis, qui mouet ad electionem eorum, quæ fini consequendo sunt idonea: *alio modo*, per modum medij moraliter efficientis, quod mouet voluntatem alterius ad aliquid efficiendum in actu, puta ad retribuendam mercedem benè merenti: vel etiam ad gratiam alteri concedendam: primo modò scilicet per modum finis Incarnatio siue Christus cum omnibus suis perfectionibus ac meritis mouet Dei voluntatè ad gratiam & merita patribus concedenda, & etiam secundo modo non quomodocunque, sed ut prima causa effectiua in genere causæ meritoria: Merita verò patrum, mouerunt Dei voluntatem dupliciter; *Primò* ut finis secundarius Incarnationis præuentus ab ipsa Incarnatione, ut fine principali gratiæ & meriti Sanctorum Patrum; atque idè non potuit mouere ad electionem, aut prædestinationem Incarnationis; quæ iam in primo signo rationis intelligitur à Deo prædefinita. *Secundò* mouerunt Dei voluntatem moraliter effectivè ad exhibendum Incarnationis mysterium cum omnibus eius perfectionibus & meritis: quæ motio manifestè pertinet ad ordinem executionis: quemadmodum enim causa physica exequendo præconceptum ac prædefinitum ordinem reali sua efficacia finem attingit; ita causa moraliter efficiens exequendo præconceptum ordinem media conceptione & volitione, quam de ipsa habet; non ipsa causa moralis, sed aliud, attingit effectum: exempli gratia: princeps vult ciuitatem ab hostibus captam recuperare, ad hunc finem bonum esse iudicat uti opera cuiusdam strenuissimi Ducis; & ut suauius ac melius agat negotium, vult sibi à populo captiuo preces porrigi, ut strenuum illum Ducem ad eum ab inimici tyrannide liberandum mittat, & ita denum exequendum esse decreuit. In hoc exemplo manifestè constat preces à populo captiuo porrectas non mouere finaliter animum Principis, nec habere rationem principij secundum ordinem intentionis, nec esse causam mouentem effectivè animum Principis ad eligendum Ducem illum, sed esse tantum causam motiuam ordinem ad exhibendum Ducem iam electum: quia scilicet preces illæ apprehensæ, & iam antea volitè mouent, ut media ad hunc finem electa Principis animum ad exhibendum actum, quod medijs populi precibus exhibere decreuerat; atque ita preces media principis voluntate per eas mota causant effectivè exhibitionem ducis, & sunt illa priores secundum ordinem executionis; posteriores autem secundum ordinem intentionis: sic in proposito, &c.

Alia

Alia eiusdem authoris argumenta ex preno-
tatis facile diluuntur.

*Cont. eandem
cōcl. obi. 1.* Contra eandem concl. argum. Pelantius; primò;
quia Fulg. lib. de Incarnatione, cap. 7. Glossa. in
Psal. 73. Hierony. Dialogo primo contra Pelag. &
alii ex Patribus negant absolūtē Incarnationem
factam esse ex meritis; ergò videtur excludere
Sol. omne meritum etiam de congruo. Resp. SS. Pa-
tres loqui de merito simpliciter & propriè di-
cto, quod est meritum ex condigno; & ideo fal-
sa est argumenti consequentia.

Obi. 2. Secundò, August. de Prædestinatione SS. c. 15.
vult Incarnationem ita esse factam gratis, sicut
gratis datur gratia: at hæc datur sine ullis meri-
tis etiam de congruo; ergò. Resp. August. loqui
de Incarnatione in ordine ad merita Christi; nō
Sol. autem in ordine ad merita SS. Patrum; & ita cur-
rit similitudo, ut quædamodū nullus potest etiā
de congruo sibi mereri primam gratiam, sed al-
teri; ita Christus sibi non meruerit Incarnatio-
nem, quam SS. Patres congruè meruerunt; non
quidem illi sed sibi & humano generi.

Obi. 3. Tertiò: Deus propter merita Christi mouetur
ad dandam gratiam antiquis Patribus & merita
non sunt, nisi solum existentia in præsentia
Dei; ergò necesse est, ut fuerint præuisa futura
independentè à meritis Sanctorum Patrum; er-
gò hæc non potuerunt esse illius meritoria. Pro-
batur prima consequentia: quia nunquā id quod
est prius causalitate, posterius sit in eodem ge-
nere causæ, etiam quo ad executionem; sed sem-
per in eodem genere prius est, licet possit esse
posterius tempore, vel in aliquo alio genere, ut
patet in sanitate, quæ semper tam in intentione,
quàm in executione prior est medicina in gene-
re causæ finalis; posterior autem utroque modo
in genere causæ efficientis. Resp. nullam esse pri-
mam consequentiam, si sermo sit in consequen-
te de dependentia Christi, & meritorum eius à
meritis Patrum secundum omnem rationem, &
modum dependentiæ sumendo latè dependen-
tiam, prout etiam id quod ex merito congrui
veluti ex causa datur, dici potest ab eis depende-
re, quo ad eius acquisitionem à meritis. Ad pro-
bationem consequentiæ negatur antecedens lo-
quendo de eadem re secundum diuersam ratio-
nem & modum dependentiæ, ut patet ex dictis:
nulla enim repugnantia est merita SS. Patrum
quo ad substantiam dependere à meritis Christi
in genere causæ meritoria merito condigni; &
eadem merita esse congruè meritoria aduentus
Christi & meritorum eius, quatenus hæc meri-
ta completiua sunt gratiæ & meriti SS. Patrum;
atque ita diuersa ratione esse priora & posteriora.
Sol. Vel dicas merita sanctorum Patrum esse dis-
positionem ad Saluatorem à Deo missum reci-
piendum.

Obi. 4. Quartò: Si SS. Patres meruerunt Incarnatio-
nem; sequitur post lapsum hominis sibi meruisse
habere redemptionem; ergò primum princi-
pium redemptionis nō esset ex Deo sed ex no-
bis, quod est Pelagianum. Resp. nullam esse con-
sequ. quia gratia qua meruerunt ex congruo san-
cti Patres Incarnationem, erat à Deo & ex me-
ritis Christi; nec innitebantur merita Patrum
iustitiæ sed beneuolentiæ Dei: & ideo nec tol-
lunt nec minuant rationem gratiæ in beneficio
redemptionis.

CONTRA sextam concl. sunt plura loca di-
uina scripturæ, quæ referunt & exponunt Sua-
rez disp. 10. sect. 6. & Asturicensis in alleg. quæst. 5.
pag. 475. Hæc verò sunt. Psal. 11. Propter mi-
seriam inopiam, & genitum pauperum nunc exur-

Agam dicit Dominus. Psal. 71. Cito anticipent nos
misericordie tue. Isaia 4. Vinum dirumpetis Cæ-
los, & descenderes. Et capit. 51. Cito veniet sa-
lus tua. Abacuch 2. Veniens veniet, & non tar-
dabit. Daniel. 9. Septuaginta hebdomada abbre-
uiata sunt, &c. Quæ omnia de acceleratione
in sensu septimæ conclusionis sunt intelligen-
da

CONTRA Vltimam concl. argum. Rada: Si obi. cont.
liceret asserere Abraham & David meruisse de
congruo ut fieret illis specialis de Christo
promissio, & B. Virginem ut congruè dispo-
neretur ad Christi conceptionem, simili ratio-
ne liceret affirmare populum Hebræorum me-
ruisse, ut ipsum Deus in populum peculiarem
eligeret contra illud, Deuter. 9. Neque enim pro-
pter iniquitatem tuam, &c. Et confirmatur; quia iam
omnes circumstantiæ Incarnationis ante præ-
uisa merita Patrum fuerant à Deo prædetermi-
nata; ergò. Probatur antecedens; quia per specia-
lem gratiam ordinabantur illis Patres antiqui
ut se disponerent congruè ad Incarnationem,
scilicet Abraham & David, ut fieret illis specia-
lis de Christo repromissio, & beata Virgo ut cō-
gruè disponeretur ad Christi conceptionem; er-
gò illa gratia supponebat electionem ad hæc mu-
nera, quæ sunt Incarnationis circumstantiæ; er-
gò hæc electio non cecidit sub merito; sed po-
tius ipsum meritum ab ea processit. Secundo:
quia homines non se disposerunt ad susceptio-
nem Incarnationis tali tempore, potius quam a-
lio, nisi per auxilium gratiæ omnia merita præ-
cedens: sed quod hoc auxilium datum fuerit
potius hoc tempore quàm alio ex sola Dei vo-
luntate processit; ergò prima temporis prædefi-
nitio, quo Christus incarnari debuit; non fuit
ex meritis hominum præiustis, sed ex sola Dei
voluntate; idemque de alijs Incarnationis cir-
cumstantijs dicendum est. Respond. nullam esse
consequentiam; quia plus est mereri electionem,
quàm rem ipsam electam: nos autem non asseri-
mus sanctos Patres meruisse electionem, aut præ-
destinationem circumstantiarum; sed ipsas cir-
cumstantias iam à Deo prædefinitas. Ad confirma-
tionem negatur consequentia; quia potest eadem
res fieri pluribus titulis debita, & ut talis ijs qui-
bus debita est exhiberi; ut supra diximus de glo-
ria corporis Christi, quæ illi debebatur ex ani-
mæ gloria; ex qua naturaliter sequebatur; & ta-
men facta est illi debita ex merito passionis. Sic
Incarnatio Verbi diuini cum omnibus circum-
stantijs nobis à Deo ex diuina & æterna prædefi-
nitione, veluti causa principali debebatur; & ta-
men voluit eam alio titulo nobis deberi, scilicet
ex merito congrui, veluti medio ad eam suauiter
hominibus exhibendam.

TERTIA CONTROVERSIA.

An Beata Virgo condignè, aut congruè meruerit
esse Mater Dei?

QVIDAM ex antiquis Theologis, quos refe-
runt hic recentiores, asserunt Beatam
Virginem meruisse de condigno esse matrem
Dei; ex his præcipui sunt Gab. in 3. disp. 4. q. v-
nica, art. 3. dub. 3. Almainus q. 1. dub. 3. Maior
q. 4. in fine, & Abul. Paradoxi. c. 34. & 38. Alij
verò antiquiores moderatius se loqui putantes
dicunt Beatam Virginem non de condigno, sed
de digno maternitatē sibi diuinā meruisse: ita S.

Bonau. in 3. dist. 4. a. 2. q. 2. & ibi Ricard. a. 3. A q. 1. & Marfil. q. 5. a. 3. dub. 1. concl. 2. & 3. Val. puncto ult. huius q. duo dicit: Primum est B. Virginem ex congruo tantum incarnationem; ac proinde etiam eodem modo diuinam maternitatem meruisse; & meritum hoc in pijs actionibus Virginis fuisse, non ut habebant vim à donis gratiæ; atque adeo ab ipsa incarnatione diuinitus præuisa, tanquam à prima donorum omnium radice, sed ut ipse erant rectæ ac bonæ moraliter. Secundum est; Hoc ipso quod B. Virgo, & alij SS. meruerunt de congruo incarnationem, ipsam meruisse quoque per eadem opera à Deo præuisa, ut Deus præordinaret & vellet mysteriū incarnationis peragere. Eandem sententiam sequitur Vasq. disp. 23. a. 1. cap. vsque ad 4. inclusiue.

Suar. dicit nouem. Primum est Beatif. Virginem fuisse condignè dispositam ut esset mater Dei. Secundum Beatif. Virg. consecutam esse hanc dispositionem, partim ex sola diuina gratia eam præueniente, partim per opera sua & merita de condigno. Tertium est B. Virginem non meruisse de condigno esse matrem Dei. Quartum est B. Virginem per Dei potentiam absolutam potuisse dictam maternitatem condignè promereri; si videlicet intercederet pactum seu promissio de tali præmio conferendo. Quintum est tertium dictum esse quidè magis probabile & simpliciter verum; sed contrariam sententiam nulla nota esse dignam, præterquam minoris probabilitatis & falsitatis. Sextum est non potuisse B. Virginem de condigno mereri maternitatem simpliciter & absolute, non merendo de condigno incarnationem. Septimum est potuisse Beatam Virginem mereri ex condigno maternitatem, quasi sub conditione seu facta suppositione, quod Deus sit futurus homo, non merendo ex condigno incarnationem. Octauum est Beatam Virginem non meruisse de congruo, ut prædestinaretur seu eligeretur in matrem. Vltimum est B. Virginem meruisse de congruo ut esset mater Dei.

Magister Porrecta circa respon. ad 3. ait: aliud esse mereri Deum incarnari, & aliud esse mereri ipsum ex mera bonitate sua incarnandum recipere in vtero proprio virginali, portare, parere, lactare & fouere more matris debito; & de hoc secundo merito, non de primo Ecclesiam loquitur; cum prædicat illam meruisse dominum portare. Videtur autem hic expositor loqui de merito condigni; nam de merito congrui S. D. 3. sua cōcl. affirmat in textu SS. Patres, ac proinde multo magis B. Virginem incarnationem desiderando & petendo meruisse.

Med. super hoc a. dicit quinque. Primum est B. Virginem non meruisse de condigno esse matrem Dei. Secundum est oppositam sententiam non esse satis tutam in fide. Tertium est eam opinionem esse friuolam & periculofam in fide, quæ dicit B. Virginem non meruisse absolute incarnationem merito condigni, sed supposita prædestinatione diuina & sub conditione. Quartum est B. Virginem meruisse de congruo incarnationem & illam ineffabilem dignitatem, ut esset mater Dei. Vltimum est B. Virginem de condigno meruisse eum puritatis & sanctitatis gradum, ut congruè esset mater Dei.

Asturicensis à Medina discordat in tertio, & 4. dicto; ait enim sententiam illam oppositam posse defendi salua fide & absque villo erroris periculo; in alijs cum eo conuenit. Quibus etiam consentit Alvarez, & alij Tho-

mistæ communiter, & colliguntur ex littera præsentis articuli.

RECOLENDA est hic in primis distinctio meriti superius explicata; nimirum duplex esse meritum: alterum ex condigno; & alterum ex congruo. Sed præterea supra q. 1. a. 2. Contro. 2. meritum ex condigno diximus esse duplex: alterum ex toto rigore iustitiæ; alterum autem diuinam præsupponens misericordiam & gratiam gratificantem & acceptantem opus, ut sit Deo acceptum in ordine ad præmium. Denique meritum ex congruo tripliciter dicitur: primum per affectionem rei eo modo quo Crux dicitur meruisse portare talentum mundi. Et de bono Latrone dicitur, quod meruit indulgentiam idest obtinuit. Huius acceptionis plura exempla vide apud Canisium lib. 2. de Deipara, cap. 16. Secundò dicitur meritum congrui dispositio proxima & supernaturalis ad aliquod donum Dei supernaturalis recipiendum, ut explicauimus in præcedenti Contro. Et his duobus modis satis improprie dicitur meritum congrui. Tertiò itaque dicitur proprie meritum congrui operatio supernaturalis, cui non secundum leges iustitiæ, sed secundum leges amicitie conuenit retributio præmij; ut supra declarauimus cum D. Th. & ad hoc membrum videtur pertinere meritum digni, quod statuunt Ricard. & Bonau. quamuis alij fortasse nomine talis meriti intendunt meritum illud ex condigno, quod non est ex toto rigore iustitiæ.

Secundò notandum est, meritum non solum condigni sed etiam congrui proprie sumptum respectu præmij supernaturalis in solis actibus consistere supernaturalibus, ut probat S. D. in 1. 2. quest. 109. art. 5. Vbi loquens de merito in cōmuni, prout extenditur ad meritum condigni & congrui, ut notat ibi Contr. docet, hominem non posse per sua naturalia, sed per gratiam tantum mereri vitam æternam, quod probat: Quia nullus actus excedit proportionem principij actiui: vita æterna est finis excedens proportionem naturæ humanæ; ergo non potest homo per sua naturalia producere opera meritoria proportionata vitæ æternæ; ergo requiritur altior virtus, quæ est virtus gratiæ. Probat maiorem; quia videmus in rebus naturalibus, nullam rem posse perficere effectum per suam operationem; qui excedat virtutem actiui; sed operatione sua solum potest effectum producere suæ virtutis proportionata. Quo etiam medio probat eandem conclusionem eodem lib. quest. 114. artic. 2. Igitur meritum illud, quod habuit Beata Virgo respectu maternitatis, fuit tantum per actus supernaturales, ut etiam affirmant Hieronymus Epist. 12. de custodia virginitatis ad finem. Anselmus de Laudibus Virginis, cap. 8. Ambrosius Epist. 32. Bernard. serm. 4. de assumptione. & Chrysost. Hom. 49. in Gen. & Maxentius Dialogo 1. cap. 12. ait; Mariam fide plenam Deum meruisse concipere. Et Augustin. lib. de Natura, & gratia, cap. 36. Petrus Damianus in serm. 2. de Assumptione docent; B. Virginem id meruisse ex abundantia gratiæ, & Greg. lib. 1. reg. cap. 1. ait id meruisse per merita excellentiora meritis Angelorum. Cum itaque abundantia gratiæ & merita excellentiora meritis Angelorum sint supernaturalia ex Dei auxilio supernaturali deriuata; sequitur etiam merita Beatæ Virginis quibus diuinam meruit maternitatem, fuisse supernaturalia.

Tertiò sciendum est, aliud esse loqui de merito maternitatis, & aliud de merito talis gratiæ virginis

condigne sibi
me uisse di-
spotionem
ad materni-
tatem, non
autem ipsam
maternitatem.

us puritatis & sanctitatis, quo B. Virgo con-
grue posset esse mater Dei: sicut etiam aliud est
loqui de acquisitione formae, & aliud est loqui
de acquisitione dispositionis ad formam: talis
enim gradus puritatis &c. qui est congrua dis-
positio ad maternitatem potest cadere sub me-
ritum, non solum congrui sed etiam condigni,
ut infra patebit: maternitas autem cadere non
potest sub meritum condigni sed congrui tantum:
sicut etiam dispositiones ad formam hominis,
quae est anima intellectiua, produci possunt ef-
ficaciter a generante; a quo tamen non potest ani-
ma intellectiua produci, sed eam solus Deus
creat & infundit corpori a generante medijs dis-
positionibus preparato: Quod autem non po-
tuerit B. Virgo diuinam maternitatem ex con-
digno mereri, patebit ex probationibus primae
conclusionis: potissimas tamen hic afferemus
probationes. Ad cuius videntiam.

Quarto notandum est, maternitatem Beatissi-
mae Virginis respectu Christi dupliciter posse
considerari: vno modo, prout est coniunctio cum
Christo, quatenus homo est, abstrahendo a di-
gnitate personae, & ita dicitur maternitas secun-
dum quid & imperfectior est quam gratia & glo-
ria, ut ita Aug. in Epist. 38. & lib. de sancta Virgi-
nitate, cap. 3. & Iustinus q. 136. ad orthodoxos, &
Cyprianus in sermone de passione Do. atque ideo
potest cadere sub meritum tam congrui quam
condigni, non minus sed multo magis quam
gratia & gloria: Alio modo potest considerari, prout
est quadam affinitas cum Christo Deo & ho-
mine, ut ait S. D. 2. 2. q. 103. a. 4. ad 2. & quate-
nus operationes matris Dei attingunt fines diui-
nitatis, ut ait ibi Cai. & hoc modo dicitur ma-
ternitas simpliciter, & non potest cadere sub me-
ritum condigni: Primo, quia maternitas secun-
dum hanc rationem nobilior est omni gratia ad-
optionis & omni merito eius, ut asserunt Au-
gust. in lib. de Assumptione. Bernardus in sermone
de nativitate Virginis exponens illud Apoc. 12. Signum
magnum apparuit in Caelo. Ansel. lib. de excellentia
Virginis a principio, & Origenes Hom. 1. ex diuersis,
& Laurentius Iustinianus serm. 2. de Purificat. &
huius signum est, quod B. Virgini propter ma-
ternitatem Dei debetur excellentior adoratio,
quam cuilibet alio Sancto propter excellentiam
gratiae, ut ait S. D. loco supra notato. Secundo, quia
meritum B. Virginis procedebat ex gratia ado-
ptionis, quae ut hic solum respicit & inclinatur
ad augmentum ipsiusmet gratiae, & conseruationem
beatitudinis in eodem subiecto in quo est,
& ad alia similia; non autem ordinatur ad ea pro-
merenda, quae pertinent ad ordinem hypostatium
& reparationem totius humanae naturae. Ter-
tio: si B. Virgo meruit ex condigno ut esset ma-
ter Dei; ergo meruit de condigno ut Deus ex ea
nascetur & ut esset filius eius, ergo meruit ut
Deus incarnaretur, & ut Christus esset in rerum
natura: at hoc meritum in B. Virgine sicut etiam
in Patribus esse non potuit, ut ostendimus Con-
trouersia praecedenti; ergo: Prima consequentia
patet; quia consequens includitur intrinsece in
antecedente: maternitas enim & filiatio sunt cor-
relatiua. Secunda etiam consequentia est eu-
dens; quia Deus per hoc quod in Virgine concipitur
& in eius utero nascitur dicitur incarnari, &
Deum incarnari est Christum poni in rerum
natura; quia Christus idem est quod Deus Incar-
natus. Alias probationes vide apud Medinam &
alios recentiores & praesertim Suarezium &
Valq.

Quinto Considerandum est dupliciter intelligi

A posse, B. Virginem Dei maternitatem condig-
ne meruisse: Vno modo absolute & absque vlla
suppositione: & hoc modo certum est tale me-
ritum in se claudere meritum Incarnationis, ut o-
stendimus: Alio modo potest intelligi Beatam
Virginem eandem maternitatis dignitatem me-
ruisse ex hypothesi, quod Deus futurus esset ho-
mo & humanam naturam ex vna aliqua foena
esset assumpturus: & dummodo sentit Suarez
praescindi posse meritum maternitatis, a merito
Incarnationis. Sed oppositum docet Medina su-
pra relatus & cum eo alij recentiores viri doctis-
simi. Et probatur huius sententiae veritas opti-
mis argumentis. Primo: quia supposito Incarna-
tionis decreto Verbum concipi ex Virgine erat
bonum infinitum pertinens ad ordinem superio-
rem, quam sit gloria, per quam ultra condignu
pramiatur meritum Virginis; ergo illud non
potuit cadere sub meritum eiusdem Virginis de
condigno. Secundo probatur; quia alias supposito
eiusdem Incarnationis decreto meruissent A-
braham & Dauid ex condigno, ut Christus ex
eorum semine nasceretur, quod non est admit-
tendum. Tercio, quia decretum Incarnationis per-
fectum respicit illam secundum omnes eius cir-
cumstantias: ex quibus vna praecipua est concu-
sus Virginis tanquam matris. Denique meritum
ex condigno postulat, ut opus meritorium or-
dinetur in premium ex inclinatione gratiae, vel
ut aliqui volunt ex diuina promissione: sed praesup-
posita futuritione Incarnationis merita B.
Virginis neutrorum modorum ordinabantur
in maternitatem Dei veluti in premium; ergo.
Maior patet. Minor quo ad primam partem
probat: Quia gratia B. Virginis, a qua proce-
debant eius merita, erat gratia adoptionis; ergo
ex sui natura ordinabantur solum ad augmentu
proprium, & ad beatitudinem promerendam,
& non extendebantur ad aliquid pertinens ad
ordinem vnionis hypostaticae, ad quem perti-
net maternitas Dei; ratione cuius B. Virgo ha-
bet affinitatem cum ipso Deo, ut ait S. D. in 2. 2.
loco supra notato, & explicat ibi Caietanus. Quo
ad secundam vero partem probatur primo; quia
nullibi extat talis promissio. Secundo, quia li-
cet fuisset a Deo facta; non tamen imprimeret o-
peribus B. Virginis valorem aliquem illis in-
trinsecum, ratione cuius ad aequalitatem & de
condigno mererentur talem maternitatem. De-
nique facta illa suppositione meritum materni-
tatis, est meritum executionis mysterij Incarna-
tionis iam a Deo praedefiniti; ergo est meritum
ipsius mysterij, prout est in executione hic &
nunc, &c.

Sexto obseruandum est; aliud esse loqui de me-
rito praedestinationis & electionis ipsius B. Vir-
ginis in matrem Dei, & aliud de merito mater-
nitatis. Nam ut B. Virgo mereretur praedesti-
nationem & electionem suam in matrem Dei, o-
porteret eius merita a Deo praedefinita & pra-
uisa esse causas praedestinationis & electionis e-
ius in matrem Dei; non autem e contra, id est e-
lectio eius in matrem non esset causa meritorum
eius: ut autem B. Virgo maternitatem, saltem
ex congruo mereatur, id non requiritur; sed po-
tius supponitur, sicut de facto fuit, ex electione
Virginis in matrem Dei eius merita causari, qui-
bus secundum ordinem executionis diuinae prouide-
ntiae maternitatem Dei, ad quam ab aeterno fuit e-
lecta, de congruo mereatur. Vnde sic possumus
arguere: Electio B. Virginis ad maternita-
tem fuit principiu omnis gratiae & meritoru eius;
ergo non fuit electa in matrem Dei ex suis meritis.

Virginem ne-
que meruisse
se, neque me-
reri condig-
ne potuisse,
ut esset mater
Dei ex hypo-
thesi, quod fi-
lius Dei sum-
mus esset ho-
mo.

Beatissimam
Virginem no-
meruisse sibi
electionem in
matrem Dei

Beatissimam

Consequentia patet ex dictis in precedenti Cont. Antec. verò prob. quia S. Thom. & Caiet. infra q. 27. a. 5. & 6. docent, excellentem gratiam Beatæ Virginis fuisse à Deo collatam; quia electa fuerat in matrem Dei. Quod idem affirmant S. Bern. Epist. 174. S. Bon. in speculo Maria, cap. 5. 6. & 7. Damasc. oratione prima de dormitione Mariæ. August. serm. 21. de tempore Cyp. sermone primo de Natiuitate, Alb. M. lib. de B. Maria, c. 69. 70. & 71. & alij. Confirmatur hoc & explicatur. Nam prædestinatio B. Mariæ V. ad tantam gloriam præcessit merita illius: sed electionem illius ad tantam gloriam præcessit illius electio ad dignitatem matris Dei; quia ideo fuit electa ad tantam gloriam; quia decebat sic exaltari Matrem Dei; ergò. Scio Vasq. hæc impugnare; sed ex ijs, quæ diximus in precedenti Controversia, & alibi, patet eius impugnationes & responsiones nullius esse momenti.

Conclusiones
deductæ,
& probatæ.

Prima concl. B. Virgo non meruit sibi diuinam maternitatem per actiones moraliter tantum rectas & bonas. Hæc concl. est contra Val. & patet ex dictis.

SECUNDA CONCL. B. Virgo non meruit nec mereri potuit etiam per Dei potentiam absolutam ex condigno maternitatem Christi simpliciter dictam. Hæc concl. patet ex dictis in quarto Notabili & ex precedenti Contro. Vbi diximus, meritum Incarnationis si aliquod esse posset debere esse simpliciter infinitum. Iam autem ostendimus in merito condigno maternitatis includi meritum Incarnationis. Cum itaque nullum B. Virginis meritum fuerit simpliciter infinitum, nullum etiam esse potuit respectu maternitatis ex condigno.

TERTIA CONCL. B. Virgo maternitatem non meruit nec mereri condignè potuit ex facta suppositione, ne, quod Deus futurus esset homo. Hæc patet ex quinto fundamento.

QUARTA CONCL. Beata Virgo neque ex condigno neque ex congruo meruit, ut eligeretur in matrem Dei. Hæc patet ex ultimo fundamento.

QUINTA CONCL. B. Virgo ex gratia illi à Deo collata condignè meruit eum gradum puritatis & sanctitatis, quo posset esse congruè mater Dei. Hæc est S. D. hic ad tertium, & probatur. Nam gradus ille sanctitatis, qui dicebat eam quam Deus elegerat in Matrem Christi Dei & hominis, est illa summa perfectio gratiæ & virtutum, quam habuit quando Christum concepit: sed hanc perfectionem meruit ex condigno; ergò. Probatur minor; quia hæc pertinet ad augmentum gratiæ & virtutum: constat autem nos augmentum gratiæ & virtutum ex condigno mereri. Ad huius confirm. afferunt recentiores dictum singulare S. Bern. Senensis in sermone sr. ita loquentis: Beata Virgo per consensum, quem præbuit conceptioni Verbi, plus meruit, quam omnes homines, & Angeli simul suis actibus meritorijs meruissent: Sed hic erat gradus supremus sanctitatis, qui dicebat eam, quæ erat futura Mater Dei; ergò. Nec verum est, quod ait Suarez hic disput. atione decima, sectione septima, conclusione secunda, videlicet: B. Virginem non propriè meruisse dispositionem hoc consensu factam, sed illam effecisse libera sua voluntate, diuina gratia singulariter excitata & adiuta. Nam licet huius dicti secunda pars vera sit: prima tamen omnino falsa est; nam sicut alia priora gratiæ & virtutum augmenta Beata Virgo per actus singula augmenta præcedentes promeruit; ita & hoc vltimum gratiæ & virtutum; ac proinde dispositionis ad maternitatem Dei complementum per actum, quo

præbuit conceptioni consensum, promeruit. Vide, si placet, dictum expositorem loco notato conclusionem hanc declarantem.

SEXTA CONCL. Beata Virgo mereri condignè potuit & fortasse meruit maternitatem Christi secundum quid acceptam, prout scilicet est coniunctio cum Christo, quatenus homo est, abstrahendo à dignitate personæ: Hæc patet ex dictis & ex eo præsertim, quod meritum hoc non excedit proportionem gratiæ Beatæ Virginis & eius maximè decet excellentiam.

VLTIMA CONCL. Beata Virgo merito congrui, non solum impropriè sed propriè dicto meruit esse mater Dei. Probatur quia non solum fuit actu per Dei gratiam facta mater Dei: nec solas habuit dispositiones excellentis gratiæ gratum facientis in sua conceptione, & gratiæ præuenientis & adiuuantis, & priuilegiorum perpetuæ innocentiae, & carentiæ fomitibus & similibus, quæ in prima sanctificatione gratis accepit: sed alias etiam habuit dispositiones ex sua libera voluntate gratiæ Dei ac donis eius cooperante deriuatas, & augmenta gratiæ & virtutum vsque ad filij Dei conceptionem; quibus non solum quotidie sed per singulas horas & ferè momenta disponebatur; Quæ augmenta pijs ac sanctissimis suis actibus sibi promeruit; vt ante diximus. Dicta sanctorum Patrum ad huius conclusionis probationem lege, si placet, apud Val. & Suar. sect. 8. & Vasq. disp. 23.

CONTRA primam concl. sunt argum. Val. tom. 2. disp. vltima, quest. vltima. Quibus in proprio loco, Deo dante, satisfiet.

CONTRA secundam concl. sunt argum. quæ referunt & soluunt Vasq. in allegata disput. 23. Contra eandem conclusionem quo ad eam partem, quæ loquitur de potentia Dei absoluta, argumentatur Suar. Quoniam hæc dignitas Matris non est tam infinita, sicut ipsa vnio hypostatica; ergò quamuis opera gratiæ ex natura sua non tendant ad hoc præmium; si tamen intercederet pactum siue promissio de tali præmio conferendo, possent re vera habere valorem sufficientem, & dignitatem proportionatam tali præmio, vt esset in eis vera ratio iustitiæ; ac proinde meritum ex condigno. Et confirmatur; quia non est essentiale huic merito, vt opus in quo fundatur ex natura sua tendat in præmium, sed sufficit quæcunque proportio & condignitas in æstimatione morali suppositis alijs conditionibus, & præsertim promissione & lege; quod etiam in humanis præmijs seu brauijs videre est. Respond. nullam esse consequentiam, primò quia meritum maternitatis Dei claudit intrinsecè, licet secundariò meritum Incarnationis quod est præmium simpliciter infinitum: Secundò quia pactum & promissio Dei non augeat intrinsecum operum valorem; atque ideo nullam operi conferunt proportionem ad præmium, quod est altioris dignitatis & ordinis. Ad confirmationem negatur antecedens, si sermo sit de tendentia secundum operis proportionem: hanc enim esse necessariam affirmat Sanct. Doct. locis supra notatis ex prima secunda.

CONTRA tertiam conclusionem argum. obiecti. 3. mentum Suarez Quia facta suppositione quod Deus futurus sit homo, præcindi potest meritum maternitatis à merito Incarnationis; ergò. Probatur antecedens: quia præsupponit illam

illam futuram & aliunde potest meritum habere aequalitatem cum illa dignitate praecise sumpta & non cum Incarnatione; quod potest exemplo declarari: Nam si Princeps venturus ad ciuitatem sit, & ciuis aliquis impetret ac mereatur, vt potius in suam, quam alterius domum diuertat, recte intelligitur non mereri aduentum simpliciter; & nihilominus mereri circumstantiam qua illum necessario praesupponit. Respond. falsum esse antecedens. Ad cuius probationem negatur antecedens, absolute loquendo; cum nihil sit verè propriè ac simpliciter in abstracto futurum; sed in indiuiduo: Incarnatio autem Verbi indiuiduatur secundum hanc vnam numero humanitatem assumptam ex hac Virgine, tali modo scilicet Spiritus sancti virtute agente, & ipsa etiam Virgine concurrente & purissimum sanguinem ministrante: alioquin si ex alia materia, aut Virgine vel muliere aut alio modo fieret, iam non eadem incarnatio numero sed alia. Sed obijcit Vasq. quia bene (inquit) potuit intelligi hac numero humanitas cum hoc corpore & carne sumpta ex Virgine, sine concursu ipsius tanquam matris; quoniam hac materia eadem omnino esset; etiam si Virgo munus matris non subiisset, sed solum materia ex ipsa sumeretur, sicut costa ex Adamo. Deinde quia hac numero materia intelligi potuit in humanitate, etiam si prius non fuisset in Virgine; nam ad rationem indiuiduam materiae; sicut non requiritur dignitas & munus matris in Virgine; ita etiam non fuit necesse prius eam extitisse in ipsa Virgine; nam ex quauis alia re, in qua esse poterat, desumi posset & ex ea formari eadem numero humanitas. Respon. primo: aliud esse loqui de Incarnatione, & aliud de humanitate: illa enim est actio: hac autem substantia: actio verò physice sumpta eadem est realiter cum ipsa mutatione includente actionem & passionem: constat autem mutationem in mysterio Incarnationis ex parte materiae factam esse per hoc, quod Virgo mater materiam ministravit, quam Spiritus sanctus actiua sua virtute formauit. Si autem alio modo, puta, sine concursu matris aut aliunde sumendo materiam eadem numero, facta fuisset Incarnatio iam non esset eadem sed alia mutatio; & per consequens alia esset Incarnatio. Cum autem Incarnatio quocunque modo fiat, principium sit omnium meritorum: & meritum maternitatis etiam ex suppositione iam dicta includat meritum Incarnationis, consequens est vt mereri condignè maternitatem sit mereri condignè principium meritorum. Secundo resp. Quamuis absolute possit intelligi hac numero humanitas praedictis modis; non tamen potest intelligi aut esse hac numero humanitas, vt à Deo propriè & simpliciter praedefinita: Deus enim res praedefinit in indiuiduo, & secundum omnes & singulas eius circumstantias. Ad exemplum autem dico, illud esse valde dissimile: nam Principis aduentus in ciuitatem vnus & idem numero erit, siue ad hanc siue ad illam domum diuertat; quia domus omnes partes sunt vnus integræ ciuitatis; & rursus potest Princeps in ciuitatem venire, & ad nullam domum particularem diuerrere, vel prius venire quam domum aliquam eius ingrediatur: & ideo potest aliquis aduentum Principis in domum suam mereri absque hoc, quod eius aduentum simpliciter in ciuitate mereatur: non potest autem Deus incarnari hac vna numero incarnatione, nisi ex tali materia, & tali modo carnem sumat; nec prius

A incarnari potest abstractè & postea singulariter, &c.

CONTRA quartam concl. sunt argum. Vasq. in allegata disp. 23. c. 4. Quibus nunc ea sufficient, quæ in praecedenti Controu. de Patrum meritis circa praedestinationem Incarnationis notata sunt. Contra eandem concl. est hoc argum. Beata Virgo facta fuit in tempore Dei mater ex meritis; ergo ab aeterno electa fuit in matrem ex meritis. Antecedens patet ex supradictis: consequentia verò probatur: Quia quæ Deus in tempore tribuit ex meritis, ab aeterno praeparauit dare ex meritis, & è contra; ergo si in tempore fecit illam matrem ex meritis, etiam ab aeterno elegit eam in matrem ex meritis. Respond. nullam esse consequentiam, quia Deus non tribuit Sanctis gloriam sine meritis; nec tamen eos ad gloriam praedestinauit ex meritis; quamuis eadem voluntate qua voluit eis beatitudinem voluerit etiam illos eam assequi per merita: diximus enim in praecedenti controuer. duplicem ordinem esse contemplandum in mente Dei praordinantis homines ad vitam aeternam: alterum intentionis, quo Deus ex sola libera sua & gratuita voluntate, quos voluit elegit ad gloriam; alterum executionis, quo voluit electos ad gloriam suis eam meritis adipisci. Sic igitur in proposito Deus libere & ex sua gratia voluit eligere B. Virginem in matrem; voluit tamen vt ipsa per sua merita causata à tali libera electione Dei disponeretur ad assequendam illam dignitatem.

CONTRA vltimam conclus. sunt argum. quæ profert & soluit Suar. in supra notata sect. 8. Quorum solutiones impugnat Vasquez assumptis falsis suæ doctrinae principijs; de quibus alibi.

ARTICVLVS XII.

Vtrum gratia vnionis fuerit homini Christo naturalis.

AD duodecimum sic proceditur. Videtur, quod gratia vnionis non fuerit homini Christo naturalis. Vnio enim Incarnationis non est facta in natura, sed in persona: vt dictum est: sed vnamquodque denominatur à termino. Ergo gratia illa magis debet dici personalis, quam naturalis.

Præterea: Gratia diuiditur contra naturam: sicut gratuita, quæ sunt à Deo, distinguuntur contra naturalia, quæ sunt à principio intrinseco. Sed eorum, quæ ex opposito diuiduntur, vnum non denominatur ab alio. Ergo gratia Christi non est ei naturalis.

Præterea: Naturale dicitur, quod est secundum naturam. Sed gratia Vnionis non est naturalis Christo secundum naturam diuinam (quia sic conueniret alijs personis) nec etiam naturalis est ei secundum naturam humanam: quia sic conueniret omnibus hominibus, qui sunt eiusdem naturæ cum ipso. Igitur videtur, quod nullo modo gratia Vnionis sit Christo naturalis.

Sed contra est, quod Aug. dicit in Enchir. In humana natura susceptione sit quodammodo ipsa gratia illi homini naturalis, qua nullum possit admittere peccatum.

Respondendo dicendum, quod secundum Philosophum in quinto Metaphys. natura vno modo dicitur ipsa nativitas, alio modo essentia rei. Vnde naturale potest aliquid dici dupliciter. Vno modo, quod est tantum ex principijs essentialibus rei. Sicut igni naturale est sursum ferri. Alio modo dicitur esse homini naturale, quod ab ipsa nativitate habet: secundum

Obi. cont. 4. concl.

Inf. qu. 7. a. 13. 2. & qu. 34. a. 32. & 3. dist. 4. q. 3. a. 2. q. 1. a. 1. & 2. b. iij. q.

Cap. 4. 1. 2.

Sol.

Rep. a. Vasquezij

q.

Solutio 2. q. Obi.

Ad illud Ephes. 2. *Erasmus natura filij iræ. Et Sap. 12. A*
Nequam est natio eorum, & naturalis malitia ipso-
rum.

Gratia igitur siue Vnionis siue habitualis, non potest dici naturalis, quasi causata ex principiis humana natura in Christo: quamuis possit dici naturalis, quasi proueniens in naturam humanam Christi, causante diuina natura ipsius.

Dicitur autem naturalis utraque gratia in Christo, inquantum eam à natiuitate habuit: quia ab initio conceptionis fuit natura humana diuina personæ vnita, & anima eius fuit munere gratiæ repleta.

Ad primum ergo dicendum, quod licet Vnio non sit facta in natura, est tamen causata ex virtute diuina natura, quæ est verè natura Christi. Et etiam conuenit Christo à principio siue natiuitatis.

Ad secundum dicendum, quod non secundum idem dicitur gratia, & naturalis: sed gratia quidem dicitur, inquantum non est ex merito: naturalis autem dicitur, inquantum est ex virtute diuina natura in humanitate Christi ab eius natiuitate.

Ad tertium dicendum, quod gratia Vnionis non est naturalis Christo secundum humanam naturam, quasi ex principiis humana natura causata: & ideo non oportet, quod conueniat omnibus hominibus. Est tamen naturalis ei secundum humanam naturam, propter proprietatem natiuitatis ipsius: prout sic conceptus est ex Spiritu sancto, ut esset idem naturalis filius Dei, & hominis. Secundum verò diuinam naturam est ei naturalis, inquantum diuina natura est principium actuum huius gratiæ. Et hoc conuenit toti Trinitati, scilicet huius gratiæ esse actuum principium.

Sensus quæsti.

VR nomini Christo dictionem illam homini S. D. addiderit, docet hic optimè Caiet. alios huius quæsti terminos exponit accuratè Suar. in suo Com. ad hunc a. Vbi etiam affirmat modum illum vnionis supra confutatum.

Forma Textus.

PRÆMISSA vna distinctione respondetur D
 quæsto tribus conclusionibus.

DISTINCTIO est: Naturale potest aliquid dici dupliciter: Vno modo, quod est tantum ex principiis essentialibus rei; sicut igni naturale est sursum ferri: alio modo dicitur esse homini naturale, quod ab ipsa natiuitate habet. Probatur primo tota distinctio: quia secundum Philosophum in 5. Metaph. tex. 5. natura dicitur: Vno modo ipsa natiuitas: alio modo essentia rei; ergo naturale dicitur dupliciter &c. Deinde probatur specialiter. Secundum membrum autoritate Scripturæ dicentis ad Ephes. 2. *Erasmus natura filij iræ. & Sap. 12. Nequam est natio eorum, & naturalis malitia ipsorum.*

- PRIMA CONCLUSIO est: Gratia Christi siue vnionis siue habitualis non potest dici naturalis, quasi excusata ex principiis humana natura in Christo.
 SECUNDA CONCLUSIO: Vtraque gratia Christi dici potest naturalis, quasi proueniens in naturam humanam Christi causante diuina natura ipsius.
 TERTIA CONCLUSIO: Vtraque gratia dicitur in Christo naturalis, inquantum eam à natiuitate habuit. Probatur: Quia ab initio conceptionis fuit natura humana diuinæ personæ vnita, & anima eius fuit munere gratiæ repleta.

Expositio Textus.

AD Huius articuli intelligentiam obseruandum est primò ex Caietano quem alij sequuntur expositores, Secundum membrum distinctionis in textu positæ posse du-

pliciter intelligi: ac proinde etiam in duo distingui: naturale enim dictum quod habetur à natiuitate dupliciter dicitur: Vno modo, quod præcisè est alteri coæuūm, ita scilicet, ut ea solum ratione dicatur alteri connaturale; quia simul tempore incepit cum eo, sicut cæcitas quæ simul tempore cepit esse cum Petro, dicitur esse Petro naturalis: Alio modo dicitur aliquid allicui naturale, non ea tantum ratione, quod esse cum eo coeperit simul tempore; sed etiam eo quod insit illi ex vi natiuitatis; quo modo sextus digitus dicitur eum habenti naturalis, quia scilicet inest illi ex vi talis natiuitatis abundantis in materia, &c. Priori modo diceretur iustitia originalis non solum Adæ, sed etiam posteris, qui nascerentur in statu innocentie si persequeretur esse naturalis, ut ait S. D. in 1. p. q. 100. a. 1. in 6. & ad 2. quomodo etiam Angelis dici potest gratia naturalis. Peccatum autem originale sub diuersa ratione dici potest hoc aut altero modo naturale. Nam si naturale dicatur ut consequens naturam secundum se vel tanquam proprietatem naturalis aut ex vi natiuitatis conuenientis homini secundum naturam purè, & secundum se consideratam, non potest dici tale peccatum homini naturale, nisi primo modo: Si verò dicatur naturale ut consequens vitiatam naturam, aut ex vi natiuitatis vitiatæ naturæ sic dicitur etiam naturale secundo modo, ut ait S. D. in suo Comm. in epist. ad Ephes. 2. cap. Vbi dictum illud Apostoli. *Erasmus natura filij iræ*, sic exponit: id est per originem naturæ non quidem naturæ, ut natura est; quia sic bona est, & à Deo; sed naturæ, ut vitiatæ est, filij iræ, id est vindictæ, pœnæ, & gehennæ. Quod etiam notauit Conradus 1. 2. q. 81. art. 1. Quam etiam doctrinam significat S. D. in a. 2. eiusdem q. Et ex his conciliari possunt expositorum dicta, quæ videntur opposita: Caietanus enim & Suarez affirmant peccatum originale esse non tantum primo sed etiam secundo modo naturale. Aluarez autem primo tantum modo docet esse naturale: Illi enim peccatum asserunt esse homini naturale, id est, ex vi natiuitatis vitiatæ naturæ: hic autem negat esse naturale, id est per originem naturæ ut natura est, &c. posteriori verò modo dicitur utraque gratia, scilicet vnionis & habitualis homini Christo naturalis, ut probat optimè Caietanus Gabrielis Archangeli testimonio dicentis: *Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi, ideòque quod nasceretur ex te sanctum, vocabitur filius Dei*; Quam doctrinam sequuntur ad verbum recentiores.

Secundò aduerte D. Tho. non probare primam conclusionem; quia verè est per se nota: implicat enim gratiam esse gratiam & causari ex principiis humanæ aut cuiusvis creatæ naturæ; & rursus implicat id quod est ordinis supernaturalis, ab eo causari quod est ordinis naturalis. Cum enim nihil agat ultra suam virtutem, hoc ipso, quod aliquid ab ente ordinis naturalis causatur est ordinis naturalis: & ideo gratia siue vnionis siue habitualis, non solum ab humanitate causari non potest; sed neque vllò modo est illi debita eo modo, quo naturali potentia debetur proprius actus: nulla enim est aut esse potest in humanitate aut in alia quacunque natura creata vel creabili, potentia naturalis ad gratiam vel ad aliquod supernaturale.

Tertio: Circa secundam conclusionem asserentem, utramque Christi gratiam dici posse naturalem, ut quasi prouenientem in naturam humanam Christi causante diuina natura ipsius notandæ sunt duæ præcipuæ expositorum intelli-

gen

gentiae. *Primo itaque Caietan.* obseruat vt aliquid dicatur naturale à natura pro essentia, duo requiri. Primum est causalitas vt scilicet causetur à natura. Secundum est modus causandi vt scilicet naturaliter & non liberè causetur: & quoniam (inquit) omnis Dei causalitas ad extra libera est & nulla est naturalis; idè gratia in Christo ex diuina natura causata deficit à naturali in modo quo fit, & potest dici naturalis quo ad primum, quia ex diuina causatur natura: quo ad secundum verò potest dici naturalis non formaliter, quia verè non naturaliter, sed liberè causatur, sed quasi virtualiter seu conditionaliter; hoc est quia, si diuina naturae competere ad extra modus vterque causandi, scilicet naturaliter vel liberè, vtraque gratia in Christo naturaliter causaretur; quia gratia vnionis spectat ad esse personale ipsius diuinae naturae; ac per hoc ad causalitatem naturalem pertineret: gratia verò habitualis in Christo spectaret ad proprietatem humanae naturae vnitae iam secundum esse diuinae naturae; & propterea (inquit) S. D. cautè apposuit duo vocabula, videlicet potest dici & quasi proueniens, vt per hæc quasi naturalem modum significaret &c. *Deinde Medina* vtramque gratiam existimat dici posse naturalem, licet vtraque à diuina natura liberè procedat; eò quod vt dicatur naturalis satis est, vt dimanet ab aliqua natura intrinseca ipsius Christi; sicut motus animalis sursum est naturalis licet sit à principio libero scilicet à voluntate & homini naturale est discurrere tamen liberè discurrat. Quam expositionem sequitur & explicat Suarez dicens, vtramque gratiam dici Christo naturalem; quia dicitur id esse alicui naturale, quod per proprias vires suae naturae facit; sed tamen nonnulla differentia est (inquit) inter gratiam vnionis, & habituales, quod gratia vnionis cum sit prima omnium in Christo, licet in eo sensu possit dici naturalis, quia virtute naturali diuinitatis fit; non tamen potest dici naturalis, tamquam aliquo modo debita homini Christo; quia nec debetur humanae naturae nec diuinae; at gratia habitualis, quia in Christo supponit aliam scilicet gratiam vnionis, nò solum est dicto modo naturalis, sed etiam quia debetur humanitati iam vnitae, quomodo naturales possunt dici omnes gratiae, quae Christum supponunt Deum & hominem constitutum.

Sed hanc expositionem impugnat Vasq. ca. 2. Primo; quia difficile videtur, quod dicunt prædicti expositores cum S. Th. gratiam vnionis dici posse naturalem, quatenus dicitur aliquid naturale alicui, quod à natura illius prouenit. *Primo;* quia licet vnio sit gratia ipsi Christo secundum naturam humanam; tamen hæc gratia non prouenit ex natura diuina, quatenus iam est coniuncta humanae in eadem persona, sed prout secundum se consideratur ante ipsam vnionem; ergo hæc gratia non dicitur prouenire à principiis propriae naturae. *Secundo* quia hæc gratia prouenit liberè à natura diuina, & non naturaliter; nec refert quod ridere, qui est actus liber, dicatur esse homini naturale; quia ridere non semper liberè procedit ab homine, neque suapte natura est actus liber: quinimò posita cognitione rei ludicrae necessario sequitur risus; vnire autem ex suo genere liberum est. Deinde quia ridere nascitur à principio intrinseco rei iam constitutae: vnire autem nascitur quidem à Deitate, quae est natura Christi; sed non nascitur ab ea, prout iam vnita & coniuncta cum natura humana in eadem persona. *Sed hæc argumenta frivola sunt. Ad pri-*

mum enim dico vnionem duarum in Christo naturarum prouenire à diuina natura dupliciter. Vno modo effectiue; quia scilicet natura diuina sua infinita virtute assumpsit & vnuit sibi naturam humanam in vnitate personae; & ita verum est gratiam vnionis non prouenire ab ipsa diuina natura, quatenus iam est coniuncta humanae naturae, nisi prout eam iam factam conseruat, sed ab ea prouenit quatenus secundum se consideratur ante vnionem. *Alio modo* prouenit eadem vnio ex diuina natura, quasi ad modum causae formalis, quatenus scilicet diuina natura secundum hanc suam naturalem subsistentiam personalem seipsam vnuit humanae naturae, ipsam formaliter terminando, & suam ei subsistentiam communicando, eo ferè modo quo forma dicitur seipsam formaliter vnire materiae; & illi seipsam & suam omnem actualitatem communicare; & hoc modo gratia vnionis ex diuina natura prouenit, non prout prius est actu coniuncta, neque prout ante coniunctionem consideratur, sed in ipsa actuali coniunctione, vel potius est ipsa actualis coniunctio: est enim quasi effectus formalis ipsius diuinae naturae secundum personalem Verbi subsistentiam terminantis & sustentantis seu suppositantis humanitatem; sicut etiam forma actuando & determinando materiae potentialitatem causat formaliter sui vnionem cum illa: atque idè dicitur vnio personae duarum naturarum in Christo prouenire ab intrinseco principio, quod est ipsa diuina natura. Et quoniam hæc vnio instantanea est; & in ea simul est fieri & factum esse, & quod est vnio etiam est vnium: idè considerando etiam diuinam naturam, prout est vnies seipsam effectiue, & sumendo actionem vniedi in esse completo, prouenit etiam hæc vnio ab ipsa essentia diuina, vt ab intrinseco principio Christi constituyente; terminus enim quo actio hæc vnitiua completur est Christus, vt supra diximus 4. *Ad secundum* quidquid sit de ridere, patet ex duobus exemplis à Med. productis, quae sunt ascensus hominis corporeus & actus discurrendi, eos actus liberos dici posse naturales, qui per solas naturae vires exercentur; sic verò sumptum naturale distinguitur contra supernaturale, & contra id quod ab extrinseco est. Alias quasdam interpretationes refert Vasq. & impugnat: sed quia non sunt ad mentem D. Thearum defensionem relinquimus ijs, quibus placuerint.

Quarto circa tertiam conel. lege, quae notat sapienter ac eruditè Cai. & quae scribit Suar. in suo com. ad hunc a.

CONTRouERSIA VNICA.

An gratia vnionis & habitualis dicende sint absolute Christo naturales?

CAJETAN. attendens modum loquendi S. D. in textu, negat gratiam vnionis aut habituales esse vel dici posse propriè & absolute naturalem: quae fuit sententia Durandi in 3. distinct. 4. q. 3. & Ricardi dist. 3. a. 3. q. 2. Quam etiam sequitur Suar. dicens, neutram gratiam dici posse simpliciter & absolute naturalem; quia non est pertinet ad ordinem naturae; sed relatiue seu respectu Christi dici posse vtramque gratiam esse illi naturalem. Eandem Caietani sententiam sequitur Rada controu. 4. a. 5. *Sed* vtramque gratiam dici posse simpliciter naturalem affirmant Med. Porreeta & Aluar. super hoc a. Et in eandem sententiam inclinat Val. Vasq. vtraque sententia cum doctrina.

doctrina D. Thomae reiecta, ait controuersiam hanc inter Scholasticos ortam esse ex dicto D. Augustini in *Enchirid. c. 4. tit. in arg. sed contra*. D. autem Augustinum ibi dixisse gratiam homini Christo fuisse naturalem in eo sensu, in quo alij Patres dixerunt vnionem duarum naturarum in Christo esse naturalem, hoc est duarum naturarum inter se secundum suum esse naturale & reale, ita ut denotarent Deum vnitum esse humanitati, non secundum dignitatem & affectum, sed secundum esse reale & naturale suum.

Resolutio.
Distingui-
tur ex
plicatur
multiplex
sensus ter-
minorum
questus.

PRÆCIPUA huius controuersie difficultas in huius vocis *naturale* siue *naturalis* ambiguitate posita est; eius itaque multiplices significationes primò distinguemus. Deinde propositis conclusionibus sententiam nostram aperiemus.

Prima distinctio sit: Naturale dupliciter dicitur: Vno modo prout idem est quod reale & physicum distinctum contra ens imaginarium vel rationis, aut etiam contra morale ut alibi notauimus & hic etiam aduertit Vasq. alio modo prout significat id, quod habet coarum cum aliquo connexionem ex aliqua causa: quod dupliciter dicitur ut ait S. D. in textu: Vno modo quod est causatum ex principiis essentialibus re: alio modo dicitur aliquid esse naturale quod rei conuenit à principio suæ generationis. Rursus naturale primo modo dicitur dupliciter: vno modo id quod per ipsa principia naturalia constituitur, sicut si dicamus naturalem esse homini vnionem ex anima & corpore, esse animal & esse rationale: & hæc minus propriè dicuntur naturalia: verè namque & propriè hæc ad ipsam hominis naturam & essentiam pertinent: alio modo dicitur naturale quod consequitur ex principiis essentialibus rei, & ad ipsam essentiam minimè pertinet, sicut ferri sursum est igni naturale. Præterea naturale quod rei conuenit à principio generationis dupliciter dicitur, ut supra notauimus ex Caietano: vno modo quod præcisè est alteri coarum: alio modo quod inest alteri ex vi natiuitatis. Secunda distinctio principalis est: Naturale dicitur dupliciter: vno modo absolute quod scilicet constituit ordinem naturalem, qui distinguitur contra ordinem supernaturalem: alio modo comparatiuè ad talem rem & hoc modo aliquid ordinis supernaturalis potest dici naturale alteri eiusdem ordinis: exempli gratia, videre est naturale beato habenti lumen gloriæ & diuinam essentiam, ut speciem intelligibilem. Rursus naturale absolute, id est pertinens ad ordinem naturalem duplex est: quoddam enim dicitur naturale, quia vel est intrinsecum naturæ rei, vel eam necessariò sequitur: quoddam autem dicitur naturale, quia est ex solis naturæ viribus, etiam si liberè fiat, ut hominis ambulatio & discursus; & hic modus naturalis distinguitur contra supernaturale. Tertia distinctio principalis. Naturale dupliciter dicitur. Vno modo formaliter & secundum se: alio modo ratione termini consequentis, aut per ipsum constituti, ut infra declarabitur ex D. Th. in 3. sent. Quarta distinctio est: De gratia siue vnionis siue habituali tripliciter loqui possumus. Primò per comparisonem ad humanitatem. Secundò per comparisonem ad diuinitatem. Tertiò per comparisonem ad Christum secundum se totum. Quinta distinctio est: In conceptione Christi duplex est actio: altera productiua humanitatis, & altera assumptiua siue vnituiua eius ad personam Verbi. Prima distinctio: gratiam vnionis aut habitualement dici Christo naturalem absolute potest intelligi dupliciter: Vno modo

prout absolute distinguitur contra comparatiuè: Alio modo prout idem est quod sine addito. Quibus præmissis ad quæsitum respondeo decem conclusionibus.

PRIMA CONCL. Gratia vnionis aut habitualis conclusiua, non potest dici formaliter siue secundum se aut absolute naturalis, prout absolute naturale distinguitur contra naturalem comparatiuè ad Christum. Probatur: Quoniam illud in hoc sensu est absolute & formaliter naturale, quod pertinet ad ordinem naturalem distinctum contra ordinem supernaturalem: at gratia prædicta non pertinet ad ordinem naturalem, sed ad supernaturalem; ergò.

SECUNDA CONCL. Vtrique gratia, & præsertim vnionis potest appellari naturalis, id est realis & physica, & non imaginaria vel rationis. Hæc patet ex dictis. Vbi aduertit D. Augustinum in *Enchirid. ad Laurentium, cap. 40.* non loqui secundum sensum huius conclusionis: cum ait, in naturæ humanæ susceptione factam fuisse quodammodo ipsam gratiam illi homini naturalem, sed in sensu sequentis conclusionis; quare Vasq. ca. 2. videnter & contra mentem Augustini verba illa ad hunc sensum pertrahit. Nec verba e. 41. Vasq. fauent; sed eius interpretationem perspicue falsam esse conuincunt. Cum enim subdit Augustinus: Dei quoque gratia Verbo Patris vnigenito; non gratia filio, sed natura, in vnitate personæ modo mirabili, & ineffabili adiunctus, atque concretus, nimirum homo, id est humana natura, non significat ut exponit Vasq. hominem fuisse coniunctum filio Dei, non gratia participata sed natura; quamquam & hoc verum sit; sed significat hominem in vnitate personæ Patris vnigenito fuisse coniunctum Dei gratia: & hanc gratiam non esse gratiam filio, sed naturam; quia gratia Dei essentialiter est ipsa Dei natura. Alia verò dicta Patrum à Vasq. relata deseruiunt huic probandæ conclusioni.

TERTIA CONCL. Vtrique gratia potest dici naturalis humanitati, quatenus illi conuenit à principio suæ generationis. Hæc est S. D. in textu.

QUARTA CONCL. Neutra gratia potest dici naturalis, ut causata ex principiis humanitatis. Hæc patet ex se.

QUINTA CONCL. Neutra gratia est Christo naturalis ex vi conceptionis, quia ratione conceptio est effectiua præcisè humanitatis, nisi tantum concomitanter. Prima pars probatur; quia aliàs puræ humanitati formatæ à Spiritu sancto, & ex B. Virgine ut sic formatæ & effectæ deberetur vnio ex vi talis actionis, quod est absurdum, ut patet ex a. 1. 1. q. Secunda verò pars probatur; quoniam actio productiua humanitatis fuit simul in eodem instanti temporis cum actione vnituiua eius cum Verbo.

SEXTA CONCLVS. Vtrique gratia dici potest Christo naturalis ex vi conceptionis totaliter sumptæ; quatenus scilicet vtrique in se claudit actionem, scilicet effectiua humanitatis & vnituiua eius cum Verbo: & hæc est S. D. ad 3. quam probat & explicat Cai. & alij expositores post eum.

SEPTIMA CONCLVS. Vtrique gratia potest dici Christo naturalis, ut proueniens in humanam naturam causante illam diuinam Christi naturam suam virtute naturalis, sed liberè. Hæc est S. D. in textu.

OCTAVA CONCL. Gratia vnionis potest dici Christo naturalis, id est, intrinseca & substantialis. Hanc concl. statuunt hic Med. & Valentia; & probatur; quia Christus consideratus, non ratione vnus tantum naturæ diuinæ, vel humanæ, sed totaliter & adæquate, ut Christus formaliter est quædam res composita, quæ intrinsece constat ex duabus dictis naturis inuicem vnitis; ergò intrin-

secè naturalis est illi harum naturarum vnio. Antecedens patet ex dictis in a.4. huius q. Conseq. autem est euident.

„ **NONA CONCL.** Gratia vnionis dicitur Christo naturalis, quantum ad effectum, quod est esse filium Dei naturalem. Hæc est D. Th. in 3. dist. 4. q. 3. a. 2. q. 1. Et probatur ibidem; quoniam nec gratia ordinatur ad vnionem in persona diuina, secundum quam vnionem ille homo dicitur naturalis filius Patris. Et hanc conclusionem intendit iudicio meo D. Augustin. loco supra notato, si verba dictorum capitulum sincerè & attentè considerentur.

„ **VLTIMA CONCL.** Vtraque gratia potest dici simpliciter, id est absque addito esse Christo naturalis. Probatur hæc ex 4. 6. 7. 8. & 9. conclusionibus. Et confirmatur; quia cum dico; Gratia vnionis est Christo naturalis, dictio illa Christo facit sensum comparatum; ita vt non significetur gratiam vnionis aut habituale esse secundum se ordinis naturalis; sed gratiam vnionis esse tali composito, scilicet Christo Deo & homini naturalem, id est intrinsecam & substantialem; gratiam verò habituale eidem ex proprijs viribus conuenire; quia causatur ab vna eius intrinseca natura, scilicet essentia diuina in humanitate, quasi ad modum naturalis proprietatis, vt ait S. D. in 3. loco notato, & inf. q. 7. a. 13. Vbi latè dictum hoc examinabitur.

Argumenta, & solutio
„ **CONTRA septimam** concl. sunt arg. Vasq. supra relata & soluta.

„ **CONTRA vltimam** sunt argumenta, quæ profert & soluit Aluar. in expositione presentis articuli; in quibus etiam est ratio Cai. ex modo loquendi D. Th. desumpta: cui planè satisficit dicendo, verba illa potest dici, & dictionem illam quasi non habere vim diminuendi; sed exprimendi gratiæ tam vnionis quam habitualis connaturalitatem iuxta illud Ioan. 1. Vidimus gloriam eius gloriam quasi vnigeniti à Patre, vt hic aduertit Magister Porreçta, & post eum Aluarez. Quomodo etiam accipienda est dictio illa quodammodo in verbis Augustini relatis in argumento sed contra.

QVAESTIO TERTIA.

De modo vnionis ex parte personæ assumptis, in octo articulos diuisa.

Deinde considerandum est de vnione ex parte personæ assumptis.

Et circa hoc queruntur octo.

Primo, vtum assumere conueniat personæ diuinæ.

Secundo, vtum conueniat naturæ diuinæ.

Tertio, vtum natura possit assumere abstracta personaliitate.

Quarto, vtum vna persona possit assumere sine alia.

Quinto, vtum qualibet persona possit assumere.

Sexto, vtum plures persona possint assumere vnam numero naturam.

Septimo, vtum vna persona possit assumere duas numero naturas.

Octauo, vtum magis fuerit conueniens de persona filij Dei, quod assumpserit humanam naturam, quam de alia persona diuinæ.

Ratio ordinis.

Absoluta vnionis seu Incarnationis essentia quasi in communi, nunc incipit de eius ratione & modo tractare magis in particulari, &

primò quidem ex parte personæ assumptis in presenti quaest. Deinde verò ex parte assumptæ naturæ in quaestione sequenti. Duæ sunt autem huius quaestionis partes præcipuè: Prior est de modo vnionis huius mysterij prout actu factum est; altera est de modis eiusdem mysterij possibilibus. Prioris tres sunt partes: in prima agitur de assumptione seu vnione personæ diuinæ indistinctè sumptæ in primo art. secunda agit de vnione naturæ diuinæ in secundo art. Tertia de assumptione, seu vnione personæ filij in octauo art. Posterior verò pars in duas diuiditur: in prima tractatur de potestate naturæ diuinæ in ordine ad assumptionem in tertio art. In secunda verò agitur de potestate personæ respectu dictæ assumptionis, & primò tractat quaestionem de possibili necessariò connexam quaestioni & veritati Incarnationis, prout actu facta est, quærens in ar. 4. Vtrum vna persona possit assumere sine alia: nam si non posset, consequens esset, omnes personas actu fuisse Incarnatas; quod est falsum. Deinde proponit alia tria quæsitæ de possibili ad maiorem explicationem huius mysterij: & primò quo ad singulas personas, siue simul siue separatim sumptas in ordine ad assumptionem creatæ naturæ, siue sit vna siue plures, in art. 5. Deinde quo ad omnes simul sumptas in ordine ad vnam numero naturam, in 6. art. Tertio, quo ad vnam tantum personam in ordine ad plures naturas: in quibus vt patet à communioribus & minus distinctis ad minus communia & magis distincta proceditur.

ARTICVLVS I.

Vtrum persona diuina conueniat assumere naturam creatam.

Ad primum sic proceditur. Videtur, quod persona diuina non conueniat assumere naturam creatam. Persona enim diuina significat aliquid maxime perfectum. Perfectum autem est, cui non potest fieri additio. Cum igitur assumere sit quasi ad se sumere: ita quod assumptum addatur assumpti, videtur, quod persona diuina non conueniat assumere naturam creatam.

Præterea, illud, ad quod aliquid assumitur, communicatur quodammodo ei, quod in ipsum assumitur: sicut dignitas communicatur ei, qui in dignitatem assumitur. Sed de ratione personæ est, quod sit incommunicabilis: vt in prima parte dictum est. Ergo persona diuina non conuenit assumere, quod est ad se sumere.

Præterea, Persona constituitur per naturam. Sed inconueniens est, quod constitutum assumat constituens: quia effectus non agit in suam causam. Ergo persona non conuenit assumere naturam.

Sed contra est, quod Aug. dicit de Fide ad Petrum: Formam, id est naturam, serui in suam accepit Deus ille, scilicet Vnigenitus, personam. Sed Deus vnigenitus est persona. Ergo persona competit accipere naturam, quod est assumere.

Respondendo dicendum, quod in verbo Assumptionis duo importantur, videlicet principium actus, & terminus: dicitur enim assumere, quasi ad se sumere. Huius autem sumptionis persona est, & principium, & terminus. Principium quidem, quia persona propriè competit agere: huiusmodi autem sumptio carnis per actionem diuinam facta est. Similiter etiam persona est huius sumptionis terminus: quia, sicut supra dictum est: Vnio facta est in persona non in natura. Et sic patet, quod propriè competit persona, assumere naturam.

Ad pri-